

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

TÜRK TARİHİ ANABİLİM DALI

YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

3 NUMARALI MÜHİMME ZEYLİ REBİÜLEVVEL-CEMÂZİYELEVVEL
984 / HAZİRAN-AĞUSTOS 1576 (s. 176-351)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Osman KARATAŞ

İSTANBUL 2010

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

TÜRK TARİHİ ANABİLİM DALI

YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

3 NUMARALI MÜHİMME ZEYLİ REBİÜLEVVEL-CEMÂZİYELEVVEL
984 / HAZİRAN-AĞUSTOS 1576 (s. 176-351)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Osman KARATAŞ

TEZ DANIŞMANI: Doç. Dr. Erhan AFYONCU

İSTANBUL 2010

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans öğrencisi Osman Karataş'ın "3 Numaralı Mühimme Zeyli Rebiülevvel - Cemâziyelevvel 984 / Haziran - Ağustos 1576 (s. 176 - 351)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Tarihi Anabilim Dalı Yeni Çağ Tarihi Bilim Dalı Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

Tez Danışmanı : Doç.Dr. Erhan Afyoncu
Üniversitesi Marmara

İmza

Üye : Doç.Dr. Muzaffer Doğan
Üniversitesi Marmara

Üye : Doç.Dr. Bilgin Aydın
Üniversitesi Marmara

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu' nun 14.10.2010 tarih ve 15-6 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Emel KEFELİ
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖNSÖZ	II
ÖZET	III
SUMMARY	IV
KISALTMALAR	V
GİRİŞ	VI
ANA HATLAR İLE MÜHİMME DEFTERLERİ	VI
3 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ ZEYLİ'NİN TAHLİLİ	IX
1. Şekil özellikleri	IX
1.1. Defterin Fiziki Durumu	IX
1.2. Diplomatik ve Teknik Özellikleri.....	X
1.3. Tarihler.....	X
1.4. Dil Özellikleri.....	XI
2. Muhteva Özellikleri	XI
2.1. Vakıflarla Alakalı Hükümler	XII
2.2. Tımarlarla Alakalı Hükümler	XIII
2.3. Eşkıyalık Faaliyetleri	XIII
2.4. Yöneticilerle Alakalı Hükümler	XIII
2.5. Devlet Alacaklarının Tahsili.....	XIV
2.6. Sınır Güvenliği ve Komşularla İlişkiler.....	XV
2.7. İaşe ve Diğer Malzeme Nakli	XVI
2.8. Bireysel Suçlar	XVI
2.9. Diğer Konular	XVII
HÜKÜM ÖZETLERİ	XIX
METNİN TRANSKRİPSİYONU (s. 176-351)	1
BİBLİYOGRAFYA	208
EK	
METNİN ORJİNALI	209

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti'nin yayıldığı coğrafya ile hüküm sürdüğü altı yüzyılda ve sonrasında etkilediği insan sayısı göz önünde bulundurulduğunda rahatça söylenebilir ki; bu devlet dünya tarihinin en önemli siyasal organizasyonlarından biridir.

Böyle büyük bir siyasi organizasyonun bölgesinde ve hatta dünya siyasetinde etkili olmaya başladığı dönemde klasik şeklini alan ve yaklaşık iki asırdan fazla aldığı kararlarla sadece yönettiği koca bir coğrafyada değil dünya üzerinde etkileri görülen Divân-ı hümayûn'un, görüşmelerinin karar zabıtları olan mühimme defterlerinin önemi aşikârdır. Mühimme defterleri vasıtası ile sadece Osmanlının hâkim olduğu coğrafyanın siyasî, iktisadî, içtimaî ve hata adlî özellikleri hakkında bilgi sahibi olmakla kalmıyor aynı zamanda bu imparatorluğun doğrudan veya dolaylı olarak ilişkide bulunduğu komşuları ve çağdaşı olan diğer devletler hakkında da çeşitli malumatlar ediniyoruz. İşte bu yönleriyle ele alındığında mühimme defterlerinin sadece Türk ve İslam dünyası açısından değil dünya tarihi açısından da önemli birer tarihi kaynak olduğu yadsınamaz bir gerçektir.

Çalışma konum olan 3 numaralı mühimme defteri zeylinin 176 sayfasından itibaren başlayan ikinci bölümü çok çeşitli konular hakkında verilmiş hükümlerden oluşmaktadır. Bununla birlikte tımarlar, vakıflar, eşkıya hareketleri, yöneticilerle ilgili hususlar, devlet alacaklarının tahsili, komşu devletlerle ilişkiler, malzeme nakli, bireysel suçlar gibi hususlara ait hükümlere daha çok rastlanılmaktadır.

Bu çalışmamız tahlil, transkripsiyon ve özet kısmından oluşmaktadır. Tahlil, şekil ve muhteva yönünden ikiye ayrılmış; şekil yönü, defterin fiziki durumu, diplomatik ve teknik özellikleri, tarihler ve dil özellikleri olmak üzere dört başlık altında değerlendirilmiş; muhtevası ise defterde anlatılanların kısa açıklamaları şeklindedir. Hükümler Osmanlı alfabesinden Latin alfabesine çevrilmiş ve dil sadeleştirilerek günümüz Türkçesine özetlenmiştir.

Çalışmam sırasında yardımlarını ve sabrını esirgemeyen başta danışman hocam Sayın Doç. Dr. Erhan Afyoncu'ya, üzerimde emekleri bulunan değerli hocalarım Sayın Doç. Dr. Muzaffer Doğan'a ve Sayın Yrd. Doç. Dr. Recep Ahışalı'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

Mühimme Defterleri; Osmanlı Devleti'nde, Divân-ı Hümâyûn'un görüşmeleri sonunda alınan kararların padişah onayından geçmesinden sonra yazılan fermanların sûretlerinin kaydedilmesi sonucu oluşmuş defterlerdir. Bu defterler Osmanlı tarihi araştırmaları için çok önemli birer kaynak durumundadır. Çünkü Osmanlı Devleti'nin merkez ve taşra teşkilatının yapısı, merkezin taşra ile olan ilişkileri, devletin sosyal, siyasi, ekonomik ve adlî özellikleri hatta dış devletlerle olan ilişkileri hakkında önemli bilgiler içermektedirler.

Bu çalışmamız tahlîl, transkripsiyon ve özet kısmından oluşmaktadır. Tahlîl, şekil ve muhteva yönünden ikiye ayrılmış; şekil yönü, defterin fiziki durumu, diplomatik ve teknik özellikleri, tarihler ve dil özellikleri olmak üzere dört başlık altında değerlendirilmiş; muhtevası ise defterde anlatılanların kısaca açıklamalarını içermektedir. Hükümler Osmanlı alfabesinden Latin alfabesine çevrilmiş ve dil sadeleştirilerek günümüz Türkçesine özetlenmiştir. Defterin orijinali de ekler kısmına konmuştur.

Defterin üzerinde çalıştığımız kısmı; tımarlar, vakıflar, eşkıya hareketleri, yöneticilerle ilgili hususlar, devlet alacaklarının tahsili, komşu devletlerle ilişkiler, malzeme nakli, bireysel suçlar ve çeşitli konulara dair hükümleri içermektedir.

SUMMARY

Muhimme registers are register series which were formed after the recording of fermans which were approved by the sultan after the important decision of the Dîvân-ı Hümâyûn in Ottoman Empire. These registers have a great importance on the research of Ottoman History. As, these recordings include the information about center organization and periphery organization, the affair between center and provincial, the social administrative economical and legal features of the state as well as the crucial affair of the state with others.

The present work composed from three parts: analysis, transliteration and summary. Analysis was divided into two sections in terms of form and content. The form section deals with physical condition, diplomatic and technical affairs, dates and language. At the same time, content includes the information dealt with throughout the book in short. Verdicts were transliterated from Ottoman script to Latin alphabet, in addition to that the language was simplified and the verdicts were summarized. At the end of the study, the original version of the register was included.

The register that we study includes; timars, waafs activities of bandits matters of administrators collection of creditor of the state, the affair between the other states, material transport, personal crimes and judgements about other subjects.

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı geçen eser
B	Receb
Bk.	Bakınız
c.	Cilt
C	Cemâziye'l-Âhir
Ca	Cemâziye'l-Evvel
DİA	Diyanet İslâm Ansiklopedisi
haz.	Hazırlayan
h.	Hüküm
M	Muharrem
N	Ramazân
nr.	Numara
R	Rebî'ü'l -Âhir
Ra	Rebî'ü'l-Evvel
s.	Sayfa
S	Safer
Ş	Şa'bân
TED	Tarih Enstitüsü Dergisi
TSMA	Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi
TALİD	Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi
Z	Zi'l-hicce
Za	Zi'l-ka'de

GİRİŞ

ANA HATLARI İLE MÜHİMME DEFTERLERİ

Mühimme defterleri, Osmanlı merkez teşkilatının en önemli kuruluşu olan Divân-ı hümâyûn'da kararlaştırılan hususlar üzerine padişahın onayı alındıktan sonra düzenlenen ferman suretlerinin kaydedildiği defterlerdir. Söz konusu adlandırmanın bu defterler için kullanılıp genelleştirilmesi XVII. yüzyılın sonlarından itibaren olmuştur. Daha önce dîvân kayıtlarının yer aldığı defterlere “ mîrî ahkâm defterleri ya da “ahkâm-ı mîrî ” demektedir.

Divân-ı hümâyûn hükümet işlevinin yanında yüksek mahkeme olarak da vazife gördüğünden ilk devir mühimmelerinde her iki mahiyetteki hükümlere de rastlanır. Bu hükümler Avrupa ortalarından İran'a, Kırım'dan Kuzey Afrika'ya ve Arabistan'a kadar uzanan sınırlar içindeki Osmanlı Devleti'nin merkez ve taşra teşkilatının idarî yapısı ve çalışma şekilleri, devlet-tebaa ve devlet-esnaf münasebetleri, imar, iskân ve iktisat siyasetleri, iç siyaset, isyanlar bastırma şekilleri, askerî tarih, strateji, dış siyaset ve yabancı devletlerle olan münasebetlerle ilgilidir¹. Zamanla idarî ve adlî konular ayrı defter serilerinde toplanmış, şikâyetler sonucu alınan kararlara dair hükümler için 1649'dan itibaren “şikâyet defterleri” tutulmaya başlamış, devlet işleriyle ilgili olanlar ise mühimmelerde kalmıştır. Şikâyet kayıtlarının zaman zaman müsveddelerde karışma olarak *Şikâyet'e* girmesi gereken bir hükmün *Mühimme*'ye yazıldığı, fakat sonra fark edilip “sehven kayd olunmakla Şikâyete nakl olunmuştur” şeklinde şerh verilerek iptal olduğu görülmektedir². İlk devir mühimmeleri nâme-i hümâyûn ve ahidnâme-i hümâyûn suretlerini de ihtiva ederdi. Fakat 1699'dan başlayarak nâme-i hümâyûn suretleri için “nâme-i hümâyûn defterleri” adı verilen ayrı defterler tutulmuştur.

Mühimme defterleri ilgili oldukları dîvânlara göre dört grupta tasnif edilmektedir:

1. Padişahın başkentte bulunduğu zamanlarda, sadrazam başkanlığındaki dîvân toplantısından çıkan kararlara dair hüküm suretlerinin kaydedildiği mühimmeler.
2. Sadrazamın sefer ya da başka bir nedenle başkentten ayrılması durumunda yerine vekil olarak bıraktığı sadaret kaymakamının başkanlığında

¹ Mübahat S. Kütükoğlu, “Mühimme Defteri”, *DİA*, XXXI, s. 520.

² Mübahat S. Kütükoğlu, “Mühimme Defterlerindeki Muâmele Kayıtları Üzerine”, *Tarih Boyunca Paleografya ve Diplomatik Semineri*, 30 Nisan-2 Mayıs 1986, *Bildiriler*, İstanbul 1988, s. 95-96.

düzenlenen dîvân toplantılarından çıkan hüküm suretlerinin kaydedildiği rikâb mühimmeleri.

3. Serdar-ı ekrem sıfatıyla orduyu kumanda eden sadrazamın sefer esnasında tertip ettiği dîvân toplantılarından çıkan hüküm suretlerinin kaydedildiği ordu mühimmeleri.
4. Padişah ve sadrazamın her ikisinin de başkentte olmadığı zamanlarda başkentte bırakılan kaymakamın tertip ettiği dîvân toplantılarından çıkan hüküm suretlerinin kaydedildiği mühimmeler³.

Hüküm suretlerinin defter şekline getirilişi dîvân bürokrasisinde ihtisaslaşma eğilimi ve yetki alanlarının netleşmesine kadar dîvâna bağlı olarak çalışan kâtipler tarafından yapılırdı. Daha sonra dîvâna bağlı büroların gelişmesi ile bu defterleri Beylikçi Kalemi düzenlemiş, hükümleri yazanlara da “mühimme-nüvis” adı verilmiştir. Gizliliği olan hükümler beylikçi tarafından kaleme alınır, güvenilir bir kâtip tarafından temize çektilirdi⁴. Birden fazla yere gönderilecek fermanlar ise bir kâtip tarafından birkaç kâtime birden dikte edilirdi. 1796’da bu usulde değişiklik yapılmış ve Mühimme Odası kurularak mühimme hükümlerinin yazılması burada yapılmıştır.

Mühimme defterlerinin çok büyük bir kısmı Başbakanlık Osmanlı Arşivin’de bulunmaktadır. Bununla beraber günümüze ulaşabilen en eski tarihli mühimme defterleri Topkapı Sarayı’ndadır (TSMA, 951/1544 tarihli; TSMK, 959/1552 tarihli). Başbakanlık Osmanlı Arşivi’ndeki 1554’den başlayan defterler tek bir seri içinde toplanmış değildir. 1554-1905 yılları arasındaki 266 ciltlik (Mühimme Defterleri’nin tasnifi esnasında 19’dan sonra 21 numara verildiği için 20 numaralı Mühimme nâmevcut gözükmektedir⁵ ayrıca esas seri 263 ciltlik olup 3 defter sonradan ilave edilmiştir.) mühimme tasnifinden başka aslında mühimmeler arasında yer alması gerekirken sonradan bulunduğu için ayrı bir tasnif haline getirilen on yedi defterden ibaret Mühimme Zeyli (980-1135/1572-1780 yılları arasında⁶), altmış sekiz Mühimme-i Askerî, on Mühimme-i Mektûm ve on beş Mühimme-i Mısır mevcuttur. Koleksiyon içinde olmakla beraber 266 ciltlik serinin tamamı da gerçek anlamda mühimme değildir.

³ *Başbakanlık Osmanlı Arşivleri Rehberi*, İstanbul, 2000, s. 7-8.

⁴ Recep Ahışalı, *Osmanlı Devlet Teşkilatında Reisülküttâblık (XVIII. yüzyıl)*, İstanbul 2001, s. 89.

⁵ Bk. *Başbakanlık Osmanlı Arşivleri Rehberi*, İstanbul, 2000, s. 90.

⁶ Bk. *Başbakanlık Osmanlı Arşivleri Rehberi*, İstanbul, 2000, s. 91.

Arada buyruldu ve tahvil hükmü defterleri de vardır. Ayrıca iki mühimme defteri de Kâmil Kepeci tasnifine girmiştir⁷.

⁷ Mübahat S. Kütükoğlu, “Mühimme Defteri”, *DİA*, XXXI, s. 521.

3 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ ZEYLİ’NİN TAHLİLİ

1. ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

1.1. Defterin Fiziki Durumu

3 Numaralı Mühimme Defteri Zeyli Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nin 989 numaralı katalogunda kayıtlı bulunmaktadır. Defter 346 sayfası yazılı 11 sayfası yazısız olmak üzere toplam 357 sayfadır. 31×19 cm çapında olan defterimizin kalınlığı 3 cm’dir. Dışı ebru ciltli olup iç kapağı deri kabartmadır. Sırt kısmı ve kenarları deri kaplamadır. 2-3-10-12-22-34-48-67-71-76-79-88-91-07-98-99-104-114-115-118-119-120-124-126-130-133-139-142-143-146-149-156-159-162-164-166-169-170-173-175-178-181-186-188-193-196-199-201-202-203-204-207-216-222-226-237-242-245-246-247-249-269-273-277-286-288-290-298-306-310-313-316-320-346 numaralı sayfalarda beş (5) cm den fazla boşluk vardır. 3 Numaralı Mühimme zeyli cildi sağlam durmaktadır. Defterin herhangi bir yerinde yırtık ve kurt yeniği vb. yoktur. Günümüze kadar sapasağlam ulaşmış olup dijital ortamda görüntüsü mevcuttur.

Tezim 3 Numaralı Mühimme Defteri Zeyli’nin 176. sayfasından itibaren başlayan bölümüdür. Bu bölüm 176 sayfa olup içinde 475 hüküm bulunmaktadır. 347-348-349 numaralı sayfaları tamamen boştur. Hükümlerin ise 31 tanesi ulak hükmü, 63 tanesi bir suretinin farklı görevlilere gönderildiği hükümlerdir. 7 tane de dördü Leh Kralına, ikisi Kırım Hanına, biri de Beç Kralına olmak üzere “nâme-i hümâyûn“ şeklindedir.

Hükümler genelde sıkışık yazılmamıştır. Yaklaşık 24 hükümde üstü çizilmiş kelime ve cümlelere rastlanılmaktadır. Bu hükümlerin 7 tanesinde yana veya alta eklenmiş satırlar bulunmaktadır. Özellikle 590, 645, 782 numaralı hükümlerde üstü çizik kelime yana, alta ve satır aralarına ekli cümle sayıları diğer hükümlere göre çok fazladır ve bu durum bu hükümlerin okunmasını zorlaştırmaktadır. 473 numaralı hüküm sehven yazılmış olup üstü çizilmiştir. 837 numaralı hüküm ise yarım bırakılmıştır. Sayfa 330’daki 852 numaralı hüküm ile sayfa 346’daki 905 numaralı hükümden sonra gelen hükümlere de aynı numaralar verilmiştir. 350 ve 351 diğer sayfalara göre daha seyrek yazılmıştır.

1.2. Diplomatik ve Teknik Özellikleri

Defterdeki kayıtlar Dîvân-ı hümâyûn'dan çıkan ve hüküm olarak adlandırılan kararların suretidir. Hükümlerin tamamında gönderilen kişiye bir hitap kısmı bulunmaktadır. Bu hitap kısmında kişilerin görev yeri ve makamı belirtilmiş olup elkab bulunmamaktadır. “Van beylerbeyine hüküm ki”⁸ bazen de “Sâbıkâ Erzurum beylerbeyi Hürev'e hüküm ki”⁹ örneğinde olduğu gibi gönderilen kişinin adı ve eski görevi belirtilmektedir. Hitap kısmından sonra hükmün yazılmasına sebep olan arz-ı hâl, mektub, şahısların Divân'a gelerek yaptıkları şikâyetler bulunmaktadır. Bu kısımda adı geçen kişilerin memuriyeti ve ünvanından sonra dua cümleciği gelmiştir. Önceki hükümdarlar için “tâbe serâhu”, sancak beyleri için “dâme izzühu” vb.¹⁰

Nakilden sonra “buyurdum ki” ibaresi ile başlayan bölümde ise nakil bölümünde geçen konular kısaca özetlendikten sonra nasıl hareket edilmesi konusunda emir ve hükümler verilmiştir. Hükümler genelde tehdit veya te'kid ile bitmektedir. Çoğunlukla “inâd ü muhalefetten ziyâde hazer eyleye”¹¹, “ihmâl ü müsâhele itmeyesiz”¹², “özü'n makbûl olmak ihtimâli yokdur”¹³ şeklinde ibareler kullanılmıştır.

Hükümlerin genelinde kime verildiği belirtilmiştir. “Sâbıkâ Erzurum beylerbeyisinin kethudâsına virildi”¹⁴.

Defterde bazı hükümlerin altında o hükmün suretlerinin nerelere yazıldığını gösteren kayıtlar bulunmaktadır¹⁵. Defterde bu şekilde numara verilmiş 63 hüküm bulunmaktadır. Yalnız 744 numaralı hükümden sonraki hükmün numarası yoktur.

1.3. Tarihler

Defterde tarihler hükümlerin üst taraflarına gün, ay ve yılı belirtir şekilde yazılmıştır “Fî 28 S sene 984” gibi. Bazı hükümlerde gün ve ay verilirken yıl yazılmamıştır “Fî 18 Ra” şeklinde. Ayın ilk günü “gurre” son günü “selh” şeklinde verilmiştir. Ay isimleri Arapça kısaltmalarıyla gösterilmiştir¹⁶, nadiren de olsa ay

⁸ Bk. h. 443.

⁹ Bk. h. 467.

¹⁰ Mübahat S. Kütükoğlu, Osmanlı Belgelerin Dili, İstanbul 1995.

¹¹ Bk. h. 697, 739.

¹² Bk. h. 483, 550, 672, 825, 838.

¹³ Bk. h. 649, 720.

¹⁴ Bk. h. 443.

¹⁵ Bk. h. 453.

¹⁶ Bk. h. 445.

isimleri tam olarak yazılmıştır “Fî 13 Rebû'l-evvel¹⁷” gibi. 646 numaralı hükümde ay ismi tam olarak yazılmamış “Fî 5 Rebî’” şeklindedir. “Bu dahi” şeklinde başlayan hükümler ile bazı hükümlerde tarih verilmemiştir. 444 ve 772 numaralı hükümlerde bir üstteki hükmün tarihinin kullanılacağı “Fî't-tarihi'l-mezbûr” ifadesi ile belirtilmiştir. Defterdeki hükümler tarih sırasına göre yazılmamış; mesela Rebî'ü'l- evvel ayından sonra Safer ayı gelirken, günlerde belli bir sıraya hiç dikkat edilmemiştir.

Defterin tezimle alakalı kısmında en erken tarih 22 Safer 984 (22 Mayıs 1576), en geç tarih 25 Receb 984 (18 Ekim 1576)'tür.

1.4. Dil Özellikleri

Defterde sade ve anlaşılır bir Türkçe kullanılmıştır. Türkçe kelimeler ufak tefek farklılıklar dışında (ilçi/elçi, kangı/hangi, varıncak/varınca gibi) günümüzde de kullanılmaktadır. Metinde Arapça ve Farsça kökenli kelimeler, ibareler ve dua cümlecikleri bolca kullanılmıştır. Bu kelimelerin yanında Osmanlı diplomatikasında çok sık karşılaştığımız “Dergâh-ı mu'allâ, defter-i hâkânî, Südde-i sa'âdet, Rikâb-ı hümâyûn, Memâlik-i mahrûse, Âsitâne-i sa'âdet ” gibi terimler metinde sıkça kullanılmıştır.

Hükümlerde, hükmün yazılmasına neden olan şikâyet bölümü ve buyurdum ki ile başlayan emir bölümü çoğunlukla kısa ve anlaşılır biçimde verilmiştir. İmla ve bazı kelimelerin yazımında birlik sağlanamamıştır. Mesela gerü/girü¹⁸, idüp/edüp, dutulup/tutulup¹⁹ gibi Üslup açısından emir cümleleri kullanılırken özellikle ikinci kez aynı konu ile ilgili hüküm gönderildiğinde tehdit içeren cümleler daha sertleşmektedir örneğin

2. MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

Tezimin konusunu oluşturan 3 Numaralı Mühimme Defteri Zeyli'nin 176. sayfasından itibaren başlayan ikinci bölümü tarih olarak 22.05.1576 ile 18.10.1576 arasını kapsamaktadır.

¹⁷ Bk. h. 565.

¹⁸ Bk. h. 508.

¹⁹ Bk. h. 537.

Sultan III. Murad döneminin öne çıkan siyasî olayları Fas Sultanlığı'nın Osmanlı hâkimiyetine girişi, Lehistan'daki Osmanlı hâkimiyeti, İran ve Avusturya Savaşları ile yeniçeri ve sipahi isyanları gösterilebilir.

3 Numaralı Mühimme Defteri Zeyli'nin tez konumuzu ihtiva eden kısmında yeniçeri ve sipahi isyanları hariç diğer bahsettiğim hususlarla alakalı doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili hükümler bulunmaktadır. Şöyle ki; Leh kralına gönderilen fermana bakıldığında krallığın kendisine tefvîz edildiği ve yapması gereken işler kesin bir dille söylenmektedir. Fas hâkimiyetiyle ilgili olarak da Osmanlı adına hutbe okutan Fas Hâkimi Abdülmelik'e ve Fas'ın fethinde etkin bir rol oynayan Cezayir-i Garb beylerbeyi Ramazan Paşa'ya hilat ve değerli armağanlar gönderilmesi ve o bölgenin güvenliği ile ilgili uyarılar göze çarpmaktadır. İran ve Avusturya Savaşları 3 Numaralı Mühimme Defteri Zeyli'nin tutulduğu tarihten sonraya rastlamaktadır ama bu savaşların çıkmasında etkili olan sebepler ile ilgili genel bir kanaat ilgili hükümlerden çıkarılabilir.

3 Numaralı Mühimme Defteri Zeyli'ndeki hükümler konularına göre şu alt başlıklar altında toplanabilir.

2.1. Vakıflarla Alakalı Hükümler

Osmanlı Devleti'nde vakıflar sosyal yardımdan eğitime, sağlıktan belediye hizmetlerine hayatın her alanında etkin bir işleve sahiptir.

3 Numaralı Mühimme Defteri Zeyli'nin tezimle alakalı kısmında vakıflara dair hükümler bulunmaktadır. Bu hükümlerin içerikleri ise; vakfedilmiş köylerin sınırlarının tespiti²⁰, vakfedilen köylerin defter-i hakaniye kaydının yapılması²¹, kanuna aykırı olarak vakıflara devlet görevlilerinin müdahale etmemesi²², vakıf şartlarına aykırı olarak kimseye yardım yapılmaması²³, vakıflar için çalışan gemilerin gözetilmesi²⁴, vakıf dükkânlarından kimsenin zorla çıkarılmaması²⁵, vakıfların gördüğü hizmetler ve vakıfların gereksinimlerinin karşılanması gibi hususlardır²⁶.

²⁰ Bk. h. 464, 604.

²¹ Bk. h. 443.

²² Bk. h. 459, 578.

²³ Bk. h. 465, 695, 698, 699, 802.

²⁴ Bk. h. 466.

²⁵ Bk. h. 498.

²⁶ Bk. h. 521, 555, 586, 599, 618, 723, 819, 861.

2.2. Tımarlarla Alakalı Hükümler

Osmanlı Devleti'nin askeri isteminin ve tarım sektörünün önemli unsurlarından olan tımarlarla alakalı hükümlerin içeriklerini; Dergâh-ı mu'allâdan tımar beratı verilebilmesi için Beylerbeyilerin tezkire vermeleri²⁷, ellerinden tımarlarının alınmaması için sipahilerin inayet istemeleri²⁸, tımar verilmesi uygun olanlara tımar tevcih edilmesi²⁹, ellerinde beratları olanlara tımarlarının tasarruf ettirilmesi³⁰, tımarlara müdahale eden yönetici ve sipahiler hakkındaki şikâyetler³¹, serbest tımarlara sığınan suçlulara ve onları koruyan tımar sahiplerine yapılacak muameleler³², has ve ze'âmetlerin iltizama verilmemesi³³, Havâss-ı hümayundan kimseye tımar verilmemesi³⁴ gibi konular oluşturmaktadır.

2.3. Eşkîyalık Faaliyetleri

3 Numaralı Mühimme Defteri Zeyli'ndeki eşkıyalık ilgili hükümlerin içeriğine baktığımızda bu faaliyetlerin büyük çaplı hareketler olmadıkları görülür. Bu eşkıyalık faaliyetlerine katılanlar daha çok "ehl-i fesat, haram-zâde, suhte taifesi" şeklinde isimlendirilmişlerdir. İşledikleri suçlar genelde küçük gruplar halinde yol kesme, ev basma, cinayet ve mal gaspıdır. Bu hükümlerde yerel yöneticilerden (kadı, sancakbeyi) eşkıyalık hareketi içinde bulunanları yakalayarak haklarından gelinmesi istenmiştir³⁵. Ayrıca yerel yöneticilerden bu eşkıya guruplarını yakalamak için merkezden gönderilen çavuşlara yardım etmeleri de istenmektedir³⁶.

2.4. Yöneticilerle Alakalı Hükümler

Yöneticilerle ilgili hükümlerin büyük çoğunluğu yerel yönetici diye nitelendirdiğimiz beylerbeyi, sancakbeyi ve kadılara ilişkindir. Yöneticilerin halkın evini basması, cinayetleri, mal gasp etmeleri ve rüşvet almaları gibi pek çok konuda merkeze yapılmış olan şikâyetlerin incelenmesi³⁷ bu başlık altındaki konuların ilk sırasında yer almaktadır. İdarecilerle ilgili olarak öne çıkan bir diğer konuda beylerbeyi

²⁷ Bk. h. 444, 457, 676.

²⁸ Bk. h. 452.

²⁹ Bk. h. 547, 621, 713.

³⁰ Bk. h. 598, 654, 676.

³¹ Bk. h. 610, 750, 752, 806, 832, 869.

³² Bk. h. 656, 747, 842.

³³ Bk. h. 764, bu hükmün bir sureti 14 bölgeye gönderilmiştir.

³⁴ Bk. h. 866.

³⁵ Bk. h. 534, 558, 571, 597, 606, 607, 620, 628, 638, 650, 655, 668, 685, 715, 742, 812, 840, 860, 871, 878, 879.

³⁶ Bk. h. 451, 533, 603.

³⁷ Bk. h. 449, 552, 569, 602, 622, 635, 689, 740, 804, 809, 811, 850, 855, 859, 864, 869, 882, 883, 885.

ve sancakbeylerinin görev yeri değişikliklerine dair hükümlerdir³⁸ ayrıca görev yeri değiştirilen idarecilerden bir an önce yeni görev yerlerine gitmeleri istenmektedir³⁹. Yerlerine atanan beylerbeyi gelinceye kadar eski beylerbeyilerinden görevlerinde ihmalkârlık göstermemeleri istenmektedir⁴⁰. Yeni göreve getirilen veya yararlı hizmetleri görülen yöneticilere sancak, berat ve hil'at gönderilmesi⁴¹, çeşitli olayların incelenmesinde Beylerbeyilerin, kadıların ve Südde-i sa'âdet çavuşlarının mübaşir tayin edilmeleri⁴², idareciler arasındaki anlaşmazlıkların çözümü⁴³, emirlere muhalefet eden yöneticilerin uyarılması⁴⁴, yöneticilerin işlerine karışan halkın önlenmesi⁴⁵ ve sınırda esir kaçakçılığı yapan sancakbeylerinin ikaz edilmesi⁴⁶ de bu başlık altına alınabilecek diğer hususlardır.

2.5. Devlet Alacaklarının Tahsili

Devlete başta vergi olmak üzere çeşitli sebeplerle borcu olan yönetici ve reayadan bu borçların tahsil edilmesine⁴⁷ ve görevlerinde gösterdikleri ihmalkârlık nedeni ile devleti zarara uğratan ve zimmetine devlet malı geçiren kimselerden bu zararların tazminine ilişkin hükümler⁴⁸ alacak tahsiline dair öne çıkan hususlardır. Hazîneden borç alan kimselerden bu borçlarını hazîneye gönderilmesinin istenmesi⁴⁹, tayinleri dolayısıyla yerel yöneticilerin merkez bürokrasisinde çalışanlara ödemek zorunda oldukları vergilerin gönderilmesinin istenmesi⁵⁰, devlet görevlisi olanların alacaklarının tahsili ve maaşların zamanında ödenmesi⁵¹, Avusturya kralından geç kalan yıllık verginin istenmesi⁵² ve kalpazanların yakalanmasının istenmesi⁵³ bu konu ile alakalı göze çarpan diğer hususlardır.

³⁸ Bk. h. 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 582, 584, 619, 739, 757.

³⁹ Bk. h. 485, 487, 489, 670, 680.

⁴⁰ Bk. h. 483, 817, 877.

⁴¹ Bk. h. 497, 536, 565.

⁴² Bk. h. 474, 609, 683.

⁴³ Bk. h. 576, 807.

⁴⁴ Bk. h. 669, 836, 844, 858.

⁴⁵ Bk. h. 610, 697, 745.

⁴⁶ Bk. h. 714.

⁴⁷ Bk. h. 524, 556, 557, 567, 570, 614, 636, 637, 649, 703, 706, 722, 825, 872.

⁴⁸ Bk. h. 471, 524, 612, 613, 624, 657, 834.

⁴⁹ Bk. h. 518, 520.

⁵⁰ Bk. h. 469, 679, 702.

⁵¹ Bk. h. 585, 709, 716, 718, 729, 779.

⁵² Bk. h. 724.

⁵³ Bk. h. 450, 591.

2.6. Sınır Güvenliği ve Komşularla İlişkiler

Defterde XVI. yüzyılda Osmanlının komşusu olan İran, Avusturya, Lehistan ve Rusya sınırındaki idarecilere gönderilmiş pek çok hükümle birlikte Avusturya ve Lehistan krallarına gönderilmiş nâme-i hümayunlar bu devletlerle olan ilişkiler hakkında bize bilgi sağlamaktadır. Ayrıca az sayıda da olsa Venedik ve Fas Sultanlığı hakkında bize kaynaklık edecek hükümlerde bulunmaktadır.

İran sınırındaki beylere gönderilen hükümler genelde İran'da Şah Tahmasb'ın ölümü ile oğulları arasında yaşanan ve fetret diye isimlendirilen kargaşa ortamında sınırdeki tüccarlara nasıl davranılacağı⁵⁴ ve İran sınırındaki alınması gereken tedbirlere ilişkindir⁵⁵. Ayrıca İran ile olan ilişkilere İran elçisinin yolda güvenliğinin ve ihtiyaçlarının sağlanmasına⁵⁶ dair hükümlerde eklenebilir.

Osmanlı himayesinde olan Leh kralından ve Lehistan sınırındaki Osmanlı idarecilerinden Lehistan'dan Osmanlı ülkesine yönelik küçük çapta yapılan saldırıların önlenmesi⁵⁷ ve Lehistan'a yönelik Avusturya ve Rus saldırılarına karşı alınması gereken tedbirler bildirilmiştir⁵⁸.

Osmanlı sınırına ve Lehistan'a yönelik saldırıda bulunma ihtimali olan Avusturya'ya karşı sınır bölgelerinde bulunan idarecilere nasıl hareket edecekleri bildirilmektedir⁵⁹. Avusturya kralından ise ülkesinden Osmanlıya yönelik saldırıları durdurması ve geciken vergisini göndermesi istenmektedir⁶⁰.

Venedik ile alakalı iki adet hüküm bulunmaktadır bu hükümlerin ilkinde Venediklilerce esir edilmiş Müslümanların serbest bırakılması için Venedik balyozu tehdit edilmekte⁶¹; ikincisinde ise Venedik'ten gelecek altınların İstanbul'a ulaşımının sağlanması⁶² hakkındadır.

⁵⁴ Bk. h. 467, 468, 508.

⁵⁵ Bk. h. 490 (Bu hüküm Bir sureti şeklinde Erzurum, Lahsa, Diyarbakır, Bağdad ve Basra Beylerbeyilerine de gönderilmiştir), 496, 501(Bu hüküm Bir sureti şeklinde Şehrizol, Lahsa, Diyarbakır, Van ve Basra Beylerbeyilerine de gönderilmiştir), 507, 667, 674, 726.

⁵⁶ Bk. h. 470, 550, 720.

⁵⁷ Bk. h. 481, 662, 664, 681, 851, 852.

⁵⁸ Bk. h. 687, 727.

⁵⁹ Bk. h. 525, 526, 646, 684, 710, 711, 721, 734(Bu hüküm Bir sureti şeklinde Eflak, Erdel ve Boğdan voyvodalarına da gönderilmiştir.), 784.

⁶⁰ Bk. h. 724.

⁶¹ Bk. h. 535.

⁶² Bk. h. 707.

Osmanlı hâkimiyetine benimsemiş ve Osmanlı sultanı adına hutbe okutan Fas hâkimi Abdülmelik'e gönderilen hil'at ve armağanlar⁶³ ile Portekizlilerle ittifak yapan Fas vezirlerinin ortadan kaldırılmasının istenmesi⁶⁴ Fas'a dair hükümlerin konusunu teşkil etmektedir.

Ayrıca Kırım Hanı'ndan Avusturya ile ittifak yaparak Osmanlı sınırına ve Lehistan'a yönelik saldırıda bulunan Rusya'ya karşı akın yapılmasının istenmesi⁶⁵ ve Dubrovnik beylerinden Avrupa'ya dair malumatların istenmesi⁶⁶ bu başlık altında değinilebilecek diğer hususlardır.

2.7. İaşe ve Diğer Malzeme Nakli

İstanbul'un iaşesinin sağlanması devlet yöneticileri için göz ardı edilemeyecek kadar mühim bir meseleydi. 3 Numaralı Mühimme Defteri Zeyli'nde İstanbul'a zahîre gönderilmesine dair tek bir hüküm bulunmakta,⁶⁷ İstanbul'un zahîre ihtiyacı ile ilgili hükümler daha çok daha önce yerel yöneticilerden istenmiş zahîrenin gönderilmesine gerek kalmadı yönündedir⁶⁸. İstanbul'un et ihtiyacı için gönderilen koyunların gecikmesi halinde bu koyunların naklinin bir an önce sağlanması⁶⁹ İstanbul'un iaşesi ile ilgili diğer konuyu oluşturmaktadır.

Malzeme nakli ile ilgili diğer konuları ihtiyaç duyulan yerlere kereste gönderilmesi⁷⁰, Mekke Medine fukarası için gönderilmesi istenen buğdayların ulaşımının gecikmeden sağlanması⁷¹ ve barut nakline⁷² dair hükümler oluşturmaktadır.

2.8. Bireysel Suçlar

Öldürülen kimselerin katillerinin yakalanması⁷³, miras meselesi⁷⁴, bulunduğu yerde sorun çıkarıcıların Kıbrıs'a sürülmesi⁷⁵, ev basma, gasp vb. suçları işleyenlerin yakalanması⁷⁶ kişiler arası ilişkilere dair hükümlerin konusunu oluşturmaktadır.

⁶³ Bk. h. 536, 565.

⁶⁴ Bk. h. 537.

⁶⁵ Bk. h. 525, 738.

⁶⁶ Bk. h. 781.

⁶⁷ Bk. h. 808.

⁶⁸ Bk. h. 461, 488, 553, 589, 693, 719.

⁶⁹ Bk. h. 539, 615, 616, 617.

⁷⁰ Bk. h. 671, 672, 691, 839.

⁷¹ Bk. h. 448, 540, 826.

⁷² Bk. h. 581, 642, 784, 875.

⁷³ Bk. h. 472, 475, 533, 538, 551, 558, 690, 815.

⁷⁴ Bk. h. 564, 751.

⁷⁵ Bk. h. 587, 588, 608, 700.

2.9. Diğer Konular

Belli bir başlık altında toplanabilecek yukarıdaki hükümlerin haricinde çeşitli konulara ait hükümler de defterde yer almaktadır. Taşradaki yeniçerilere adaletli davranılması,⁷⁷ yeniçeri kanununa aykırı davranışları olanların ulufelerinin kesilmesi,⁷⁸ Doğu Akdeniz’de gemilerin güvenliklerinin sağlanması,⁷⁹ kalelerin tamirinin,⁸⁰ güvenliğinin⁸¹ ve nefer ihtiyacının karşılanması,⁸² kale duvarlarına zararı olan yapıların yıktırılması,⁸³ görevlerinde ihmali görülen gönüllü ve azeblerin yerine Anadolu yiğitlerinin istihdam edilmesi⁸⁴ ve İsyan halinde olan Ebu-Riş oğlu adlı kimsenin yakalanması⁸⁵ askeri özellik gösteren konulardır.

Kıbrıs’taki gemilerin nefer ihtiyacı için kısas cezası gerektirmeyen suçluların Kıbrıs’a gönderilmesi ve gönderilen bu mahkûmları teslim edenlere temessük verilmesi⁸⁶, görevlendirildikleri hizmetlerini yapmada eksikliği görülenlerin uyarılması⁸⁷, elçilerin yollardaki ihtiyaçlarının karşılanması⁸⁸, Divana sunulan arz-ı haldeki imzaların orijinal olup olmadığının incelenmesi⁸⁹ ve bir Hıristiyan köyünde vergi veren hanelerin sayısındaki düşüşün nedenlerinin tespit edilmesinin istenmesi⁹⁰ idarî yönden dikkat çekici konuları oluşturmaktadır.

İstanbul’da lağımların sokaklara verdiği zararların önlenmesi,⁹¹ Müslüman mahallelerinde şarap sattırılmaması ve içtirilmemesi,⁹² yolcu kayıklarında kadınlı erkekli oturulmaması⁹³ belediye hizmetleri alanında göze çarpan konulardır.

Camilere gelen zararların önlenmesi⁹⁴ ve camilerin tamiri,⁹⁵ Mekke ve Medine fukarası ve hacılar için ayrılan buğdaylara yeni ilavelerin yapılması dinî gaye güden hükümler olarak değerlendirilebilir.

⁷⁶ Bk. h. 620, 641, 655, 841, 865, 879, 881.

⁷⁷ Bk. h. 479, 583.

⁷⁸ Bk. h. 446, 517.

⁷⁹ Bk. h. 573, 574, 632, 665, 669, 837, 845.

⁸⁰ Bk. h. 658, 731, 852, 853, 854.

⁸¹ Bk. h. 838, 843, 873.

⁸² Bk. h. 541, 605, 863.

⁸³ Bk. h. 563, 688.

⁸⁴ Bk. h. 527 (Bu hükmün bir sureti Şehrizol, Erzurum, Van, Diyarbakır ve Basra’ya gönderilmiştir.)

⁸⁵ Bk. h. 732, 744, 755, 756, 758, 759, 761, 763, 822, 823.

⁸⁶ Bk. h. 543, 544 (Bu hükmün bir sureti Karaman ve Dulkadiyye Beylerbeyilerine de gönderilmiştir.), 728.

⁸⁷ Bk. h. 560, 593.

⁸⁸ Bk. h. 572, 660, 661.

⁸⁹ Bk. h. 625.

⁹⁰ Bk. h. 884.

⁹¹ Bk. h. 645.

⁹² Bk. h. 630, 653.

⁹³ Bk. h. 796.

Güherçile üretimine dair hükümler,⁹⁶ Avrupa yakasından Anadolu yakasına bakır geçirilmemesi,⁹⁷ Semaniye medresesinde boş bulunan müderrislik kadrosu için yapılacak imtihanda adayların hazır bulunması,⁹⁸ saray kileri için gönderilecek şekerin kalitesine dikkat edilmesinin istenmesi⁹⁹ ve kılık değiştirerek Avrupa'ya mektup kaçıran Karadağlı kâfirlerin yakalanmasının istenmesi¹⁰⁰ diğer ilgi çekici konulardır.

⁹⁴ Bk. h. 477, 478.

⁹⁵ Bk. h. 818, 821, 835, 857.

⁹⁶ Bk. h. 577, 639, 748, 753.

⁹⁷ Bk. h. 786, 790.

⁹⁸ Bk. h. 482.

⁹⁹ Bk. h. 499.

¹⁰⁰ Bk. h. 675.

HÜKÜM ÖZETLERİ

Sayfa/Hüküm	Hicri Tarih / Milâdî Tarih	Kime Gönderildiği	Özet
176/443	13 Ra 984 / 10.06.1576	Van Beylerbeyine	Van Beylerbeyi'nin, Van'da bulunan hayratı için Kürt beylerinden satın alıp vakfettiği köylerin defter-i hakaniye kaydının yapılması hakkında.
176/444	13 Ra 984 / 10.06.1576	Erzurum Beylerbeyine	Küçük Ardahan Sancağı'nda tımarı olan yüz otuz dört nefere tımar tezkirelerinin verilmesi hakkında.
176/445	28 S 984 / 27.05.1576	Oltu Beyi Üveys Bey'e	İran'dan gelen elçinin adamlarının, yollarda, reyanın malını almasının önlenmesi hakkında.
177/446	22 Ra 984 / 19.06.1576	Niğbolu Beyi ve Hazergrad Kadısına	Kanunlara aykırı olarak yeniçeri olan Mehmet isimli kimsenin ulufesinin kesilmesi ve hakkındaki şikâyetlerin teftişi hakkında.
177/447	29 S 984 / 28.05.1576	Balıkesir Kadısına	Südde-i sa'âdet çavuşlarından Bostan Çavuş hakkındaki şikâyetin incelenmesi hakkında.
178/448	18 Ra 984 / 15.06.1576	Mısır Beylerbeyine ve Kadısına	Mekke ve Medine fukarasına Mısır'dan gönderilen deşîşe ve cerâyê buğdayının eksiksiz gönderilmesi hakkında.
178/449	17 Ra 984 / 14.06.1576	Şehrizol Beylerbeyi Deyr ü Deyre ? ve Erbil Kadısına	Ucan Sancağı Bey'i Ömer hakkında yapılan şikâyetlerin incelenmesi hakkında.
179/450	18 Ra [984] / 15.06.1576	Saruhan ve Aydın Beylerine ve Kadılarına	Saruhan ve Aydın'da faizcilik ve kalpazanlık yapan kimselerin yakalanıp İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.
179/451	17 Ra 984 / 14.06.1576	Kırkkilise ve Vize Sancak Beylerine	[I]stıranca dağında bulunan 70 harâmînin yakalanması için görevlendirilen Hüseyin Çavuş'a, yardım edilmesi hakkında.
180/452	10 Ra [984] / 07.06.1576	Erzurum Beylerbeyine	Karahisâr-ı Şarkî Sancağı'nda bulunan ve Halkulvad seferine katılmayan sipahilerin inayet istemeleri üzerine kendilerine tımar tevcih edilerek tezkirelerinin verilmesi hakkında.
180/453	-----	Dulkadir Beylerbeyine Kars ve Ayıntâb Sipahilerin	Bir sureti.
180/454	-----	Karaman Beylerbeyine	Bir sureti.
180/455	-----	Rum Beylerbeyine	Bir sureti.

180/456	20 Ra [984] / 17.06.1576	Cezayir Beylerbeyine ve Lapseki Kadısına	Sultaniye Kalesi'ne cebeci, yaycı ve okçu olarak tayin olunanların top hizmetinde istihdam edilmeleri hakkında.
180/457	30 Ra 984 / 27.06.1576	Van Beylerbeyine	Erciş Sipahileri'nin ellerinde bulunan tımarlarının alınmayarak beylerbeyi tezkirelerinin verilmesi hakkında.
180/458	20 Ra [984] / 17.06.1576	Kengiri Beyi Kadısı ve Dizdarına	Kengiri Hisarları Emîri'nin tayin olduğu vazifeleri dışında bir işle görevlendirilmemesi hakkında.
181/459	20 Ra 984 / 14.06.1576	Mısır Beylerbeyine ve Kadısına	Mısır'da Haremeyn-i Şerîfe'nin fukarasının buğday ihtiyacı için vakfedilmiş köylere kanuna aykırı olarak divitdâr, keşşaf ve sairlerin dahlinin önlenmesi hakkında.
181/460	20 Ra [984] / 14.06.1576	Saruhan Beyine	Karahisar tarafında bir sarracı öldüren üç haraminin, Anadolu Beylerbeyi'ne gönderilmesi hakkında.
182/461	-----	Anadolu Beylerbeyine	Balikesir'den İstanbul'un zahîre ihtiyacı için talep olunan terekenin o bölgedeki kıtlık nedeni ile gönderilmemesi hakkında.
182/462	29 S 984 / 28.05.1576	Mora Beyine, Alasonya ve Livadya Kadılarına	Lütfi adlı kimse hakkındaki şikâyetlerin mahallinde incelenmesi amacıyla Mustafa Çavuş'a koşularak gönderilmesi hakkında.
182/463	22 Ra [984] / 19.06.1576	Teke-ili Sancağı Beyine ve Antalya Kadısına	Antalya Kalesi'ni beklemekle görevli Eldir? isimli tayifenin görevlerinde ihmalkarlık göstermemeleri hakkında.
183/464	22 R 984 / 19.07.1576	Amasya Kadısı Mevlânâ Veli'ye	Manisa'da bulunan caminin vakfı olan bazı köylerin sınırlarının tekrar tespit edilmesi hakkında.
183/465	20 Ra 984 / 17.06.1576	Mısır Beylerbeyine ve Kadısına	Haremeyn fukarası için kurulmuş vakıftan, kanuna aykırı olarak, bazı kimselere fazla tahıl ve para verilmesinin önlenmesi hakkında.
184/466	20 Ra 984 / 17.06.1576	Mısır Beylerbeyine ve Kadısına	Süveyş Boğazı'ndan Haremeyn fukarası için gönderilen buğdayın yüklendiği miri gemiler haricindeki gemilere yük taşıtılmaması hakkında.
185/467	23 Ra 984 / 20.06.1576	Sâbık Erzurum Beylerbeyi Hüsrev'e	Şah Tahmasb'ın ölmesi ile İran'da yaşanan fetret döneminde, sınırda, tüccarlara nasıl davranılacağı hakkında.
185/468	23 Ra 984 / 20.06.1576	Sâbık Diyârbekir Beylerbeyi Hasan Paşa'ya	İran'dan gelen birkaç kimseye, geçerli âdet ve kanun gereği, izin verilmesi hakkında.
185/469	17 Ra 984 / 14.06.1576	Erdel Voyvodasına	Erdel Voyvodası'na voyvoda tayin edilmesi nedeni ile Dîvân-ı hümayûn kâtiplerine, nişancıya ve reisi'l-küttâba göndermesi gereken vergiyi, göndermesi hakkında.

185/470	13 Ra 984 / 10.06.1576	Yeniçeri Ağasına	İran'dan İstanbul'a gelen elçinin, olagelen kanun üzere korunmasının sağlanması hakkında.
186/471	3 C 984 / 28.08.1576	Mısır Beylerbeyi ve Kadısı ve Defterdarına	Haremeyn-i Şerîfeyn evkafının harab olmasına neden olan kaşif, emin ve Yahudi mültezimlerin görevlerinden alınarak zimmetlerindeki devlet alacaklarının tahsili hakkında.
187/472	28 Ra 984 / 25.06.1576	Yanya Beyine ve Grebene Kadısına	Mavranide köyünden Süleyman isimli bir kişinin katillerinin yakalanması hakkında.
187/473	28 Ra 984 / 25.06.1576	Tırhala Beyi ve Tırhala ve Alasonya Kadılarına	Tırhala'ya bağlı Kalaludak, Kakvilori, Ahya, İber, Kilis, Tadis ve Alasonya'ya bağlı Deminik? adlı köylerdeki zimmilerin teftişine dair.
188/474	18 Ra [984] / 15.06.1576	Niğde Kadısına	Niğde Kadısı'nın, Aksaray beyi Mahmud ile ilgili şikâyetin teftişinde Karaman beylerbeyiyle mübaşir tayin edilmesi hakkında.
188/475	28 Ra 984 / 25.06.1576	Tırhala beyi Tırhala Kadısı ve Alasonya Kadılarına	Mavranide adlı köyün sakinlerinden Süleyman'ı katledenlerin yakalanması hakkında.
188/476	28 Ra [984] / 25.06.1576	İstanbul-Foça Arası Kadılara, Reislere ve Kaptanlara	Esir düşen Mustafa Reis'i kurtarmak için yola çıkan Çal Yusuf'a yolda kimsenin engel olmaması hakkında.
189/477	25 Ra 984 / 22.06.1576	Trablus Beyine	Trablus'da ırmak kenarında bulunan camiye, ırmak kenarında bulunan değirmen settinin verdiği zararın önlenmesi hakkında.
189/478	[25 Ra 984] / 22.06.1576	Trablus Kadısına	Trablus'da ırmak kenarında bulunan camiye, ırmak kenarındaki değirmen settinin verdiği zararın önlenmesi hakkında.
189/479	27 Ra [984] / 24.06.1576	Şehrizol Beylerbeyine	Şehrizol'deki yeniçerilere, âdet ve kanun gereğince davranılması hakkında.
189/480	7 Ca [984] / 01.09.1576	Bağdad Beylerbeyine	Bir sureti
190/481	30 Ra 984 / 27.06.1576	Leh Kralı Batur İştivan'a	Bender'deki Müslüman köylerinden alınan esirlerin, serbest bırakılması hakkında.
190/482	23 Ra 984 / 20.06.1576	Edirne Daru'l-Hadis Müderrisi Pirî'ye	Edirne Daru'l-Hadis Müderrisi Pirî'nin Semaniye Medresesi'nde boş olan müderrislik kadrosu için yapılacak imtihanda hazır bulunması hakkında.
190/483	13 Ra [984] / 10.06.1576	Mukaddemâ Bağdad Beylerbeyi olan Ali'ye	Bağdat Beylerbeyiliği'nden ihraç olunan Ali'ye yerine atanan beylerbeyi gelinceye kadar görevinde ihmal göstermemesi hakkında.

191/484	13 Ra 984 / 10.06.1576	Mukaddemâ Van Beylerbeyi olan Ahmed'e	Bir sureti.
191/485	13 Ra 984 / 10.06.1576	İskenderiye Beyi iken Basra Beylerbeyiliğine Atanan Mehmed'e	İskenderiye Beyi iken Basra Beylerbeyiliği'ne atanan Mehmed Paşa'nın bir an önce Basra'da görevine başlaması hakkında.
191/486	-----	Diyârbekir Beylerbeyine	Erzurum Beylerbeyiliği'ne atanan Diyârbekir Beylerbeyin'in Diyârbekir muhasebe defterlerini İstanbul'a göndermesi hakkında.
191/487	5 Ra [984] / 02.06.1576	Basra Beylerbeyi Osman Paşa'ya	Diyârbekir Beylerbeyiliği'ne atanan Osman Paşa'nın Basra'da yerine güvenilir bir beyi vekil bırakarak yeni görev yerine gitmesi hakkında.
191/488	28 Ra 984 / 25.06.1576	Karaman Beylerbeyine	Karaman'dan İstanbul'a zahire ve deve nakline gerek kalmadığı hakkında.
192/489	13 Ra 984 / 10.06.1576	Erzurum Beylerbeyi Hasan Paşa'ya	Erzurum beylerbeyi olarak atanan Hasan Paşa'nın Erzurum'da yapması gerekenler hakkında
192/490	13 Ra 984 / 10.06.1576	Van Beylerbeyine	Şah Tahmasb'ın vefatı nedeni ile İran sınırının korunması hakkında.
193/491	[13 Ra 984] / 10.06.1576	Erzurum beylerbeyine	Bir sureti
193/492	[13 Ra 984] / 10.06.1576	Lahsa Beylerbeyine	Bir sureti
193/493	[13 Ra 984] / 10.06.1576	Diyârbekir Beylerbeyine	Bir sureti
193/494	[13 Ra 984] / 10.06.1576	Bağdad Beylerbeyine	Bir sureti
193/495	[13 Ra 984] / 10.06.1576	Basra Beylerbeyine	Bir sureti
193/496	13 Ra 984 / 10.06.1576	Şehrizol Beylerbeyine	Şah Tahmasb'ın vefatıyla İran'da fetret dönemi yaşandığı, bu nedenle sınırdaki Şehrizol ve çevresinde alınması gereken tedbirler hakkında.
194/497	-----	Erdel Voyvodasına	Erdel Voyvodası'na voyvodalık beratının ve sancak-ı hümayunun gönderilmesi hakkında.
194/498	25 Ra [984] / 22.06.1576	Antakya Kadısına	Antakya'da büyük caminin evkafı olan dükkânlardan kimsenin zorla bâzaristân içindeki dükkânlara gönderilmemesi hakkında.
194/499	28 Ra 984 / 25.06.1576	Mısır Beylerbeyi ve Defterdarına	Mısır'dan saray kileri için gönderilen şekerin kalitesine dikkat edilmesi hakkında.

194/500	[28 Ra 984] / 25.06.1576	Kıbrıs Beylerbeyine ve Defterdarına	Bir sureti
195/501	30 Ra 984 / 27.06.1576	Mukaddemâ Bağdâd Beylerbeyi olan Ali'ye	Şah Tahmâsb'ın ölümü üzerine, oğullarından İsmail Mirza'nın şah olması nedeni ile alınması gereken tedbirler hakkında.
195/502	[30 Ra 984] / 27.06.1576	Diyârbekir Beylerbeyine	Bir sureti
195/503	29 Ra [984] / 26.06.1576	Sabıkâ Basra Beylerbeyine	Bir sureti
195/504	30 Ra 984 / 27.06.1576	Şehrizol Beylerbeyine	Bir sureti.
195/505	[30 Ra 984] / 27.06.1576	Van Beylerbeyine	Bir sureti.
195/506	[30 Ra 984] / 27.06.1576	Lahsa Beylerbeyine	Bir sureti.
196/507	30 Ra 984 / 27.06.1576	Erzurum Beylerbeyine	Şah Tahmâsb'ın yerine oğullarından İsmail Mirza'nın şah olması üzerine alınması gereken tedbirler hakkında.
196/508	30 Ra 984 / 25.06.1576	Sabıkâ Erzurum Beylerbeyi Olup Van Beylerbeyi Olan Hüsrev Paşa'ya	Şah Tahmâsb'ın ölümü ile İran'da kargaşa yaşanırsa, iki tarafın tüccarlarına nasıl davranılacağı ve sınırın korunması hakkında.
198/509		İnebahtı Beyi Ahmed Bey'e	İnebahtı beyi olan Ahmed Bey'in Rodos beyi olarak atanması hakkında.
198/510		Ağrıboz Beyi Mustafa Bey'e	Ağrıboz beyi Mustafa Bey'in İnebahtı beyi olarak atanması hakkında.
198/511			Ağrıboz Sancağı'na Bey olarak İskenderiye beyi Salih Paşa oğlunun atandığı hakkında.
198/512			İstolni Belgrad beyi Mehmed Bey'e İskenderiye Sancağı'nın verilmesi hakkında.
198/513			İstolni Belgrad Sancağı beyliğine Alacahisar beyi Cafer Bey'in atanması hakkında.
198/514			Eski Mısır beylerinden Hasan Bey'in Alacahisar Sancağı Beyliğine getirilmesi hakkında.
198/515			Niksar beyi Sinan Bey'e Dukakin Sancağı'nın verilmesi hakkında.

198/516		İhtiman Kadısına	Rumili beylerbeyi Siyavuş Paşa'nın haslarından iken müstakil kadılık olan Sonya nahiyesinde suçluların, kadı hücceti verildikten sonra paşanın adamlarına teslim edilmesi hakkında.
198/517	3 C 984 / 28.08.1576	Mısır Beylerbeyine	Mısır'da hizmet etmesi için istahdam olunan kapıkullarının, vazifelerini yapmamaları durumunda ulufelerinin kesilmesine dair.
198/518			Mısır hazînesinden borç alan Yemen Nazır-ı Emvâli'nden bu borcunu hazîne-i âmireye göndermesinin istenmesi hakkında.
199/519	3 C 984 / 28.08.1576	Mısır Beylerbeyine	Davalarına bakmak için toprak kadısı veya müvellâ kadı talep edenlerin isteklerinin karşılanması hakkında.
200/520		Mısır Beylerbeyine	Yemen beylerbeyi iken Mısır hazînesinden borç para alan Mesih Paşa'ya bu borcunu hemen dergâh-ı mu'allâya göndermesi hakkında.
200/521		Şam Beylerbeyine ve Kadısına	Mısır'dan her sene Kudüs'teki Harem-i Şerif, Mescid-i Aksa ve diğer camiler için gönderilen hasırların durumlarının, bu camilerin mütevellilerine sorularak alınan cevapların bildirilmesi hakkında.
201/522	3 C 984 / 28.08.1576	Mısır Beylerbeyine	Mısır'da müstakil kadılığa uygun görülen köylerin, tespit edilerek bildirilmesi hakkında.
201/523	3 C 984 / 28.08.1576	Mısır beylerbeyine	Mısır'ın Said şehrinde isyana kalkışan bedevi reislerine yapılacak muamele hakkında.
202/524	3 C? 984 / 28.08.1576	Mısır Beylerbeyine	Buhayra Şeyhü'l arabı olan Mehmet'ten devletin alacaklarının tahsil edilmesi hakkında.
202/525	7 Ra 984 / 04.06.1576	Budun'da Vezir Mustafa Paşa'ya	Avusturya'dan Erdel'e, Lehistan'a veya Osmanlı sınırına yönelik bir saldırı olması durumunda Budun'daki Vezir Mustafa Paşa'nın Erdel voyvodasıyla haberleşerek Avuturya'ya akınlarda bulunması hakkında.
202/526	[7 Ra 984] / 04.06.1576	Tımişvar Beylerbeyine	Bir sureti.
203/527	30 Ra [984] / 27.06.1576	Bağdad Beylerbeyine	Bağdad'da bulunan gönüllü ve azeblerin, görevlerindeki ihmalleri nedeni ile yerlerine Anadolu yiğitlerinin istihdam edilmesi hakkında.
203/528	[30 Ra 984] / 27.06.1576	Şehrizol Beylerbeyine	Bir sureti.
203/529	30 Ra [984] / 27.06.1576	Erzurum Beylerbeyine	Bir sureti.

203/530	[30 Ra 984] / 27.06.1576	Van Beylerbeyine	Bir sureti.
203/531	[30 Ra 984] / 27.06.1576	Diyarbakir Beylerbeyine	Bir sureti.
203/532	30 Ra 984 / 27.06.1576	Basra Beylerbeyine	Bir sureti.
204/533	7 Ra [984] / 04.06.1576	Rumili Beylerbeyine ve Kadısına	Salavatçı? Mehmet'i öldüren kimselerin yakalanması için vazifeli Evren Çavuş'a yardımcı olunması hakkında.
205/534	-----	Karaman Beylerbeyi ve Ereğli Kadısına	Ereğli ve civarında halka zulmü olan suhte taifesinin haklarından gelinmesi hakkında.
205/535	-----	Venedik Balyozuna	Venediklilerce esir edilerek Anabolı'ya gönderilen ve Girit'de alıkonan müslümanların eşyaları ve gemileriyle serbest bırakılmaları hakkında.
206/536	3 R 984 / 30.06.1576	Cezayir-i Garb Beylerbeyi Ramazan Paşa'ya	Fas'ın fethinde Cezayir beylerbeyi Ramazan Paşa ile birlikte hareket ederek babası yerine Fas tahtına oturan Abdülmelik'e Ramazan Paşa'ya ve bölgenin ileri gelenlerine hilat, kılıç ve çeşitli armağanlar gönderilmesi ve o bölgenin korunması için alınması gereken tedbirler hakkında.
207/537	[3 Ra 984] / 31.05.1576	Cezayir-i Garb Beylerbeyine	Portekizlilerle ittifak yapan Fas hâkimi Mevlây Mehmed'in veziri Gâid Ali ve Gâid Abdülkerim'in haklarından gelinmesi hakkında.
208/538	-----	Malkara Kadısına	Mevlana Ahmet adlı kimsenin katillerinin yakalanması hakkında.
208/539	-----	Sultanönü Sancağı Yolu Üzerindeki Kadılara	İstanbul'un et ihtiyacı için gönderilecek koyunların, hızlı bir şekilde naklinin sağlanması hakkında.
209/540	20 C 984 / 14.09.1576	Mısır Beylerbeyine	Memluk ve Osmanlı hükümdarlarının Hameyn fukarası için gönderilmesini emrettikleri buğdayların, gönderilmesi hakkında.
209/541	-----	Bağdad Beylerbeyine	Semavat livasında yapılan kalenin nefer ihtiyacının, bu konuda daha önce gönderilen fermana gereğince karşılanması hakkında.
210/542	3 C 984 / 28.08.1576	Mısır Beylerbeyi ve Kadısı ve Defterdarına	Mısır'da çeşitli yollarla zimmetine devlet malı geçiren Yahudi Şemval'den bu malların tahsil edilmesi hakkında.
210/543	28 Ra 984 / 25.06.1576	Kıbrıs Beylerbeyine	Kıbrıs'daki gemilerin nefer ihtiyacı için Dulkadiyye, Karaman ve Halep'den gönderilen mahkûmları, teslim edenlere temessük verilmesi hakkında.

211/544	28 Ra 984 / 25.06.1576	Haleb Beylerbeyine	Kıyas cezası gerektirmeyen suçluların, Kıbrıs'da bulunan gemilerin nefer ihtiyacı için Kıbrıs'a gönderilmeleri hakkında.
211/545	[28 Ra 984] / 25.06.1576	Karaman Beylerbeyine	Bir sureti.
211/546	[28 Ra 984] / 25.06.1576	Dulkadiye Beylerbeyine	Bir sureti.
211/547	5 Ra [984] / 02.06.1576	Haleb Beylerbeyine	Haleb'de yaylaya gidip gelen Türkmen taifesinin, yollarda kontrolünün sağlanması için 30 nefere tımar verilmesi hakkında.
211/548	[5 Ra 984] / 02.06.1576	Dulkadiye Beylerbeyine	Bir sureti.
212/549	[5 Ra 984] / 02.06.1576	Haleb'e Tabi' Türkmenlerin Yürüdüğü Yerlerin Beyleri ve Kadılarına	Haleb'e tabi' Türkmenlerin bâd-ı hevâlarının Maraş alaybeyi Murat'a ait olduğu hakkında.
212/550	28 S [984] / 27.05.1576	İran'dan Gelen Elçinin Yolu Üzerindeki Kadırlara	İran'dan İstanbul'a gelip geri dönen elçinin, yolda ihtiyaçlarının karşlanması ve güvenliğinin sağlanması hakkında.
212/551	10 Ra [984] / 07.06.1576	Haris Bey'e	Değirmeninde ölü olarak bulunan Ahmed'in katilinin bulunması hakkında.
213/552	25 Ra 984 / 22.06.1576	Erzurum Beylerbeyine	Karahisar-ı Şarkî beyi Sinan hakkındaki şikâyetlerin teftiş edilmesi hakkında.
213/553	3 Ra 984 / 31.05.1576	Trabzon ve Karahisar-ı Şarkî Beyleri ve Kadırlarına	İstanbul zahîresi için gönderilmesi ferman olunmuş zahîrelerin, gönderilmesine lüzum kalmadığı hakkında.
213/554	-----	Lahsa Beylerbeyine	Basra kul maaşları için tutulan defterlerin bir suretinin, gönderilmesi hakkında.
214/555	4 R 984 / 01.07.1576	Rodos Beyine ve Kadısına	Sultan III. Murat'ın validesinin Rodos'da yaptırmak istediği otuz adet odanın yapımının sağlanması hakkında.
214/556	5 R [984] / 02.07.1576	İmran? Sancağı Beyine	Ahmed isimli iki kişinin yakalanarak zimmelerinde bulunan devlet malının tahsil edilmesi hakkında.
215/557	[5 R 984] / 02.07.1576	Karaman Beylerbeyi ve Alaybeyi Mahmud'a	Zimmetinde devlet malı olan İnanoğlu Ahmed adlı kimsenin, yakalanması hakkında.
215/558	29 Ca? [984] / 24.08.1576	Hamid-ili Beyi ve Gönen Kadısına	Mustafa adlı kimseyi öldürenlerden Cafer ve Mehmet adlı kimselerin yakalanması hakkında.

216/559	10 Ra [984] / 20.06.1576	Ohri Beyi ve Kadısına	Ohri'nin köylerin şarap imal eden ve satan Müslümanların, uyarılmaları hakkında.
216/560	3 Ra [984] / 31.05.1576	Bolu Sancağı ve Kadısı ve Bolu Müsellem Beyine	Tersane-i amire hizmetine memur olduğu halde, gitmeyen müsellemlerin uyarılması hakkında.
216/561	[3 Ra 984] / 31.05.1576	Bolu Kadılarına, Bolu Piyadeleri Beyine	Bir sureti.
216/562	[3 Ra 984] / 31.05.1576	Menteşe Kadıları ve Piyadeleri Beyine	Bir sureti.
217/563	5 R [984] / 02.07.1576	Akkirman Beyi ve Akkirman ve Baba Kadılarına	Akkirman Kalesi'nin çevresinde yapılan dükkânların, yıktırılması hakkında.
217 ve 218/564	-----	Yenipazar ve Prizren Kadılarına	Çalabvirdioğlu Ali isimli kimseye babasından intikal eden madenlere müdahale edilmemesi hakkında.
219/565	13 Ra 984 / 10.06.1576	Cezayir Beylerbeyi Kılıç Ali'ye	Fas'ın fethinde hizmeti olan Ramazan Paşa'ya ve hutbeyi Osmanlı adına okutan Fas hâkimi Abdülmelik'e gönderilen hilatların kendilerine ulaşmasının sağlanması hakkında.
220/566	-----	Hamid sancağı Beyine	Mahkeme basan kişilerin yakalanarak Kıbrıs'a sürgün edilmesi hakkında.
221/567	23 S [984] / 22.05.1576	Kıbrıs Beylerbeyi ve Silifke Kadısına	İç-il Sancağı'nda zimmetlerinde devlet malı bulunanlardan bu malların tahsili hakkında.
221/568	18 Ra 984 / 15.06.1576	Şehrizol Beylerbeyine	Şehrizol ve Dağ kalesinde Ardalan taifesine gedik verilmemesi hakkında.
222/569	8 R [984] / 05.07.1576	Diyarbakir Beylerbeyi ve Amid ve Hazo Kadılarına	Bisyan ve Berciyan Sancağı beyi Behlül Bey'in subaşısı ve aşiret ağası Resul'ün reayaya zulümlerinin teftişine dair.
222/570	2 R 984 / 29.06.1576	Yanya Beyine	Delvine Sancağı beyi Bayezid'in zimmetindeki devlet malının Bayezid Bey'in haslarından tahsil edilmesi hakkında.
223/571	-----	İnebahtı Beyine ve? Kadısına	İnebahtı'da Mihal isimli kimsenin kanuna aykırı davranışlarının teftişi hakkında.
223/572	7 Ra [984] / 04.06.1576	Erdel'e Giderken Yol Üzerindeki Kadılara	Erdel voyvodasının elçisi Mak Marti'nin güvenliğinin sağlanması ve zahire ihtiyacını gidermesine engel olunmaması hakkında.
223/573	13 Ra [984] / 10.06.1576	Rodos Beyine	Mısır'dan Rodos'a gelen gemilerin dönüşlerinde emniyetinin sağlanması hakkında.
223/573	[13 Ra 984] / 10.06.1576	İskenderiye Beyine	Mısır'dan gelip Rodos'a gidecek gemilerin güvenliklerinin sağlanması hakkında.

224/575	18 Ra [984] / 15.06.1576	Midüllü Sancağı Beyine	Murat isimli kimsenin, ahvalinin görülmesi için İstanbul'a gönderilmesi hakkında.
224/576	3 Ra [984] / 31.05.1576	Diyarbakir Beylerbeyine	Lahan beyi Ömer ile Uştı beyi Zeynel arasındaki düşmanlığın çözümlenmesi hakkında.
224/577	26 Ra [984] / 23.06.1576	Erzurum Beylerbeyi Hasan Paşa'ya	Erzurum'da güherçile bulunup bulunmadığının bildirilmesi hakkında.
225/578	18 R [984] / 15.07.1576	Medine-i Münevvere Kadisına	Haremeyn evkafından yararlanmak isteyen Haremeyn ağalarının davalarının zaman aşımı süresinin geçirilmiş olmasına rağmen görülmesi hakkında.
225/579	5 R [984] / 02.07.1576	Nablus Beyine	Hacıları karşılamak amacıyla Nablus Sancağı'ndaki Reyü'l-Ayn kalesinden nefer tayin edilmesi hakkında.
225/580	-----	Haleb Kadısına	Haleb'deki Hüsrev Paşa Medresesi müderrisi olan Mevlana Yahya hacılık vazifesini ifa edinceye kadar yerine birinin tayin edilmesi hakkında.
226/581	30 Ra 984 / 27.06.1576	Haleb Beylerbeyine	Bağdat'dan gelen barutların ertelenmeden Trablus'a gönderilmesi hakkında.
226/582	20 Ra 984 / 17.06.1576	Basra Beylerbeyine	Kendisine Basra'da Müdeyne Sancağı beyliği verilen Behram Bey'e bu hususun bildirilmesi hakkında.
226/583	30 Ra 984 / 27.06.1576	Şehrizol Beylerbeyine	İki bölük halinde bulunan Şehrizol'deki yeniçerilerden sadece bir bölüğe nöbet verilmemesi hakkında.
227/584	10 R 984 / 07.07.1576	Medine-i Münevvere Şeyhü'l-Haremi Muhammed'e	Medine kadılığına atanan Mevlana Muhyiddin varıncaya kadar davalara naibinin bakması hakkında.
227/585	23 Ra 984 / 18.06.1576	Haleb Beylerbeyi ve Defterdarına	Hazîne-i âmire defterdarı Mehmet'in zimmetinde kalan paraların borç verdiği kimselerden tahsil edilmesi hakkında.
227/586	13 R 984 / 10.07.1576	Kütahya Kadısına	Kütahya'da Germiyanoğlu Yakup Vakfı'nda vazifeli olan Fetullâh'ın mesleğinin bildirilmesine dair.
228/587	-----	Karaman Beylerbeyi, İshaklu ve Alaşehir Kadılarına	İshaklu kazasına bağlı Oğuz köyünden Emin isimli kimsenin reayaya zulmü nedeniyle Kıbrıs'a sürülmesi hakkında.
228/588	27 R [984] / 24.07.1576	Niğde Beyine, Karahisar Beyi ve Kadisına	Ramazan adlı kimsenin suçları nedeni ile tekrar Kıbrıs'a sürgün edilmesi hakkında.
228/589	-----	Karahisar-ı Şarkî Beyine	İstanbul'un zahîre ihtiyacının giderildiği Karahisar-ı Şarkî'den zahîre tedarikine gerek olmadığına dair.

229/590	-----? ve Ayasluğ Kadılarına	Südde-i sa'âdet çavuşlarından Bostan Çavuş'un kollanmayarak kendisine isnat edilen suçların tekrar teftiş edilmesi hakkında.
229/591	13 Ra [984] / 10.06.1576	Erzurum Beylerbeyine	Erzurum bölgesinde kalpazanlık yapanların yakalanarak İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.
230/592	21 Ra [984] / 18.06.1576	Mora Beyine	Anavarin limanında yapılan taş kalenin belirlenen şekilde yapılmasının masraflı olması ve zaman alacağından daha münasip bir şekilde inşa edilmesi hakkında.
230/593	[21 Ra 984] / 18.06.1576	Selanik Yörükleri Subaşısına	Anavarin limanındaki kalenin inşaatında görevlendirilen Selanik Yörüklerinin geç ve noksan gelmemelerine dair.
231/594	3 Ra 984 / 31.05.1576	İstanbul-Mısır Güzergâhındaki Beyler ve Kadılarına	Ömer isimli bedevi şeyhinin Mısır'a giderken yolda güvenliğinin sağlanması hakkında.
231/595	[3 Ra 984] / 31.05.1576	Mısır Beylerbeyi ve Kadısına	Ömer isimli bedevi şeyhinin davasının Mısır'da şer'e göre görülmesi hakkında.
231/596	[3 Ra 984] / 31.05.1576	Mısır Beylerbeyi ve Defterdarına	Hasan Bey'in komutasında gemilere Mısır'dan yüklenen peksimet ve barutlar için tutulan defterlerinin bir suretinin gönderildiğine dair.
232/597	-----	Limni Kadısına	Limni adasındaki hırsız, katil vb. suçluların yakalanması hakkında.
232/598	25 Ra 984 / 22.06.1576	Zaçeşne Kadısına	Metin? isimli kimsenin ölmesiyle tasarrufundaki yerlerin, kanunnen tapusunu alan Hasan'a verilmesi hakkında.
233/599	-----	Kütahya Kadısına	Germiyanoglu Yakup Vakfı'nda vazifeli Fetullâh'ın mesleği hakkında.
233/600	13 Ra [984] / 10.06.1576	Soya Kadısı ve Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu Serdar Çavuş'a	Kanun Çavuş'un mirası hususunda Sofya Kadısı'nın ve Serdar Çavuş'un mübaşir tayin olmaları hakkında.
233/601	5 R 984 / 02.07.1576	Budun'da Vezir Mustafa Paşa'ya	Budun'da südde-i sa'âdet kullarının istihdam bahanesi ile alıkonulmaması hakkında.
234/602	15 R 984 / 12.07.1576	Yanya Beyi, İlbasan, Draç ve Belgrad Kadılarına	İlbasan Sancağı beyi Mustafa Bey hakkındaki şikâyetlerin incelenmesine dair.
234/603	3 C 984 / 28.08.1576	Kavas? Mahmud Paşa Kadısına	Kavas Mahmud Paşa kazasındaki haram-zadelerin, teftişi hakkında.
235/604	28 Ra 984 / 25.07.1576	İzmir, Çeşme, ve Marmara Kadılarına	Bir cami için vakfedilmiş köylerdeki bağların dönümlerinin ve vergilerinin tesbiti hakkında.

235/605	-----	Bağdad Beylerbeyine	Remahiye beyi Davut'un yaptırdığı kaleye Hille ve Remahiye kalelerinden yirmi nefer gönderilmesi hakkında.
236/606	-----	Rumili Beylerine ve Kadılarına	Rumili'nin kaza ve köylerinde bulunan haram-zâdelerin yakalanmaları hakkında.
237/607	-----	Mihaliç, Marmara ve Edincik Beyi ve Kadılarına	Veli, Dîvâne Hamza, Mustafa ve Ahmed isimli kimselerin çeşitli suçları nedeni ile yakalanmaları hakkında.
238/608	11 R [984] / 08.08.1576	Tekeili Beyine, Kaş ve Elmalı Kadılarına	Çaplakoğlu lakabı ile bilinen Hamza isimli kimsenin, Kıbrıs'a sürgün edilmesi hakkında.
238/609	15 R [984] / 12.08.1576	Gördös Kadısı Mevlana Şeyhi'ye	Faizcilik ve tefecilik yapan Şir Merdoğlu Sinan'ın teftişi için dergâh-ı mu'allâ çavuşlarından Hamza ile Mevlana Şeyhi'nin mübaşir tayin edilmesi hakkında.
240/610	15 R 984 / 12.08.1576	Malatya Sancağı Beyi ve Malatya Kadısına	Gerger kazasında, Kara isimli sipahinin ve akrabalarının devlet işlerine karışmalarının teftişi hakkında.
240/611	16 R [984] / 13.08.1576	Boğdan Voyvodası Petre Voyvodaya	Boğdan voyvodası Yuvan'ın isyanının öncesindeki ve sonrasındaki davaların görülmesi hakkında.
240/612	[16 R 984] / 13.08.1576	Silistre Beyine	Boğdan tuzla emini iken zimmetine miri akçe geçiren Yasib yakalanması hakkında.
241/613	[16 R 984] / 13.08.1576	Boğdan Voyvodası Petre Voyvodaya	Yani ve Sitar adlı kimselerden zimmetlerindeki miri akçelerin tahsili hakkında.
241/614	7 Ra [984] / 04.06.1576	Anadolu Beylerbeyine	Zimmetindeki miri malını ödeyecek malı olmayan Ferhad Çavuş'un Kıbrıs'a sürülmesi hakkında.
242/615	7 Ra [984] / 04.06.1576	Filibe, Tatarbazarı, Samakov, Sofya, Berkofça, Şhirköy, Radomir, Donice, İlica, İvranya, Norakop, İzladi, Kadılarına	Filibe, Tatarbazarı, Samakov, Sofya, Berkofça, Şhirköy, Radomir, Donice, İlica, İvranya, Norakop, İzladi kazalarından İstanbul'a gönderilen koyunların naklinde görülen aksaklığın araştırılması ve İstanbul'a koyun nakli hususuna özen gösterilmesi hakkında.
242/616	7 Ra [984] / 04.06.1576	Siroz, Filorine Benderhisar, Petriç, Andofça? Avrathisarı, Sidre, Selanik, Karaferye, Yenice-i Vardar, Cumapazarı, Kadılarına	Bir sureti.

242/617	9 Ra [984] / 06.06.1576	İştib, Kratova, Üsküb, Lorlu?, Pirlepe, Prizrin Kırcova, Manastr, Tikveş, Debri, Kalkandelen, Kadılarına	Bir sureti.
242/618	22 Ra [984] / 19.06.1576	Manisa İmaret-i Âmire Mütevellisine	Manisa'daki selâtin camiinde mevlid okutularak masraflarının vakıftan karşılanması hakkında.
243/619	7 Ra [984] / 04.06.1576	Kaptan Paşa'ya	Donanmada Karaca Ali'nin hastalanması ile yerine İnebahtı beyi Ahmed Bey'in tayini hakkında.
243/620	12 Ra [984] / 09.06.1576	Hamidili Beyine	Hamid Sancağı'nda Aksak Ali adlı kimsenin reyaya zulmünün teftiş edilmesi hakkında.
244/621	12 Ra [984] / 09.06.1576	Ardahan Beyi Mehmed'e	Küçük Ardahan Sancağı'nda tımar verilmesi uygun olan kimselerin beylerbeyine bildirilmesi hakkında.
244/622	11 Ra 984 / 08.06.1576	Van Beylerbeyi ve Kadısına	Muş Sancağı beyi Kılıç'ın Ermeni taifesine zulmünün teftiş edilmesi hakkında.
244/623	20 Ra [984] / 17.06.1576	Haslar Kadısına	Miri çayırların zorla kimseye taştıtırılmaması hakkında.
245/624	13 Ra [984] / 10.06.1576	Avlonya Sancağı Beyi Hasan Bey'e	Avlonya kalesinde topçubaşı olan Ferhat'ın zayı ettiği barutun kendisinden tazmin edilmesi hakkında.
245/625	11 R [984] / 08.07.1576	Ülgün Kadısına	Ülgün topçubaşılığına Hacı Hamza'nın getirilmesini isteyen arz-ı haldeki imzaların ve mühürlerin incelenmesi hakkında.
246/626	22 Ra [984] / 19.06.1576	Kapudan Paşa'ya	Donanmanın Anavarin'e varınca Anavarin karşısında bulunan boğazı doldurması hakkında.
246/627	[22 Ra 984] / 19.06.1576	-----	Anavarin'deki boğazın doldurulmasında Kaptan-ı Derya Ali Paşa'ya yardımcı olunması hakkında.
247/628	23 Ra 984 / 20.06.1576	Midilli Beyine ve Midilli Sancağındaki Kadılarına	Midilli'deki ehl-i fesadın yakalanarak durumlarının teftiş edilmesi hakkında.
247/629	3 Ra [984] / 31.05.1576	Mısır-İstanbul Yolu Üzerindeki Kadılarına	Mısır'dan İstanbul'a gönderilecek doğanların et ve tavuk ihtiyacının karşılanmasına dair.
248/630	22 Ra [984] / 19.06.1576	İstanbul Kadısına	Müslüman mahallelerinde şarap içilmesinin ve satılmasının yasaklanması hakkında.
248/631	22 Ra [984] / 19.06.1576	Bursa Beyine	Yenişehir haslarına emin olan Mehmed Çavuş'dan hazînenin alacağı tahsil edilmesi hakkında.

249/632	23 Ra [984] / 20.06.1576	Mısır Beylerbeyine	Dimyat kaptanı ve Mısır ümerasından Şakir'in İskenderiye-Rodos arasında gidip gelen gemilerinin emniyetini sağlamaları hakkında.
249/633	3 C 984 / 28.08.1576	Mısır Beylerbeyine	Kul Mahmud adlı kimsenin beratını yenilemese salyanesinin verilmemesi hakkında.
250/634	3 C 984 / 28.08.1576	Mısır Beylerbeyine	Mısır'da geliri az olan kadılıklara geliri iyi olan kadılıklardan köyler eklenerek düzenleme yapılması hakkında.
250/635	28 Ra [984] / 25.06.1576	Erzurum Beylerbeyi, Erzurum ve Pertek Kadılarına	Pertek Sancağı beyi Baysungur Bey'in halka zulmünün teftiş edilmesi hakkında.
251/636	29 Ra [984] / 26.06.1576	Avlonya Beyi, Fenar, Yenişehir ve Aydonat Kadılarına	Delvine ve Avlonya Sancağı'ndaki mültezimler ile Delvine beyi Bâyezîd'den devletin alacaklarının tahsiline dair.
251/637	[29 Ra 984] / 26.06.1576	Delvine Beyi Bâyezîd'e	Zimmetinde miri malı görünen Delvine beyi Bâyezîd'in bu malları müfettişlere teslim etmesi hakkında.
252/638	-----	Kengiri Beyi, Kengiri, Kurşunlu ve Milan Kadılarına	Kurşunlu kazasından Çeribaşı Derviş ve oğullarının halka zulmünün incelenmesi hakkında.
252/639	-----	Akdağ Kadısı ve Güherçile Müfettişi Olana	Güherçile hizmetine gitmeyen sipahi-zâdelerin yerlerine istihdam olunan reayanın ücretlerinin bu sipahilerden alınması hakkında.
252/640	-----	Niğde Beyine ve Hakluhisar Kadısına	Hapis olan Nail ve Mustafa adlı kimselerin serbest bırakılmaları hakkında.
253/641	-----	Anadolu Beylerbeyi, Çerkeş ve Ulak Kadılarına	Çerkeş kazasına bağlı Sitan köyünden İbrahim'in evini basan kimselerin yakalanması hakkında.
253/642	7 R [984] / 04.07.1576	İskenderiye Beyi Şaban Bey'e	Hacıları Mısır'dan Antalya'ya ulaştırması ve donanmadan alınan barutun Rodos'a teslimi hakkında.
253/643	[7 R 984] / 04.07.1576	Dimyat Beyi Mahmud Bey'e	Bir sureti.
254/644	10 R [984] / 07.07.1576	Alanya Beyine	Alanya bölgesinde ortaya çıkan eşkiyanın yakalanması hakkında.
256/645	2 R 984 / 29.06.1576	İstanbul Kadısına	İstanbul'daki yalıların lağımlarının sokaklarda ve hisar duvarlarında meydana getirmiş olduğu zararların giderilmesi hakkında.
255/646	5 R? [984] / ...1576	Budun Muhafazasında Olan Vezir Mustafa Paşa'ya	Avusturya'dan Osmanlı sınırına ve Lehistan'a yönelik bir saldırı olursa karşılık verilmesi hakkında.

256/647	4 Ca [984] / 30.07.1576	Samakov Kadısına	Selha ve Radovnik isimli köylere menzilcilere tanınan muafiyetlerin verilmesi hakkında.
256/648	-----	Kocaili Sancağındaki Kadılar ve Kocaili Beyinin Kaymakamına	Kocaili bölgesinde ortaya çıkmış olan hırsız ve haramilerin yakalanması hakkında.
256/649	10 R 984 / 07.07.1576	Devline Beyi Bâyezîd'e	Delvine beyi Bâyezîd'e zimmetinde olan miri malı ertelemeyip hazîneye göndermesi hakkında.
257/650	21 R [984] / 18.07.1576	Anadolu Beylerbeyine, Lazkiye, Şuhud ve Eğrigöz Kadılarına	Kanuna aykırı davranışları bulunan kimselerin ele getirilmesi hakkında.
258/651	21 R 984 / 18.07.1576	Karışdıran Beyine ve Karışdıran'daki Kadıllara	Saray için doğan tedarik edilmesi hakkında.
258/652	21 R [984] / 18.07.1576	Akkirman Sancağı Beyine, Debre ve İsaççı Kadılarına	Hacı Mustafa evkafına kâtip olan Kara Hafız'ın vakfa verdiği zararın teftişi hakkında.
258/653	8 Ra [984] / 05.05.1576	Üsküp Beyine ve Kadısına	Müslüman mahallelerdeki meyhanelerin kaldırılarak gayr-i Müslim mahallesine nakli hakkında.
259/654	12 Ra [984] / 09.06.1576	Erzurum Beylerbeyine	Kendilerine tımar verilmiş kimselere beratları gereğince tımarlarının tasarruf ettirilmesi hakkında.
259/655	10 Ra [984] / 07.06.1576	Hamidili Beyine ve Gönen Kadısına	Gönen'de Mustafa adlı kimsenin evini basanların durumlarının incelenmesi hakkında.
260/656	11 Ra [984] / 08.06.1576	Karahisar-ı Sahib Beyine ve Kadılarına	Suçluların serbest tımarlara sığınması halinde yapılması gereken uygulamalar hakkında.
260/657	16 Ra [984] / 13.06.1576	Konya Kadısına	Karaman'dan İstanbul'a zahîre gönderilirken narhın yüksek gösterildiği bu nedenle geçerli olan narhın bildirilmesi hakkında.
261/658	16 Ra [984] / 13.06.1576	Midilli Beyine	Midilli Kalesi tamirinde Madyos adlı zimmînin mimar tayin edilmesi hakkında.
261/659	[16 Ra 984] / 13.06.1576	İzmit, Edremit, Ayazmend, Bergama, Tarhaniyat?, Karaburun Kadılarına	Kürek cezasına çarptırılan suçluların Midilli adasına gönderilmesi hakkında.
261/660	1 R [984] / 28.06.1576	Eflak Voyvodasına ve Yol Üzerindeki Kadıllara	Erdel'e gönderilen Büyük İmrâhor Mehmed'e yolda yiyecek ve içecek tedarikinde sıkıntı çektilmemesi hakkında.

261/661	1 R [984] / 28.06.1576	Eflak Voyvodasına	Erdel'e gönderilen Büyük İmrâhor Mehmed'e zahîre tedarik edilmesi ve güvenli bir biçimde ulaşımının sağlanması hakkında.
262/662	21 R [984] / 18.07.1576	Akkirman Beyine	Leh saldırılarına karşı palanga yaptırılması hakkında.
262/663	[21 R 984] / 18.07.1576	Akkirman Kadisına	Siyaset cezasının icrasının sancakbeylerine ait olduğu hakkında.
262/664	21 R 984 / 18.07.1576	Bender Beyine	Bender'e yakın bir mahalle gelerek köy kuran Leh taifesinin köylerinin dağıtılması hakkında.
263/665	22 R [984] / 19.07.1576	Rodos Beyine	Medine kadısı Mevlana Muhyiddin'in salimen İskenderiye'ye ulaştırılması hakkında.
263/666	22 R 984 / 19.07.1576	Şam Beylerbeyine	Hacıların hizmeti için tayin olunmuş sipahilerin haklarının harice verilmemesi hakkında.
263/667	22 R 984 / 19.07.1576	Sabık Van Beylerbeyi Ahmed Paşa'ya	İran hakkında edinilecek bilgilerin hemen İstanbul'a bildirilmesin hakkında.
264/668	[22 R 984] / 19.07.1576	İmadiye Hâkimi Kamber Bey'e	Seyyid Kasım ve Şah Rüstem adlı kimseler ile bunlar gibi serkeşlik edenlerin yakalanması hakkında.
264/669	[22 R 984] / 19.07.1576	Cizre Hâkimi Bedir Bey'e	Cizre hâkimi Bedir Bey'e muhalefet üzere olan Behram Bey'i yanında bulundurmaması hakkında.
264/670	[22 R 984] / 19.07.1576	Medine? Sancağı Beyi İbrahim Bey'e	Cizre hâkimi Bedir Bey'in yanında bulunan İbrahim Bey'in sancağına gitmesi hakkında.
265/671	[22 R 984] / 19.07.1576	Halep Beylerbeyine	Dulkadirli Beylerbeyliği'nden istenilen kerestelerin gönderilmesi hakkında.
265/672	[22 R 984] / 19.07.1576	Dulkadirli Beylerbeyine	Halep beylerbeyine teslimi ferman olunmuş kerestelerin gönderilmesi hakkında.
265/673	[22 R 984] / 19.07.1576	Basra Beylerbeyine ve Kadisına	Gönderilen kerestelere mukayyet olunarak, kurutulması ve ziyan edilmesi hakkında.
266/674	[22 R 984] / 19.07.1576	Sabıka Bağdat Beylerbeyine	İran'a yarar casuslar gönderilerek edinilen bilgilerin bildirilmesi hakkında.
266/675	[22 R 984] / 19.07.1576	Edirne Yolu üzerindeki Kadıllara	Kılık değiştirerek Avrupa'ya mektup götüren kimselerin yakalanması hakkında.
266/676	17 Ra [984] / 24.06.1576	Erzurum Beylerbeyine	Eski beylerbeyi beratı ile elinde tımarı olanlara tezkirelerinin verilmesi hakkında.
267/677	3 C 984 / 28.08.1576	Mısır Beylerbeyine	Tahıl almak için kendilerine hüküm verilmiş Mekke ve Medine ahalisinden olan kimselerin taltif edilmeleri hakkında.

267/678	[3 C 984] / 28.08.1576	Mısır Beylerbeyine	Medine'deki mescid-i şerifin kapı ve perdeleri ile sahabenin kabir ve şehitliğinin yenilenmesine dair.
268/679	22 Ra [984] / 19.07.1576	Erdel Voyvodasına	Voyvodalığa atanıldığında verilmesi gereken vergiden çavuşbaşı Hasan'ın da payının gönderilmesi hakkında.
268/680	5 Ra [984] / 02.07.1576	Diyarbakir Beylerbeyi Osman'a	Osman Paşa'ya Musul'a vardığında mulalefet üzere olan Medine Sancağı beyi Behram Bey'i sancağına göndermesi hakkında.
268/681	-----	Bender Beyine	Osmanlı Devleti sınırında konan Leh taifesinin kondukları yerden dağıtılması hakkında.
269/682	10 R [984] / 07.07.1576	Gelibolu ve Kavak Kadılarına	Gelibolu muhtesibi Elrinbaşı-oğlu diye bilinen kimsenin kasaba halkına yaptığı zulmün teftişi hakkında.
269/683	-----	Karaman Beylerbeyine	Anlaya beyinin teftişi için Karaman beylerbeyinin mübaşir tayin edilmesi hakkında.
270/684	3 R 984 / 30.06.1576	Erdel Voyvodası Batur Krišto Voyvodaya	Avusturya'dan Erdel'e bir saldırı olduğunda Vezir Mehmet Paşa ve Tımsıvar beylerbeyi ile tedbir alınması hakkında.
270/685	-----	Trabzon Beyine ve Görele Kadısına	Görele'de sakin Ali Kethuda ile oğulları ve leventlerinin yaptığı fesatlarının teftişi hakkında.
271/686	2 C [984] / 27.08.1576	Dulkadiyiye Beylerbeyi ve Türkmen Kadısına	Haleb'de sakin Kayup? ve Mesud adlı kimselerin mülhid ve rafizi oldukları yönündeki şikayetin teftişi hakkında.
271/687	-----	Leh Kralına	Krallığa getirilen Leh kralının yapması gereken işler ile alması gereken tedbirler hakkında.
272/688	28 S [984] / 27.05.1576	Eğil Kadısına	Eğil kalesindeki kilisenin sonradan genişletilen bölümünün yıktırılması hakkında.
272/689	? Ra [984] / /	Yenipazarı Kadısına	Prepolya kadısının (boş) rüşvet aldığı yönündeki şikâyetlerin teftiş edilmesi hakkında.
273/690	21 B 984 / 14.10.1576	Tırhala Beyine ve Yenişehir Kadısına	Mustafa adlı sipahinin Merham adlı kuluna kardeşini öldürtmesi olayının incelenmesi hakkında.
274/691	-----	Kefe Sancağı Beyine	Azak Kalesi'nin tamiri için gönderilmesi ferman olunan kerestelerin gönderilmesi hakkında.
274/692	17 Ra [984] / 14.06.1576	Azak Beyine	Azak Kalesi'nin tamiri için gerekli olan gayretin gösterilmesi hakkında.
274/693	13 Ra [984] / 10.06.576	Kavak İskelesine Emin Tayin Edilen Sinan Çavuş'a	İstanbul zahîresi için Kavak iskelesine gönderilen buğdayların taliplilerine satılması hakkında.

275/694	9 Ra [984] / 06.06.1576	Hakkâri Beyi Zeynel Bey'e	İran sınırındaki aşiret ve kabilelerin zapt edilmesi hakkında.
276/695	27 R [984] / 24.07.1576	Mekke Kadısına	Mekke fukarası için Mısır'dan gönderilen tahılların adaletli dağıtılması hakkında.
276/696	[27 R 984] / 24.07.1576	Rodos Sancağı Beyine	Mekke kadısı Mevlana Perviz'in Mısır'a giderken güvenliğinin sağlanması hakkında.
276/697	[27 R 984] / 24.07.1576	Mekke Kadısına	Mekke'de kadılık işlerine karışan kimselerin önlenmesi hakkında.
276/698	-----	Medine Kadısına	Medine'ye gönderilen yardımların vakıf şartlarına göre dağıtılması hakkında.
277/699	-----	Medine Kadısına	Medine'ye gönderilen buğdaylardan eşraf ile buğday alanların fukaranın buğdayından almaması hakkında.
277/700	-----	Alaiye ve Duşenbe Kadılarına	Alaiye'den Boyacıoğlu Mehmet'in Kıbrıs'a sürgün kararının uygulanması hakkında.
277/701	8 Ra [984] / 05.06.1576	Silivri Kadısına	Çatalca'daki sazlıklardan ihtiyaç kadarının ayrılarak gerisinin biçtirilmesi hakkında.
278/702	3 C 984 / 28.08.1576	Mısır Beylerbeyine	Alacahisar beyi Hasan ve Mehmet adlı kimseye salyanelerinin verilmemesi hakkında.
278/703	[3 C 984] / 28.08.1576	Mısır Beylerbeyi, Kadısı ve Defterdarına	Mısır'da ruznamçeci iken vefat eden Mehmet'in zimmetinde kalan mal-ı mirinin tahsili hakkında.
278/704	[3 C 984] / 28.08.1576	İskenderiye Beyine ve Kadısına	İskenderiye bölgesinde fukaraya zulmü olan naiplerin gizli ve aşikâr teftiş edilmesine dair.
278/705	13 Ra [984] / 10.06.1576	Anadolu Beylerbeyine	Yapaoğlu Zaim ve on bir sipahisinin Seferihisar muhafazasında bırakılması hakkında.
279/706	12 Ra [984] / 09.06.1576	Sabika Bağdat Beylerbeyi Olan Ali Paşa'ya	Ali Paşa'ya emvâl-i miriden zimmetinde kalan akçeleri Basra hazinesine teslim etmesi hakkında.
279/707	2 Ca 984 / 27.08.1576	Hersek Beyine	Venedik'ten gelecek altınlar Hersek beyine teslim edilince İstanbul'a gönderilmesi hakkında.
279/708	23 R [984] / 20.07.1576	-----	Haremden Dilşikar Hatun'un hac yolculuğunda ihtiyaçlarının sağlanması hakkında.
280/709	3 C 984 / 28.08.1576	Mısır Beylerbeyine	Mevlana Şeyh Abdülaziz'in alacaklarının İstanbul'a gönderilmesi hakkında.
280/710	5 R [984] / 02.07.1576	Semendire Beyine	Budun muhafazasında olan Mustafa Paşa'nın talep edeceği nesnelere gönderilmesi hakkında.
281/711	5 R [984] / 02.07.1576	Vezir Mustafa Paşa'ya	Mustafa Paşa'nın ihtiyacı duyduğu mühimmatı Semendire beyinden istemesi hakkında.

281/712	13 R [984] / 10.07.1576	Akkirman Sancağı Beyine	Pirelü Sinan adlı kasabın kaptan Ali Reis'in gemisi ile İstanbul'a gönderilmesi hakkında.
281/713	5 R [984] / 02.07.1576	Vezir Mustafa Paşa'ya	Budun'da mahlûl olan tımar ve zeametlerin hakkı olanlara verilmesine dair.
282/714	5 R [984] / 02.07.1576	Vezir Mustafa Paşa'ya	Yabancı ülkelerle esir kaçakçılığı yapan sancakbeylerinin uyarılması hakkında.
282/715	13 R [984] / 10.07.1576	Trablus-ı Garb Beylerbeyi Cafer Paşa'ya	Acle isimli beldede ortaya çıkan eşkıyanın etkisiz hale getirilmesi hakkında.
282/716	13 R [984] / 10.07.1576	Tunus Beylerbeyine	Tunus'taki askerlerin maaşlarının zamanında ödenmesi hakkında.
283/717	2 Ca 984 / 28.07.1576	Halep'teki Kadırlara	Beylerbeyinin kadırlara gönderdiği kimselerin davalarının görülmesi hakkında.
283/718	2 Ca 984 / 28.07.1576	Yeniçeri Ağasına	Yangınlarda hizmet eden yeniçerilere verilen akçenin dağıtılması ve ulufeye oğlan alınması hakkında.
283/719	-----	Yenişehir Beyine ve Kadırlarına	Yenişehir'den İstanbul'a gönderilmesi istenilen zahirelere ihtiyaç kalmadığı hakkında.
284/720	8 Ra [984] / 05.06.1576	Oltu Beyi Üveys Bey ve Mehmet Çavuş'a	İran'dan gelen elçilerin yollarda halka zararının önlenmesi hakkında.
284/721	-----	Budun'da Vezir Mustafa Paşa'ya	Avusturya kralına gönderilen nâme-i hümayûnun hızlı bir şekilde ulaştırılması hakkında.
285/722	30 Ra [984] / 27.06.156	Şehrizol Beylerbeyine	Sehrani Hüseyin Bey'in zimmetinde olan devlet malının tahsil edilmesi hakkında.
285/723	22 Ra [984] / 19.06.156	Drama ve Zihne Kadırlarına	Sultan Süleyman Han'ın İstanbul'daki imareti için buğday alınması hakkında.
286/724	-----	Beç Kralına	Erdel ve Lehistan'a yapılan saldırıların önlenmesi ve gereken verginin gönderilmesi hakkında.
287/725	-----	Kırım Hanına	Kırım hanından Rusya'ya akın yapmasının istenmesi hakkında.
287/726	3 R 984 / 30.06.1576	Şehrizol Beylerbeyine	İran ile ilgili malumat edinilerek bildirmesi ve İran sınırının korunması hakkında.
288/727	15 Ca 984 / 10.08.1576	Leh Kralına	Leh kralından yapılması istenilen işler ile alınması istenilen tedbirler hakkında.
289/728	10 R 984 / 7.07.1576	Halep Beylerbeyine	Kereste nakli için davar istenilen ama bu emre riayet etmeyen kimselerin Kıbrıs'a sürülmeleri hakkında.
289/729	7... [984] / /	Mısır Beylerbeyine	Medine şeyhü'l-harâmı Muhammed Münşî'ye de verilmesi adet olan alikin verilmesine dair.

289/730	21 R 984 / 18.07.1576	Bender Beyine	Bender’de sayıları iki yüze düşen akıncı sayısındaki eksikliğin giderilmesi hakkında.
290/731	21 R 984 / 18.07.1576	Bender Beyine	Bender Kalesi’nin tamiri için yapılması gereken işler hakkında.
290/732	14 R [984] / 11.07.1576	Halep Beylerbeyine	İsyân halinde olan Ebu-Rîş oğlu adlı asiye karşı alınması gereken tedbirler hakkında.
291/733	13 R [984] / 10.07.1576	Mısır Beylerbeyine	Medine’deki Harem-i şerifin mum ihtiyacı için Mısır’dan mum gönderilmesi hakkında.
291/734	1 C 984 / 26.08.1576	Timışvar Beylerbeyine	Avusturya ve Rusya’dan gelecek saldırılara karşı yapılması gerekenler hakkında.
291/735	1 C 984 / 26.08.1576	Erdel Voyvodasına	Bir sureti.
291/736	12 Ca 984 / 07.08.1576	Boğdan Voyvodasına	Bir sureti.
291/737	12 Ca [984] / 07.08.1576	Eflak Voyvodasına	Bir sureti.
292/738	-----	Kırım Hanına	Kırım hanından Rusya üzerine akın düzenlemesinin istenmesi hakkında.
293/739	10 R [984] / 07.07.1576	Şehrizol Beylerbeyine	Görevinden alınan Ömer Bey’e tekrar Lahân Sancağı’nın verilmesi ve bu nedenle yapılan diğer değişiklikler hakkında.
293/740	14 R [984] / 11.07.1576	Gördes Kadısına	Baldabadra ve Salomiç kadısı olan Ebû’s-sûud oğlunun yaptığı zulümlerin teftişi hakkında.
294/741	-----	Bergos Kadısı ve Dergâh-ı mu‘allâ Çavuşu Mahmud’a	Babaeski kadısı Şemseddin’in naibini dövenlerin teftişi ve Müslüman mahallesinde şarap sattırılmaması hakkında.
294/742	28 R 984 / 25.07.1576	Kastamonu Beyi, Boyaabad, Duragan, Sinop Kadılarına	Fesat üzere olan kimselerin yakalanması ve İstanbul’a gönderilmiş Üveys ve oğlunun nasıl bilindiklerinin sordurulması hakkında.
295/743	6 C 984 / 31.08.1576	Siverek Sancak Beyine	Siverek beyinin sancağında yeterli miktarda adam bırakarak Rakka beyine katılması hakkında.
295/744	[5 Ca 984] / 31.07.1576	Rakka Beyi Nimetullah Bey’e	Ebû-Rîş oğlu Mehmed adlı asiye zahîre yardımı yapılmasının önlenmesi hakkında.
296/745	-----	Diyarbakir Beylerbeyi Osman’a	Keş? arabının başına şeyh olarak tekrar Bedir’in şeyh tayin edilmesi hakkında.
296/746	-----	Halep Beylerbeyine	Ruha Sancağı’ndaki züama ve sipahilerin alaybeyleriyle Rakka beyinin yanına gönderilmesi hakkında.

296/747	8 Ca [984] / 03.08.1576	Çanad Sancağındaki Kadırlara	Serbest tımarlara ve evkaf köylerine sığınan suçlulara yapılacak uygulama hakkında.
297/748	7 Ca [984] / 02.08.1576	Erzurum Beylerbeyine	Kığı, Tekman ve Malazgirt sancakları ile Tercan'da işlenen güherçile miktarının bildirilmesi hakkında.
297/749	13 R [984] / 10.07.1576	Dergâh-ı mu'allâ Çavuşu Mahmud'a	Bekricioğlu Mehmed Çavuş'un zeytin defterlerini Yavaşca Mehmed Çavuş'a teslim etmesi hakkında.
297/750	15 R 984 / 12.07.1576	Bağdat Beylerbeyine	Havazin sipahilerinden bir kimsenin sebepsiz yere tımarının alınması olayının incelenmesi hakkında.
298/751	25 Ca [984] / 20.08.1576	Sofya Kadısına	Samakov'da Koyun Çavuş'un mirasına kanuna aykırı olarak müdahalede bulunulması hakkında.
299/752	7 Ca 984 / 02.08.1576	Semendire, Alacahisar ve Vidin Sancak Beylerine	Alacahisar Sancağı'nda ze'âmeti bulunan Mustafa'ya belirtilen miktarda martolos ve akıncının teslimine dair.
300/753	10 Ca [984] / 05.08.1576	Antakya Kadısına	Antakya'da güherçile üretiminin aksamasına yol açan Hacı Cemal'in uyarılmasına dair.
300/745	-----	Kengiri Sancak Beyine	Kengiri beyinin Hamza oğlu Osman adlı kimseyi yanında bulundurmaması hakkında.
301/755	10 Ca 984 / 05.08.1576	Deyr-i Rahbe Sancağı Beyi Halid'e	Ebû-Rîş oğlu adlı asinin yakalanması için gayret gösterilmesi hakkında.
301/756	[10 Ca 984] / 05.08.1576	Selimiye Sancağı Beyi Ahmed'e	Ebû-Rîş oğlu adlı asinin yakalanması hakkında.
301/757	3 Ca 984 / 29.07.1576	Mısır Beylerbeyi Besim Paşa'ya	Kudüs beyi Süleyman'ın yerine vekilinin gönderilmesi hakkında.
302/758	11 Ca [984] / 06.08.1576	...	Ebû-Rîş oğlu adlı asiye yakalaması için Ali İdris Bey'e yardım edilmesi hakkında.
302/759	[11 Ca 984] / 06.08.1576	Ali İdris Bey'e	İsyan halinde olan Ebû-Rîş oğlununun yakalanması hakkında.
302/760	[11 Ca 984] / 06.08.1576	Ebû-Rîş Oğlu Mehmed'e	Affedilmeyi isteyen Ebû-Rîş oğluna kendisine gönderilen bu fermana uyması hakkında.
303/761	10 Ca [984] / 05.08.1576	Şam Beylerbeyine	Ebû-Rîş oğlu adlı asinin zahîre tedarik etmesinin önlenmesi ve yakalanması hakkında.
303/762	5 Ca [984] / 31.07.1576	Halep Beylerbeyi, Kadısı ve Defterdarına	Halep'e gelen tüccarlara Mehmet Paşa kervansarayına gitmeleri için zorlama yapılmaması hakkında.
304/763	10 Ca 984 / 05.08.1576	Halep Beylerbeyi Mehmed'e	Ebû-Rîş oğlu adlı asinin yakalanması ve gönderilen fermanların yerine ulaştırılması hakkında.

305/764	21 Ca 984 / 16.08.1576	Rumilideki Kadılara	Has ve ze'âmetlerinin iltizama verilmesinin önlenmesi hakkında.
305/765	8 Ca [984] / 03.08.1576	Budun'a	Bir sureti.
305/766	1 Ca 984 / 27.07.1576	Tımişvar'a	Bir sureti.
305/767	12 Ra [984] / 09.06.1576	Anadolu'ya	Bir sureti.
305/768	27 R [984] / 24.07.1576	Karaman'a	Bir sureti.
305/769	[27 R 984] / 24.07.1576	Dulkadiiriye'ye	Bir sureti.
305/770	27 R [984] / 24.07.1576	Halep'e	Bir sureti.
305/771	18 Ca [984] / 13.08.1576	Diyarbakir'e	Bir sureti.
305/772	[18 Ca 984] / 13.08.1576	Bağdat'a	Bir sureti.
305/773	2 C [984] / 27.08.1576	Van'a	Bir sureti.
305/774	13 C 984 / 07.09.1576	Erzurum'a	Bir sureti.
305/775	-----	Rum'a	Bir sureti.
305/776	-----	Cezayir'e	Bir sureti.
305/777	-----	Şam Beylerbeyine	Bir sureti.
305/778	18 Ca [984] / 13.08.1576	Şehrizol Kadılarına	Bir sureti.
305/779	16 Ca [984] / 11.08.1576	Şam Beylerbeyine ve Defterdarına	Hısın Kalesi beşlü ve müstahfızlarına maaşlarının ödenmesi hakkında.
306/780	12 Ca [984] / 07.08.1576	Eflak Voyvodası Aleksandra Voyvoda'ya	Halka yapılan zulümlerin engellenerek halktan fazla vergi alınması hakkında.
306/781	15 C [984] / 09.09.1576	Dubrovnik Beylerine	Avrupa ile ilgili edinilen bilgilerin geciktirilmeden İstanbul'a bildirilmesi hakkında.

306/782	16 Ca [984] / 11.08.1576	Bağdat Beylerbeyine	Samavat sancağına bağlı Masab? isimli mevkide yapılan kaleye Ana ve Hit Kalelerinden nefer gönderilmesi hakkında.
306/783	-----	Bursa Kadısına	Hacılıktan dönen Mustafa adlı kimseye Bursa'da ev tedarik edilmesi hakkında.
307/784	8 Ca [984] / 03.08.1576	Budun'da Vezir Mustafa Paşa'ya	Avusturya kralına gönderilen fermanın ulaşmasının sağlanması hakkında.
307/785	14 C 984 / 08.08.1576	Kıbrıs Beylerbeyine	Kıbrıs'da hapis olan Eflak asillerinin dışarı ile haberleşmesinin engellenmesi hakkında.
308/786	1 C 984 / 26.08.1576	Vidin Beyine	Macaristan'dan getirilen bakırın Anadolu yakasına geçirilmesi hakkında.
308/787	[1 C 984] / 26.08.1576	Semendire Beyine	Bir sureti.
308/788	16 Ca 984 / 11.08.1576	Silistre Beyine	Bir sureti.
308/789	1 C 984 / 26.08.1576	Niğbolu Beyine	Bir sureti.
308/790	21 Ca 984 / 16.08.1576	Selanik Kadısına	Kratova madenlerinden çıkarılan bakırın Anadolu yakasına geçirilmemesi hakkında.
308/791	20 Ca 984 / 15.08.1576	Rum Beylerbeyi Behram Paşa'ya	Ashab-ı kirama kötü söz söyledikleri duyulan kimselerin yakalanması hakkında.
309/792	22 Ca 984 / 17.08.1576	Anadolu Beylerbeyine	Menteşe Sancağı'nda isyan üzere olan grubun ve liderlerinin yakalanması hakkında.
309/793	[22 Ca 984] / 17.08.1576	Menteşe Beyine	Bir sureti.
309/794	[22 Ca 984] / 17.08.1576	Teke Beyine	Bir sureti.
309/795	[22 Ca 984] / 17.08.1576	Hamid-ili Beyine	Bir sureti.
309/796	-----	İstanbul ve Galata Kadılarına	Yolcu taşımakta kullanılan kayıklarda kadınlarla erkeklerin bir arada oturtulmaması ve oturakların dar yapılmaması hakkında.
310/797	6 Ca 984 / 01.08.1576	Amasya Beyi Sinan Bey'e	Harami ve eşkiyaların sancakları dâhiline girmesi halinde yakalanmaları hakkında.
310/798	25 B 984 / 18.10.1576	Rum beylerbeyine	Bir sureti.

310/799	[25 B 984] / 18.10.1576	Çorum Sancak Beyine	Bir sureti.
310/800	[25 B 984] / 18.10.1576	Canik Beyine	Bir sureti.
311/801	-----	Rodos Sancağı Beyi ve Kalesi Dizdarına	İskenderiye kaptanı Şaban'ın Rodos dizdarına teslim ettiği barutun korunması hakkında.
311/802	24 Ca 984 / 19.08.1576	Şam Kadısı ve Defterdarına	Benî Ümeyye Cami'nin masrafları karşılanmadan vakfından kimseye ödeme yapılmaması hakkında.
311/803	21 Ca 984 / 16.08.1576	Selanik Kadısına	Selanik körfezinde tuzcu gemilerini korumakla görevli geminin mürettebatının nafakalarının sağlanması hakkında.
312/804	-----	Silivri Kadısına	Çorlu'daki Sultan Süleyman Han Medresesi müderrisi Muslıhüddin'in hakkındaki iddiaların teftişine dair.
312/805	25 C 984 / 19.09.1576	Sofya ve İlçe Kadılarına	Köstendil alaybeyi ve hizmetkârlarına isnat olunan suçların teftişi hakkında.
313/806	-----	Bosna Beyine ve Kadısına	Tımarı elinden alınarak başkasına verilen kimsenin şikâyetinin incelenmesi hakkında.
313/807	5 Ra [984] / 02.07.1576	Saruhan Sancağı Beyi Ferruh'a	Selim adlı kimsenin katillerinden üç kişiyi yakalayan Ferruh Bey'e bu kimseleri Anadolu Beylerbeyi'ne göndermesi hakkında.
314/808	13 Ra [984] / 10.07.1576	Adana Hâkimi İbrahim Bey'e	Ayaz ve Od Kalesi iskelelerinde bekletilen zahîrenin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.
314/809	13 Ra [984] / 10.07.1576	Halep Beylerbeyi, Halep ve Ekrâd Kadılarına	Kilisi beyi Cafer Bey ile hethüdası, subaşları ve kâtiplerinin halka yapmış oldukları zulümlerin teftişi hakkında.
315/810	11 R [984] / 08.07.1576	İnebahtı Beyine	İnebahtı limanında batmış veya karaya çekilmiş olan gemi ve kayıkların tamir edilmesi hakkında.
315/811	20 Ra [984] / 17.06.1576	Silivri Kadısına	Dergâh-ı mu'allâ çavuşlarından Hüseyin'in hakkındaki şikâyetin incelenmesine dair.
316/812	22 Ra [984] / 19.06.1576	Menteşe Beyine	Menteşe bölgesinde toplanarak fesat çıkaran suhte taifesinin dağıtılması hakkında.
316/813	26 Ra [984] / 23.06.1576	Anadolu Beylerbeyine	Bir meseleyi araştırmak için mübaşir tayin edilmiş Sülayman Çavuş'u döven kimseler hakkında.
317/814	3 C 984 / 28.08.1576	Mısır Beylerbeyine	Mustafa Bey'in Mısır hazînesinden almış olduğu borcun Mustafa Bey'in mirasını alan Beyrâm isimli kimseden tahsili hakkında.

317/815	30 Ra [984] / 27.06.1576	Karahisar-ı Sahib Beyine	Kocahisar adlı köyden Bâzârlı ismindeki kimseyi öldüren Behrâm'ın yakalanması hakkında.
317/816	5 R [984] / 02.07.1576	Kiğı Beyine	Kiğı madeninde dökülmesi emredilen silahlardan hazırlananların bildirilmesi hakkında.
318/817	4 R 984 / 01.07.1576	Sabık Bağdat Beylerbeyi Ali Paşa'ya	Ali Paşa'ya yeni beylerbeyi gelinceye kadar görevinde ihmal göstermemesi hakkında.
318/818	5 R 984 / 02.07.1576	Mısır Beylerbeyine	Mekke ile Medine arasındaki Kuba mescidinin tamiri için mimar ve para gönderilmesi hakkında.
318/819	[5 R 984] / 02.07.1576	Mısır Beylerbeyine	Mekke'de fakirler için yemek pişiren mutfağa bir yıl yetecek kadar buğday ve zeytinyağı gönderilmesi hakkında.
318/820	[5 R 984] / 02.07.1576	Medine Harem-i Şerif Şeyhine	Harem-i şerif-i nebevînin hazînesindeki tac ve kılıca mümkün olduğunca zarar gelmemesi hakkında.
319/821	[5 R 984] / 02.07.1576	Mısır Beylerbeyine	Harem-i şerif-i nebevînin duvarının yenilenmesinin sağlanması hakkında.
319/822	13 R 984 / 10.07.1576	... Beyi Ali İdris Bey'e	Ebû-Rîş oğlu Mehmed'in adlı asinin yakalanması hakkında.
320/823	[13 R 984] / 10.07.1576	Habur Beyi Piyale Oğlu Mehmed Bey'e	Ebû-Rîş oğlu Mehmed adlı asinin yakalanması için Ali İdris Bey'e yardım edilmesi hakkında.
320/824	[13 R 984] / 10.07.1576	Havray Bey'e	Bir sureti.
320/825	10 Ra [984] / 07.06.1576	Südde-i sa'âdet Çavuşu Mustafa'ya	Delvine beyi Bâyezîd'in zimmetindeki devlet malının tahsilinde görevli Mustafa Çavuş'un görevini tehir etmeden yapması hakkında.
321/826	7 R 984 / 04.07.1576	Mısır Beylerbeyine	Mekke fukarasına gönderilmesi istenilen buğdayın gönderilmesi hakkında.
321/827	[7 R 984] / 04.07.1576	Mısır Beylerbeyine	Medine fukarası için gönderilen sekiz bin erdeb buğdaya bin erdeb eklenmesi hakkında.
321/828	[7 R 984] / 04.07.1576	Mısır Beylerbeyine	Hactan dönenler için verilen bin erdeb buğdaya bin erdeb daha eklenmesi hakkında.
321/829	[7 R 984] / 04.07.1576	Mısır Beylerbeyine	Hac dönüşü Medine'de kalanlara verilen buğdaya bin erdeb eklenmesi hakkında.
321/830	13 R 984 / 10.07.1576	Trablusgarb Beylerbeyi Haydar'a	Üç kısma ayrılmış Trablusgarb askerinin yürüyüş düzeni hakkında.
322/831	8 C [984] / 02.09.1576	Şehrizol Beylerbeyi Gazanfer ve Kob Kadisına	Kob kazasında Allah'ı inkâr eden Affan isimli kimse ile fahişelik yapan iki kadının teftişi hakkında.

322/832	8 C [984] / 02.09.1576	Gülнар ve Mud Kadılarına	Arpalık? adlı köyün sipahisi Nebi hakkındaki şikâyetin incelenmesine dair.
322/833	15 R [984] / 12.07.1576	Diyarbakir Beylerbeyine	Rakka beyi Nimetullah'a Kes Araplarına karşı yardım edilmesi hakkında.
323/834	30 Ra [984] / 27.06.1576	Silivri'de Müderris Olan Abdalbâkî ve Mevlana Hüsâm'a	Pîr Mehemed Paşa'nın Silivri'deki imaretini zarara uğratan mütevellisi Ahmet'den bu zararın tazmin edilmesi hakkında.
323/835	16 R 984 / 13.07.1576	İstanbul Kadısına	İstanbul'daki Üsküblü mescidinin tamir ettirilmesine dair.
324/836	20 Ra 984 / 17.06.1576	İmadiye Hâkimi Kubad Bey'e	Tayin olunduğu sancağa gitmeyen Behram Bey'in uyarılması hakkında.
325/837	-----	Rodos Beyine	Şam bölgesine buğday almak için gelen gemilerin saldırıya uğraması hakkında.
325/838	12 Ca [984] / 07.08.1576	Silistre Sancağı Beyine	Lehistan'ın saldırıda bulunmayı düşündüğü Cankirman kalesinin tamiri hakkında.
325/839	[12 Ca 984] / 07.08.1576	Boğdan Voyvodasına	Cankirman kalesinin tamiri için hazırlanmış ağaçların Silistre beyine gönderilmesine dair.
326/840	30 Ra [984] / 27.06.1576	Eğriboz ve Rodos Sancak Beylerine	Kösdi adlı adanın halkını kıskırtan kimselerin yakalanması hakkında.
326/841	2 R [984] / 29.06.1576	Taralkuyenicesi ve Gölpaazar Kadılarına	Taralkuyenicesi'nden Terabi adlı kimse hakkındaki şikâyetin teftişine dair.
327/842	29 Ra [984] / 26.06.1576	Ankara Beyi Halil Bey'e	Vezir, beylerbeyi ve sancakbeyi hasları ile serbest tımarlara sığınan suçlular hakkında.
327/843	12 R [984] / 09.07.1576	Karaman Beylerbeyine	Kandıri hisarına dizdar olan Hüseyin'e kalenin tamir ettirilmesi hakkında.
327/844	30 Ra 984 / 27.06.1576	Azak Beyine	Kendisine verilen emirlere riayet etmeyen Nasuh Reis'in uyarılması hakkında.
328/845	-----	Rodos Beyine	Buğday gemilerine saldıran düşman gemilerine karşı alınması gereken tedbirler hakkında.
328/846	-----	İskenderiye Beyi Şaban Bey'e	Bir sureti.
328/847	-----	Mısır Ümerasından Şeker Bey'e	Bir sureti.
328/848	-----	Sığacık Beyi Mustafa Bey'e	Bir sureti.
328/849	13 R [984] / 10.07.1576	Şam Beylerbeyine	Düşman gemilerinin saldırılarına karşı Sığa beyinin uyarılması hakkında.

329/850	13 R 984 / 10.07.1576	Şam Beylerbeyine	Hac kadısı olan Mevlana Muhyiddin hakkındaki şikâyetin teftişi hakkında.
329/851	21 R 984 / 18.07.1576	Boğdan Voyvodasına	Lehistan'dan Osmanlı'ya ait bölgelere saldıran eşkiyaya karşı Leh kralına yardım edilmesine dair.
330/852	21 R 984 / 10.07.1576	Leh Kralına	Lehistan'dan Osmanlı'ya ait bölgelere saldıran eşkiyaya ve Avusturya'ya karşı alınması gereken tedbirler hakkında.
331/852	23 R 984 / 20.07.1576	Devline Beyi Bayazid Bey'e	Dotat? isimli kalenin tamiri bitinceye kadar etrafının korunması hakkında.
331/852	[23 R 984] / 20.07.1576	İlbasan Beyine	Dotat? isimli kalenin tamiri bitinceye kadar etrafının korunması hakkında.
331/853	[23 R 984] / 20.07.1576	Avlonya Beyine	Bir sureti.
332/855	28 R [984] / 25.07.1576	Diyarbakir Beylerbeyi, Habur ve Deyr-i Rahbe Kadılarına	Deyr-i Rahbe beyi Halid Bey'in hakkındaki şikâyetin incelenmesine dair.
332/856	13 R 984 / 10.07.1576	Kaptan Paşa'ya	Düşmana karşı gaflet gösterilmemesi hakkında.
332/857	16 R [984] / 13.07.1576	İstanbul Kadısına	İstanbul'da tamire ihtiyacı olan Üsküblü mescidinin tamir ettirilmesi hakkında.
333/858	15 R [984] / 12.07.1576	Tunus Beylerbeyine	Trablus beylerbeyi Mafsa? kalesinin fethi için haber gönderdiğinde ona katılması hakkında.
333/859	14 R 984 / 11.07.1576	Yenipazarı Kadısına	Bervenik? nahiyesinin kadısı Hamza hakkındaki şikâyetin incelenmesine dair.
334/860	16 C [984] / 10.09.1576	Anadolu Beylerbeyi, Çerkeş ve Ulak Kadılarına	Çerkeş kazasından İvaz adlı kimsenin oğulları ve Hüseyin adlı adamı hakkındaki şikâyetin incelenmesine dair.
334/861	17 C 984 / 10.09.1576	Mısır Beylerbeyine	Haseki Sultan'ın Medine'deki imaretinin mutfağına iki kıta kazan gönderilmesine dair.
335/862	-----	Şam Beylerbeyi ve Şam Kadısına	Medine'deki akıl hastanesine gönderilmesi gereken içeceklerin gönderilmesi hakkında.
335/863	22 R [984] / 19.07.1576	Bosna Beyine	Düşman elinden alınan Burin? adlı kalenin nefer ihtiyacının karşılanması hakkında.
336/364	22 R 984 / 19.07.1576	Bursa Kadısına	Bursa kadısına hakkındaki şikâyete cevabının ne olduğunun sorulmasına dair.
336/865	20 R 984 / 17.07.1576	Gelibolu Kadısına	Abdurrahman adlı kimsenin kölesini ayartıp şarap içiren Aziz adlı kimsenin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

336/866	-----	Cezayir-i Garb Beylerbeyine	Havâss-ı hümâyûndan kimseye tımar ve zeamet vermek için arz yapılmaması hakkında.
336/667	-----	Trablus-ı Garb Beylerbeyine	Bir sureti.
336/668	-----	Tunus Beylerbeyine	Bir sureti.
337/869	1 Ca [984] / 27.07.1576	Hüdâvendigar Beyine ve Göynük Kadısına	Hüseyin adlı sipahinin bulunduğu yerden ilişkisinin kesilerek başka bir bölgeye gönderilmesi hakkında.
337/870	9 Ra [984] / 06.06.1576	Karahisar Beyine	Eşkiya taifesinin ellerinde olan silahlara ve atlara devlet adına el konulması hakkında.
338/871	... Ra [984]	Ohri Beyi Hüseyin ve Akçahisar Kadısına	Hırsız ve haramilerin yakalanarak habs edilmeleri hakkında.
338/872	13 R 984 / 10.07.1576	Mora Beyine	Koyunlardan alınan verginin tahsiline özen gösterilmesi hakkında.
339/873	30 Ra [984] / 27.06.1576	Saruhan Sancağı Beyine	Manisa Kalesi kapsının halkın istediği yerden açtırılması hakkında.
339/784	5 R 984 / 02.07.1576	Semendire Beyine	Bosna'daki kalelerin ihtiyacı için Semendire'den üç yüz kantar barut gönderilmesi hakkında.
339/875	[5 R 984] / 02.07.1576	Bosna Beyine	Bosna Sancağı'ndaki kaleler için Semendire beyinden barut talep edilmesi hakkında.
339/876	9 R [984] / 06.07.1576	Mısır Beylerbeyine ve Kadısına	Toprak kadısı haricinde kadı talep edenlere engel olunmaması hakkında.
340/877	13 R [984] / 10.07.1576	Karlı-ili? Beyine	Karlı-ili? beyinin yerine atanan Ali Bey gelinceye kadar yönetimde ihmal gösterilmemesi hakkında.
340/878	15 R 984 / 12.07.1576	Avlonya Beyine ve Premedi Kadısına	Premedi kazasına bağlı Başak isimli köyün teftiş edilerek suçluların yakalanması hakkında.
340/879	16 Ra [984] / 13.06.1576	Aksaray Beyine ve Koçhisar Kadısına	Zihar isimli küçük yaştaki bir kız kaçırın Cihanşah adındaki kimsenin yakalanması hakkında.
341/880	7 Ra [984] / 4.06.1576	Azak Beyi Mehmed'e	Azak Kalesi dışında yapılacak palangaya yerleştirilenlerin Çerkez veya Rum olması hakkında.
341/881	22 Ra [984] / 19.06.1576	Bursa Kadısı ve Beyine	Yörükci Hızır ismindeki kimsenin yakalanarak hükm-i şerifle gelen kimselere teslim edilmesine dair.
342/882	18 Ca [984] / 13.08.1576	-----	Aşiretinin halkına kötü davranan Pîr Ali hakkındaki şikâyetin incelenmesine dair.

342-343/883	2 R 984 / 29.07.1576	Yanya Beyi, Belgad, İlbasan ve Draç Kadılarına	İlbasan sancağı beyi Mustafa ve adamları hakkındaki şikâyetlerin incelenmesine dair.
344/884	21 Ca 984 / 16.08.1576	Selanik Kadısına	Burdun ismindeki köyün hane sayısındaki düşüşün sebeplerinin araştırılması hakkında.
344/885	[21 Ca 984] / 16.08.1576	Tırhala Beyine, Tırhala ve Yenişehir Kadılarına	Rumili çavuşlarından Zülfikâr hakkındaki şikâyetin teftişi hakkında.
345- 346 / 886-914	-----	-----	Ulak hükmü.

METİN TRANSKRİPSİYONU

(s.176-351)

[s. 176]

Hüküm No: 443

Sâbikâ Erzurum beylerbeyisinin kethudâsına virildi. Fî 13 Ra [984].

Van beylerbeyisine hüküm ki:

Bundan akdem Erzurum beylerbeyisi iken Dergâh-ı mu'allâma mektûb gönderüp vilâyet-i Van'da ba'zı ekrâd beğlerinden kendü mülki köylerinden birkaç pâre köy satun alup Van'da olan hayrâtına vakf idüp atebe-i ulyâmızda olan defter-i hâkânîye kayd olunmasın ricâ etdüğün ecilden pâye-i serîr-i a'lâya arz olunup satun alduğın makbûl-ı şerîfim olup defter-i hâkânîye kayd olunmak emrim olmağın **buyurdum ki:**

Elinde olan hucetlerin mücebince ekrâd beğlerinden iştirâ eyledüğün köyleri isimleri ve içinde sakin olan re'âyâsın ve sınuru ve vâkı' olan mahsûlünün ecnâsı ve sâ'ir husûsun ise kazâyâ ne ise hüviyeti ile mufassal yazup defter idüp imzâlatdurup gönderesin ki emrim mücebince Dergâh-ı mu'allâmda olan defter-i hâkânîye kayd oluna.

Hüküm No: 444

Ardahân beyinin kethudâsı Ulaş'a virildi. Fî't-tarihi'l-mezbûr.

Ardahân-ı Büzürg âmed fî 28 S sene 988.

Erzurum beylerbeyisine hüküm ki:

Mukaddemâ Erzurum beylerbeyisi Hüsrev *dâme ikbâluhu* mühürlü defter gönderüp Küçük Ardahân sancağında mahall-i semtinden tîmâra duhûl idenlerden yüz otuz dört nefer sipâhînin ba'zı livâ-i mezbûr Mehmed Bey'in aşîreti ve ba'zı akrabâ vü ta'allukâtı olup tîmârı defter olunup berâtları Südde-i sa'âdetimden verilmesin bildirmeğün ol defterin bir sûreti ihrâc olunup sana gönderülüp anın gibi livâ-i mezbûrda tîmâra mutasarrıf olup mahall-i semtinden tîmâra duhûl idenlerin ibtidâ berâtları Dergâh-ı mu'allâmdan virilmek için tezkireleri verilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak gönderilen defter mücebince tîmâra mutasarrıf olanlar müşârün-ileyhin aşîreti ve akrabâ vü ta'allukâtı olup ibrâz itdükleri berâtları ise âhar yerde tîmâr olmayup berâtları mücebince olan tîmârları ma'mûr ve abâdân itmek üzere tezkireleri viresin Dergâh-ı mu'allâmdan berât-ı hümâyûnları verile.

Hüküm No: 445

Bozok Hızır Çavuş'a virildi. Fî 28 S sene 984.

Oltı beyi olan Üveys Bey'e hüküm ki:

Hâlâ yukarı cânibden gelen ilçinin âdemleri yollarda re'âyânın davar ve esbâblarun alup te'addî itdükleri i'lâm olındı. İmdi; re'âyâya yollarda kondukları yerde te'addî etmek câiz değildir. **Buyurdum ki:**

Varıcak bu bâbda onat vechile mukayyed olup yollarda ve menâzilde ilçinin âdemleri müşârün-ileyh ilçi muvakkatı ile onat zabt ve hıfz itdürüp kimesneye hilâf-ı şer' ve mugâyir-i emr te'addî ve tecâvüz itdürmeyesin lâzım ü mühim olan zâd u zevâdeleri tedârüki için kâdırlara hükm-i şerîfüm gönderilmişdir âdemlerinin hıfz u hırâsetinde onat mukayyed olasin.

[s. 177]

Hüküm No: 446

Niğbolu sipâhîlerinden Mehmed'e virildi. Fî 22 Ra sene 984.

Şehrizol beylerbeyisine Deyr ü Deyre? ve Erbil kâdırlarına hüküm ki:¹⁰¹

Niğbolu beyine ve Hazergrad kâdırlarına hüküm ki:

Bundan akdem Hazergrad kazâsına tâbi' karye-i Döke'de mütemekkin Mehter Ali nâm kimesnenin sulbî oğlu Mehmed yine kazâ-i mezbûre tâbi' Lavaçka? nâm karye sâkinlerinden Cafer nâm yeniçerinin Mehmed nâm oğlu acemi oğlanı iken fevt olmağla bu anın yerine bir tarîk ile acemi oğlanı kayd itdürüp ba'dehu yeniçeri olup Halkulvad seferinde silahdâr bölüğüne geçüp ve kendü ile yine Dergâh-i âlî yeniçerilerinden Hamza oğlu İbrahim nâm yeniçeri bile silahdâr olup seferden gelürken yolda fevt olmağla mezbûr İbrahim'in gedüğün âhardan bir ecnebîye elli filoriye bey' idüp anun yerine geçürüp ol zamândan berü ulûfesi hazîneden ihrâc olunduğundan gayri re'âyâ vü berâyâyâ envâ'-ı zulm ü te'addîsi ve karındaşı olup hâssa çadır mehterlerinden olan Mahmûd'un dahi fi'n-nehâr fesâd ü şenâ'ati vâriddir deyü kazâ-i mezbûr ahâlisi tarafından Rikâb-ı hümayûnuma ruk'a sunulmağın mezbûr Silahdâr Mehmed'in ulûfesi kat' olunup kendünün ve karındâşının fesâd ü şenâ'atleri yerlü yerinden dikkat ü ihtimâmla teftîş olunup üzerlerine sübût bulan hukûk-ı re'âyâ bî-kusûr alıvirüldükden sonra sübût bulan sûret-i sicilleriyle kayd u bend ile Südde-i sa'âdetime gönderilmelerin emr idüp **buyurdum ki:**

¹⁰¹ Üstü çizilmiş.

Vusûl buldukta mezkûrân Silahdâr Mehmed'i ve karındaşı Mehter Mahmud'ı her kande ise ele götürüp dahi da'vâ-yı hak ider kimesneler ile meclis-i şer'e beraber idüp bir def'a şer'le fasl olmayan kazîyyeleri muktezâ-yı şer' üzere teftîş eyleyüp ve silahdârlardan müteveffâ İbrahim bin Hamza'nın yerine ne-makûle kimesneyi bölüğe geçürmüşdür ve ne yerlü kimesnedir bi'l-fi'l kangı vilâyetde sâkindir ikdâm ü ihtimâm idüp sıhhati üzere söyledüp haber virdüğü üzere mufassal ü meşrûh yazup ve üzerlerinde hukûk- ı re'âyâ sâbit olursa aslâ ta'allül etdürmeyüp ashâbına bî-kusûr alıvirdüğünden sonra kendülerini muhkem kayd ü bend idüp fesât ü şenâ'atlarına müte'allik üzerlerine sâbit olan mevâddı ale't-tafsîl sicill eyleyüp sûret-i sicillerle ma'an yarar âdemin koşup ber-vech-i isti'câl Südde-i sa'âdete irsâl eyleyesin husûs-ı mezbûre mühimmât-ı umûr-ı dîndir gereği gibi mukayyed olup ihmâl ü müsâhele itmeyüp emr-i şerîfim üzere teftîş idüp zuhûra getürmen bâbında ikdâm ü ihtimâmınız vücûda getüresiz.

Hüküm No: 447

Bulguroğlı Ahmed Çavuş'a virildi. Fî selh-i S sene 984.

Balıkesrî kâdısına hüküm ki:

Rikâb-ı hümâyûna ruk'a sunulup Südde-i sa'âdetim çavuşlarından Bostân Çavuş'un zulm ü te'addîsinden şikâyet olunmağın aynı ile ruk'anın sûreti ihrâc olunup mühürlü kise içinde sana gönderilüp ahvâli teftîş olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda te'hîr itmeyüp mezbûr Bostân Çavuş mûmâ-ileyh çavuşum mübâşeretiyle meclis-i şer'e ihzâr ve sûret-i ruk'aya nazar idüp da'vâ-yı hak idenler ile beraber eyleyüp bir def'a şer'le fasl olunmayup üzerinden on beş yıl geçmeyen husûsların hak üzere teftîş idüp göresin fi'l-vâkı' mezbûrun sûret-i ruk'ada mastûr olduğu üzere re'âyâ vü berâyâyâ ve sâ'ir fukarâyâ zulm ü te'addîsi olup nâ-hak yere akçelerin almış ba'de's-sübût ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan haklarını hükm idüp bî-kusûr alıvirdükden sonra mezbûrun üzerinde ne makûle hukûk sâbit olduğın ve a'yân-ı vilâyetden bî-garaz kimesne hakkında ne vechile haber virdüklerin tamâm ma'lûm idindikden sonra bir nesne ketm itmeyüp mufassal ü meşrûh sûret-i sicilleriyle yazup Südde-i sa'âdetime arz eyleyesin.

[s. 178]

Hüküm No: 448

Medine-i münevvere ferrâşlarından İsâ HAlife'ye virildi. Fî 18 Ra [984].

Mısır beylerbeyisine ve Mısır kâdısına hüküm ki:

Mekke-i mu'azzama ve Medîne-i münevvere fukarâsı Dergâh-ı mu'allâma arz-ı hâl gönderüp kadîmü'l-eyyâmdan mahruse-i Mısır'dan ta'yîn olunan deşîşe ve cerâyê

buğdayı iki üç yıldan berü kendülere vâsıl olmamağla mutazarrı[r]ü'l-hâl olup ve deşîşe nâzırına su'âl olundukda sâbıkâ bender-i Süveys'e tereke alıp giden zümreleri mîrîye istihdâm olunup ol ecilden tereke gönderilmemiştir deyü cevâb virdüğün bildürüp inâyet ricâ eyledükleri ecilden bî-kusûr cerâye gönderilmek emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vardukta bu bâbda gereği gibi mukayyed olup göresin fi'l-vâkı' mezbûrlara ta'yîn olunan cerâye gönderilmeyüp kalduğı vâkı' ise anın gibi gönderilmeyen cerâyelerin bî-kusûr kadîmden gönderilen üslûb üzere Mekke-i mükerre ve Medîne-i münevvere fukarâsına bî-kusûr gönderesin ve bu kadar zâman gönderilmemeğe bâ'is ne olmuşdur kadîmü'l-eyyâmdan cerâye gelen haklarına ne makûle mîrî hizmetde istihdâm olduğun ve ne mîkdâr tereke gönderildiğün yazup bildiresin.

Hüküm No: 449

Mektûb getüren Cuma? nâm kimesneye virildi. Fî 17 Ra sene 984.

Şehrizol beylerbeyisine Deyr ü Deyre? ve Erbîl kâdısına hüküm ki:

Oşter (Alaştar) sancağı beyi Zeynel dâme izzühû Dergâh-ı mu'allâma mektûb gönderüp Ucan sancağı beyi Ömer mukaddemâ evi halkının nicesin katl ve ve emvâl ü esbâbların gâret idüp karyelerini ve değirmenlerin ihrâk eyleyüp emr-i şerîf ile görölmeğe mübâşeret olundukda altı bin adet koyun ve yirmi at ve yirmi katıra sulh olunup sicill olup ol dahi virülmemiş iken bu def'a tekrâr Kerdivân? nâm aşiretinden yüz elli hânenin esbâb ve davarların yağma idüp ve iki nefer âdemin katl eyleyüp ve kış eyyâmında Oşter halkının koyunları otlağa giderken gittiği dağlardan on iki karyenin on iki bin koyun sürüp yukarı cânib sınırında satup zulm eylemiştir deyü bildürmeğün **buyurdum ki:**

Vardukda mîrî-i müşârün-ileyhin mahall-i hâdisede husamâsıyla beraber idüp bir def'a şer'le görölüp fasl olmayan husûsları hak üzere dikkat ü ihtimâmla teftîş idüp göresiz vech-i meşrûh üzere tâ'ife-i mezbûrenin ol-mîkdâr nesnelere alup zulm ü te'addî eyledüğü şer'le sâbit olursa ashâb-ı hukûka şer'le sübût bulan hakların alıvirüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildiresin bu bâbda hakk-ı sarfha tâbi' olup nisbet ü naksîden ve hilâf-ı vakı' kâziyye arz olunmakdan hazer idesin.

[s. 179]

Hüküm No: 450

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 18 Ra [984].

Saruhan ve Aydın beğlerine ve elviye-i mezkûrede olan kâdırlara hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda ba‘zı kimesneler ribâ-horlar olup ve akçe kırkdukları istima‘ olunur anun gibi ehl-i fesâd kimesneler ele getirilüp Südde-i sa‘âdetime gönderilmesin emr idüp bu bâbda Dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından Mehmed mübâşir ta‘yîn olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda bi’z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda zikr olunan ef‘âl ile meşhûr ve mute‘ârif olan kimesneleri hufyeten tefahhus kılup dahi hüsn-i tedbîr ile ele getirüp ahvâllerin â‘yân-ı vilâyetden ve bî-garaz müslimânlardan onat vechile dikkat ü ihtimâmıla teftîş idüp göresin fi’l-vâki‘ ele getiren kimesneler ribâ-horlar olup ve akçe kırkdukları üzerlerine bi-hasebi’ş-şer‘-i şerîf sâbit ü zâhir olursa kaç nefer kimesneleri sübût bulan ahvâllerin sicill idüp dahi sûret-i sicilleri ile kendülerin mezkûr çavuşuma koşup mukayyed ve mahbûs gönderesin. Şöyle ki; bu husûsa mübâşeret olundukda eğer mübâşirlerinüz ve eğer mezkûr çavuşum kimesneye himâyet idüp celb ü ahz olunmağla halâs olup veyahûd ele getürmekde ihmâl idüp veya gayri vakı‘ arz oluna aslâ mecâl virilmeyüp her kim ise siyâset olunmak mukarrerdir ana göre mukayyed olup hakk-ı sarîhden udûl itmeyüp bâb-ı ikdâm ü ihtimâmıda kusur itmeyesin.

Hüküm No: 451

Bigalu Mustafa Çavuş’a virildi. Fî 17 Ra sene 984.

Kırkkilise ve Vize sancak beğlerine hüküm ki:

Hâlâ [I]stiranca dağında yetmiş nefer mîkdârı harâmî kâfirleri bir yere gelüp kurâda ve yollarda evler basup ba‘zı yeniçeri ve sipâhîleri katl idüp fesâd ü şenâ‘at üzere oldukları i‘lâm olunmağın Südde-i sa‘âdetim çavuşlarından Hüseyin *zîde kadruhu* serdâr ta‘yîn olunup ve yeniçerilerim bölükbaşılarında bir bölükbaşı sâ‘ir nefer yoldaşları ile bile koşulup Haslar kazâsında sâkin olan yeniçeri ve bölük halkı ve erbâb-ı tîmâr ve il erleri cem‘iyyetle ihrâc olunup üzerlerine varmak fermân-ı şerîfim olup ol bâbda kâdisına dahî mufassal hüküm-i şerîfim yazulup gönderilmişdir siz dahî sancaklarınız sipâhîleri ve kendü âdemlerünüz ve sancaklarınızda sâkin olan yeniçeri ve kapum halkı ve sâ‘ir il erleri ile mu‘accelen üzerlerine varmak emr idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından Mustafa *zîde kadruhu* vardukda bu bâbda bi’z-zât mukayyed olup aslâ te’hîr u tevakkuf itmeyüp sancağınızda sâkin olan yeniçeri ve kapum kulları ve sâ‘ir erbâb-ı tîmâr ve kendü âdemlerünüz ve il erleri ile müretteb ü mükemmel hâzır u müheyyâ olup hüsn-i ittifâk ü ihtihâdla yek-dîl ü yek-cîhet olup mezkûr harâmîler her ne mahalde ise bir taraftan sizde firâr idecek yolların bend ü sed eyleyüp cem‘iyyetle üzerlerine varup cenge mübâşeret iderlerse muhârebeye katl olunanların demleri heder bi’l-cümle tâ’ife-i mezbûre cenk itmekle mi ele getirülür

yohsa gayri tarîk ile mi de haklarından gelünür her ne vechile mümkün ise aslâ tereddüd ü tevakkuf itmeyüp cümlesin ele getirüp gaybet itdürmeyüp gereği gibi haklarından gelüp memleket ve vilâyetin üzerinden mazarrat u fesâdlarını def' ü ref' etmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmınız vücûda getüresin ammâ ihrâcı fermân olunan yeniçeri tâ'ifesine ve kapum kullarına ve sâ'ir il erlerine muhkem tenbîh ü te'kîd eylesesiz ki zikr olunan ehl-i fesâdın üzerlerine varmakda te'allül ü inâd idenlerin dirlikleri olanların dirlikleri alınup olmayanların envâ'-ı ikâba müstehak olup ve muhârebe-i mezbûrede yoldaşlıkları arz olunanlar hâllerine göre terakkî ve dirlik ile behremend olmaları mukarrerdir ana göre mukayyed olup bâb-ı ikdâmda dakîka fevt itmeyeler.

[s. 180]

Hüküm No: 452

Karahisâr-ı şarkî iki bin tîmarı olan Aydın'a virildi. Fî 10 Ra [984].

Erzurum beylerbeyisine hüküm ki:

Karahisâr-ı Şarkî sancağında tîmâra mutasarrıf olan sipâhîlerden bundan akdem Halkulvad seferine gitmek emr olunup varmıyan sipâhîlerden ba'zı Dergâh-ı mu'allâma gelüp inâyet ricâ itdükleri ecilden düşenden bedelleri virilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Göresin zikr olunan sefere gitmek emr olunup varmıyan sipâhîler sahîh sipâhîler olup ellerinde olan berâtlar kendülerin olup mahall-i himmetde tîmâra çıkmışlar olmayup ibtidâ berâtları Südde-i sa'âdetimden verilmiş ise anun gibilere dûnundan bedelleri bir tîmâr tevcîh idüp tezkirelerin viresin.

Hüküm No: 453

Kars sipâhîsinden 3600 tîmarı olan Abdi'ye virildi.

Bir sûreti Dulkadir beylerbeyisine ve Kars ve Ayıntâb sancakları sipâhîlerin

Hüküm No: 454

Aksaray sancağında iki bin tîmarı olan ... virildi.

Bir sûreti Karaman beylerbeyisine

Hüküm No: 455

Sivas sancağında tîmarı olan Abdurrahman'a virildi.

Bir sûreti Rûm beylerbeyisine

Hüküm No: 456

Gelibolulu sipâhî oğlanlarından Ahmed'e virildi. Fî 20 Ra [984].

Cezâyir beylerbeyisine ve Labseki kâdısına küküm ki:

Mukaddemâ Sultâniye kal'asında cebeci ve yaycı ve okcı olup hâlâ kal'a-i mezbûrede ol asıl harb kalmadığı i'lâm olunmağın hıdmet-i mezbûreye ta'yîn olunan cebeci ve yaycı ve okcı nâmına olan kimesneler kal'a-i mezbûrede top hıdmeti için istihdâm olmaların emr idüp **buyurdum ki:**

Göresin kal'a-i mezbûrede anun gibi cebe-hâne hıdmeti kalmamış ise mezkûrları kânûn üzere toplar hıdmetine istihdâm eylesin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnumu kal'a-i mezbûre topcıbaşı elinde ibkâ idesin.

Hüküm No: 457

Çangal-zâde Mustafa Çavuş'a virildi. Fî Selh-i Ra sene 984. Verildi. Fî 17 Ra [984].

Van beylerbeyine hüküm ki:

Hâlâ Erciş beyi mektûb gönderüp livâ-i mezbûre sipâhîleri cümle bu cânibe gelüp feth-i hâkânîden berü bu serhadde ata ve dede uğur-ı humâyûnda hıdmet idüp bazımızın karındaşı ve oğulları ve ta'allukâtı vakı' olan muhârebelerde şehîd olup küllî hıdmetimiz sebkât etmiş iken mahall-i himmetden ocağımıza tîmâr tarîkiyle virilüp hıdemât-ı hümayûnda bezl-i makdûr iderken hâlâ elimizden alınup âhara virilmek lâyük değildir deyü tazarru' itdüklerin bildürmeğın mezbûra merhamet-i şâhanemizden anun gibi mahall-i himmetden tîmâra duhûl idenlerin tîmârları kemâkân ellerinde olup gelip berâtları Südde-i sa'âdetimizden virilmek için tezkireleri virilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak mezbûr kimesneye mahall-i himmetden tîmâr tevcîh olunmayup şimdiye değin virilenlerin tîmârları alınmayup berâtları Dergâh-ı mu'allâmdan virilmek için berâtları mücebince tezkerelerin dergâh-ı mu'allâma götürösin ki berât-ı şerîfim virülüp serhad hıdmetinde olalar.

Hüküm No: 458

Kengiri hisârları dizdârlarından Mehmed'e virildi. Fî 20 Ra [984].

Kengiri kâdısına ve dizdârına hüküm ki:

Mektup gönderüp Kengiri hisarları emîri mektubda olan hâmilî isimlerine sebt olunup ve Kengiri'de olan câmi' ta'mîrine nasb ve ta'yîn ve Kengiri'de olan ... yaylak zamanında gelen müslümanların davarları ve esbâbların emr ile muhâfaza hıdmeti ederler iken Kastamonu ve Kengiri sancağında nâzır-ı emvâl olanlar mâl-ı mîrî hıdmetini dahi teklîf idüp lâkin Kastamonu sancağında Uç Hisârda (=üç hisârda?) küllî nefer vardır deyü me'mûr oldukları hıdmetlerden gayrı âhar sancakda hıdmet etmeğe iktidârı yokdur deyü bildirmişsin **buyurdum ki:**

Vardukda mezbûrlar âhar sancaklara varup hıdmeti idegelmeyüp kendi sancaklarında emr üzere zıkr olunan hıdmetlere ancak kifâyet iderse olugelene muhâlif âhar sancakda hıdmet teklîf itdirmeyüp olugeldüğü üzre kendi sancaklarında me'mûr oldukları hıdmetlerde istihdâm eylesin.

[s. 181]

Hüküm No: 459

Medine-i Münevvere ferraşlarından İsa Halife 'ye virildi. Fî 20 Ra sene 984.

Mısır beylerbeyisine ve Mısır kādısına hüküm ki:

Hâlâ Haremeyn-i şerîfeyn fukarâsı Âsitâne-i sa'âdetime arz-ı hâl sunup mahmiyye-i Mısır cânibinde vakı' olan deşîşe-i şerîfenin cerâye buğdayı Haremeyn-i şerîfeyn fukarâsına iki üç yıldan berü varmayup fukâranın ahvâli ziyâde müzâyaka ve zarûret üzere olduğu ve nâzır olanlara fukarânın hakların niçün vakti ile irsâl eylemezsin deyü su'âl olundukda deşîşe-i şerîfeye müte'allik olan köylere evvelden kâşif ve divitdâr dâhîl olmayup rızıkların ve mâl ve etvârların almayup zulm itmezleridi şimdi dahl eyleyüp müft ü meccânen rızıkların ve mâl ü menâl ve davarların alup te'addî eyledikleri sebebinden fukâra tâkat getirmeyüp perâkende oldukların haber virdüklerin i'lâm olındı. İmdi evkâf-ı müslimîn karyelerini şer'-i şerîfe ve kânûn-ı münîfe muhâlif dahl ü te'addî olduğuna rızâ-yı şerîfim yoktur. Fe-keyfe Haremeyn-i Şerîfeyn evkâfi karyelerin eğer divitdârlardır ve eğer keşşâf ve eğer sâ'ir zalemedir dahl eyleyüp fukarâya zulm ü te'addî eyleyüp dahi siz mukayyed olmayup def' ü mezâlîm itmemeğe sebep nedir bu bâbda mes'ûl olmuşunuzdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup Haremeyn-i şerîfeyn ve eğer sâ'ir evkâf-ı müslimîn karyelerine eğer keşşâf ve eğer divitdâr ve eğer sâ'ir zâlemedir her kim olursa aslâ bir ferdi dahl u ta'arruz itdürmeyüp şer'-i şerîfe ve kadîmden olagelene muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin ve müft ü meccânen bir habbelerin aldırılmayup men' ü def' eylesin men'le memnû' olmayanları ale'l-esâmi yazup Südde-i sa'âdete bildüresin.

Hüküm No: 460

Şeyh efendinin âdemisine virildi. Fî 20 Ra [984].

Saruhan beyine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem Karahisâr cânibinde mîrî develere zahîre cem' iden serrâcı katl idenlerden üç harâmî ele götürölüp ellerinde serrâcın mîrî bargîrleri ve esbâbı ve sâ'ir hurdevâtı ve arabanın mûmzâ defteri bulunmağın ol zamandan berü Manisa kal' asında mahbûs idüğü bir def'a arz olunmuş iken haberi gelmedi deyü

bildirmişsin. İmdi, mukaddemâ ol harâmîleri Anadolu beylerbeyisi istediğinde virmeyüp arz eylediğinde müşârûn-ileyhe gönderilmek için emr gönderilmiş idi.

Buyurdum ki:

Bu def'a vardukda te'hîr etmeyüp emr-i sâbık üzre zikr olunan harâmîleri ve ellerinde bulunan esbâbı müşârûn-ileyhe gönderesin ki mahall-i hâdisede ahvâlleri şer'le görülüp haklarından geline. Bu bâbda bir dürlü tereddî itmeyüp mezbûrları yarar âdemlere koşup gönderip tenbîh idesin yolda ve izde gafletle gayb itdürmekden hazer idesin.

[s. 182]

Hüküm No: 461

Kethudâsı İbrahim'e virildi.

Anadolu beylerbeyisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem İstanbul zahîresi-çün Balıkesri'de olan zahîre cüz'î olup ve ol diyar kaht üzere olmağın tevakkuf olındı deyü bildürmişsin imdi Balıkesri'de olan terekeye mukayyed olmayup sâ'ir yerlerde olan tereke husûsunda fermân-ı şerîf-i sâbık mücebince amel eylesesin.

Hüküm No: 462

Mustafa Çavuş'a virildi. Fî 29 S sene 984.

Mora beyine ve Alasonya ve Livadya kâdılarına hüküm ki:

Sâbikâ Mora nâzırı olan Lütfi husûs için Rikâb-ı hümâyûnuma ruk'a sunulup zulm ü te'addîsine ve hâşâ küfr söylediğine ve hilâf-ı emr deryaya ve küffâr-ı hâk-sâra tereke ve at gönderdüğü ve sâ'ir ahvâli tafsîl olunup ve Balyabadra kâdısı dahi mektûb ve kâzâyâ defterin gönderüp alâkası olmayan husûslara karışıp ve muhâfaza hıdmetine gelmeyüp ve küfr söyleyüp ve mâl-ı mîrîye hıyânet idüp ve âmme-yi re'âyâ zulmünden âciz kalmışlardır deyü bildürüp ve Yenişehir ve Fener kâdısı dahi mektûb gönderüp ba'zı ahvâlin i'lâm itmeğın sunulan ruk'anın ve arzların ve kâzâyâ defterinin sûretleri aynı ile ihrâc olunup mahallinde ahvâli şer'le görülmek-çün Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Mustafa *zide kadruhu* koşulup mukayyed ve mahbûs gönderildi

buyurdum ki:

Vardukda mezkûrı meclis-i şer'e ihzâr idüp dahi gönderilen sûret-i ruk'ada ve arzlarda mastûr olan mevâddı bi'z-zât hak üzere şer'le dikkat ü ihtimâmla onat vechile tefîş idüp göresin mezkûrun eğer mâl-ı mîrîde olan bel'ıyyât ve ketmiyât husûsudur ve eğer dîn bâbında hâşâ küfr söylediği ahvâlidir ve saîr isnâd olunan fesâdlardır bi-hasebi'ş-şer' üzerine sübût ve zuhûr bulan olursa bir maddesin ketm itmeyüp sübût ve

zuhûr bulan mevâddı mufassal ü meşrûh yazup bildüresin bir nesnesin ketm itmeyüp ne vechile ahvâli sübût bulursa i'lâm idüp tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan ve hilâf-ı vakı' nesne arz olunmakdan hazer idüp hakk-ı sarfıhden udûl etmeyesin.

Hüküm No: 463

Hamza nâm kimesneye virildi. Fî 22 Ra [984].

Teke İl Sancağı beyine ve Antalya kādısına hüküm ki:

Kal'a-ı Antalya halkı Dergâh-ı mu'allâma âdem gönderüp kadîmü'l-eyyâmdam Eldir? nâm tâ'ifeden üç yüz nefer âdem gelüp kal'a-ı mezbûre halkı yaylaklarından gelince beş ay kal'ayı bekleyügelmişler iken hâlâ ihmâl ve müsâhele üzere oldukların bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Göresin arz olunduğı gibi ise kadîmden kal'a-i mezbûre ne vechile bekleyügelmiş ise girü evvelden olıgeldüğü üzre edâ itdürüp olugelene muhâlif kimesneye nizâ' itdürmeyesin. Şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahriren.

Hüküm No: 464

Mütevellîsi Lütfullah 'a virildi. Fî 22 R sene 984.

Amasya kādısı Mevlânâ Veli'ye hüküm ki:

Manisa'da vakı' üzere câmi'-i şerîf evkâfi mütevellîsi Lütfullah *zide kadruhu* Südde-i sa'âdetime gelüp evkâf-ı mezbûreden İzmir'e tâbi' Denizli Burnu ve Çeşme kazâsına tâbi' Köse Deresi ve karye-yi Germiyân ve Nif kazâsına tâbi' Halilkeçili ve Kozluca ve Marmara kazâsına tâbi' Karıncalu nâm karyesinün kadîmî sınırları ta'yîn ü temyîz olunması lâzım idüğün i'lâm eylemeğün **buyurdum ki:**

Müşârûn-ileyh mütevellî ve sâ'ir ol cevânibde olan ehl-i vukûf ve müsinn ve mütedeyyin müslimânlar ile zikr olunan karyenin üzerine varup kadîmî ma'mûlun-bih olan sınırları üzerine yürüyüp dahi her karyenin sınuru nereden nereye müntehî olursa cevânib-i erba'asının hudûdın ma'lûm idinüp dahi sınırlarının kadîmî alâyiminden zâyil olmuş alâmetlerin yer yer nasb eyleyüp bir vechile ta'yîn ü temyîz eylesesin ki sonradan kimesne gelüp benim sınırum falan mahalden idi bana gadr idüp tîmârım toprağı vakıf karye sınuru dâhiline ilhâk eyledi deyü şikâyet eylemelü olmya ve bi'lcümle kadîmî sınırları nereden nereye müntehî olursa hak üzere görüp kimesnenin yerine dahl ü te'addî eylemeyesin ve her karyenin hudûdı nereden nereye müntehî olup cevânib-i erba'ası yanınızda ne vechile sübût bulursa ana göre mufassal ü meşrûh yazup hüccet eylesesinki ana göre Âsitâne-i sa'âdetimden sınır-nâme-yi hümâyûnum virile.

Hüküm No: 465

Medine-i Münevvere ferraşlarından İsa Halife 'ye virildi. Fî 20 Ra sene 984.

Mısır beylerbeyisine ve kâdısına hüküm ki:

Hâlâ Haremeyn-i şerîfeyn fukarâsı Âsitâne-i sa'âdetime arz-ı hâl sunup deşîşe-i şerîfe evkâfından ba'zı kimesneler meşâyıhdan ve gayriden mürettib ta'yîn olunup beylerbeyiler ve kuzât tezkire ve hüccetleri ile nukûd ve gılâlından mübâlağa nesne alup ekl idüp hilâf-ı şart-ı vâkıf te'addî ü gadr eyledikleri sâbıkâ i'lâm olundukda emr-i şerîfim ile men' olunmuşlar iken memnû' olmayup ba'zısı meşâyih nâmına ba'zı ekâbire istinâdlarıyla şart-ı vâkıfa muhâlif ve evâmir-i humâyûna mugâyir vakfın mübâlağa gılâl ve nukûdun alup ekl eyleyüp fukarâ zarûret ve müzâyaka üzere oldukların i'lâm eylediler. İmdi; mürettib tâ'ifesi şart-ı vâkıfa muhâlif olmağla evâmir-i şerîfe ile men' olunmuşlar iken tekrâr şart-ı vâkıfa mugâyir vakıfdan vech-i meşrûh üzere gılâl ve nukûd virilüp dahi fukarâyâ müzâyaka çekdirmeğın aslı yokdır bu bâbda mesûl olmuşsuzdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsı göresin ol mürettib tâ'ifesi fi'l-vâki' vakfiyyede meşrût olmayup ol vechile şart-ı vâkıfa ve evâmir-i humâyûna mugâyir vakıf cânibinden gılâl ve nukûd virülüp fukarâyâ müzâyaka virürler ise câiz değıldir ol ehl-i hades ve merfû' olanları ref' eyleyüp mezbûr şart-ı vâkıfa ve emr-i humâyûnuma mugâyir kimesneye vakıf mahsûlünden eğer gılâl ve eğer nukûddan bir habbe nesne virdirmeyesiz lâzımü'l-arz olan ahvâli yazup bildiresin.

[s. 184]

Hüküm No: 466

Medine-i Münevvere ferraşlarından İsa Halife 'ye virildi. Fî 20 Ra sene 984.

Mısır beylerbeyine ve kâdısına hüküm ki:

Hâlâ Haremeyn-i şerîfeyn fukarâsı Âsitâne-i sa'âdet-âşiyânıma arz-ı hâl sunup Bender-i Süveyş'de hâssa ve deşîşe-i şerîfe merhûme Sultân *tâbe serâhânın* gemilerine hâssa cerâyeye ve sadaka buğdayı tahmîl olunup Haremeyn-i şerîfeyne irsâl olunduğı zamânlarda her gemiye mîkdârınca buğdayları yüklendikden sonra üstü yükün tüccâr ve hüccâc yüklerinden alup yüklerin tekmîl idüp badehû müteveccih olurlar idi ve bu makûle taşrada tahmîl olunan yüklerden vakfa küllî navlun hâsıl olup gemilerin ekser masrafların navlundan hâsıl olup mîrî gemilere ve deşîşe gemilerine ve gayra küllî fâ'ide ve nef'a hâsıl olur idi. Şimdi bir iki yıldır ki Yenbû' ve Cidde'den celiyyeler gelüp gitmekle benderde olan yükleri eller alup gidüp mîrî ve deşîşe ve müşârûn-ileyha *tâbe serâhânın* gemileri tamâm yüklerin almayup boş gidüp vakıflarına küllî zarar ve

noksân müterettib olduğın ve zikr olunan celiyyeler kadîmden emr ile men' olunup ve bender-i Süveys'e varı-gelmeyüp gelmeyüp Tur ve Mısır? benderinden beri geçmeyüp men' olunmuşlar idi. Hâlâ deşşe gemilerinden bir gemi üç bin erdeb buğdayı yüklenüp tamâm yükün bulmamağla boş gidüp vakfa sekiz yüz filori tatlı'a için masraf virilüp celiyyelerin gelüp gitmeleri evkâfa küllî zarar ve hasâreti olduğı i'lâm eylediler. Ale'l-husûs bundan akdem bir iki def'a emr ile men' dahi olmuşlarken gerü işleyüp vakfa ol vechile gadr iderlermiş. İmdi; bundan akdem Haremeyn-i şerîfeyne ta'yîn olunan deşşe fukarâya buğday ile tahmîl olunmuş bir iki kıt'a gemi hadden ziyâde tüccâr esbâbını ve sâ'ir metâ'ı tahmîl idüp rüzgar muhâlif olmağla gemiler gark olup fukarâya küllî zarar olduğı i'lâm olunmağın Haremeyn-i şerîfeyn fukarâsına giden buğdayı tahmîl eyleyen gemilere hâricden meta' ve esbâb tahmîl olunmayup hemân buğdayı tahmîl oluna deyü emr-i şerîfim gönderilmiş idi ol emr-i şerîfim alâ mâ-kâne mukarrerdir ammâ zikr olunan gemiler fukarâya ta'yîn olunan buğday ile mülâkî yüklerin almayup buğday bulunmamakla boş kalmak lâzım geldikde tamâm yüklerin tutmağa ruhsat virilse câizdir **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup göresin fi'l-vâki' Haremeyn-i şerîfeyn fukarâsına ta'yîn olunan buğdayı tahmîl idüp alup gidüp gemiler âdet-i kadîmeleri üzere fukarâ buğdayı ile yüklerin tamâm tutmayup buğday bulunmamakla boş kalmak lâzım gelürse ol asıl gemiler boş gitmekden ise navlun ile tüccâr ve sâ'irin esbâbın bile alup gitmekle evkâfa nef'i var ise mâni' olmayup ruhsat viresin ammâ bu bahâne ile fukarâya ta'yîn olunan buğday tahmîl olunmayup fukarâ buğdayın alıkoyup dahi navlundır tama' idüp veyahud gemilere hadden ziyâde esbâb yükledüp zarar olmak ihtimâli olursa câiz değıldir aslâ ruhsat virmeyüp fukarâya müzâyaka virilmekten ziyâde ihtiyât eylesin ve zikr olunan celiyyeler kadîmden ol cânibe işlenügelmeyüp hâlâ varup gelüp evkâfa gadr ve te'addîleri var ise men' ü def' eyleyüp kadîmden olugelene muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin ve bâbda lâzümü'l-arz olan ahvâli yazup Sûdde-i sa'âdetime bildüresin.

[s. 185]

Hüküm No: 467

Hızır Çavuş'a virildi. Fî 23 Ra sene 984.

Sâbikâ Erzurum beylerbeyisi Hüsrev'e hüküm ki:

Hâlâ Şâh Tahmasb'ın vefâtı ile yukaru cânib fetret üzere olduğı i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak yukaru cânibin ahvâline mukayyed olup göresin anun gibi yukaru cânibinden şimdiye değin memâlik-i mahrûseme gelen bâzergânları mâ-beynlerinde olan fetret sebebi ile te'hîr olmayup girü evvelden gelegeldükleri üzere gelürlerse bu cânibden dahi anlar memleketine giden bâzergânlar eğer bizüm memleketimiz bâzergânıdır ve eğer ol cânibden gelüp girü ol tarafa gitmek isteyen bâzergânlardır gitmeleri husûsuna müte'âriz olmayasın ammâ anun gibi ol cânibde olan tarafeynin bâzergânları berü cânibe koyuvirmeyüp mesdûdsa bu taraftan dahi gitmek isteyenlere ruhsat virmeyüp bir mıkdâr te'hîr itdüresin ammâ onat vechile mukayyed olup bu bahâne ile mâ-beyninde olan ahd ü emâna muhâlif bu cânibden bir vaz' sudûrundan hazer eylesin ve dâimâ ol tarafın ahvâline nâzır olup vâkıf olduğın ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî i'lâmdan hâli olmayasın.

Hüküm No: 468

Ulakla gelen âdemisine virildi. Fî 23 Ra sene 984.

Bir sûreti. Sâbıkâ Diyârbekir beylerbeyisi Hasan Paşa'ya hüküm ki:

Aşağısına başka yazıldı ve yukaru cânibden birkaç nefer kimesne ile bir yarar âdemi gelmiş olgelen âdet ve kânûn üzere ri'âyet idüp icâzet viresin.

Hüküm No: 469

Erdel'e gönderilen Macar Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 17 Rebi'ül-Evvel sene 984.

Erdel voyvodasına hüküm ki:

Vilâyet-i mezbûra müceddeden voyvoda nasb olundukda Südde-i sa'âdetimde olan nişâncım dâme ulüvvuhû ile Dîvân-ı hümâyûnum kâtibleri re'isine ve hâssaten Dîvân-ı hümâyûnum kâtiblerine virgü virilmek âdet-i kadîme-i hüsrevânem olmağın hâlâ dahi âdet ve kânûn üzere virilügelen virgüleri gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim mücebince ve âdet-i kadîmleri üzere müşârûn-ileyh nişâncım ve mûmâ-ileyh re'is-i küttâb ve hâssaten Dîvân-ı hümâyûnum kâtiblerinin virgülerin bi't-tamâm müşârûn-ileyh çavuşuma teslim idüp gönderesin.

Hüküm No: 470

Divânda muhzıra virildi. Fî 13 Ra sene 984.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Yukaru cânibden Âsitâne-i sa'âdetime gelen ilçi geleliden berü çayır ve tereke korucılığı hıdmetinde olan bir nefer bölükbaşı ve on bir nefer yeniçeri olagelen âdet ve kânûn üzere yollarıyla ri'âyet olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûr ilçi gelediden berü Üsküdar'da çayır ve tereke korucılığı hıdmetinde olup ihtimâm üzere olanlara eğer bölükbaşdır ve eğer yeniçeridir her kimler ise olıgelen âdet ve kânûn üzere yollarıyla ri'âyet eylesin.

Hüküm No: 471

Mısır çavuşlarından Receb'e virildi. Fî 26 Ra sene 984.

Mezbûr Basra'da gark olmağla tekrar yazılıp Mısır'da nehir mukâta'acısı olan Ali'ye virildi. Fî 3 C sene 984.

Mısır beylerbeyisine ve kâdısına ve defterdârına hüküm ki:

Birkaç sene kaht olup şîh alup ve kâşiflerin [ve] emînlerin re'âyâyâ zulm ü te'addîsinden beytü'l-mâl-ı müslimîn ve evkâfdan bâkîler kalup ve Haremeyn-i şerîfeyn evkâfi ve deşîşe-yi şerîfe buğdayı nice yıllardır tamâm vâsıl olmayup ehl-i Haremeyn-i şerîfeyn gayetle ıztırâbda olup mübâşirîn ve nüzzâr ihtilâfından evkâf harâb olup Sultân Kayıtbây Vakfi gibi ma'mûr evkâf yoğ iken iken küllîyen harâb olup eğer anbâr-ı hâssa emvâli ve eğer hazîne defterleridir mazbût değıldir mültezim-i âmil yahudiler ve kâşifler zulümle halkın malını alup ekl iderler deyü Südde-i sa'âdetime i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Göresiz zıkr olunan kâşiflerin ve emînlerin ve mültezim-i âmil yahudilerin fukarâyâ zulm ü te'addîleri ve Beytü'l-mâl'a gadrleri var mıdır ve zıkr olunan mültezimînin zamân-ı mübâşeretlerinde uhdelerinde küllî bâkîler kalup tahsîl olunmamağâ bâ'is nedir ve Haremeyn-i şerîfeyn evkâfi harâb olup ve deşîşe buğdayı ahali-i Haremeyn-i muhteremeyne her sene bi't-tamâm vâsıl olmaduğına sebep nedir bi'l-cümle arz olunduğı üzere mübâşirîn ve nüzzâr ihtilâfından evkâf harâb olup husûsan Sultân Kayıtbây Vakfi ma'mûr iken külliyyen harâb olup anbar-ı hâssa ve hazîne defterleri mazbût olmayup muhtell olduğuna kat'â rızâ-yı şerîfim yokdur bu bâbda siz bi'z-zât mukayyed olup anun gibi re'âyâyâ te'addîsi olan kâşiflerin ellerinde olan kâşifliklerin alup yarar dîndâr kimesneler ta'yîn idüp ve zimmetlerinde bâkî kalan mültezimînin bâkîlerin dahi emvâl ve esbâblarından ve küfelâsından bî-kusûr tahsîl idüp üzerlerinde bir akçe ve bir habbe komayup ve deşîşe buğdayın dahi alır Sultân Kayıtbây ve Çakmak zamânından ta'yîn olunandır ve eğer dedem Sultân Süleyman Han *tâbe serâhû* zamânında mukarrer olandır ve eğer babam Sultân Selîm Han *tâbe serâhû* zamânında mukarrer olandır ve eğer babam Sultân Selîm Han merhûm zamânında ziyâde olandır ve eğer sa'âdetle benüm cülûs-ı hümâyûnumda anbâr-ı hâssadan fermân olunan buğdaydır ta'yîn olunduğı üzere fermân-ı sâbık mucibince bî-kusûr mûmaileyhe irsâl eylesiz ki fukarâ-yı Haremeyn-i şerîfeyne semt-i? ma'îşet hâsıl olup

ıztırâbdan hâlâs olalar müslümanlara te'addî olup malıma gadr eyleyen yahudi mültezimlerin dahi mukâta'aların müslümanlardan mütemevvil yarar ziyâde ile tâlîbi olanlara virüp min-ba'd emrime muhâlif kimesneye zulm ü te'addî itdirmeyesin dâ'imâ basîret ve intibâh üzere olup eğer malımın tevfir ü teksîri husûsıdır ve eğer re'âyâ ve berâyânın intizâm-ı ahvâlidir kat'â dakîka fevt itmeyüp her vechile mücidd ü sâ'î olasız.

[s. 187]

Hüküm No: 472

Rûmili çavuşlarından İnebeyi Çavuş'a virildi. Fi 28 Ra sene 984.

Yanya beyine ve Grebene kâdisına hüküm ki:

Taht-ı hükûmetinde Mavranide nâm karyede harâmîler katl eylediği Süleyman'ın veresesi Südde-i sa'âdetime sûret-i sicill ibrâz idüp bundan akdem müteveffâ Süleyman'ı karye-i mezbûrede harâmîler katl, cemî' mâl ü menâlin gâret idüp gitdüklerinden sonra re'âyâ ardlarına düşüp iki nefer harâmîyi tutup meclis-i şer'e getirüp husûsu mezbûrdan su'âl olundukda bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüp biz cümle on sekiz nefer harâmîler olup içlerinden Morvenik? nâm harâmî serdârları olup ve kılğuzunuz karye-i Mavranide[?de]n olup karye-i mezbûre kurbunde kiliseye gelüp bizi ta'âmlandurup ba'dehû maktûl-i mezbûrun evi üzerine iletüp anların tahrîki ile evine girüp bu makûle fesâd eyledik el-an sâ'ir yoldaşlarımızın varup ba'zısı Tırhala kazâsına tâbi' Kalaludak? ve Kalvilori? ve Ahya ve İber ve Kilis ve Tadis ve Alasonya kazâsına tâbi' Deminik? nâm karyelerde sâkin ü mütemekkin oldukların haber virdükleri ecilden mezkûrlar ele getirilüp şer'an teftîş olunmaların emr idüp **buyurdum ki:**

Grebene kazâsına tâbi' Kalye ve İzmeksi nâm karyelerde sâkin ve mütemekkinlerdir deyü haber virdükleri ecilden mezkûrlar ele getirilüp şer'an teftîş olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfimle varduklarında mezkûr Süleyman'ı katl iden harâmîler elinde olan yoldaşlarının haber virdükleri üzere eğer mezkûrân karye-i âharda mı sâkinleridir yohsa taht-ı hükûmetinizde âhar yerlerde mi mutavattınlardır her kande ise hüsn-i tedârükle ele getirüp meclis-i şer'de husamâsıyla beraber eyleyüp eğer gaybet iderler ise kefillerine ve yatak ve duraklarına ve bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup ve getürdüp bir def'a şer'le fasl olunmayup üzerinden on beş yıl mürûr etmeyen da'vâların muktezâ-yı şer' üzere teftîş idüp göresin fi'l-vâki' kazıyye arz olunduğu gibi olup bi-hasebi's-şer'-i şerîf sâbit ü zâhir olduktan sonra bunları idenler sipâhîler ise habs idüp arz eyleyesiz değıllerse ol bâbda mukteza-yı şer'-i kavîmle âmil

olup şer'le lâzım geleni mahallinde icrâ idüp yerine koyup hilâf-ı şer'-i kavîm kimesneye iş itdürmeyesiz.

Hüküm No: 473

Bir sûreti. Tırhala beyine ve Tırhala ve Alasonya kâdılarına ve Tırhala kâzasına tâbi' Kalaludak ve Kakvilori ve Ahya ve İber ve Kilis ve Tadis ve Alasonya kazâsına tâbi' Deminik? nâm karyelerde sâkin ve mütemekkin olan zımmîleri teftîş için şer'le hüküm-i şerîf yazıldı.¹⁰²

[s. 188]

Hüküm No: 474

Aksaray beyinin âdemisi Rıdvan'a virildi. Fî 18 Ra [984].

Niğde kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem Aksaray kâdısı livâ-i mezbûr beyi Mahmûd *dâme izzuhû* için zahîre husûsunda re'âyâdan ahz u celb eylemişdir deyü arz eylediğin toprak kâdıları ma'rifeti ile husûs-ı mezbûreyi teftîş idesin deyü Karaman beylerbeyisine mufassal hüküm-i şerîfim irsâl olunmuşdı. Hâliyâ mîr-i mûşârün-ileyhin teftîş husûsuna senin dahi mübâşir olman emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda te'hir ü tevakkuf itmeyüp livâ-i mezbûre varup husûs-ı mezbûre mûmâ-ileyh beylerbeyi ile bile mübâşir olup mukaddemâ irsâl olunan hüküm-i şerîfim muktezâsınca toprak kâdıları ma'rifeti ile mûşârün-ileyhin hakkında isnâd olunan mâddeleri muktezâ-yı şer' üzere yerlü yerinden teftîş ü tefahhus eyleyüp hiçbir cânibe meyl ü muhâbâ etmeyüp cadde-i hakka zâhib olup nisbet ve gazele hilâf-ı vâki' kazıyye i'lâmından ihtiyât eylesin.

Hüküm No: 475

Rûmili çavuşlarından İnebeyi Çavuş'a virildi. Fî 28 Ra sene 984.

Tırhala beyine ve Tırhala ve Alasonya kâdılarına hüküm ki:

Taht-ı hükûmetinizde Mavranide nâm karyede harâmîlerin katl eylediği Süleyman'ın veresei Südde-i sa'âdetime sûret-i sicill ibrâz idüp bundan akdem müteveffâ Süleyman'ı karye-i mezbûrda harâmîler katl idüp cemî' mâl ü menâlin gâret idüp gitdiklerinden sonra ba'zı re'âyâ ardlarına düşüp iki nefer harâmîyi tutup meclis-i şer'e getirüp husûs-ı mezbûrdan su'âl olundukda bi't-tav' ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüp biz cümlemiz on sekiz zimmîler olup ve kılğuzumuz karye-i Mavranide[de]n olup karye-i mezbûre kurbunda kiliseye gelüp bizi ta'âmlandırıp ba'dehu maktûl-i

¹⁰² Bu hüküm terkin edilmiştir.

mezbûrun evi üzerine iletüp anların tahrîki ile evine girüp bu makûle fesâd eyledik el-an sâ'ir yoldaşlarımızın ba'zısı Tırhala kazâsına tâbi' Kalaludak ve Kakvilori ve Ahya ve İber? ve Kilis ve Tadis ve Alasonya kazâsına tâbi' Deminik? nâm karyelerde sâkin ü mütemekkin oldukların haber virdükleri ecilden mezkûrlar ele getirilüp şer'le teftîş olunmaların emr idüp **buyurdum ki:**

Varduklarında mezkûr Süleyman'ı katl iden harâmîler elde olan yoldaşlarının haber virdükleri üzere mezkûrîn karyelerde mi sâkinlerdir yohsa taht-ı hükûmetinizde âhar yerlerde mi mutavattınlardır her kande ise hüsn-i tedârûkle ele getirüp yarar âdemlerine koşup mahall-i hâdiseye gönderesin ki ahvâlleri hak üzere görüle.

Hüküm No: 476

Mîr Çal Yusuf'a virildi. Fî 28 Ra [984].

Südde-i sa'âdetimizden Foça'ya varınca yol üzerinde olan kâdırlara ve re'islere ve kapudanlara hüküm ki:

Dârende Mîr Çal Yusuf gelüp Mustafa Re'is nâm kimesne küffârda esir olup halâs itmek için ol cânibe müteveccih olmağın yolda ve izde ve bahirde kimesne mâni' olmaya deyü emr-i şerîfim ricâ etmeğın **buyurdum ki:**

Mezkûr varup mezbûr re'isi halâs idüp getürdükde yolda ve izde ve deryada kimesneyi dahl etdirmeyesin ammâ bu bahâne ile yarak ve sâ'ir memnû' olan metâ' alup gitmekden hazer eylesesin.

[s. 189]

Hüküm No: 477

Divânda sahib-i sa'âdet hazretlerine virildi. Fî 25 Ra sene 984.

Trablus beyine hüküm ki:

Nefs-i Trablus'da ırmak kenârında vakı' olan câmi'-i şerîf altında olan değirmenin seddi havâle olmağla yağmûr yağdıkda yahud ziyâde su geldikde câmi'-i şerîf haremine girüp küllî zarar itdüğü i'lâm olunmağın bu husûs için akzâ kuzât-ı müslimîn Trablus kâdısı mevlânâ *dâmet fezâ'ilühuya* dahi emr-i şerîfim gönderilmiştir **buyurdum ki:**

Vardukda kâdı-ı müşârun-ileyh ile bi'z-zât mahall-i mezbûra varup ehl-i vukûfla husûs-ı mezbûrı teftîş idüp göresin fi'l-vâki' câmi'-i mezbûr altında hâdis olan değirmenin seddi havâle olmağla zararı varsa sed bir mıkdar aşağı indirilmekle zararı def' olmak mümkün ise ana göre tedârük idüp vâki' olan zararını def' eylesesin ve eğer bu vechile zararı def' olmayup değirmen bi'l-küllîye ref' olmayınca mümkün değil ise

zarar-ı şer'îsi olan değirmeni bi'l-küllîye ref' itdürüp hilâf-ı şer' zarar ü ziyân itdürmeyüp bu bâbda kimesneye mugâyir-i şer' nizâ' itdürmeyesin.

Hüküm No: 478

Bu dahi

Trablus kâdısına hüküm ki:

Nefs-i Trablus'da ırmak kenârında vakı' olan câmi'-i şerîf altında olan değirmenin seddi havâle olmağla yağmur yağdıkdâ veyahud ziyâde su geldikde câmi' şerîf haremine girüp küllî zarar itdüğü i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda bi'z-zât mahall-i mezbûra varup ehl-i vukûfla husûs-ı mezbûrı teftîş idüp göresin fi'l-vâki' câmi'-i mezbûr altında sonradan hâdis olan değirmen seddi havâle olmağla zararı varsa ve sed bir mîkdâr indirmek ile zararı def' olmak mümkün ise ana göre tedârük idüp vâki' olan zararı def' eylesin ve eğer bu vechile olmağla zarar def' olmayup değirmen bi'l-küllîye ref' olmayınca mümkün değil ise zarar-ı şer'îsi olan değirmeni bi'l-küllîye ref' itdürüp hilâf-ı şer' zarar ü ziyân itdürmeyüp kimesneye şer'-i şerîfe mugâyir nizâ' itdürmeyesin.

Hüküm No: 479

Muhzıra virildi. Fî 27 Ra [984].

Şehrizol beylerbeyine hüküm ki:

Hâliyâ Şehrizol yeniçerilerinden ba'zıları gelüp arz-ı hâl sunup yeniçerilere müte'allik kânûn-nâme taleb eyledüklerinde Dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri Ağası Sinan Südde-i sa'âdetime mühürlü tezkire gönderüp bi'l-fi'il Âsîtâne-i sa'âdetimde yeniçeri kullarım mâ-beyninde cârî olan adet ü kânûndan beyân etmeğın aynî ile sûreti ihrâc olunup mûmzâ ve mühürlü sana gönderilüp bu minvâl üzere amel olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Şehrizol yeniçerileri ağalarına muhkem tenbîh eylesin ki her biri irsâl olunan tezkerenin sûretini alup içinde mastûr ve mukayyed olan âdet ve kânûn ne ise min-ba'd Şehrizol'de dahi ana göre amel idüp ta'yîn olunandan ziyâdesini almayup ol tezkirede mukayyed olduğı üzere alalar ki Şöyle ki; min-ba'd ana muhâlif ziyâde alınup yeniçerilere te'addî olunduğı istimâ' oluna ağaları mes'ûl ü mu'âteb olmak mukarrerdir ana göre mukayyed olasın.

Hüküm No: 480

Bağdâd yeniçerilerinden Yahya 'ya virildi. Fî 7 Ca [984].

Bir sûreti. Bağdâd beylerbeyisine

[s. 190]

Hüküm No: 481

Bender re'âyâsından Mustafa bin İskender'e virildi. Fî Selh-i Ra 984.

Karl İlas kîse-i gümüş ... verildi.

Leh Kralı Batur İştevan'a nâme-yi hümâyûn yazıla ki: Hâlâ Âsitane-i sa'âdet-unvân ve adalet-aşiyânımıza Bender re'âyâsı arz-ı hâl idüp Çerkes, Kirmân ve Man-Kirman ve Breslav kal'alarında ba'zı ehl-i fesâd harâm-zâdeler çıkup ehl-i İslâm karyelerini gâret idüp müslimânları esîr idüp bi'l-fi'l ehl ü iyâlleri anda esîr oldukların i'lâm idüp tazallüm ve şekvâ eyledikleri ecilden gerekdir ki kadîmden atebe-i ulyâ ve südde-i seniyyemize olan vufûr u ihlâs ve sadakât u ihtisâsınız mûcebince vilâyet-i mezbûrede her kimde müslimân esîr bulunursa tetebbu' eyleyüp zuhûra getirüp dahi kimesneye ta'allül itdürmeyüp itlâk idüp emîn ü sâlim Leh serhaddinden çıkarup yerlü yerine irsâl ü îsâl eylemek bâbında envâ'-i mesâ'î-i cemîleniz zuhûra getirile ve ne vechile tedârük olunup müslimân esîrlerinden ne kadar nefer kimesne itlâk olunup yerlerine îsâl olunduğın ol cevânibin sâ'ir ahvâli ile i'lâm eyleyesin.

Hüküm No: 482

Çavuş-oğullarından Ahmed'e virildi. Fî 23 Ra sene 984.

Edirne'de Daru'l-hadîs müderrisi olan Pirî *zide fazluhuya* hüküm ki:

El-hâletü-hazihi Semâniye müderrislerinden yeri mahlûl olup medrese-yi mezbûreye tâlib olanlardan hazret Ebî Eyyûb Ensârî aleyhi'r-rahmate'l Bârî Müderrisi Mevlânâ Mevali *zide fazluhu* ve Çorlu'da olan medreseden münfasıl olan Mevlânâ () *zide fazluhu* senünle ma'an imtihân olunmak [bâbında] fermân-ı şerîfim sudûr eylemeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda te'hîr eylemeyüp sen dahi İstânbul'a gelüp imtihânda bile hâzır olup emrim üzere mûmâ-ileyhimâ ile imtihân olasın.

Hüküm No: 483

Abdî Çavuş'a virildi. Fî 13 Ra [984].

Mukaddemâ Bağdâd beylerbeyisi olan Ali'ye hüküm ki:

Anda mevcûd olan kul tâ'ifesin yoklayup mevâcibleri verilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda aslâ te'hîr ü terâhî ve beylerbeyi varınca tevakkuf itdürmeyüp anda mevcûd olan kul tâ'ifesin bi'z-zât yoklayup müstehak oldukları mevâciblerin bî-kusûr virüp ve âhar yerlerde olanlara dahi götürdüp anların dahi mevâciblerin virüp dahi beylerbeyi varınca sen kemâkân vilâyet-i Bağdâd'ın hıfz u hırâset ve zabt u sıyânetinde

olup cemi' lâzım u mühim olan umûru görüp bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakıka fevt etmeyesin ve bu hükm-i şerîfim sana ne gün varup vâsıl olduğın ve ne vechile tedârük eyledüğün mufassal yazup bildüresin ve beğlerbeyilikden ihrâc olundum deyü ihmâl itmeyüp kemâkân mâl-ı mîrînin teksîr ü tevfirî ve mümkünü'l-husûl olan bakâyânın cem' u tahsîli bâbında bezl-i maktûr ve sâ'y-ı nâ-mahsûr eylesesin ve yukaru cânibe dâ'imâ göz kulak tutup vâkıf olduğın ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî i'lâmdan hâlî olmayasın ve beğlerbeyilüğün zamânında hâs mukâta'âtdan tahsîl itdüğün emvâl-i hâssadan kul tâ'ifesinin vâhib olan mevâciblerin virüp mevâcib ve masrafdan bâkî kalan hazîneyi mukaddemâ gönderdiğün üzere Dergâh-ı mu'allâma gönderesin ve bi'l-cümle mâl ve barut muhâsebeleri defterinin bir sûretini yazup Âsitâne-i sa'âdetime gönderesin ve Kal'a-i Bağdad'da olan kul tâ'ifesinin ve gayrin zâd ü zevâdesi [s. 191] husûsı mühimmâtandır onat mukayyed olup lâzım olan zâd ü zevâdelerin ve sâ'ir yat u yarakların tedârük eyleyüp ihtimâm eylesesin ihmâl ü müsâheleden hazer eylesesin.

Hüküm No: 484

Husrev Çavuş'a virildi. Fî 13 Ra sene 984.

Mukaddemâ Van beylerbeyisi olan Ahmed *dame ikbâlühuya*.

Hüküm No: 485

Kapuci Mustafa Çavuş'a virildi. Fî 13 Ra sene 984.

Mukaddemâ İskenderiye beyi olup hâlâ Basra beğlerbeyiliği inâyet olunan Mehmed'e hüküm ki:

Ale't-ta'cîl kalkup beğlerbeyilüğüne varup erişmen emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda bir an ve bir sâ'ât te'hîr u tevakkuf itmeyüp fermân-ı şerîfim vusûl bulduğı gibi kalkup geceyi gündüze katup beylerbeylüğüne erişmek ardınca olasın te'hîr u tevakkufdan ziyâde hazer idesin ve bu hükm-i şerîfim sana ne günde vâsıl olup ve sen ne zamânda bu cânibe müteveccih olduğın mufassala yazup bildiresin.

Hüküm No: 486

Kethudâsına virildi.

Diyârbekir beylerbeyine hüküm ki:

Emr-i sâbıkım üzere Diyârbekir kullarının defterin gönderüp muhâsebe defterin göndermemişsin imdi sana Erzurum beğlerbeyliği virilmiştir emrim üzere Erzurum'a varmazdan mukaddem Diyârbekir muhâsebeleri defterini dahi Südde-i sa'âdetime gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Erzurum'a teveccüh itmeden muhâsebe defterlerin dahi görüp itmâma irişdürüp mühürledüp Dergâh-ı mu'allâma gönderüp andan sonra Erzurum'a müteveccih olasın bu bâbda ihmâlden hazer eyleyesin.

Hüküm No: 487

Kethudâsına virildi. Fî 5 Ra [984].

Basra beylerbeyisi Osmân Paşa'ya hüküm ki:

Hâlâ senin hakkında mezîd-i inâyet-i şâhânem zuhûra getirülüp Diyârbekir beğlerbeyiliği sana inâyet olunmuşdır **buyurdum ki:**

Varıcak aslâ te'hîr u tevakkuf itmeyüp vilâyet-i Basra muhâfazası çün ol cânibde üzere yarar beylerden beylerbeyi varıncaya birini yerüne ta'yîn eyleyüp dahi sen fermân olunan beylerbeyliğine gelüp gidesin.

Hüküm No: 488

Kozlu Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 28 Ra sene 984.

Karaman beylerbeyine hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i Karaman'dan mahrûse-i İstanbul mühimmâtı için ale't-tevâlî zahîre ihrâc ü irsâlınden hâlî olunmayup lakin hâlâ vakt-i hasâd irişmeğin re'âyâ terekeyi tahmîle mukayyed olup deve tedârüki teklîf olunursa terekeleri vakti ile biçilmeyüp kalup fukarâya gadr olmak mukarrerdir deyü bildirmişsin. İmdi bi-inâyeti'l-lahi te'âlâ şimdiki halde zahîre bâbında muzâyaka def' olmuştur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda min-ba'd vilâyet-i mezbûreden zahîre ihrâcından feragât idüp kimesneyi zahîre ve deve teklîf itmeyesin.

[s. 192]

Hüküm No: 489

Husrev Çavuşa virildi. Fî 13 Ra sene 984.

Erzurum beylerbeyisi Hasan Paşa'ya hüküm ki:

Hâlâ sana Erzurum Beylerbeyiliği tevcih olunmuşdır ale't-ta'cîl Erzurum'a varup irişmek ziyâde mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

Aslâ te'hîr ü terâhî eylemeyüp ale't-ta'cîl Erzurum'a teveccüh eyleyüp leyl ü nehâr yürüyüp varup erişüp dahi Erzurum kal'asının hendeği başında ba'zı kimesneler sagîr damların ve dîvârları üzere evler binâ idüp kal'aya zarar eyledikleri istima' olunmağın vardığın gibi bi'z-zât kalkup kal'anın etrâfin görüp eğer dîvârını kırıp ve eğer hendekine yakın binâ olup kal'aya zararı olan eğer evlerdir ve eğer sâ'ir damlardır ref' eyleyüp ve kal'anın meremmete muhtâç olan yerlerin gereği gibi metânet ü istihkâm üzere meremmet itdürüp ve Hınıs Kal'asının dahi ta'mîr ü meremmete

muhtâç üzere yerlerin vech-i meşrûh üzere meremmet itdürüp ve Erzurum ve Hınıs ve sâ'ir kılâ'nın zahîrelerin yoklayup zahîresi olmayan kal'aların müstevfî zahîrelerin tedârük itdürüp ve kulun mevâcibin bî-kusûr virüp ve kulı ve sâ'ir askeri hâricde komayup yerlü yerine getirüp ve sen bi'z-zât yoklayup cümlesin ihzâr itdürüp muhkem tenbîh ve yasak eylesesin ki her biri kal'alarında olup emr-i şerîfime muhâlif hâriç yerlerde olmayalar ve bi'l-cümle eğer kılâ' meremmeti ve eğer barut ve sâ'ir yarıklarını görüp yerlü yerlerinde tedârük itdürmekde ve eğer zahîrelerin ihzâr itdirmekde ve eğer kulun mevâcibin virüp yerlü yerine getürdüp hâriçde komayup dâ'imâ hâzır ü âmâde eylemekde tamâm ihtimâm eyleyüp gereği gibi basîret üzere olup ihmâl ü müsâheleden hazer eylesesin ve yukarı cânibden dahi gaflet eylemeyüp ahvâl ü etvârların tettebbu' idüp vâkif olduğun ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî i'lâmdan hâlî olmayasın.

Hüküm No: 490

Husrev Çavuşa virildi. Fî 13 Ra sene 984.

Van beylerbeyine küküm ki:

Hâlâ serhadde olan beğlerbeyilerden mektûblar vârid olup Şâh Tahmâsb vefât itdi deyü i'lâm olunmağın serhaddin kemâkân hıfz u hırâsetinde olup mâdem ki ol taraftan naks-ı ahd olunup memâlik-i mahrûsemden bir mahalle zarar u gezend irişmeyüp mukaddemâ mâ-beyninde mün'akid olan ahd ü mîsâkda sâbit kadem ve râsih dem olalalar bu cânibden dahi hilâf-ı ahd olan husûsa ruhsat virilmeyüp şerâyit-i ahde ri'âyet olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak bu bâbda kemâl-i basîret ü intibâh üzere mukayyed olup a'dâ taraftan gaflet üzere olmayup müretteb ü mükemmel düşman yarağıyla hâzır u âmâde olup lakin ol cânibden ahd ü emâna kemâkân ri'âyet eylemeyüp memâlik-i mahmiyyeden bir mahalle dest-dirâzlık itmeyeler berü cânibden dahi hilâf-ı ahd vaz' sudûrından kemâl mertebe ictinâb idüp ırz-ı nâmûs-ı saltanata müte'allik cumhûr-ı umûrda envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin şöyle ki; ol taraftan hilâf-ı ahd hukûkî zuhûr itmedin bu cânibden anların memleket ve vilâyetlerine ve karye ve nevâhîsine bi'l-cümle serhadde karfîb olan yerlerine tecâvüz oluna aslâ öZRÜN [s. 193] makbûl ve mesmû' olmak ihtimâlî olmayup envâ'-ı itâb ile mu'âkib olman mukarrerdir ana göre basîret üzere olasın.

Hüküm No: 491

Ahmed Çavuş'a virildi.

Bir sûreti. Erzurum beylerbeyine

Hüküm No: 492

Husrev Çavuş'a

Bir sûreti. Lahsa beylerbeyine

Hüküm No: 493

Husrev Çavuş'a

Bir sûreti. Diyârbekir beylerbeyine

Hüküm No: 494

Husrev Çavuş'a

Bir sûreti. Bağdâd beylerbeyine

Hüküm No: 495

Husrev Çavuş'a

Bir sûreti. Basra beylerbeyine

Hüküm No: 496

Divân'da Husrev Çavuş'a virildi. Fî 13 Ra sene 984.

Şehrizol beylerbeyine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Şâh Tahmâsb fevt olmağın oğulları ve askeri beyinde fetret olduğu ve sâ'ir ol cevânibe müte'allik ba'zı ahbâr i'lâm eylemişsin ol bâbda her ne demiş isen ma'lûm-ı şerîfim oldu imdi **buyurdum ki:**

Nefs-i Şehrizol ve sâ'ir ol cevânibe müte'allik olan kılâ'dan ta'mîr ü termîme muhtâç olan kal'aları bi'z-zât yoklayup görüp dahi tamâm metânet ü hasânet üzere ta'mîr ü meremmet ve hendeklerin tathîr itdürüp ve kal'aya zarar olan binâları ref' itdürüp barut ve sâ'ir yarakların yoklayup yerlü yerlerinde hâzır u müheyyâ itdürüp ve kulun mevâciblerin tedârük itdürüp bî-kusûr virüp ve kulu ve sâ'ir askeri hâric yerlerde komayup cümlesin yerlü yerine getürüp bi'z-zât yoklayup yat u yarakları ile hâzır u âmâde itdürüp askere muhkem tenbîh ü yasak eylesin her biri eğer ümerâdır ve eğer kul ve gayri askerdir kal'alarında ve yerlü yerinde hâzır olup ve sen dahi ol cevânibin hıfz u hırâsetinde mücidd ü merdâne olup gereği gibi basîret ü intibâh üzere olasin Şehrizol beğlerbeyliği serhad olmağın ol cevânibe müte'allik olan eğer kılâ' ve menî ve barut ve yarakların tathîr ü pak ve âmâde itdürmekde ve eğer kılâ' zahîrelerin yoklayup zahîreleri olmayan kılâ'ın müstevfî zahîrelerin tedârük eylemekde ve eğer kulun mevâcibin virüp yerlü yerlerine gönderüp dâ'imâ hâzır itdürmekde ve eğer sen dahi tamâm basîret üzere olup memleketin hıfz u hırâsetinde sa'y-ı ihtimâm eylemekde ve bi'l-cümle cemî' umûrun nizâm ü intizâmında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getürüp bâb-ı ikdâmda dakîka fevt eylemeyesin ve yukarı cânibin ahvâlin dâ'imâ tettebbu' u

tecessüs eylemekden hâlî olmayup vâkîf olduğın ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî i'lâm eylemekden hâlî olmayasın deyü hükm-i şerîfim sana ne gün varup ne vechile tedârük eyledüğün sâ'ir lâzîmü'l-arz ve vâkîf olduğın ahvâl ile şimdilik yazup Südde-i sa'âdetime arz eyleyesin.

[s. 194]

Hüküm No: 497

Macar Ahmed Çavuş'a virildi.

Erdel voyvodasına hüküm ki:

Hâlâ senin hakkında mezîd-i inâyetim zuhûra getirüp vilâyet-i mezbûre voyvodalığı sana inâyet olunup ol bâbda sana sancak-ı hümâyûnum irsâl olunup voyvodalık berâtı ile Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhımda büyük imrâhorbaşım olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehemmed *dâme mecdühu* ile irsâl olunup **buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda sancak-ı hümâyûnumu kemâl-i izzet ü ikrâmla istikbâl idüp hüsn-i kabûl ile kabûl eyleyüp dahi hıl'at-ı fâhireyi ve âdet-i kadîme-i şâhânem mûcebince gönderilen voyvodalık üskübün giyüp ve sâ'ir virgülerüni alup kabz eyleyüp ve Macar beylerine ve burkulaylara vech-i münâsib gördüğün üzere gönderilen hıl'atları giyüp hüsn-i ittihâd ü ittifâk üzere voyvodalık umûrında sâbit kadem olup re'âyâ ahvâline kemâl-i adâlet üzere mukayyed olup memleket ve vilâyeti ve kılâ' ve bukâ' ve nevâhîyi ve sâ'ir mevâzi'i onat vechile görüp a'dâ tarafından gaflet ile bir mahalle zarar u gezend irişdürmeyüp leyl ü nehâr vilâyetin hıfzında ve re'âyânın ahvâline mukayyed olmağa envâ'-i ikdâm ve esnaf-ı ihtimâmım zuhûra getüresin ve etrâf ü cevânibden vâkîf u muttali' olduğın ahbâr-ı sahîhayı i'lâm itmekden hâlî olmayasın ve anda olan sancak-ı hümâyûnun alemlî müşârün-ileyhe ve Dergâh-ı mu'allâma gönderesin.

Hüküm No: 498

Divân'da sahib-i sa'âdet hazretlerine? virildi. Fî 25 Ra [984].

Antakya kâdısına hüküm ki:

Antakya'da olan câmi'-i kebîr evkâfî dükkânlarında olan halka bazâristân içinde olan dükkânlara nakl itmek istendükler i'lâm olundu **buyurdum ki:**

Varıcak göresin arz olunduğı gibi ise câmi'-i şerîf evkâfî dükkânları battal olmak münâsib değildir kazıyye-i mezbûrede olan bazâristâna vakf dükkânlardan cebr ile kimesneye nakl itdürmeyüp itmek isteyenleri men' eyleyesin eğer sürülmüş kimesne dahi varsa ki girü taşrada olan vakf dükkânlara gitmek murâd ideler ol asl kimesnelerle girü evvelki yerlerine varup bazâristâna ihtiyârları ile varup oturmak isteyen kimesneleri gönderüp kimesneye cebîr itdürmeyesin.

Hüküm No: 499

Ratih? Efendi'ye virildi. Fî 28 Ra sene 984.

Mısır beylerbeyine ve defterdârına hüküm ki:

Âdet-i kadîm üzere mahrûse-i Mısır'dan Kilâr-ı âmirem için irsâl olunan şeker gâyetle a'lâ şeker olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda emrim üzere Kilâr-ı âmireme irsâl olunan şeker gâyetle a'lâ şeker olup emrime muhâlif kem şeker gönderilmekten ihtiyât oluna.

Hüküm No: 500

Bu dahi

Bir sûreti. Kıbrıs beğler beyine ve defterdârına

[s. 195]

Hüküm No: 501

Muharrem Bey karındaşı Mustafa Çavuş'a virildi. Fî Selh Ra sene 984.

Mukaddemâ Bağdâd beylerbeyisi olan Âlî'ye hüküm ki:

Şâh Tahmâsb fevt olup oğlu İsmâ'îl Mirzâ yerine şâh olduğu bundan akdem serhadlerden gelen mektûblardan ma'lûm-ı şerîfim olmuşdı hâlâ ahvâlleri ne vechile olmuşdır ve fikr ü ferâsetleri nedir ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda tamâm leyl ü nehâr kemâl-i basîret ve teyakkuz u intibâh üzere olup kal'anın surun yoklayup meremmet olacak mahallerin tedârük idüp meremmet itdürüp ve zahîresi husûsun dahi görüp vâfir ü müstevfî zahîresine mukayyed olup ve kul tâ'ifesin dahi yoklayup yat u yaraklarında kusûr ve noksânları olanları tekâmîl itdürüp ve etrâfda perâkende olan kul tâ'ifesin dahi cem' eyleyüp anun gibi bi'l-fi'l gedüğe mutasarıf üzere kul tâ'ifesinin içlerinde Arab ve Tatar ve gayri memnû' olan tavâ'if-i muhtelifeden kimesne var ise hüsn-i tedbir ve tedârükle ihrâc eyleyüp dahi yerlerine yarar Rûm yiğitlerinden yazup kul tâ'ifesin ve sâ'ir asker-i İslâmı onat zabt eyleyüp hârice salıvirmeyüp basîret üzere olup dâ'imâ ol cânibe hâzır u nâzır olasın ve öte cânibden bizüm bâzergânlarımız emîn ü sâlim gelürler ise bu cânibden dahi anların tüccârın salıvirüp mâni' olmayasın ve her hafta taşra cıkup cündîlik oynayup yarak kullanmak bahânesiyle kul tâ'ifesin yoklayup meydânda oynatdırup imtihân eyleyesin şöyle ki; babası zâmânında olan ahd ü emânda sâbit kadem ve râsih dem olmayup naks-ı ahd olur husûsa mübâşeret eyleyeler sen dahi cibilliyetinde merkûz olan vüfûr-ı celâdet ve hüsn-i ferâset ve kiyâsetin mücebince ol tarafda olan beğler kullarımla ve sâ'ir asâkir-i nusret-me'asirimle yek-dil ü yek-cihet olup def'-i mazarrat-ı a'dâ husûsunda şevkle lâzime-i gayret-i dîndârî ve kâ'ide-i hamîyyet-i şehriyârîyi zuhûra

getürmen bâbında envâ‘-ı ikdâm-ı tâm ve esnâf-ı ihtimâm-ı tamâm eyleyesin ve muttasıl ol cânibe yarar câsûslar gönderüp fikr ü ferâsetlerine tamâm ittılâ‘ tahsîl eyleyüp dahi vâkîf u muttali‘ olduğın ahbâr-ı sahîhayı ale‘t-tevâlî i‘lâm itmekden hâlî olmayasın ve mâdemki ol cânibden naks-ı ahd olur husûs olmaya bu cânibden dahi hilâf-ı ahd iş olmakdan sakınup hilâf-ı emr-i şerîf tecâvüz olmakdan ictinâb eyleyesin.

Hüküm No: 502

Mustafa Çavuş’a

Bir sûreti. Diyârbekir beylerbeyine

Hüküm No: 503

Rahmi-zâde’ye teslîm olundu. Hâlâ Diyârbekir beğlerbeyisinin çavuşbaşısına teslîm etmek için Osman Paşa’nın çavuşbaşısına virildi. Fî 29 Ra [984].

Bir sûreti. Sâbıkâ Basra beylerbeyine

Hüküm No: 504

Mustafa Çavuş’a virildi. Fî Selh Ra sene 984.

Bir sûreti. Şehrîzol beylerbeyine

Hüküm No: 505

Mustafa Çavuş’a

Bir sûreti. Van beylerbeyine

Hüküm No: 506

Osmân Paşa’nın çavuşbaşısına virildi.

Bir sûreti. Lahsa beylerbeyisine

[s. 196]

Hüküm No: 507

Kethudâsı Rüstem’e virildi. Fî Selh Ra sene 984.

Erzurum beylerbeyisine hüküm ki:

Bundan akdem ol cânibden ve sâ’ir serhadden gelen mektûblar mücebince Şah Tahmâsb fevt olup oğlı İsmâ‘îl Mirzâ yerine şâh olduğu ma‘lûm-ı şerîfim olmuşdı hâlâ ahvâlleri ne vechile olmuşdır fikr ü ferâsetleri nedir ma‘lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak bu bâbda tamâm leyl ü nehâr kemâl-i basîret üzere olup kal‘anın surun yoklayup meremmet olacak mahallerin tedârük idüp meremmet itdürüp ve zahîresi husûsun dahi görüp vâfir ü müstevfî zahîresine mukayyed olup ve kul tâ’ifesin dahi yoklayup yat u yaraklarında kusûr ve noksânları olandan tekmîl itdürüp ve etrâfda perâkende olan kul tâ’ifesin dahi cem‘ eyleyüp anın gibi bi’l-fi‘l gedüğe mutasarrıf olan

kul tâ'ifesinin içlerinde Arab ve Tatar? ve gayri memnû' olan tavâ'if-i muhtelifeden kimesne var ise hüsn-i tedbir ü tedârükle ihrâc eyleyüp dahi yerlerine yarar Rûm yiğitlerinden yazup kul tâ'ifesin ve sâ'ir asker-i İslâmı onat zabt eyleyüp hârice salıvirmeyüp basîret üzere olup dâ'imâ ol cânibe hâzır u nâzır olasin ve öte cânibden bizüm bâzergânlarımız emîn ü sâlim gelürler ise bu cânibden dahi anlarun tüccârın salıvirüp mani' olmayasın ve her hafta bir kere cündîlik oynayup yarak kullanmak bahânesiyle kul taşra çıkup kul tâ'ifesin yoklayup meydânda oynatdırup imtihân eylesin şöyle ki; babası zâmânında olan ahd ü emânda sâbit kadem ve râsih-i dem olmayup naks-ı ahd olur husûsa mübâşeret eyleyeler sen dahi cibilliyetinde merkûz olan vüfûr-i celâdet ve şehâmet ve hüsn-i ferâset ve kiyâsetin mücebince ol tarafda olan beğler kullarımla ve sâ'ir asâkir-i nusret-me'asirimle yek-dil ü yek-cihet olup def'-ı mazarrat-ı a'dâ husûsunda şevkle lâzime-i gayret-i dîndâr ve kâ'ide-i hamiyet-i şehriyârîdir zuhûra getürmen bâbında envâ'-ı ikdâm-ı tâm ve esnâf-ı ihtimâm-ı tamâm eylesin ve muttasıl ol cânibe yarar câsûslar gönderüp fikr ü ferâsetlerine tamâm ıttılâ' tahsîl eyleyüp dahi vâkîf u muttali' olduğın ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî i'lâm itmekden hâlî olmayasın ve mâdemki ol cânibden naks-ı ahd olur husûs vakı' olmaya bu cânibden dahi hilâf-ı ahd iş olmakdan sakınup hilâf-ı emr-i şerîf tecâvüz olunmakdan ictinâb eylesin.

Hüküm No: 508

Kethudâsı Rüstem'e virildi. Fî Selh-i Ra sene 984.

Sâbıkâ Erzurum beylerbeyisi olup hâlâ Van beylerbeyisi olan Hüsrev Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana hüküm-i hümayûnum gönderilüp Şâh Tahmâsb fevt olmağla ol cânibde fetret olursa onat mukayyed olup anun gibi yukaru cânibden şimdiye değın Memâlik-i mahrûsime gelen bâzergânları mâ-beyninde olan fetret sebebi ile te'hîr itdürmeyüp girü evvelden gelegendikleri üzere gelürlerse bu cânibden dahi anlar memleketine giden bâzergânlar eğer bizüm memleketimiz bâzergânıdır ve eğer ol cânibden gelüp girü ol tarafa gitmek isteyenlerdir gitmeleri husûsuna müte'arız olmayasın ammâ anun gibi ol cânibde olan tarafeynin bâzergânları berü cânibe koyuvürilmeyüp mesdûdsa bu tarafdan dahi gitmek isteyenlere ruhsat virmeyüp bir mîkdâr te'hîr itdüresin ammâ onat mukayyed olup mâ-beyninde olan ahd ü emâna muhâlif vaz'-ı sudûrından hazer eylesin deyü hüküm-i şerîfim gönderilmişdi. El-hâleti-hazihi Dergâh-ı mu'allâma mektûb gönderüp şâhımın vefâtı istimâ' olundukda bunda gönderilen ilçî âdemine iki nefer âdem koşup varup Revan'da Mehdî Süleyman'ın

büyük oğlu Çayan Bey'den mektûb getirüp işbu sene-i mübâreke saferü'l-muzafferinin on ikinci günü şâh fevt olup yirmi ikinci günü oğlu İsmâ'îl Mirzâ Kahkaha kal'asından çıkup mâh-ı mezbûrun yirmi altıncı günü Erdebil'e gelüp andan kalkup mâh-ı mezbûrun selhinde Kazvin'e geldiğin ve İsmâ'îl Mirzâ mektûb gönderüp culûs haberin i'lâm itdüğün bildürüp mektûbun sûretin bile göndermeğin gelen mektûb aynî ile irsâl olundu şâhın fevti mukarrer olup lakin oğlunun kangısı tahta geçdüğü henüz ma'lûm olmadı tekrâr câsûs gönderildi ne zuhûr iderse arz olunur ammâ içlerinde bir küllî fesâd olmak ihtimâli olursa serhadde ne vechile tedârük olunur deyü bildürmüşsin imdi husûs-ı mezbûr için mukaddemâ gönderilen fermân-ı şerîfim alâ mâ-kâne mukarrer olup hilâfına rızâ-yı şerîfim yoktur **buyurdum ki:**

Varıcak bu bâbda fermân-ı şerîf-i sâbıkım mücebince kemâl-i basîret ü intibâh üzere mukayyed olup anun gibi yukarı cânibden mâ-beyninde olan ahd ü emâna muhâlif bir vaz' sudûr itmeyüp kâide-yi sulha ri'âyet idüp sâbit kadem olup hilâfına ikdâm itmeyüp naks-ı ahd olur husûsı irtikâb itmeyeler bu cânibden dahi eğer bâzergânlar gidüp gelmesedir ve eğer sâ'ir ırz-ı nâmûs-ı saltanata müte'allik husûslardır kemâl-i sıyânet ile sıyânet idüp hilâf-ı ahd vukû'un? zuhûrundan ictinâb eylesesin şöyle ki; ol cânibden naks-ı ahd olur husûsa mübâşeret idüp Memâlik-i mahrûsemden bir mahalle zarar u gezend irişdireler bu cânibden dahi mahal iktizâ idüp el virdüğüne göre def'-i mazarrat-ı a'dâ husûsunda bezl-i makdûr sâ'y-ı mevfûr zuhûra getirüp cibilliyetinde merkûz olan vüfûr-ı ferâset ve hüsn-i kiyâset ve şecâ'at ve şehâmetin mücebince envâ'-i hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmak bâbında kemâl-i ikdâm ü ihtimâm eylesesin ve ol cânibe muttasıl yarar câsûslar gönderüp evsâ' vü etvârına ve fikr ü ferâsetlerine ittılâ' tahsîl idüp vâkıf u muttali' olduğun ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî i'lâm itmekden hâlî olmayasın.

[s. 198]

Hüküm No: 509

Hasan Çavuş'a virdi.

İnabahtı Beyi Ahmed Bey'e hüküm ki:

Bundan akdem Rodos Beyi Murtazaoğlu olmağla *dame ikbâlûhu* livâ-i mezbûr muhâfazasına seni ta'yîn itmişdi hâlâ mezîd-i inâyetimden livâ-i mezbûr sana tefvîz olmuştur **buyurdum ki:**

Varıcak livâ-i mezbûrun zabt ve hırâsetinde leyl ü nehâr mücidd ü sâ'î olup gaflet ile a'dâ tarafından zarar u gezend irişmekden hazer eyleyüp bâb-ı muhâfazada dakİka fevt itmeyesin.

Hüküm No: 510

Mahmud Kethudâ'ya virildi.

Ağriboz Beyi Mustafa Bey'e hüküm ki:

Hâlâ senin hakkında mezîd-i inâyetim zuhûra getirüp İnabahtı sancağı sana tefvîz olunmuşdur mu'accelen varup sancağına irişmen lâzımdır **buyurdum ki:**

Aslâ te'hîr itmeyüp fermân olunan sancağına varup dahi kemâl-i basîret ü intibâh üzere muhâfazasında olup gaflet ile a'dâ tarafından bir mahalle zarar irişmekden hazer eyleyesin bâb-ı muhâfazada dakîka fevt itmeyesin ve a'dâ tarafından vâkif u muttali' olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâm itmekden hâlî olmayasın.

Hüküm No: 511

Süleyman Çavuş'a

Bir sûreti. Ağriboz sancağı İskenderiye verilen Sâlih Paşa oğluna virilmiştir mu'accelen verup irişe.

Hüküm No: 512

Hasan Çavuş'a

Bir sûreti İskenderiye sancağı İstolni Belgrad sancağı Mehmed Bey'e virilmiştir aslâ te'hîr itmesün.

Hüküm No: 513

Hasan Çavuş'a

Bir sûreti. İstolni Belgrad sancağı beyi Alacahisâr beyi Cafer'e virilmiştir aslâ te'hîr itmeyüp sancağına vara.

Hüküm No: 514

Kara Ahmed Çavuş'a

Bir sûreti. Sâbıkâ Mısır beylerinden olup hazîne ile gelen Hasan Bey'e Alacahisâr sancağı virilmiştir.

Hüküm No: 515

Hasan Çavuş'a

Bir sûreti. Niksar Beyi Sinân Bey'e Dukakin sancağı virilmiştir mu'accelen gele.

Hüküm No: 516

Rûmili beylerbeyisinin Kethudâsına virildi.

İhtiman kâdısına hüküm ki:

Rûmili beylerbeyisi Siyâvuş Paşa *dâmet me'âliyehu* tarafından Südde-i sa'âdetime şöyle arz olundu ki kazâ-i İhtiman bundan akdem Sofya kazâsına tâbi' olup

nâhiye-i Sofya müşârûn-ileyhin hâsları olup re'âyâsından cürm sâdır bi-hasebi'l-kânûn siyâsete müstahak olanlar ma'rifet-i kâdı ile görölüp icrâ olunurdu. Hâlâ zikr olunan İhtiman nâhiyesi ayrılıp müstakil kâdılık olmak ile ehl-i fesâd zuhûra idüp ele getirölüp haklarından gelmek için voyvodası vardukda İhtiman evkâfı ve sâ'ir ol nâhiyede olan serbestdir deyü ehl-i fesâdı ele virmeyüp yanlarına almağla ehl-i fesâdın hakkından gelinmeyüp fesâd ü şenâ'atları ziyâde olduğın bildürmeğın **buyurdum ki:**

Âdemi vardukda göresin arz olunduğı gibi ise İhtiman evkâfının vakfa âid olan rüsûm-i serbestisine dahl itdürmeyüp ammâ anın gibi re'âyâdan birinden cürm sâdır olup bi-hasebü'ş-şer' ve'l-kânûn salbe veya kat'a müstahak olan hüküm kâdıya arz olup hüccet verildikten sonra mücrimi hârice alup gitmeğe komayup ve bedel-i siyâset deyü nesne aldırmayup müşârûn-ileyhin âdemîsine teslim itdüresin ki girü evkâf zâbitleri ma'rifetiyle mahallinde lâzım geleni icrâ oluna.

[s. 199]

Hüküm No: 517

Mısır çavuşlarından Receb'e virildi. Mezbûr Receb gark olmağla tekrâr Mısır'da nehir mukâta'acısı olan Ali'ye verildi. Fî 3 C sene 984.

Mısır beylerbeyisine

Hâlâ Dergâh-ı mu'allâma mektûb gönderüp Mısır'a varmazdan evvel istihdâma gönderilen kapu kulları hıdmet ile mukayyed olmadukları arz olundukda gelüp gitsünler deyü fermân olunmuş iken yine birden ikiden istihdâma gönderildi ve anlardan mâ'adâ ba'zı mukâta'ât ve nezâret ve sâ'ir menâsıb cihâd-ı muttasıl tebdîl olup biri henüz mübâşeret idüp hıdmete vâkıf olmadın bâ-berât veya hükm ile yerine bir kimesne dahi gelüp tâlib olurlar istikâmet kimesne hıdmet idemez deyü bildürdüğün ecilden hıdmet itmeyenlerin ulûfeleri virilmeyüp Südde-i sa'âdete gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak bu bâbda mukayyed olup ol tarafı istihdâm için ta'yîn olunup gönderilen kullardan hıdmet itmeyenlerin emrim mücebince ulûfelerin virmeyüp icâzet viresin Südde-i sa'âdetime gelüp gideler.

Hüküm No: 518

Bu dahi

Sancağı beyine hüküm ki:

Hâlâ Mısır beylerbeyisi emîrû'l-ümerâ'il-kirâm Mesih *dame ikbâlûhu* mektub gönderüp bundan akdem vilâyet-i Yemen'e nâzır-ı emvâl olduğında hazîne-i Mısır'dan karz tarikiyle bin yirmi beş bin filori virilüp henüz zimmetinde kalduğı Mısır'da mahfûz

olan muhâfaza defterlerinde mestûr olup sûreti gönderildi deyü bildürmeğin zikr olunan filoriyi mu‘accelen tedârük olunup Südde-i sa‘âdetime gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak aslâ te’hîr ü terâhî itmeyüp meblağ-ı mezbûrı ber-vech-i isti‘câl emrim mücebince Dergâh-ı mu‘allâma gönderüp hızâne-i âmireye teslim itdüresin ihmâl ü müsâhele ve avk u te’hîrden hazer eylesin.

Hüküm No: 519

Bu dahi Bulak Beyzâdelerinden olan Ali’ye verildi. Fî 3 C sene 984.

Mısır beylerbeyisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp ba‘zı re‘âyâ kâdıdan be nâ’ibden ve gayriden sebb [ü] şekvâ idüp toprak kâdısı taraf-ı âhara mu‘âvenet ider didüklerinde civârında olan bir kâdı varup görsün deyü dîvân-ı Mısır’dan kağıd gönderildükde berâtımızda âhar yere varup da‘vâ istima‘ itmek memnû’dır deyü te‘allül itdüklerin bildirmişsin **buyurdum ki:**

Anun gibi re‘âyâdan ve gayriden şer‘le görülecek da‘vâsı olanlara toprak kâdılarıyla bir veya iki müvellâ kâdı taleb idenlere ta‘yîn idüp ve ne vechile kuzâta te‘allül itdürmeyüp da‘vâların şer‘le gördüresin.

[s. 200]

Hüküm No: 520

Kethudâsına virildi.

Mısır beylerbeyisine hüküm ki:

Hâlâ Mısır beylerbeyisi emirü’l-ümerâ-i’l-kirâm Mesih *dame ikbâlûhu* Dergâh-ı mu‘allâma mektûb gönderüp bundan akdem Yemen beylerbeyisi olup vilâyet-i Yemen’e teveccüh itdükde sene 970 Zilhiccesinin 26. gününde hazîne-i Mısır’dan Kırk altı bin iki yüz elli sikke altun alup ba‘dehu 976 muharremü’l-harâmın 22 gününde on bir bin iki yüz on dokuz sikke altun ile yirmi pare altun alup ve andan mâ‘adâ anın ile Yemen’e ma‘an giden askerinin 976 şevval ve zilka‘desinin aylarının mevâcibleri için ber-vech-i peşîn yirmi bin sikke altun virülüp karzen virile hasene ve kul mevâcibi teslim olunan cem‘an otuz yedi bin dört yüz altmış dokuz altun ile yirmi bir pâre olup kul tâ’ifesine virilen mevâcib virilmeyüp zimmetinde kaldığı hazîne-i Mısır’da olan muhâsebe defterinde mestûr olup edâsı lâzım idüğün bildürmeğin zikr olunan altun gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak te’hîr itmeyüp arz olunduğu üzere Mısır’da alduğun altun ile kul mevâcibini virüp harc olunmayan meblağ yerlü yerine tedârük idüp mu‘accelen Dergâh-ı mu‘allama gönderesin anın gibi kul mevâcibi için virilen altun kul tâ’ifesine

virilmiştir deyü cevâb virirsen ne mîkdâr kula virüp ve ne zamânda virdüğün ve kimin ma'rifeti ile virdüğün mufassal yazup bildüresin şübhe olan mahaller yoklana.

Hüküm No: 521

Şam beylerbeyisi ve kâdısına hüküm ki:

Hâlâ Mısır beylerbeyisi mektûb gönderüp Kudus-i şerîfde olan câmi'-i kebîr ve Harem-i şerîfin ve Mescid-i Aksa ve ta'mîrî için elli beş kıt'a hasır ve enbiyâ aleyhimi's-salavat ve's-selâmın mezâr-ı şerîfleri için altı kıt'a ve andan mâ'adâ Şam-ı şerîfde olan Câmi'-i Benî Ümeyye için altı kıt'a merhumân Sultân Selim Han ve Sultân Süleyman Han *aleyhi'r-rahmete ve'l-gufrânın* cami'-i şerîfleri için otuz beş kıt'a hasır-ı Mısırî her sene gönderülür lâkin hasır-ı Mısırî on yıl mîkdârı durup pârelenmez. Her sene irsâl olunan hasır döşedünüz mü yohsa nice olur deyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak bu husûsa mukayyed olup göresin fi'l-vâki' her sene ol mîkdâr hasır gönderildi ve Mısır hasırını arz olunduğu mîkdârı zamân durup harâb olmaz iken kalan hasırlar nice olursa bi'l-fi'l mevcûd mîdîr yohsa zâyi' mi olur mütevellîlerden istifsâr idüp dahi bu bâbda cevâbları ne ise yazup bildiresin.

[s. 201]

Hüküm No: 522

Mısır çavuşlarından Receb'e virildi. Mısır'da nehir mukâta'acısı olan Ali'ye tekrâr yazılup virildi Fî 3 C sene 984.

Mısır beylerbeyisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Mısır'ın evvelden olagelene muhâlif ba'zı nevâhîsi ifrâz olup müstakil kâdılık olmağla karyeleri tefrîka kâbil olmayup mâ-beynlerinde nizâ olduğın bildürmüşsin bu cânibden yarar müstakîm kâdıllar tedârük olunup gönderülür ol nâhîyeler ifrâza kâbilse semtlü semtimce ayrılup defter olunup itâ olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak anın gibi ifrâza kâbil olup müstakil kâdılık olmak münâsib olan köyleri ayırup daha kaç kâdılık olmak icâb iderse herbiri ne mîkdâr akçe kâdılık olmağa mütehammildir defter idüp yazup bildiresin.

Hüküm No: 523

Bu dahi mezkûr Ali'ye virildi. Fî 3 C sene 984.

Mısır beylerbeyisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp ümerâ-i Mısır'dan vilâyet-i Said muhâfazasında olan Süleyman Bey ve Cerce ve Kına kâdılları mektûb gönderüp vilâyet-i mezbûre emn ü emân üzere olup lakin itâ'at iden ve itmeyen urbân tâ'ifesine bundan akdem Ömer

oğlanlarından hâkim olan Emîr Ali ve Yunus ve Ümrân ve isyân eyleyen Ahmed'in karındaşı diğêr Emîr Ali nâm kimesneler bir kaç vilâyet girtü bize virülür deyü halkı itâ'atdan men' idüp mezkûrların haklarından gelinmek lâzımdır deyü i'lâm idüp fi'l-vakı' mezkûr Emîr Ali ve Emîr Yunus'un mâl-ı mîrîye ol mıkđâr deynleri vardır ki hesâba ve edâsına kâdir değıllerdir mezbûrân Ümrân ile Ahmed'in karındaşı diğêr Emîr Ali'nin eğêrçi mîrîye deyni yokdur lâkin vilâyetin hıfz u hırâsetine gelen ... ihtilâle bâ'is olup ihtilâle sebep olurlar deyü bildürdüğün ecilden mezkûr Ahmed ele getürölüp kan idüp fesâd eyleyenler siyâset olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak mezkûr Ahmed'i her ne vechile mümkünse ele getürüp dahi eğêr Ahmed ve eğêr mezkûrlardır üzerlerine kan husûsu şer'le sâbit ve zâhir olanları siyâset eyleyesin ammâ kan sâbit olmayup mücerred müfsitler olup vilâyet halkına ihtilâl virüp fitne vü fesâd üzere olanları yarar âdemler koşup Rodos'a gönderesin ki küreğê koyup istihdâm oluna ne mıkđâr kimesne gönderilürse varup teslim olunduğuna sancağı beyinden temessük alup Dergâh-ı mu'allâma gönderesin ve ne mıkđâr kimesne şer'le siyâset olup ve ne mıkđâr kimesne Rodos'a gönderildüğün yazup bildiresin.

[s. 202]

Hüküm No: 524

Bu dahi Receb Çavuş Mısır'da nehir mukâta' acısı olan Ali'ye tekrar yazzulup verildi. Fî 3 C sene 984.

Mısır beylerbeyisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp vilâyet-i Buhayra şeyhu'l-arabı olup firâr iden Mehmed salâda müte'allik Ebu Alleme ve Saydâde? nâm kimesneler ol cânibe varup şeyh-i mezbûrun bu denlü mevcûdı var iken telef ve te'addî oldı deyü tazallum idüp mezkûrun mevcûdı Zabıtna kazâsından ve küttâb ve dîvân-ı Mısır çavuşlarından ve gayriden küllî âdem gönderüp zabt olunmuşdur lakin mezkûr mâl virmeğê mukayyed değıldir isyân ve firâra meyli olmağla ekserin saklayup cüz'î nesne gönderilmiş mezkûrların ellerinde olan defterler bu cânibe gönderilüp bunda olan defterler bu cânibe gönderilüp bunda olan defter ile tatbîk olunsun eğêr Saydâde'nin mezkûrân âdemleridir ve eğêr Bağdâdî oğlı Receb Bey'in âdemleridir ve eğêr Mısır'a müte'allik kimesnelerdir bu cânibe gönderildi deyü bildirmişsin. İmdi arz itdüğün kimesneler te'hîr itdürmeyüp sana gönderilür **buyurdum ki:**

Ahvâllerin ol vilâyetde olan defter mücebince görüp defterlerinde sâbit ü zâhir olan hâli ta'allül itdirmeyesin bî-kusûr tahsîl eyleyesin.

Hüküm No: 525

Ahmed Çavuş'a virildi. Erdel voyvodası âdemlerine ulaştırmak için. Fî 7 Ra sene 984.

Budun'da Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki:

Hâlâ Erdel voyvodası Baturi Krišto mektûb gönderüp Leh vilâyetine kral nasb olunan karındaşı henüz dahi makarrına varduğına haber alunmayup ağır leşker olmağla mu'accelen varılmak mümkün olmayup müstakil yürümek üzere olup öte cânibinden olan beyler cümle gelüp istikbâl idüp tabi' olup ancak iki bey gelmemişdir eğer Nemçe kralı Leh vilâyetine tecâvüz iderse bu cânibden biz dahi tedârük idüp üzerlerine varup mukâbele olmazlarsa dahi vilâyetlerin yakup, yıkup hârab itmek için mu'avenet lâzımdır deyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak bu bâbda tamâm basîret üzere olup mezkûr voyvoda ile müstakil haberleşüp anun gibi mâ-beynlerinde olan ahd ü emâna muhâlif Nemce leşkeri tarafından eğer Leh vilâyetine ve eğer Erdel memleketine ve eğer sâ'ir memâlik-i mahruseye dahl ü tecâvüz eyleyeler aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp mukaddemâ sâdır olan fermân-ı şerifim mücebince mezkûr voyvodaya gereği gibi mu'âvenet ve muzâheret idüp memleket ve vilâyetlerine hücum eyleyüp emvâl ü esbâbların yağma ve tâlân idüp ve karye ve nevâhisin ve varoş ve barkan ve kışlaların el virdüğüne göre yakup, yıkup harâb ve pâre eyleyüp ele giren düşman bî-dînlerin kılıçdan geçürüp inâyet-i hak ile bir vechile haklarından gelinmesine ikdâm ü ihtimâm eyleyesin ki hilâf-ı ahd vaz' sudûrına mecâlleri olmaya. Ammâ şöyle ki; Nemçe kralı tarafından mâ-beyninde olan ahd ü emânda sâbit kadem olup naks-ı ahd olur husûs irtikâb olunmaya bu cânibden dahi hilâf-ı ahd iş olmasından ictinâb oluna ve arza muhtâc olan husûsları yazup Dergâh-ı sa'âdet-destgâhıma i'lâm oluna.

Hüküm No: 526

Bu dahi

Bir sûreti. Tımişvar beylerbeyisine

[s. 203]

Hüküm No: 527

Muharrem Bey'in karındaşı Mustafa Çavuş'a virildi. Fî Selh-i Ra [984]

Bağdâd beylerbeyisine hüküm ki:

Hâlâ vilâyet-i Bağdâd'da gönüllü ve azeb gediklerine mutasarrıf olanların ekseri hıdmet-i muhâfazada olmayup âhar yerlerde oldukları i'lâm olunmağın anun gibi

Bağdâd'da gedik tasarruf idüp hıdmet-i muhâfazada olmayanların yerleri yarar Rûm yiğitlerine verilmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda vilâyet-i Bağdâd'da eğer gönüllü gediğine ve eğer azeb ve gayri gedikte mutasarrıf olanlar bi'z-zât gediğinde hâzır olmayup senün veyahud ağaları icâzeti olmadın kendü hevâsı üzere hâric yerlerde olup hıdmet-i muhâfazada olmayanların gediklerin alup yerlerine ata ve duta kâdir sipâhîlik tavrında mükemmel yarar Rûm yiğitlerine tevcîh eyleyüp deftere kayd itdürüp serhadde muhâfaza hıdmetinde istihdâm eylesin husûs-ı mezbûr ziyâde mühimdir ihmâl eylemeyüp bâb-ı ihtimâmda dakîka fevt eylemeyesin bu husûsu hafıyyem âdemler gönderüp yoklatmak mukarrerdür. Şöyle ki; gedik tasarruf eyleyenlerden biri yerinde hıdmet-i muhâfazada olmayup anda gedik tasarruf idüp kendüsü senün veyahud ağasının icâzeti olmadın kendü hevâsı üzere hâric yerlerde olup dahi gediği yarar Rûm yiğitlerine virilmeyüp ahz u celb olunmağla veyahud ekâbirden birine istinâd ile himâyet oluna beyân olunan özrün kabul olmak ihtimâli yokdur envâ'-i itâba müstahak olursun ana göre mukayyed olup ammâ bu beyân ile kendü hıdmetlerinde kâ'im olanlara mücerred celb ü ahz için sen yabanda gezersin deyü tecâvüz olunmakdan hazer eylesin.

Hüküm No: 528

Mustafa Çavuş'a

Bir sûreti. Şehrizol'a

Hüküm No: 529

Kethudâsı Rüstem virildi. Fî Selh-i Ra [984].

Bir sûreti. Erzurum'a

Hüküm No: 530

Mustafa Çavuş'a

Bir sûreti. Van'a

Hüküm No: 531

Mustafa Çavuş'a

Bir sûreti. Diyârbekir'e

Hüküm No: 532

Osmân Paşa'nın çavuşbaşısına virildi. Fî Selh-i Ra [984].

Bir sûreti. Basra'ya

[s. 204]

Hüküm No: 533

Gelen Çavuş'a virildi. Fî 7 Ra [984].

Rûmili beylerbeyisine ve kâdısına sâdır hüküm ki:

Bundan akdem Edirne kazâsında sâkin bölük halkından Salavatçı Mehmed'in evini basup kendüyi katl idüp ve Uzuncaabad Hâs köyünü basup gece ile yümnî maldar kimesneyi evinde katl idüp rızkın gâret eyledikten sonra ... Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Evren Çavuş ile muhârebe idüp iki cânibden âdem katl olunmağa sebep olan ehl-i fesâd serdârı Şahi ve oğlu Çeşneci Sinân ve diğeri oğlu Şah Bünyad? ve karındaşı Kara'yı ve diğeri karındaşı Kara Hasan ve anlarıyla bile olan yoldaşlarının Silistre kazâsında Demci Pınarı dimekle meşhûr karyede sâkin olup mezbûr Şahi'ye kızın virüp kendi yatak ve oğulları Şahi'ye yoldaş olan Olukçu dimekle ma'rûf kimesnelerin ele gelmeleri lâzım olmağın mezbûrlar her kangınızın taht-ı hükûmetinde haber alınıp müşârun-ileyh çavuşum tarafından Ahmed ve Emîr Gâzî ve Divâne Minnetî nâm âdemleri varup haber virdüklerinde kendü âdemlerünüzden ve il-erleri ve hisâr-erleri ve müslümânlardan yarar âdemler koşup zikr olunan ehl-i fesâd ele getirülmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh tarafından mezbûrlar zikr olunan ehl-i fesâdı taht-ı hükûmetinizde yataklandırıp varup size haber virdüklerinde te'hîr ü tevakkuf itmeyüp kendi âdemlerinizden il-erinden ve hisâr-eri ve müslümânlardan yarar âdemler koşup mezbûrları hüsn-i tedârükle ele getirüp kayd ü bend ile mezbûr çavuşuma teslim eylesin. Şöyle ki; ele getürmek istediklerinde itâ'at itmeyüp muhârebeye mübâşeret ideler anın gibilerin demleri hederdir hîn-i muhârebede katl olunanların kanı sorulmaz ana göre mezbûrların ele getirülmesinde her biriniz gereği gibi dikkat ü ihtimâm idüp ele getirüp dahi müşârun-ileyh çavuşuma mukayyed ve mahbûs teslim eylesin ve her kangınızın taht-ı hükûmetinde ele gelüp müşârun-ileyhe teslim olunursa Südde-i sa'âdete gelince her kangınızın taht-ı kazâna dâhil olursa âdemler ta'yin idüp bekletdürüp gaflet ile gaybet itdürmekden ve ihmâl ü müsâheleden hazer eylesin bu bâbda yoldaşlıkda bulunanlardan dirlik olmayanlara dirlik tîmârı olmayanlara terakkî virülüp istihkâklarına göre ri'âyet olunur ana göre her vechile ikdâm ü ihtimâm ideler ihmâl müsâhele idenlerin özürleri makbûl olmaz.

[s. 205]

Hüküm No: 534

Karaman beylerbeyisine ve Ereğli kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdete arz-ı hâl sunup nefsi-i Ereğli etrâflarında ba'zı ehl-i fesâd-ı sùhte tâ'ifesi kasaba-i mezbûrun içinde olan sùhtevât ile bir olup oğlan çeküp ve müslümânları rencide eyleyüp ve rencber tâ'ifesinden aldıkları rızkın akçesin virmeyüp ve yat u yarağ ile gezüp nice fesâd idüp zulm ü te'addîden hâlî değıllerdir deyü tazallum olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyyed olup kasaba-i mezbûrede vech-i meşrûh üzere fesâd ü şenâ'at iden sùhte tâ'ifesin hüsn-i tedârükle ele getirüp ahvâllerin husamâ muvâcehesinde hak üzere teftîş idüp göresin fesâd ü şenâ'atleri müslümânlara zulm ü te'addîleri olup bir def'a şer'le fasl olmayup ve on beş yıl mürûr etmiş değılse şer'le üzerlerine sâbit olan hukûkî ashâbına alıvirdükden sonra zâhir olana fesâd ü şenâ'atlarına göre haklarından gelüp muktezâ-yı şer'-i kavîm ne ise icrâ eylesin ve min-ba'd sùhte tâ'ifesin yat u yarağıyla yürütmeyüp kasabada olan sùhtelerden yarar kefiller taleb idüp her birin kefillere ... ammâ kendi hâlinde ve şeklinde olanlara ... ile zulm ü te'addî olunmaktan hazer eyleyüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildiresin.

Hüküm No: 535

Venedik Balyosuna hüküm ki:

Geçen mâh-ı saferde Anabolı kapudânı dört pâre korsân gemisi ile Venediklü'ye tabi' olan Girit adasına gelüp sultanup andan sonra Finike önlerine varup Mısır'dan ve sâ'ir etrâfdan helen cümle o altı kıt'a müslümân gemileri hâlâ mâl [ve] metâ' ve esbâb ile dolu olup kimisin deryâya yaturup ve kimisin ba'zı esîrler ile ve dolu mâl ve esbâb ile İspanya taraflarına gönderüp zikr olunan kapudân dört gemisi ile vardukda âyende olan Venedik gemileri mezbûre varup mülâkî olup alduğı müslümân gemileri ile ve yüz yirmi nefer müslümân ile Anabolı kapudânının üç gemilerin Anabolı câniblerine salıvirüp Anabolı kapudânının gemisi ile gerisin gönderüp alıkoyup ve gemisinde bulunan müslümânlardan Mısır bâzergânlarından Mehmed Basi nâm tâciri ve oğlunu ve bi'l-cümle kırk nefer kimesneyi müslümânlardan Girit'de alıkoyup sakalların kazdırup forsalarına ilhâk idüp İspanya'ya tâbi' Anabolı kapudânının fenerlü gemisi ile Girit'de alıkoydukları ol gemiden çıkan müslümân tâcirlerinden nice kimesneler haber virdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda eğer atebe-i âlem-penâhım ile dostluk ve sulh murâdınız ise tehîr ü tevakkuf itmeyüp ale't-ta'cîl Venedik dozuna mektûb yazup ve Girit'e âdem

gönderüp tenbîh eylesin ki esir idüp Anabolı'ya gönderilen yüz yirmi nefer müslümânları ve esbâb ve gemilerin getürüp bî-kusûr teslîm ve itlâk itmeyince Girit'de alıkonulan kırk nefer müslümânları dahi anlarla bile itlâk eylemek bâbında gereği gibi tenbîh eylesin şöyle ki; mezbûrlar gönderilüp gemileri ve esbâblarıyla cümlesin bi't-tamâm halâs olmadın sulh u salâh ve ahde mugâyir mezbûr kapudân gemisi ile salıvirildiği istima' oluna Venediklü ile olan sulh u salâhın tezelzülüne bâ'is olacağında iştibâh yokdır ana göre mukayyed olup ol cânibe yazup bildiresin.

[s. 206]

Hüküm No: 536

Dîvanda Mahmûd Kethudâ'ya virildi. Fî 3 Rebî'u'l-ahir sene 984.

Cezâyir-i Garb beylerbeyisi Ramazân Paşa'ya hüküm ki:

Cezâyir askeri ile Abdulmelik *dame uluvvehünun* önüne düşüp inâyet-i hak ile Fas vilâyeti feth olunup müşârun-ileyh Abdulmelik *edâm-Allahu te'âlâ uluvvehu* babası yerine oturup hutbe ve sikke benim nâm-ı ferhunde fercâmıma olmağla kâffe-yi ulemâ ve âmme-i re'âyâ ü berâyâsı mesrûru'l-hâl ve hayır du'âya iştigâl üzere oldukların vilâyet-i Fas, Mısır vilâyeti gibi ma'mûr ve âbâdân memleket olup yeni feth olunmağın asker ve re'âyâsına istimâlet ve ümerâ ve a'yânına hil'at lâzım idüğün vilâyet-i Fas'ın karşı yakasın Endülüs halkı ... müslümânlar olup kefere elinde zebûn ve ahvâlleri diğergün olduğın diyâr-ı garbda bir müslümân kalitesi bir kâfir kalitesine rast gelüp inâyet-i Allah dil alınup Âsitâne-i sa'âdetime gönderildikde içinden çıkan kefereden su'âl olunup Fas vilâyeti feth olduğuna kefere gam-nâk olduğın haber virüp ve ba'zı ol diyâr-ı kesîrü'l-i'tibâra müte'allik ahvâli i'lâm eylemişsin ol bâbda her ne ki beyân ü tahrîr olunmuş ise alâ vechi't-tafsîl ma'lûm ve edgan? olunmuşdur nihâd-i celâdet mu'tâdınızdand me'mûl olan bu makûle asar-ı hamıyyet ve etvâr pesen-dîde imdi ki vücûda getirilmiş yüzün ak olsun imdi mezîd-i inâyet-i şâhânemden sana bir müzehheb şimşîr ve iki sevb hil'at-ı fâhirem ihsân olunup irsâl olduğundan mâ'adâ arz olduğın üzere müşârun-ileyh Abdulmelik *dame uluvvehuya* bir kabza müzehheb şimşîr-i zafer-te'sîrim hil'a-ı hâssımdan bir sevb hil'at-ı fâhirem ve karındaşına dahi bir sevb hil'at-ı humâyûnum ve üç şeyhe muftî ve kâdıya birer hil'at ve meşâyih urbândan iki bin âdem gelüp itâ'at eyleye Tukâlı nâm şeyhe hil'at ve istimâlet-nâme irsâl olunmuşdur ve inşallahu te'âlâ evvel bahâr-ı hüceste-asârda azîm donanma-yı humâyûnum tedârük olunup irsâl olunmak tasmîm olunmuşdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sana gönderilan şimşîr-i nusret-eserimşe hil'at-ı humâyûnumu hüsn-i kabûl ile telvîm idüp alup şimşîri takınup ve hil'at-ı humâyûnumu giyüp dahi irsâl

olunan şimşîr-ı zafer-te'sîr ile sâ'ir hil'atları müşârun-ileyhe isâl eyleyüp vech-i münâsib görüldüğü üzere istimâlet viresin ki hak sübhâbe ve te'âlâ suhûlet ile babası memleketin kendüye müyesser ü musahhar eyledüğüne şâkiren alâ teksîri'n-ni'âm tarîk-i adâlete sâlik ve zâhib olup memleket ü vilâyetin emn ü emânı ve tâ'ife-yi re'âyâ ki vedâyi'-i hâlîk-ı berâyâdır refahiyyeti ve itminânı mücidd ü merdâne olup var kuvvet-i bazuya götürüp hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u sıyânet-i vilâyetde dakîka fevt itmeyüp keferi-yi fecereden bir mahalle gezend ü zarar iriştirmekden tamâm mertebe hazer üzere ola evvelâ ol diyâr-ı celîlü'l-asâra benim dahi inzâr-ı ferhunde-asârım dirîğ olmayup inşâllahu te'âlâ mühimm-i emken i'ânet ve müzâheretden hâlî oluna ana göre müşârûn-ileyh ve sâ'ir ümerâ ve a'yâna tenbîh ve i'lâm eylesin her biri muhâfaza-yı vilâyetde mücidd ü sâ'ı olup gaflet ile a'dâ-yı bed-re'yden bir mahalle halel iriştirilmelü olmayalar ve ne vechile tedârük [s. 207] olunup müceddeden feth olunan vilâyetin nizâm u intizâmı ve sâ'ir ol diyârın lâzımı'l-arz olan ahvâli behcet-me'âli ile i'lâm eylesin vilâyet-i mezbûre henüz feth olunup a'dâ tarafından tamâm ... gelmemekle dâ'ima ol cânibe hâzır u nâzır olmak lâzım ü mühim olup mukaddemâ feth olduğu olmamak gerekdir bu bâbda gaflet itmeyüp muttasıl müşârun-ileyhle haberleşüp lâzım olan husûslarına mu'âvenet idüp anun gibi a'dâ tarafından düşman hücum itdükde bir yarar kimesneyi serdâr ta'yîn idüp âdem göndermek ile mi olur yohsa sen bi'z-zât varmağla mı olur ve ne vechile el virirse mahal iktizâ itdüğüne göre vech-i münâsib olduğu üzere uğûr-ı humâyûnda bezl-i makdûr ve sâ'i meşkûr eylesin ve ol cânibde üç bin kantar barut ele girdüğü i'lâm olundu bin kantarın anda koyup iki bin kantarın Cezâyir'e getürdüp ve Kafsiye? kal'asının fethi husûs için Tunus ve Trablus beylerbeyilerine hüküm gönderülüp Trablus beylerbeyisi Haydar? Paşa serdâr ta'yîn olunup ammâ sen dahi bi'z-zât varmak lâzımdır anun gibi ol cânibde bir mâni' karîn olmayup bi'z-zât varman lâzım gelürse müşârun-ileyh beylerbeyilere ve askere sen serdâr olup hıdmetde olasın eğer ... olursa kifâyet mîkdârı asker gönderüp mu'âvenet ve muzâheretde dakîka fevt itmeyesin.

Hüküm No: 537

Bu dahi

Cezâyir-i garb beylerbeyisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Fas hâkimi Mevlây Mehmed'in vezîri Kayıt Ali ve Kayıt Abdulkerîm sahib-i tedbîrleri olup her ne eylese bunların meşvereti ile idüp vezîrlerin Portukal ile ... keferesiyle ittifâkları olup leb-i deryâda olan müslümânların memleketlerin kâfire virüp ve Fas'a varduğunda mektûbları tutulup ulemâyaya imzâ

itdürölüp Âsítane-i sa'âdetime irsâl olunduğın bildürmişsin ol bâbda her ne demiş isen alâ-vechi't-tafsîl pâye-i serîr-i âlem-masîrime arz u takrîr olunup ilm-i şerîf-i âlem şumûlum muhît u şâmil olmuşdır. İmdi; küffâr-ı hâk-sâr ile yek-dil ü yek-cihet olan ehl-i İslâm'dan değil anlar ile farkı olmayup belki anlardan olduğına şübhe yokdır. Ol asl zarar-ı âmm üzere müfsidlerin nokta-i vücûdların safhâ-i âleminden hek ve na-bûd eylemek mühimmâtdandır **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda tamâm basîret ü intibâh üzere olup zikr olunan ehl-i fesâdın hüsn-i tedbîr ve tedârük ile haklarından gelmek bâbında her ne vechile mümkün olursa sa'y u ihtimâm eyleyüp memleket ve vilâyeti şurûr u şûrlarından tathîr ü pak idüp a'dâ-yı bed-girdârdan gaflet ile bir mahalle zarar u gezend iriştirmekden ihtiyât idüp bâb-ı muhâfazada dakîka fevt eylemeyesin.

[s. 208]

Hüküm No: 538

Malkara kâdısına hüküm ki:

Sabikâ Vidin kâdısı olan Malkara kâdısı mektûb gönderüp İbrahim nâm kimesne yedinden emr-i şerîf vârid olup mezbûr İbrahim baba bir karındaşı olup Salina kazâsından münfasıl olan Mevlânâ Ahmed mahrûse-i İstanbul'a gelürken Malkara kazâsına tâbi' İri Eyügi nâm mahalle gelüp kondukda âdemlerinden Mustafa ve Sinan ve Balaban müşârun-ileyhi âlet-ı harb ile katl idüp altunun ve nakd akçesin ve esbâbın gâret idüp ba'dehu Balaban ele girüp husûs-ı mezbûra itirâf itdükte ehl-i fesâdı ele getürmek için Evren Çavuş mübâşir ta'yîn olunmağın mezbûr çavuş mübâşeretiyle zikr olunan mahalle kurbunda olan karyeler halkı getürdilüp dikkat ü ihtimâmla teftîş olundukda Savakçı nâm karyeden Ali ve İbrahim meclîs-i şer' de itirâf idüp maktûl-i mezbûrın üzerinden bir siyah çuka ve bir beyaz kutnî zıbun ve bir hırkasın soyup aldım ve maktûlun yanında bir ... kilim ve bir köhne mor çuka çakşır bulup anı dahi aldım babam İbrahim evine götürdüm babam dahi zikr olunan eşyâyı Hayrabolı kazâsında köylüsü Turgud ibn Kalkan nâm kimesne evine alup gitti deyü ikrâr itdükte mezbûr İbrahim'den su'âl olunup ikrâr da cevâb vircek mezbûr Turgud'u su'âl olundukda sahîh ben evde yoğ iken zikr olunan eşyâyı komış gitmiş didüği ecilden mezkûr Turgud yarar kefile virölüp mezkûr Ali ve babası İbrahim Evren Çavuş'a teslîm olunduğın bildirmişsin **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfimle varıcak mezkûrları gaybet itdirmeyüp dahi şer'le buldurması lâzım olunanlara buldurup getürdüp mezkûr çavuşum mübâşeretiyle dikkat ü ihtimâmla hak üzere teftîş idüp göresin arz olunduğı gibi olup ehl-i fesâd ele girüp üzerlerine sâbit

ü zâhir olursa şer‘le sâbit olan esbâb ve davarların alıvirdikden sonra ehl-i fesâddan sipahi olanları muhkem habs idüp yazup bildiresin.

Hüküm No: 539

Sultânöni sancağına varınca yol üzerinde vâki‘ olan kâdıllara hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul’da et bâbında ziyâde muzâyaka olmağın taht-ı kazânuzdan İstanbul’a zahîre için gelecek koyunları ale’t-ta‘cîl sürüp mahrûse-i mezbûreye getürmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda İstanbul zahîresi için gelicek koyunlardan her kangınızın taht-ı kazâsında bulunursa varan çavuşum ma‘rifetiyle sâhiblerine muhkem tenbîh ü te’kîd eyleyin ki ale’t-ta‘cîl koyunların sürüp mahrûse-i mezbûreye getürüp et bâbında muzâyaka çekdirmeyeler husûs-ı mezbûr mühimmâtıdır onat mukayyed olup bâb-ı ikdâm ü ihtimâmında dakîka fevt itmeyesin. Şöyle ki; ihmâliniz sebebi ile İstanbul zahîresi için gelecek koyun gitmemeye hiçbir vechile beyân idecek öZRünüz makbûl olmayup enva‘-ı itâba müstehak olursun ana göre mukayyed olasın.

[s. 209]

Hüküm No: 540

Mısır çavuşlarından Receb’e virildi. Fî 20 Ra sene 984.

Mezbûr Recep gark olmağla tekrâr yazılıp Mısır’da nehîr mukâta‘acısı olan Ali’ye verildi. Fî 3 C 984.

Mısır beylerbeyisine hüküm ki:

Bundan esbak selâtîn-i mâzîyeden Sultân Kayıtbay ve Sultân Çakmak zamânlarından berü Haremeyn-i şerîfeyn fukarâsına irsâl olunugelen merhûm ve mağfûr-leh ceddım Sultân Süleyman Han *tâbe serâhû* zamânında ta‘yîn olunan ve cennet mekân ve firdevs aşiyân babam Sultân Selim Han *aliyü’r-rahme ve’r-rıdvân* zamânında deşîşeden ziyâde olunan yedi bin erdeb buğday ve culûs-ı humâyûn u sa‘âdet-makrûnum vakı‘ oldukda anbâr-ı hâssadan fermân-ı şerîfim olan beş bin erdeb buğdayı her sene Haremeyn-i muhteremeyn fukarâsına bî-kusûr irsâl ü isâl olunmak ehimm-i mühimmâtıdan iken senün ve deşîşe ve anbâr-ı hâssa mübâşirlerinin adem-i ihtimâmlarıyla zıkr olunan mıkdar buğdayı Haremeyn-i şerîfeyn ahalisine bi’t-tamâm vâsıl olmaduğı i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda bi’z-zât mukayyed olup eğer mezkûrân Sultân Kayıtbay ve Sultân Çakmak zamânından berü Haremeyn-i muhteremeyn fukarâsına irsâl olunu gelen ba‘deh merhûm dedem zamânında ta‘yîn olunan ve merhûm babam Sultân Selim Han *tâbe serâhû* zamânında ziyâde olunan ve culûs-ı hümâyûnumda

anbâr-ı hâssadan fermân olunan buğdayı her sene vakti ve zamânı geçmedin Haremeyn-i şerîfeyn ahalisine irsâl ü isâl eylemek bâbında envâ'-ı sa'y u ihtimâmını vücûda getüresin ve min-ba'd fermân-ı şerîfim üzere irsâl olunacak buğdayı eğer deşîşe ve eğer sâ'iridir her ne mîkdâr irsâl olunursa cinslü cinsi ile defter idüp imzâlayup ve mühürleyüp ve bir sûretin mufassal u meşrûh yazup her sene Südde-i sa'âdetime gönderesin ki ne mîkdâr buğday irsâl olunduğı ma'lûm-ı şerîfim ola.

Hüküm No: 541

Muharrem Bey'in karındaşı Mustafa Çavuş'a virildi.

Bağdâd beylerbeyisine hüküm ki:

Samavat Beyi Dâvud Bey mektûb gönderüp bundan akdem Bağdâd beylerbeyisi olan Ali Bey zamânında livâ-i Samavat'da ... nâm mevzi'de kal'a binâ olunması için emr-i şerîf vârid olmağın mukaddemâ livâ-i mezbûr beyi Mustafa Bey zikr olunan mahalde kal'a binâ idüp lakin eyyam-ı şitâda binâ olunmağla kendüsi gelmezden mukaddem dîvârı münhedim olduğundan mâ'adâ Ana Mahtil nâm kılâ'dan yirmi nefer hisâr eri ifrâz olunmasına virilen emr-i şerîf zâyî' olmağla hisârları cem' olmayup zikr olunan kal'anın harâb yerlerin kendü malı ve âdemleri ile ta'mîr itmekle müte'ahhid olup hâlâ fermân olunan mîkdârı hisâr eri ihrâcî için emr-i şerîf ricâsına i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Varıcak zikr olunan kal'alardan ve mukaddemâ ta'yîn olunan mîkdârı hisâr eri ihrâc idüp mezkûr kal'aya gönderüp hıfz u hırâset itdüresin.

[s. 210]

Hüküm No: 542

Mısır çavuşlarından Receb'e virildi. Fî 25 Ra sene 984.

Nehir Mukâta'acısı olan Ali'ye tekrar yazulup virildi. Fî 3 C sene 984.

Mısır beylerbeyisine ve kâdısına ve defterdârına hüküm ki:

Darende[li] Hâcî Mahmûd gelüp mahrûse-i Mısır'da darbhâne emîni ve sâhib-i ayâr olup hâlâ mahmiyye-i mezbûrede İskenderiye ve Dimyât ve Hıyarşenbih? ve Bahar darbhâne mukâta'larına âmil olan Şemval nâm yahudinin aklâm-ı mezbûrede küllî bel'ıyyât ve ketmiyâtı olup husûsan darbhâneye kesilen altun ve gümüş ve mangırda küllî hıyâneti vardır mezbûrun ahvâline ve beytü'l-mâla olan hıyânete vukûfum olmağla ... defteri görölüp anda ve tershâne-i âmire mühimmâtı-çün virdüğü ahşâbdan ve bâruthâneye virdüğü kibrit ve gayri husûsları şer'le görölüp teftîş olunmasına otuz kise akçeyi iltizâm iderim deyü bildürüp hükm-i şerîfim taleb itmeğın **buyurdum ki:**

Fermân-ı şerîfim ile vardukda mezkûr yahudiyi ihzâr idüp bunun ile beraber eyleyüp dahi aklâm-ı mezbûreye ve darbhânededen kesilen altun ve gümüş ve mangırın hızâne-yi âmirede olan defterlerin gönderüp bi'l-cümle beytü'l-mâl-ı müslimîne müte'allik olan aklâmı görüp dahi mezkûr yahudinin zamân-ı mübâşeretde ketmiyâtına müte'allik olan ahvâllerin onat vechile dikkat ü ihtimâmla onat vechile teftîş idüp bel'iyât ve ketmiyâtına ve sâ'ir gadr ü te'addîsine müte'allik üzerine sübût u zuhûr bulan mevâdı yazup defter eyleyüp def'ine lâzım olan mâlî kendüden ve mâlından ve küfelâsından bi'l-cümle şer'le müteveccih olandan bî-kusûr tahsîl eyleyüp dahi zuhûr bulan mevâdı ketm etmeyüp yazup bildiresin ve mezkûr yahudinin zimmetinde yüz bin mîkdârı filori olup tahsîl için varan havâlelere birer mîkdâr nesne virmekle bi't-tamâm alınmayup zimmetinde hayli bâkî mâl kalmışdır deyü i'lâm olunur ol husûsı dahi görüp zimmetinde bâkî kalan mâlî aslâ te'allül ü nizâ' itdürmeyüp bî-kusûr tahsîl eylesin ve ne mîkdâr nesne tahsîl olunduğın asl-ı mevâd zuhûr itdüğün yazup bildiresin ve mezkûr yahudi sâbıkâ ba'zı ahkâm-ı şerîfe ihrâc itmekle malın tahsîline mâni' olurmış bu bâbda mâl-ı mîrîye enfa' ne ise anın mücebi ile amel eylesin ve husûs-ı mezbûr neye müncer olursa ve müşârun-ileyhin sa'y u ikdâmı ne vechile olursa yazup bildiresin ve mâl-ı mîrî husûsu ber-taraf olup tamâm görülünceye değin bu hükm-i şerîfimi elinde ibkâ eylesin.

Hüküm No: 543

Mektûb getüren Kıbrıs beylerbeyinin âdemine virildi. Fî 28 Ra sene 984.

Kıbrıs beylerbeyisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp cezire-yi Kıbrıs'da olan dört kıt'a çekdürür gemilerin üç kıt'ası mükemmel olup bir kıt'ası dahi tekmîl olunmağa altmış yetmiş nefer mücrim lâzımdır deyü bildürdüğün ecilden beylerbeyiliklerde ele getirülen ve bi'l-fi'l mahbeslerde olan mücrimleri Kıbrıs'a gönderesin deyü Haleb ve Dulkadiyye ve Karaman beylerbeyisine mü'ekked ahkâm-ı şerîfe yazılup gönderilmişdir. **Buyurdum ki:**

Vardukda müşârun-ileyhin beylerbeyilerinde ve zikr olunan beylerbeyiliklerde olan sancak beylerin âdemleri gönderüp sana mücrim teslîm eyledüklerince alup gemilere koyup konulan gemilere ne mîkdâr mücrim getirüp teslîm eyledüklerin ellerine mühürlü temessük viresin.

Hüküm No: 544

Kıbrıs beylerbeyisinin âdemîsi mektûb getürene virildi. Fî 28 Ra sene 984.

Haleb beylerbeyisine hüküm ki:

Kıbrıs beylerbeyisi Cafer *dâme ikbâluhu* mektûb gönderüp cezire-i Kıbrıs'da olan dört kıt'a çekdürür gemilerin üç kıt'ası mükemmel olup bir kıt'ası dahi tekmi'l olunmağa altmış yetmiş nefer mücrim lâzımdır deyü bildürmeğin ele getirülen mücrimleri Kıbrıs'a gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda beğlerbeyilüğüne müte'allik olan sancaklarda ve kâdııklarda ele getirilüp fesâd ü şena'âti sâbit ü zâhir olup bi-hasebi'ş-şer'-i şerîf kısâs lâzım gelmeyen mücrimleri mahbeslerde dahi var ise çıkarup yarar âdemlere koşup mukayyed ü mahbûs Kıbrıs beylerbeyine irsâl ü teslîm itdüresin ve bile koşup gönderdiğin âdemlere tenbîh eylesin ki yolda gaybet itdürmekden hazer idüp ve Kıbrıs beylerbeyisine ne mîkdâr mücrim teslîm eylediklerini müşârun-ileyhden mühürlü temessük alup getirüp sana teslîm eyleyeler ve dâimâ ele giren mücrimleri göndermekden hâlî olmayasın deyü emri humâyûnumun mazmûm-ı sa'âdet-makrûnunu beylerbeyliğe müte'allik olan ümerâ ü kuzâta i'lâm ü i'lân eylesin ki her biri bu husûsa mukayyed olup cezîre-i mezbûreye ale't-tevâlî mücrim göndermekden hâlî olmayalar.

Hüküm No: 545

Bu dahi

Bir sûreti. Karaman beylerbeyisine

Hüküm No: 546

Bu dahi

Bir sûreti. Dulkadiriye beylerbeyisine

Hüküm No: 547

Murâd Bey'in âdemîne virildi. Fî 5 Ra [984].

Haleb beylerbeyisine hâlâ Haleb'e tabi' Türkmen tâ'ifesinin yaylağa gidüp geldüklerin yolda hıfz u hırâsetleri husûs-ı mühimmâtdan olmağın müstakil bayrak olmak lâzım olmak ile Maraş alaybeyisi olup Kayabaşoğlu? olan ... Murâd *dâme izzuhuya* ber-hevâ-yı yatak tarîkiyle teveccüh olunup lakin tâ'ife-yi mezbûrenin yollarda zabt u hıfzı ve ehl-i fesâd ü şena'ât olanlarının şer'le haklarından gelmek için girü tâ'ife-i mezbûreden olup mukaddemâ yoldaşlıkları mukâbelesinden tîmâra duhûl idüp bi'l-fi'l ol cânibde tîmâra mutasarrif olanlardan otuz nefer sîpâhi defter olunup müşârun-ileyh yanında istihdâma ta'yîn olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak emrim mücebince tâ'ife-i mezbûreden tîmâra çıkup bi'l-fi'l mutasarıf olanlardan ta'yîn olunan mıkdarı sipâhîyi tîmârları ve isimleri ile defter idüp dahi defterin müşârun-ileyhe gönderüp ve ol sipâhîlere tenbîh ü te'kîd eylesesin müşârun-ileyh yanına varup vech-i münâsib gördüğü üzere tâ'ife-i mezbûrenin hıfz u hırâsetinde olalar zıkr olunan sipâhîler bir yıl hıdmet etmek emr olunmuşdur bir yıl tamâm olundukdan sonra göndermeyüp yazup bildiresin.

Hüküm No: 548

Bu dahi

Bir sûreti. Dulkadiriye beylerbeyisine Türkmen tâ'ifesinden
[s. 212]

Hüküm No: 549

Bu dahi

Haleb'e tabi' Türkmen tâ'ifesinin yürüdüğü yerlerin beylerine ve kâdılarına hüküm ki:

Hâlâ tâ'ife-yi mezbûrenin ber-hevâ-yı yatak tarîkiyle Maraş Alaybeyi Murâd *dâme izzuhuya* teveccüh olunup berât-ı humâyûnum virilmiştir zıkr olunan tâ'ifeden yürüdükleri yirde fesâd ü şena'ât sâdır olup salb-ı siyâset veya kat'-ı uzva müstahak olanların siyâsetleri ve mücerred cürüm sâdır olanlardan cürmiyyeye müstahak olanların bâd-ı hevâları müşârun-ileyhe râci' olmağın **buyurdum ki:**

Min-ba'd tâ'ifeyi mezbûrenin ber müceb-i kânûn müşârun-ileyhe müteveccih olan bâd-ı hevâsına bi-hasebi'ş-şer' ve'l-kânûn salb veya kat'-ı uzva müstahak olanların hükmi-kâdıya lâhık olup huccet virildikten sonra şer'le lâzım gelen siyâsetlerini toprak kâdılarından ve gayriden olan kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeyüp lâzım geleni müşârun-ileyh icrâ eyleye bu bâbda hilâf-ı emr-i şerîfe dahl idenleri men' ü def' eyleyüp memnû' olmayanları yazup bildiresin.

Hüküm No: 550

Bozok Hızır Çavuş'a virildi. Fî 28 S [984].

Yukarı cânibden gelen ilçinin yolu üzerinde vakı' olan kâdılarına hüküm ki:
Müşârun-ileyh ilçî Südde-i sa'âdetimden avdet idüp taht-ı kazânuza uğraduğı zamânda sizin kâdılığınızda hâzır olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda mûmâ-ileyh ilçinin dâ'imâ gelmesine müterakkıb olup taht-ı kazânıza uğraduğı zamânda bu yana gitmeyüp hâzır bulunup lâzım u mühim olan zahîrelerin tedârük itdürüp taht-ı kazânuzda olan ehl-i fesâd ve eşkiyâyı muhkem zabt idüp kendülere ve esbâb ve davarlarına hırsuz ve harâmîden ve gayriden zarar u gezend

irişmekden ziyâde hazer idüp kimesneye te'addî itdürmeyüp şöyle ki; ilçinin ve âdemlerinin esbâb ve emvâlî zâyi' ola mes'ûl ü mu'âteb olduğunuzdan gayri size tazmîn itdirilmek mukarrerdir ve bi'l-cümle müşârun-ileyh ilçinin şeker ü şikâyetin müsmir ü mü'essir bilüp ana göre ahvâlleri ile mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idesin.

Hüküm No: 551

Molla Hasan'a virildi. Fî 10 Ra [984].

Haris Bey'e hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Sadev nâm değirmende değirmenci olan Ahmed nâm kimesne maktûl bulunup kâtil kimler idüğü ta'yîn olunup ele götürölüp su'âl olundukda itirâf eylediklerin bildirmişsin imdi bu husûs toprak kâdıları ma'rifeti ile şer'le teftîş eyleyüp göresin fi'l-vâki' mezbûr katl olunup meyyiti mecrûhen bulunup katl eyleyenler kimler olduğı şer'le sâbit olursa kâtiler sipahiler ise habs idüp arz idesin değillerse mahallinde şer'le lâzım geleni edâ itdürüp emrim yerine varduğın yazup bildiresin ammâ bu bâbda tamâm ihtimâm üzere olup musaddak cürümleri olmayup bî-günâh olanlara te'addî olmakdan ziyâde ihtiyât eylesin.

[s. 213]

Hüküm No: 552

Kethudâsına virildi. Fî 25 Ra sene 984.

Erzurum beylerbeyisine hüküm ki:

Karahisâr-ı şarkî kâdısı Mevlânâ Mehmed mektûb gönderüp Karahisâr kazâsında isti'mâl olunan kîle otuz iki osmânî vukıyye iken livâ-i mezbûr beyi Sinân otuz dört vukıyye üzere bir kîle düzüp fermân-ı şerîf mücebince İstanbul zahîresi-çün ihrâc olunan terekeyi ol kîle ile alup re'âyâya ma'îşetleri ve geçimlik için kifâyet mîkdârı alıkonulmak emr olunmuş iken amel itmeyüp anbârlarda ve mahzenlerde bulunan terekenin cümlesin alup sâhiblerine muzâyaka virüp ve otuz dört vukıyye kîle ile alduğı terekeyi gemilere otuz vukıyye ile teslîm idüp ve Musa nâm âdemîsi her davar başına birer ikişer pârelerini alup teslîm mahallinde eksik geldü deyü her kîleden beşer akçe alup ve yağ cem'inde dahi kazâ-i mezbûr halkından ziyâde akçe alup zulm eyledüğünden mâ'adâ kendi davarlarına hamr yükledüp muttasıl şurb-ı hamr idüp levendler ile sarhoş gezüp vilâyet halkı zulümleri görölmek için Kara Melîk ve Nazar Melîk ve Kınık nâm kimesneleri vekîl etmişlerdir deyü arz etmeğın **buyurdum ki:**

Vardukda müşârun-ileyhin ahvâlin toprak kâdıları ma'rifetleriyle husemâ müvâcehesince bir def'a şer'le sorölüp fasl olmayan mevâdı onat vechile hak üzere teftîş

idüp göresin vech-i meşrûh üzere re‘âyâyâ zulm ü te‘addî idüp hilâf-ı emr-i şerîfe ziyâde nesnelere aldığı şer‘le sâbit olursa bi-hasebi’ş-şer‘ sâbit olan hukûku eshâbına alıvirdükten sonra üzerine ne makûle mevâd sâbit olup ve müşârun-ileyhin keyfiyetinin ahvâli ne vechile itdüğün tamâm ma‘lûm idinüp dahi vukû‘ı üzere yazup arz eyleyesin.

Hüküm No: 553

Erzurum beylerbeyinin âdemlerinden ulağla gelen Maklkoç’a virildi. Fî 3 Ra sene 984.

Trabzon ve Karahisâr-ı şarkî beylerine ve kâdılarına hüküm ki:

Bundan akdem mahrûse-i İstanbul zahîresi için ol câniblerden tereke göndermek için emr-i şerîf irsâl olunmuşdı hâlâ mahrûse-i mezbûreden zahîre bâbında muzâyaka olmamağın min-ba‘d tereke gönderilmemek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda min-ba‘d mahrûse-i İstanbul zahîresine aslâ mukayed olmayup eğer cem‘ olmuş tereke dahi var ise göndermekden ferâgat eyleyüp eshâbına redd eyleyesin.

Hüküm No: 554

Ketüdâsına virildi.

Lahsa beylerbeyisine hüküm ki:

Lahsa kulların Südde-i sa‘âdetimde olan mevâcibleri defteri müşevveş olunmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfim vusûl buldukda emîrû’l-ümerâi’l-kirâm Basra Beylerbeyisi Osman *dame ikbâlûhu* Lahsa beylerbeyisi olduğın târihten bu zamâna gelince vâki‘ olan mevâcib defterlerinin bir sûretin sıhhati ise ihrâc idüp mühürletüp Südde-i sa‘adete gönderesin lâzım geldükde mürâca‘at olına ve min-ba‘d her yıl mevâcib defterlerinin bir sûretin Dergâh-ı mu‘allâma gönderesin.

[s. 214]

Hüküm No: 555

Divânında Tezkereci Hızır Efendi’ye virildi. Fî 4 Rebiü’l-ahir sene 984.

Rodos beyine ve kâdısına hüküm ki:

Hâlâ seyyidetü’l-muhadderât ilh. vâlidem sultân *dâmet ismetuhâ* sâbıkâ Cezâyir-i Garb beylerbeyisi olan emîrû’l-ümerâi’l-kirâm Ahmed *dâme ikbaluhudan* kal‘a-yı Rodos’da hüccet ile satun aldığın mülkî yerlerinde hasbet-en-lillah-i te‘âlâ ve taleben li-merzâtihi’l-aleyh ta‘yin idecek hayrâtına vakf için otuz pare odalar binâ itdürmek murâd idünüp müşârun-ileyhden bir mîkdâr taşlar dahi satun alup zikr olunan odalar

binâsına Rodos alaybeyisi olan Cafer *zide kadruhuyu* emîn ta'yîn idüp hâlâ husûs-ı mezbûre üç yüz altun göndermeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda gönderilen haseneye emîn ta'yîn olunan müşârun-ileyh Rodos alaybeyine teslim itdürüp dahi hüccet-i şer'îye ile müşârun-ileyhe satun aldığı mülkî yerlerin üzerinde otuz pare vakf için dükkânlar binâ itdürüp bennâ ve neccârdan ve eşcâr ve ahcârdan lâzım olan akçeyi tedârük itdürüp oda masrafın nakîr ve kıtmîr ne ise müfredâtı ile defter itdürüp gönderilen malın itlâf ve isrâfından ve kimesnenin cefâ virilmekten hazer idüp zikr olunan odalarının isti'câl üzere binâsında ihtimâmın vücûda getüresin ve ne zamânda mübâşeret olunduğın yazup bildiresin.

Hüküm No: 556

Âdemîsi Rıdvan'a virildi. Fî 5 R [984].

Aksaray sancağı beyine hüküm ki:

Mektûb gönderüp sâbıkâ Kırşehir beyi Memiş *dâme izzühuya* emr-i şerîfim gönderilüp ... pâre mültezimleri olan iki Ahmed'in zimmetlerinde olan mâl-ı mîrîyi tahsîl itdürüp ve mezkûrları sen ki Aksaray Beyi senden ve kâdısından taleb idüp inâd ü muhâlefet olunursa mezkûrların zimmetlerinde olan emvâl-ı mîrîsinden alınmak emrim olduğun ve hâlâ İlanoğlu Ahmed gaybet idüp ve diğeri Ahmed ele getirilüp müşârun-ileyh Memiş *dâme izzühuya* teslim olduğun ve mezbûr İlanoğlu Ahmed gaybet eyledikde oğlanı tutulup su'âl olundukda benimle bile idi haber alup dahi gaybet eyledi deyü cevâb virüp mezbûr İlanoğlu sancakbeyi oğlanım çekdi deyü oğlanın anasına ve akrabâsından ... nâm kimesneden temessük alıvirüp Âsitâne-i sa'âdetime gönderdiğin bildürüp imdi mezbûrların ahvâli sâbıkâ hilâfına arz olduğun ecilden te'hîr olunmuş idi ammâ zikr olunan iki Ahmed dahi ele getirilüp zimmetlerinde olan emvâl-i mîrî bî-kusûr tahsîl olunmak mühimmâtdan olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûrân Ahmedleri her kande ise zuhûra getirüp dahi zimmetlerinde olan emvâl-i mîrîyi tahsîl idüp bî-kusûr mîrî için zabt itdürüp ve ne vechile tedârük eyledüğün yazup arz eylesin bu bâbda mezbûr İlanoğlu Ahmed'i her kande bulunursa ele getirüp mahall-i mezbûreye gönderüp zimmetinde olan emvâl-i mîrî tahsîl olup ... Karaman beylerbeyisi Mahmud'a hükm-i humâyûnum irsâl olunmuşdur müşârun-ileyhle dahi haberleşüp mezkûrun ele getürmek bâbında ana gore ihtimâm oluna.

[s. 215]

Hüküm No: 557

Bu dahi

Bir sûreti. Karaman beylerbeyisine, alaybeyisi Mahmûd *dâme izzühu* Südde-i sa'âdete mektûb gönderüp isim i'lâm itmiş idi mezbûr İlanoğlu Ahmed ol cânibe varduğı istima' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup mezbûr İlanoğlu Ahmed'i Konya'da ve sâ'ir ol etrâfda tetebbu' u tecessüs itdürüp ele getirüp yarar âdemlerine mahall-i hâdiseye gönderesin ki ahvâli sâbıkâ gönderilen emr-i şerîfim mücebince şer'le teftîş olunup zimmetinde olan emvâl-i mîrî kabz ve zabt oluna mezbûrun ele gelmesin ziyâde lâzım olmuştur gereği gibi ihtimâm eyleyüp be-her-hâl ele getürmek bâbında enva'-i mesa'-i-i cemîleni vücûda getüresin ve ne vechile tedârük eyledüğün yazup bildiresin.

Hüküm No: 558

Gönen kazâsından sâkin olan Şabân ve Receb nâm kimesneye virildi. Fî 29 C [984].

Hamid ili beyine ve Gönen kâdısına sen ki sancağı beyisin Südde-i sa'âdete mektûb gönderüp sipâhî oğulları zümresinden yevmi on sekiz akçe ulûfeye mutasarrıf olan Mehmed ve Hamid sancağın bin beş yüz akçe tîmâra mutasarrıf olan Cafer nâm sipâhî ... Divâne Ali ve Maden ve Hüseyin ve Sefer ve İvaz nâm kimesneler kasaba-yı Gönen'de sâkin Mustafa nâm kimesnenin nısfü'l-leylde âlet-ı harble evin basup mezkûr Mustafa'yı üç dört yerinden mecrûh idüp ölünce emvâl ü esbâbı gâret idüp mezbûrlardan Divâne Ali ve Maden Hüseyin ve Sefer ve İvaz mezkûr beş neferi ele getirüp gâret eyledikleri esbâbın bir mıkdarı ellerinde bulunup ve mesfûrân Mehmed ve Cafer ve yerinden gaybet eylediklerin bildirmişsin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûr gaybet idenleri dahi şer'le buldırmasın lâzım olanlara buldırup hüsn-i tedbîr ile ele getirüp bir def'a şer'le fasl olunmuş olmayup ve on beş yıl terk olunmuş da'vâ değil ise ber müceb-i şer'-i kavîm teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin bu şeyleri idenlerden sipâhî olanları habs idüp ahvâli vukû'ı üzere yazup arz idesin değil ise ol bâbda muktazâ-yı şer'-i şerîfe her ne ise icrâ idüp şer'le lâzım geleni yerine koyup hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneye iş itdürmeyesin tezvîr ü telbîsden ve şuhûd-ı zûrdan ziyâde hazer idüp gazez ve ta'asubdan ve hilâf vâki' hafiyyen arz olunmakdan bu bahâne ile ahz u celbden ihtirâz eyleyesin.

[s. 216]

Hüküm No: 559

Ohri sipâhîlerinden Mehmed bin Cafer'e virildi. Fî 10 Ra [984].

Ohri beyine ve kâdısına hüküm ki:

Sen ki sancağı beyisin Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Ohri sancağına tâbi' olan karyelerde sâkin olan zü'âmâ ve sipâhîlerin ve hisâr-erlerinin ve ba'zı müslümânların dahi hayli bağları olup hâsıl eyledikleri şirelerin hamr idüp kendü evlerinde ve kilerlerinde fuçılar ile koyup sâ'ir keferi gibi bey' u şirâ eylediklerin bildürmüşsin imdi müslümân olanlara hamr alup satmakta şer'le kat'â ruhsat olmamağın hiçbir vechile rizâ-yı şerîfim dahi yokdur vusûl buldukda ol asl müslümân olup evlerinde fuçılar ile hamr idüp bey' u şirâ idenlere muhkem tenbîh eylesen ki min-ba'd şer'-i şerîfe muhâlif ve emr-i humâyûnuma mugâyir evlerinde müslümânlar hamr alup satmayalar. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh girü evlerinde hamr idüp bey' u şirâ idenler her kim olursa ism ü resmiyle yazup Südde-i sa'âdetime arz idesin ki sonra fermân-ı şerîfim ne vechile sâdır olursa mücebince amel olunup muhâlefet idenler mu'âteb oluna.

Hüküm No: 560

Menteşe piyâdeleri beyinin âdemisi Davud'a virildi. Fî 3 Ra [984].

Bolu sancağı kâdılarına ve Bolu müselleme beyine hüküm ki:

Livâ-i mezbûr müsellemleri me'mûr oldukları tersâne-i âmire hıdmetine gelmedükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda te'hîr itmeyüp zikr olunan müsellemleri emr-i sâbık mücebince me'mûr oldukları tersâne-i âmirem hıdmetine getüresin ma'lûl ve mâriz hıdmete iktidârı olmayanlardan gayri hıdmete gelmeyenler kânûn üzere siyâset olunmak mukarrerdir ana gore tenbîh eylesen ki növbetlerinde hıdmetlerin bi't-tamâm edâ ideler siz ki kâdılar siz müsellemlerin ihrâcında ihmâl iderseniz mu'âteb olursuz her biriniz taht-ı kazânuзда sâkin olan müsellemlerden me'mûr olanları ihrac idüp tersâne-yi âmirem hıdmetine gönderesin.

Hüküm No: 561

Bu dahi

Bir sûreti. Bolu kâdılarına ve Bolu piyâdeleri beyine

Hüküm No: 562

Bu dahi

Bir sûreti. Mentеше kâdılarına ve Mentеше piyâdeleri beyine

[s. 217]

Hüküm No: 563

Arz getüren Hüseyin nâm kimesneye virildi. Fî 5 R [984].

Akkirman beyine ve Akkirman ve Baba kâdılarına hüküm ki:

Akkirman'dan Hüseyin nâm kimesne Dergâh-ı mu'allâma gelüp bundan akdem kal'aya karîb olan dükkânlar cümle ykdırılmak için hükm-i şerîf vârid olmuş iken kal'aya karîb olup ve top yolu olan dükkânları hedm eyleyesin deyü mukaddemâ emr-i şerîfim virilmişken emr-i şerîf mücebince kal'aya karîb otuz zirâ' top yolu olan dükkânları yıkmayup benim altmış yetmiş zirâ' kal'adan ba'id olan dükkânlarımı yıkup te'addî itdiler deyü bildürmeğin kal'aya karîb olan dükkânlardan dahi emr-i sâbık mücebince hedm olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Bi'z-zât mahall-i nizâ'ın üzere varup fermân-ı şerîf-i sâbık mücebince kal'aya karîb olan dükkânları bi'l-küllîye hedm eyleyüp ve ne mîkdâr dükkân hedm olunup kal'anın etrâfı top öni ne mîkdârı olduğın yazup bildiresin.

Hüküm No: 564

Mektûb getürene virildi.

Yenipazar ve Prizrin kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ Bosna sancağı beyi Ferhad *dâme izzühu* Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Çâlabvirdi oğlu Ali nâm kimesne yedinden bundan akdem hükm-i hümâyûn vârid olup Ahmed Hoca oğlu ile Tif ma'dencileri ba'zı ma'denlerine hilaf-ı şer'-i şerîf dahl idüp şer'le görmek emrim olmağın Yenipazar'a varılup ihzâr-ı hak için âdem gönderildikde biz dahi tekrâr emr-i şerîf ihrâc eyledük âhar kul ve âhar kâdı ta'yîn olunmuşdır deyü mücerred da'vâyı avk u te'hîr itdürmek için te'allül idüp gelmediklerin ve Yenipazar'da etrâf u cevânibde var olan zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve a'yân-ı vilâyet hakk-ı sarîh Çâlabvirdi oğlının olup mezbûra zulm ü te'addî eylediğine şehâdet eylediklerinden gayri Çâlabvirdi oğlu Muhammed ma'den dağlarını ortadan delüp suların âhar yere icrâ itdürmeyince kimesne cevherden dâne-i hardal ihrâc itmeğe kâdir olmamışdır ve andan gayri üç dört yirde ... dahi olup mezkûra zulm ü diyk olduğu mukarrerdir deyü bildürüp ve mezbûr Ali dahi Südde-i sa'âdetime arz-ı hâl sunup babası Mehmed fevt oldukda sagîr kalup babası kullarından Ahmed dahi vasî-yi mümtâzı olup babasından intikâl iden mâlından on beş yük akçesin Yenipazar'da olan evinden alup kabz eyleyüp ve çarhlarında der-mahzen olmuş yirmi sekiz bin kantar kurşun zabt u kabz idüp ve on bir yıl mîkdârı babasından intikâl iden Yenipazar ve Plasaniç ve Nif hisarlarında vâki' olan ma'denlerin vesâyeti tarîki ile bunun akçesine

işleyüp [s. 218] hâsıl olan mahsûlatdan ve kurşunundan ve nakd akçeden bir akçe ve bir habbe virmeyüp ve vasî-i mezkûr vefât idüp mülkün zabt itmek istedikde mezbûr vasî Ahmed Hoca-oğulları Kasım ve İbrahim nâm sagîrlerin vasîleri ve diğeri oğlu Hamid ve müteveffânın zevcesi Mihr mâni' olup sâbıkâ nizâ' eylediklerinde Hersek Beyi Sinân *dâme izzühuya* ve Belgrad ve Yenipazarı kâdılarına hükm-i humâyûnum gönderilüp şer'-i şerîf üzere teftîş olundukda ma'denler mukaddemâ kendüye hükm olunup eline hucet-i şer'î verilmiş iken zikr olunan ma'denlerinin on bir yıllık mahsûlü der-mahzen olmuş kurşunu ve çarhları ve çarh dâ'ireleri ve suyun korunduğu yerleri ve sâ'ir nakd akçesi şer'le alıvmek sadedinde iken ma'den nâzırı olan Pîr Mehmed hîle ile da'vâsını avk itdürmek için âhar kul ve kâdı getürüp hakkı alıvirülmedüğü ecilden tekrâr Âsitâne-i sa'âdetimden mûmâ-ileyh Bosna beyi *dâme izzühuya* ve Saray ve Yenipazarı kâdılarına hükm-i humâyûnum gönderilüp teftîş olunmak üzere yine mezbûr Nâzır Pîr Mehmed da'vâyı avk itmek için emr-i şerîf getürdüm deyü da'vâsının ismâ'ına mâni' olup babasından kalan ma'denin mezbûr Mehmed kendü kullarından Tif emîni Hüsrev mezbûr Ahmed Hocoğullarına ve sâ'ir Tif ma'dencilerine zabt itdürüp kendüsin ve âdemlerin dahl itdürmeyüp mâlikâne tasarruf eyleyüp te'addî eylediklerin bildürmeğin **buyurdum ki:**

Südde-i sa'âdetim çavuşlarından Samakolu Mehmed Çavuş *zide kadruhû* varup vusûl buldukda bu bâbda ihzârî lâzım olunanları beher-hâl ihzâr itdürüp mahall-i hâdiseye getürdüp husûs-ı mezbûre ta'alluk bir def'a şer'le fasl olmuş olmayup on beş yıl terk olmayan da'vâları yerlü yerinde ve ehl-i vukûf ve mu'temed aleyh kimesnelerden şer'le dikkat ü ihtimâma onat vechile hak üzere teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin kazıyye arz olunduğu gibi ise bi-hasebi'ş-şer'-i şerîf sâbit ola ol bâbda muktezâyı şer'-i şerîf her ne ise mûcebi ile amel eyleyüp dahi arz olunduğu üzre sâbıkâ şer'le sahh olunan hukûk her ne ise alıvirildükden sonra babasından intikâl iden ... alınan nukudın ve zikr olunan ma'denlerde bulunup satılan kurşunun ve der-mahzen olunmuş kurşun ve çarhların ve çarh dâ'irelerin ve suyun korunduğu yerlerde şimdiden ma'denlerin işlenen mahsûlundan mezbûr Hoca Ahmed'in zimmetinde ve Ahmed'den sonra oğullarına vasî olan kimesnelerin ve oğullarının üzerinde ve sâ'ir mübâşirin ve gayrisin bi-hasebi'ş-şer' ve'l-kânûn ne mikdâr hak sâbit olursa aslâ te'allül ü nizâ' itdürmeyüp bî-kusûr tahsîl itdürüp mezkûra alıvirüp babasından verâsetle intikâl iden ma'denlerine hâricden kimesneyi dahl itdürmeyüp kemâkân kendüye zabt u tasarruf itdürüp kimesnenin üzerinde bir habbe bâkî komayasın ve bu bâbda elinde olan hucetinin mazmûnuna muvâfık [s. 219] şer' ü kânûn olup alâ vechi'l-hakk sâbit olursa

mukarrer tutup mûcebi ile amel eyleyüp hilâfına cevâz göstermeyesin ve lâzımü'l-arz olan husûsları varsa yazup bildiresin.

Hüküm No: 565

Dîvânda Mehmed Kethudâ'ya virildi. Fî 13 Rebûü'l-evvel sene 984.

Cezayir beylerbeyisi Kapudân Kılıç Ali'ye hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâma mektûb gönderüp mâh-ı rebûü'l-evvelin on birinci günü sebtinde Anavarin'e varmak üzere iken Fas hâkimi Abdülmelik *dâme izzüHUDAN* Südde-i sa'âdetim çavuşlarından Süleyman Çavuş *zide kadruhu* ile re'islerden kapudân Hasan gelüp emirü'l-ümerâi'l-kirâm Cezayir-i Garb Beylerbeyisi Ramazân *dâme ikbaluhu* Cezayir askeriyle müşârün-ileyh Abdülmelik *dâme izzuhunun* önüne düşüp Mevlânâ Mehmed ile mukâbil olup cenk idüp mezbûr münhezim olup inâyet-i Allah ile Fas vilâyetin feth idüp Abdülmelik babasın yirine oturup hutbe ve sikke benim nâm-ı ferhunde-fercâmıma olduğına âmme-i ulemâ ve kâffe-i re'âyâ vü berâyâ mesrûru'l-hâl olup hayır du'âya **İŞTİGÂL** üzere oldukların ve Fas vilâyetin Mısır memleketi gibi ma'mûr ve yeniden feth olunmuş memleket olmağın müşârün-ileyh ve sâ'ir ümerâ ve a'yânına hil'at ve istimâlet virmek lâzım idüğün ve karşı yakası Endülüs halkı yine müslümânlar olup kefere elinde zebûn oldukların diyâr-ı garbda bir müslümân kalitesi kâfir kalitesine râst gelüp inâyet-i hak ile ele getürüp Âsitâne-i sa'âdetime irsâl olunmuşdır içinden çıkan kefereden su'âl olunup Fas vilâyeti feth olduğına cümle kefere gam-nâk olup azîm ... varmak ihtimâli ile küffâr-ı hâk-sâr kemâl mertebe ızdırâb üzere oldukların haber virüp ve deryâda bir Sakız gemisi ile bir kâfir kalitesi toplaşduğı haberi alınmağın Sakız ve Kocaili beğleri yarar kadırgalar ile ba'îd yerlere de gönderilüp Değirmenlik'de taş almağa gelmiş bir Dubrovnik gemisine râst gelüp küffârdan heber sorulup otuz gün vardır deryâda gelürken kâfirin baştardesine ve üç kadırgasına râst gelüp kanden gelürsüz denildikde dil almağa geldik ve ... otuz pâre gemi ile Anabolı'dadır tedbîri nedir bilmeziz dediklerin bildürüb ol bâbda her ne demiş isen mufassalan ma'lûm-ı şerîfim olmuştur. İmdi; âmme-i ahâli-yi islâm asâkir-i zafer-peyâm du'â-yı hayır-ihtitâm ve nusret-encâma ale'd-devâm **İŞTİGÂL**-i lâ-yezâl üzre olduğına İştibâh olunmaya müşârün-ileyh Ramazân *dâme ikbâluhuya* müzehhep şimşîr-i zafer-te'sîrimle hil'at-ı humâyûnum irsâl olduğundan mâ'adâ sana i'lâm eyledüğü üzere mûmâ-ileyh Abdülmelik *dâme uluvvehûya* dahi bir kabza müzehhep şimşîr-i feth-i te'sîrim ile hil'at-ı hâssamızdan kendüye bir hil'at-ı fâhire ve mûmâ-ileyh Abdülmelik *dâme uluvvehûnun* karındaşına ve sâ'ir ümerâ ve a'yâna dahi hâllu hallerine göre hil'atlar irsâl olunup

name-i humâyûn-ı sa'âdet-hüsrevânem [s. 220] ile ahâli-i memlekete istimâlet-nâmeler yazılıp Süleyman Çavuş ile irsâl olunmuşdur **buyurdum ki:**

Vardukda irsâl olunan şimşîr-i zafer-te'sîrim ile hil'at-ı fâhireleri mezkûr Süleyman Çavuş ile irsâl eylemeyüp ol cânibin ahvâline vâkıf ve yarar ve mu'temed aleyh kimesnelerden sen münâsib gördüğün bir yarar kimesne ile müşârün-ileyh Ramazân *dâme ikbâluhu*'ya irsâl ü isâl itdürüp mektûb ve âdem gönderüp vech-i münâsib görüldüğü üzere tenbîh ile sen kendüye irsâl olunan şimşîr-i feth-i te'sîri takınup ve hil'at hümâyûnımı hüsn-i kabûl ile **telakkî** idüp giyüp dahi sâ'ir şimşîr-i zafer-te'sîrim ile hil'a-ı hâssamı müşârün-ileyh Abdülmelik *dâme uluvvehûya* irsâl ü isâl itdürüp münâsib olduğu üzere eğer müşârün-ileyh Abdülmelik *dâme uluvvehû* ve eğer sâ'ir ümerâ ve a'yânına gereği gibi kelimât-ı tayyibe ve **makâlâtı** zekiyye birle istimâletler virüp meleketin hıfz ve emânına mücidd ü merdâne ola ve sen dahi deryânın hıfz u hırâsetinde gereği gibi mukayyed olup gaflet ile bir mahalle zarar u gezend iriştirmekden ihtiyât eylesin Kavala kapudânının gemisin basdukları istimâ' olundu ol tarafın muhâfaza için bir yararca kimesne ta'yîn olunmak mühimmâtdan olmağın bu def'a Âsitâne-i sa'âdetime gelen kara Hasan'a teklîf olunup lakin sen ki deryâ muhâfazasında olmasın murâd idinmeğın ana müyesser olunup münâsib gördüğün kimesnelerden bir yararın ta'yîn idüp ol cevânibi kefere-i fecereden onat hıfz itdüresin dâ'ima etraflardan vâkıf olduğın ahbârı i'lâmdan hâlî olmayasın ve evvel bahar hüceste-asârda deryâyâ azîm donânma-yı hümâyûnum tedârük ve irsâl olunmak tasâmim olduğın müşârün-ileyh Cezayir beylerbeyisine i'lâm olunmuşdur sen dahi ana göre bildürüp münâsib olduğu üzere istimâlet viresin.

Hüküm No: 566

Hamid sancağı beyine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Şehidli Köhne nâ'ibin karındaşları olan Kôr Süleyman ve Kurd ve Osmân bi'l-cümle mahkeme basanlar ele getirilüp sûret-i sicilleriyle Kıbrıs'a fermân olunmağın mezbûrların ele götürülmesinde ihtimâm üzere olduğın bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûr Köhne nâ'ibinin karındaşı olan mezkûr Süleyman ve Kurd ve Osman bi'l-cümle mahkeme basanlar kimler ise ele getirüp sâbıkâ bu bâbda gönderilen emr-i şerîf mücebince ol yirlerden alakaların kat' idüp Kıbrıs'a sürgün eylesin ve cezire-i Kıbrıs'a gönderilüp teslîm olunduklarına beylerbeyisinden mühürlü tezkire aldurup Südde-i sa'âdetime gönderesin.

[s. 221]

Hüküm No: 567

Mut kazâsına tâbi‘ Mustafalar nâm karyeden Yahya bin Halil ve Hâcı Kerim bin Mehmed ... Hâcı Yusuf bin İsa‘ya virildi. Fî 23 S [984]

Kıbrıs beylerbeyisine ve Silifke kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem İç-il sancağında mevkûfât emîni olan Cobanoğulları dimekle ma‘rûf Mehmed ve Yusuf ve Ali nâm şerîrlerin zimmetlerine lâzım olan mâl-ı mîrîye hukûk-ı re‘âyâya edâ itdürdüğinden sonra yirlerinden ve yurdlarından alakaların kat‘ idüp Kıbrıs’a süresin deyü İç-il sancağı beyine üç def‘a emr-i şerîf gönderilmeğın müfettiş olan Mevlânâ in‘âm aldı deyü cevâb virmekle Kıbrıs’a sürülmeyüp hâlâ bu bâbda Rikâb-ı hümâyûnuma ruk‘a sunulmağın mezkûrların zimmetlerinde bâkî kalan mâl-ı mîrî tahsîl olunmak için İç-il beyine ve Konya ve Mut kâdılarına mâliye tarafından mufassal emr-i hümâyûnum virülüp ana göre Dîvân-ı hümâyûnum tarafından dahi hükm-i hümâyûnum taleb olunmağın **buyurdum ki:**

Mezkûrun Mehmed ve Yusuf ve Ali ve sâ‘ir bu bâbda huzûrı lâzım olanları meclis-i şer‘e ihzâr idüp gaybet idenleri her kande ise kefillerine ve şer‘le buldurması lâzım olanlara buldurup gönderüp müşârun-ileyh sipâhîlerin ve kâdılar ile ahvâllerin a‘yân-ı vilâyetden ve bi-garez kimesnelerden hak üzere teftîş ü tefahhus idüp göresin evvelâ zimmetlerin olan mâl-ı mîrîye mâliye tarafından virilen hükm-i hümâyûnum mücebince bî-kusûr cemi‘ ü tahsîl eyleyüp bir akçe ve bir habbe bâkîleri kalmadıktan sonra hukûk-ı da‘vâ idenlerin mukaddemâ irsâl olunan ahkâm-ı şerîfe muktezâsına bir def‘a şer‘le fasl olunmayup üzerinden on beş yıl geçmeyen husûsların hak üzere teftîş idüp görüp eshâb-ı hukûka şer‘le sâbit ve müteveccih olan hakların bi‘t-tamâm alıvirüp dahi alakaların kat‘ idüp Kıbrıs’a sürgün eyleyüp bu def‘a ahvâllerin bertaraf idüp tekrâr şikâyet olunmakdan ziyâde hazer idesin ve mezkûrların ahvâli neye müncer olduğın yazup mufassalan bildüresin.

Hüküm No: 568

Hüsrev Çavuş‘a virildi. Fî 18 Ra 984.

Şehrizol beylerbeyisine hüküm ki:

Hâlâ Şehrizol beylerinden Şah Veli *dâme izzühu* mektûb gönderüp bundan akdem vilâyet-i Şehrizol ve Dağ Kal‘ası ve Ardalan tâ‘ifesi elinde iken alınmışdı hâlâ girü Dağ Kal‘ası‘nda Şehrizol‘da Ardalan tâ‘ifesi mübâlağa olup husûsan hisâr erenleri Ardalan tâ‘ifesidir deyü bildirmeğın Ardalan tâ‘ifesine gedük verilmemelerin emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak min-ba'd Ardal[an] tâ'ifesinden kimesneyi hilâf-ı emr-i şerîf gedük tevcîh itmeyesin.

[s. 222]

Hüküm No: 569

Saruhan beyinin kethudâsı Bekdaş'a virildi. Fî 8 Rebü'l-âhir [984].

Diyârbekir beylerbeyisine ve Amid ve Hazo kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ cenâb-ı emâret-me'âb Hazo hâkimi hâkimi Saruhanî Bey mektûb gönderüp Bisyan ve Berciyan sancağı olan Behlûl *dâme izzühunun* subaşısı Mehmed ve aşîret Ağası Resûl üç yüz mîkdârı âdem ile Saruhan beye tâbi' Pencbar nâm aşîretin üzerine gelüp evlerin basup bir kaç âdemlerin mecrûh ve sakat idüp ne mîkdâr koyunlar ve esbâbları ve davarları ve atları var ise gâret ve ehl-i ıyâllerine te'addî idüp ba'dehu mezbûrlar Behlûl Bey'i bir def'a dahi gönderüp mezbûr karye-i Pencbar'da kırk evi ihrâk itdürüp fukarâya fevka'l-had zulm ü te'addî eylemişlerdir bu vechile fesâda mezbûr Behlûl sebep olmuştur deyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mîr-i müşârün-ileyhi ve mezkûrân Mehmed subaşıyla Resûl'ü ve sâ'ir bu bâbda huzûrî lâzım olanları meclis-i şer'le ihzâr idüp ahvâllerin a'yân-ı vilâyetden ve bi-garez kimesnelere hak üzere teftîş idüp göresin fi'l-vâki' mezbûrlar ve vech-i meşrûh üzere zulm ü te'addî eylemişler ise ne şer'le sâbit ve zâhir ola mezkûrân Mehmed'i ve Resûl'ü habs ve arz eyleyüp ve eshâbına sâbit ve müteveccih üzere hakların hükm idüp bî-kusûr alıviresin ve bu fitne ve fesâda müşârün-ileyh Behlûl Bey sebep olmuş ise ketm itmeyüp anı dahi vukû'ı üzere mufassalan yazup arz eylesin.

Hüküm No: 570

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 2 Rebî'ü'l-ahir sene 984.

Yanya beyine hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Delvine sancağı Beyi Bayezid *dâme izzühunun* uhdesinde iltizâmı mücebince mâl-ı mîrîden bakâyâ zuhûr iderse sancağı mahsûlünden tahsîl olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda mîr-i müşârün-ileyhin iltizâmı mücebince ve mâliye tarafından virilen ahkâm-ı şerîf muktezâsınca zimmetinde mâl-ı mîrîden ne mîkdâr akçe zuhûr iderse yarar ve mu'temed-aleyh âdemler ta'yîn eyleyüp hazîne-i âmirede olan deyni tamâm oluncaya değin sancağının hâsların zabt itdürüp akçesin deyni mukâbelesinde hîzâne-i âmireme teslim eylesin mâl-ı mîrînin tahsîli mühimdir ana göre mukayyed olup ihmâlden hazer eylesin.

[s. 223]

Hüküm No: 571

İnabahtı beyine ve Prut kâdısına hüküm ki:

Taht-ı kazânda Fener Limânına karîb Bodi nâm karyeden Mihâl nâm papasın dört beş yüz koyunu olup değirmenlerinden hâsıl olan buğdaya ve etrâf köylerde selem itdüğü buğdayın der-anbar idüp ve dört beş yüz müd hamrın selem idüp ve koyunlarının erkeği cem‘ itdüğü hamrın ve buğdayın gemiyle Fener Limânına iletüp küffâr-ı hâk-sâra virdüğü istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin fi’l-vakî‘ mezbûr selemci olup buğdayın ve hamrın seleme virüp gice ile küffâra tereke ve koyun virdüğü vâki‘ midir nicedir aslı ile ma‘lûm idinüp vukû‘ı üzere yazup bildiresin.

Hüküm No: 572

Ahmed Çavuş ile Erdel’in âdemlerine ulaştırmak için virildi. Fî 7 Ra [984].

Erdel’e varınca yol üzerinde vâki‘ olan kâdırlara hüküm ki:

Hâlâ Erdel voyvodasından ba‘zı mesâlih-i mühim için Âsitâne-i sa‘âdetime gelen Mak Marti nâm âdemi yedi nefer hizmetkârı ile icâzet-i hümâyûnumle Erdel’e teveccüh idüp yolda ve izde ve menâzil ü merâhılda kimesneye dahl itmemek bâbında hüküm-i hümâyûnum taleb itmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olursa kendüye ve âdemlerine ve davar ve esbâblarına şer‘-i şerîfe muhâlif kimesneyi dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp akçeleriyle bulunan yirlerden narh-ı câri üzere rızâ ile satanlardan zahîreleri almak istediklerinde mâni‘ olmayup mümkün olduğu üzere tedârük itdüresin ammâ yarar at ve sâ’ir memnû‘ olan yarak ve metâ‘ alup gitmeğe emrim yokdur metrûkdan? bargîr olup yarar at alup gitmekden ve memnû‘ olan yarak ve metâ‘ı alup gitmeğe komayup emr-i şerîfe muhâlif iş olmakdan ziyâde hazer idesin.

Hüküm No: 573

Mahmûd Kethudâ’ya virildi. Fî 13 Ra [984].

Rodos beyine hüküm ki:

Mısır’ın cânibinden geleüp girü Mısır’a giden gemileri emîn ü sâlim İskenderiye beyine ulaştırmak için emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda Mısır tarafından gelüp girü ol cânibe teveccüh iden gemiler Rodos’a vardıklarında vakt-i mevsimi ile emîn ü sâlim İskenderiye’ye ulaşıdurup gaflet ve ihmâl ile küffâr kadırğa zarar u gezend irişmekden ziyâde hazer idesin ve yanında mevcûd gemileri donadup müretteb ü mükemmel eyleyüp dahi muhâfaza hıdmetinden hâlî

olmayup basîret ü intibâh üzere olup etrâf ü cevânibi tetebbu‘ u teccessüsten hâlî olmayasın.

Hüküm No: 574

Bu dahi

İskenderiye beyine hüküm ki:

Mısır cânibinden gelen yüklü gemiler emîn ü sâlim Rodos beyine ulaştırılmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda dâ'imâ İskenderiye iskelesinde tahmîl olunan gemilerin emîn ü sâlim Rodos beyine ulaştırırasın ki Südde-i sa'âdetime irsâl ile yanında mevcûd olan gemileri donadup kûsûr nesne komayup tertîb ü tekmîl eyleyüp dahi bir and muhâfaza hıdmetinden hâlî olmayup basîret ü intibâh üzere olup etrâf u cevânibi teccessüsten hâlî olmayasın.

[s. 224]

Hüküm No: 575

Hass olan çavuşa virildi. Fî 18 Ra [984].

Midillü sancağı beyine hüküm ki:

Mahmud nâm kimesne anda olan mücrimleri gemisinde şer ve şarâb içdüğü için sekiz yıldan berü mukayyed ve mahbûs olduğu istimâ‘ olunmağın ahvâli görülmek için Dergâh-ı mu'allâya gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûrı yarar âdemlere koşup Dergâh-ı mu'allâya gönderesin ki ahvâli mufassalan teftîş oluna.

Hüküm No: 576

Hızır? beyin kethudâsı Ali'ye virildi. Fî 3 Ra [984].

Diyârbekir beylerbeyisine hüküm ki:

Hâlâ İmadiye hâkimi Kapar Bey Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Lahan Beyi Ömer *dâme izzühu* ve Uştı Beyi Zeynel *dâme izzühu* abâ-an-ced birbirine düşman olup babası Sultân Hüseyin'in dayıları olmağla def'âtle sulh ü salâha sa'y olunup ale'l-husûs müşârun-ileyh Ömer *dâme izzühu* sahib-i aşîret olup üç dört bin askere mâlik serhadde karîb gedüklü olduğın ve sancağı bî hâsıl ve hâlî ve harâbe olmağla ... kanâ'at idesin Rum beylerine virülürse siz ... oturamazlar ekrâd beylerinden Behrâni'ye virilirse zabt idemez Ramrazorlar tâifesiyle kadîmden düşmanlardır geçende Ardalan Hamza *dâme izzühu* ve Uştı Beyi Yusuf *dâme izzühuya* virildikten sonra hâl nice olduğı ma'lûmdır vilâyet-i Kürdistân'a küllî vukûfı olduğın ve eğer Ömer *dâme izzühu* azl

olunup yeri ekrâd beyi Behrâni Hüseyn *dâme izzühuya* virilürse re‘âyâ ziyâde rencide olduğundan gayri küllî fesâda bâ‘is olduğun i‘lâm etmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda müşârun-ileyhânın ahvâllerin göresin fi‘l-vâki‘ adâlet üzere midir adâvet bâ‘is midir birbirinden hak mı da‘vâ ider yohsa gayri husûsları vardır mıdır aslı nedir eğer birbirinden hak da‘vâ iderlerse şer‘le müteveccih olan hakların birbirinden alıvirüp dahi mâ-beynleri vech ü münâsib gördüğün üzere ıslâh itdiresin ve ne kaziyeye müncer olursa yazup bildiresin.

Hüküm No: 577

Kethudâsına virildi. Fî 26 Ra [984].

Erzurum beylerbeyisi Hasan Paşa’ya hüküm ki:

Sâbikâ Erzurum beylerbeyisi olan Hüsrev *dâme ikbâluhu* Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp Erzurum sancağında iki bin yedi yüz akçe tîmârı olan Mustafa için güherçile kâr-hânelerinde hıdmeti sebkât eylemişdir deyü arz eyledi. İmdi Erzurum’da bi‘l-fi‘l güherçile var mıdır Südde-i sa‘âdetimde ma‘lûm olmak lâzım olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bi‘l-fi‘l Erzurum’da güherçile bulunur mı nicedir yazup kâr-hâneleri işlek mi kaç kâr-hânedir ve günde kâr-hânedede ne mıkdar barut işlenir güherçileleri var mıdır ne kadar mevcûd güherçileleri vardır harcı ve ücreti nedir aslı ise ma‘lûm idünüp vukû‘ı üzere yazup bildiresin.

[s. 225]

Hüküm No: 578

Mercan Ağaya virildi. Fî 18 Rebî‘ü’l-ahir [984].

Medine-i münevvere kâdısına hüküm ki:

A‘lemü’l-ülemâi’l-muhlisîn Medine-i münevvere şeyhü’l-haremi Mevlânâ Mehmed *zîdet fezâilehû* Dergâh-ı mu‘allamâ mektûb gönderüp Harem-i muhterem-i nebevî alâ sâkinetü’s-salavât ve’s-selâm huddâmı olan ağalara meşrût Medine-i münevverede olan evkâfın nisfî temellük olmayup şimdiye dek şeyhü’l-harem olanlar ihmâl itmekle on beş yıldan ziyâde zamân geçüp da‘vâ olunmamağla vech-i ma‘âşlarına ihtilâl gelmişdir deyü da‘vâlarının istimâ‘ına emr-i şerîf taleb eylediklerin arz itmeğın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfim vusûl buldukda zikr olunan evkâfı temellük idenenler ile Harem-i muhterem-i nebevî huddâmı olan ağaların da‘vâları husûsunda on beş yıl zamân mürûr itmişdir deyü te‘allül olunmayup muktezâ-yı şer‘-i şerîf üzere da‘vâları istima‘ eyleyüp

şer‘-i şerîf ne ise edâ eylesin hayr-ı teftîşte hak üzere olup tezvîr ve telbîsden ve suhûd-ı zûrdan hazer eylesin.

Hüküm No: 579

Mektûb getürene virildi. Fî 5 R [984]

Nablus beyine hüküm ki:

Bundan akdem Gazze sancağı beyi olan Rıdvan *dâme izzühu* Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp diyâr-ı Arabistân’da olan kılâ‘ından her sene emr-i şerîf ile beşe nefer yoldaş hük-m-i şerîf istikbâline ta‘yîn olunagelüp Nablus sancağında Reyü’l-Ayn nâm kal‘a beşlülerinden ve sâ’ir mustahfızlarından beşer nefer yoldaş ta‘yîn olunmak bâbında hük-m-i şerîf virilmesin arz etmeğin hüccâc-ı zü’l-ibtihâc istikbâline sâ’ir kılâ‘ından ne vechile âdem virülügelmîş ise kal‘a-i mezbûreden dahi növbet ile âdem ta‘yîn olunmak için merhûm babam Sultân Selîm Han *tâbe serâhû* zamânında hük-m-i şerîf virilüp hâlâ tecdîd olunmak ricâ olunmağın **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîf-i vâcibü’l-ittibâ‘ın vardukda fermân olunduğı üzere hüccâc-ı zü’l-ibtihâc istikbâline sâ’ir kılâ‘ından ne vech ile virülügelmîş ise kal‘a-i mezbûreden dahi ol vechile âdem ta‘yîn ve ihrâc eyleyüp növbet ile istikbâle götürüp istihdâm eylesin ammâ bu bâbda mukayyed olup kal‘ada min-ba‘d evlâd-ı Arab’dan ve sâ’ir memnû‘ olanlardan kimesneye hisâr gedüğü tevcih eylemeyüp emr-i şerîfe muhâlif iş olunmaktan hazer idesin.

Hüküm No: 580

Haleb kâdısına hüküm ki:

Nefs-i Haleb’de vâki‘ olan Hüsrev Paşa Medresesin’de müftî ve müderris olan Mevlânâ Yahya mektûb gönderüp fetvâya kâdir yerine bir ehl-i ilm kimesneyi kâim-mâkâm ta‘yîn idüp hacc-ı şerîf varup gelince altı ay mıkdârı icâzet-i hümâyûnum ricâ itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin Mevlânâ-yı müşârun-ileyh varup hacc-ı mebrûrı edâ idüp gelince fetvâya kâdir bir ehl-i ilm kimesne var ise kâim-makâm ta‘yîn idüp dahi arz eylesin icâzet-i hümâyûnum virile.

[s. 226]

Hüküm No: 581

Muharrem Bey’in karındaşı Mustafa Çavuş’a virildi. Fî Selh-i Ra sene 984.

Haleb beylerbeyisine hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp Bağdâd cânibine barut getürmek için diyâr-ı Haleb’de deve tedârük için hük-m-i hümâyûnum irsâl olunmağın deve

tedârükine mübâşeret idüp lakin deve tedârüki mümkün olmayup nihâyet bir iki yüz deve ihzârı mümkün olup anun dahi kirâsı barut bahâsından ziyâde olduğn ve Bağdâd'da olan barutun bir mîkdârı Bağdâd'a gönderilüp bâkî kalan barutun âdemlerine tahmîl olunup gelüp gitmek üzere olduğı haber aldudĖn i'lâm itmişsin ol bâbda her ne demişsen ma'lûm oldı. İmdi anun gibi barut Bağdâd'dan geldikde te'hîr itdürmeyüp Trablus'a göndermek emr idüp **buyurdım ki:**

Vusûl buldukda anun gibi Bağdâd'dan barut geldikde emrim üzere aslâ te'hîr itdürmeyüp Trablus'a irsâl eyleyüp teslîm itdüresin ve ne mîkdâr barut gelüp Trablus'a ne zamân teslîm olunursa yazup bildiresin.

Hüküm No: 582

Kubad Bey'in kethudâsı Tûr Ali'ye virildi. Fî 20 Ra sene 984.

Basra beylerbeyisine hüküm ki:

Bundan akdem İmâdiyye hâkimi olan Sultân Hüseyin'in oğlı olan kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Behrâm *dâme izzühuya* vilâyet-i Basra'da Müdeyne sancağı tevcih olunmuş idi. Henüz Basra'ya varup sancağı zabtında olmaduğı istima' olunmağın **buyurdum ki:**

Te'hîr itmeyüp müşârun-ileyhe haber ve âdem gönderüp sancağına getürdüp sancağını zabt u hırâset itdüresin.

Hüküm No: 583

Şerizol yeniçerilerinden Yahya bin Abdullah'a virildi. Fî 30 Ra [984].

Şerizol beylerbeyine hüküm ki:

Vilâyet-i mezbûrede yeniçeri tâ'ifesi mâ-takaddümden iki bölük olup muhâfaza hıdmeti veya gayri maslahat vâki' olup istihdâm olunmak lâzım geldikde adâlet üzere növbetle istihdâm olunmayup dâ'ima bir bölüğü kullanmağla cemî' hıdmeti bir bölük çeküp te'addî olunduğı istima' olunmağın min-ba'd tâ'ife-i mezbûre növbetle adâlet üzere istihdâm olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda tamâm mukayyed olup anun gibi yeniçerileri tâ'ifesini muhâfaza veya bir hıdmet vâki' oldukda muttasıl bir bölüğün istihdâm itmeyüp ber-vech-i adâlet növbetle istihdâm eylesin.

[s.227]

Hüküm No: 584

Efendinin âdemîsi Behrâm'a virildi. Fî 10 Rebî'ü'l-ahir sene 984.

Medine-i münevvere şeyhü'l-haremi olan Muhammed *dâme fazluhûya* hüküm ki:

Hâliyâ Medine-i münevvere kazâsı sâbıkâ Bağdâd kazâsından munfasıl olan akzâ-i kuzâtü'l-müslimîn Mevlânâ Muhyiddîn *dâmet fezâilehûya* sadaka olunup kendü varıncaya değin mektûbî ile nâ'ibini mukaddem gönderüp ol bâbda hükm-i humâyûnum taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Mevlânâ-yı müşârun-ileyhin mektûbiyle ta'yîn idüp mukaddem gönderdüğü nâ'ibine vâki' olan kazâyâ-yı şer'iyede kendü varınca icrâ-yı şer'-i şerîf itdüresin.

Hüküm No: 585

Darende defterdârı Halil Efendi'ye virildi. Fî 23 Ra sene 984.

Haleb beylerbeyisine ve Haleb'in mâl defterdârına hüküm ki:

Bundan akdem Âsitâne-i sa'âdetimde hazîne-i âmirem defterdârı olan Mehmed *dâme uluvvehûnun* zimmetinde sâbıkâ Ayıntap emîni olup fevt olan Emir ibn-i Hızır'ın hâl u hayâtında on bin sikke altın emânet tarîkiyle virüp ve iki bin sikke altını dahi Gülavi Paşa'ya karz virmek için virüp icrâ eylememenin zimmetinde kalduğı sâbıkâ sebt-i sicill olunup huccet-i şer'iyeye virilmeğin zikr olunan altunun beş bin altını edâ idüp bâkî yedi bin altını zimmetinde kalduğı ecilden zikr olunan meblağ hızâne-i âmirem için müşârun-ileyhden alınıp zabt olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bâkî kalan yedi bin altını dahi müşârun-ileyhden tahsîl eyleyüp hızâne-i âmirem için alup kabz u zabt eyleyüp te'allül itdürmesin ve zikr olunan altın tahsîl olunup alduğun yazup Sûdde-i sa'âdetime arz eylesin.

Hüküm No: 586

Rahmizâde İbrahim Çavuş'a virildi. Fî 13 Rebî'ü'l-ahir sene 984.

Kütahya kâdısına hüküm ki:

Sûdde-i sa'âdetime mektûb gönderüp nefsi-i Kütâhya'da vakı' Germiyânoğlu Yakup evkâfından yevmî iki akçe vazife ile zevâ'id-dâr olan Fethullah için nâm u nemek olmağla nâ-mahalldir Mevlânâ Fethullah ulemâdan ihtiyâr olmağla mahal idüğün bildürüp ne makûle kimesne olduğun bâzergân mıdır her nedir i'lâm eylediğin ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin mezkûr Fetullâh bâzergân mıdır gayrisinden midir ne makûle kimesnedir asl ile ma'lûm idünüp vukû'ı üzre arz eylesin.

[s. 228]

Hüküm No: 587

Karaman beylerbeyisine ve İshâklu ve Akşehir kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Akşehir kâdısının Sûdde-i sa'âdetime mektûb gönderüp İshâklu kazâsına tâbi' Oğuz nâm karye re'âyâsından Emin bin Veli nâm kimesne hakkında hasmı olan

Mürüvvet nâm kimesne yedinden vârid olan emr-i şerîfde eşirrâ vü eşkiyâdan mukaddemâ cezire-i Kıbrıs'a sürgün yazılıp bedel virüp halâs oldım deyü gelüp kendü hâlinde olmayup yine mezbûr Emin'e şirret ü şekâvetden hâlî değilse alakasın kat' idüp Kıbrıs'a sürgün eyleyesin deyü fermân olunmağın mezkûr Emîn gaybet itmiş bulunup müslimândan ahvâli tefahhus olundukda mezkûr Emîn için re'is-i eşkiya vü eşirrâdır cezire-i Kıbrıs'a sürülmek için yazduklarında bedel virdüm deyü kizb idüp geldüğünden sonra kendü hâlinde olmayup şirret ü şekâvet idüp müslimânlara te'addî itmekden hâlî olmayup ve emr-i şerîf geldikten sonra **kadîm-i sirkate?** mübtelâ oldum deyü gaybet eyleyüp emr-i şerîfe itâ'at itmedi deyü bi-tari'ş-şehâde haber virdüklerin ve ba'zı müslimânlardan dahi mezbûr Emîn bu def'a dahi halâs olursa bize envâ' zarar yetiştirir deyü tazallum itdüklerin i'lâm eylediğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vusûl buldukda mezkûrun emr-i sâbık mücebince ol yirden alakasın kat' idüp Kıbrıs'a sürgün eyleyüp teslîm olunduğuna Kıbrıs beylerbeyisinden mühürlü temessük alub Südde-i sa'âdetime gönderesin.

Hüküm No: 588

Karahisâr'da sâkin Abdulhay nâm kimesneye virildi. Fî 27 R [984].

Niğde beyine ve Karahisâr beyine ve kâdısına hüküm ki:

Sen ki Karahisâr kâdısının sûret-i sicill gönderüp cezire-i Kıbrıs'a sürgün olan **Lökerler** nâm cemâ'atden Ramazan bin Kalkum Bâlî şirret ü şekâ[vetle] ile meşhûr olup tezvîr ü telbîs ile müslimânları rencîde vü remîde itdüğünden gayri on sekiz def'a âhar kimesneler kimi bâtil da'vâsına vekîl olup subaşı yanına koşulup gammadlık idüp müslimânların bi-gayri hak akçelerin alur deyü bildürdüğün ecilden Südde-i sa'âdetimde olan sürgün defterinde yoklanup mevcûd bulunmağla tekrâr Kıbrıs'a sürülmeğün emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûrî te'hîr ü terâhi eyleyip bu def'a cezire-i Kıbrıs'a sürgün idüp ol vilâyetinden alakasın kat' idüp cezire-i Kıbrıs'a vâsıl olduğundan sonra beyisinden temessük alup Südde-i sa'âdetime gönderesin.

Hüküm No: 589

Karahisâr-ı şarkî beyine hüküm ki:

Bi-hamdi'llahi te'âlâ bu sene-i mübârekede etrâf ü cevânibde tereke murad üzere yetişüp mahrûse-i İstanbul'da zahîre bâbında muzâyaka def' olup ol cânibden dahi getürdirmek nev'an re'âyâyâ su'ûb ü zahmet olmağın ferâgat olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda min-ba'd ol cânibde re'âyâya ve gayra İstanbul mühimmâtı için zahîre teklîf idüp su'ûb ü zahmet virmeyesin ammâ bi'l-fi'l iskelelere inen zehâiri gemilere tahmîl idüp mahrûse-i İstanbul'a getüresin.

[s. 229]

Hüküm No: 590

Tîmâr-ı ve Ayasluğ kâdılarına hüküm ki:

Bundan akdem Rikâb-ı hümayûnuma ruka' sunulup Südde-i sa'âdetim çavuşlarından Bostân Çavuş için re'âyâya zulm ü te'addîsi vardır deyü şikâyet olunmağın ruk'anın sûreti aynî ile aslından ihrâc olunup ahvâli şer'le teftîş olunmak için Südde-i sa'âdetime irsâl olunduğın ahvâli şer'le teftîş olunup isnâd olunan husûslar gayri vâki'dir deyü arzlar virülüp Âsitâne-i sa'âdetime irsâl olunmuş lakin hâlâ Rikâb-ı hümayûnuma ruk'a sunulup mezkûrı teftîş iden kâdıların biri kendü nezâreti teftîş ve biri kasabası kâdısı olup ikisi dahi mezbûr çavuşın mağlûbları olup mezbûr himâyet olunup kemâ hüve hak ahvâli teftîş olunmayup fukarânın kimin korkudan ve kimine akçe virüp sâ'ir fukarâ dahi bu hâlî görüp da'vâlarından ferâgat idüp hukûk-ı fukarâ alınmaduğı istimâ' olunmağın tekrâr ahvâli şer'le teftîş olunması ... tazarru' eyledükleri i'lâm itmeğın sâbıkâ sunılan ruk'a ile hâlâ sunılan ruk'aların birer sûreti aynî ile asıllarından ihrâc olunup tekrâr aslı ile mezbûrları teftîş olunmayup size getirildi **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda te'hîr itmeyüp mezbûr Bostân Çavuş'ı meclis-i şer'e ihzâr idüp dahi bu bâbda sâbıkâ ve hâlâ sunılan sûretleri size sâbıkâ gönderilen sûret-i ruk'ada mestûr olan mevâda nazar eyleyüp bir defa' şer'le fasl olmayup on beş yıl terk olmayan husûsların ber-mûceb-i şer'-i şerîf onat vechile hak üzere teftîş eyleyüp göresin fi'l-vakı' mezkûrun sûret-i ruk'ada mestûr olduğı üzere re'âyâya zulm ü te'addî olup bi-gayri hak akçelerin te'addî eylemiş ikisin teftîş olundukda kemâ-hüve-hak olunmayup hukûk-ı fukarâda hak kalmış ise eshâb-ı hukûka şer'le sâbit olan hakların bî-kusûr hükm idüp alıvirdükden sonra üzerinde ne makûle hukûk sâbit olduğın ve a'yan-ı vilâyetden bi-garez kimesneler hakkında ne vechile haber virdiklerin tamâm ma'lûm idünüp bir nesnesini ketm itmeyüp mufassal u meşrûh yazup sûret-i sicillerin Südde-i sa'âdetime gönderesin ammâ bu defa' gereğı gibi mukayyed olup müşârun-ileyhin teftîş husûsunda ihtimâm eyleyüp hukûk-ı fukarâyı zâyî' itmeyüp mezkûra himâyet itmekden ve kazıyyede medhali olmayanı dahl itdürmeyüp mücerred teftîş ve nerede ise hilâfa vâki' kazıyye arz eylemekden ihtiyât eyleyüp ve bi'l-cümle haber-i hakdan udûl ve inhirâf

itmeyüp tamâm mertebe hak-ı sarîhe tâbi‘ olup kimesney e şer‘-i şerîfe muhâlif iş olmakdan ziyâde hazer eyleyesin.

Hüküm No: 591

Hızır Çavuş’a virildi. Fî 13 Ra [984].

Erzurum beylerbeyisine hüküm ki:

Ol câniblerde ba‘zı kimesneler akçe kesüp kallâblık eyledükleri i‘lâm olunmağın ele getirülmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda mukayyed olup sırran tetebbu‘ u tecessüs itdürüp göresin anun gibi akçe kesüp kallâblık ile ma‘rûf olanların kâdı ma‘rifetiyle ale’l-gafle evlerin basdırup evleri içinde bulunan kallâblığa mute‘allik olan esbâblarıyla ele getirüp sahîh kallâb oldukları kâdı mahzarında şer‘le sâbit ü zâhir oldukdan sonra sûret-i sicilleriyle yarar kimesnelere koşup kayd u bend ile Südde-i sa‘âdetime gönderüp ve ahvâllerin yazup bildiresin ammâ bu bahâne ile kendü hâlinde olanları mücerred celb ü ahz için sen dahî kallâb imişsin deyü mübâşirini rencîde etmekden hazer idesin sahîh kallâb iderken tamam ilimle hâsıl olmayınca evlerin basdurasın.

[s. 230]

Hüküm No: 592

Mora beyinin kapu kethudâsı Behrâm’a virildi. Fî 21 Ra [984].

Mora beyine hüküm ki:

Mektûb gönderüp mukaddemâ emr-i şerif vârid olup Anavarin limanında binâsın fermân olunan taş kal‘anın divarının devri bin iki yüz zirâ‘ ve kaddi on zirâ‘ ve arzı iki zirâ‘ olunmak üzere binâ oluna deyü fermân olunmağın binâsına kifâyet mıkdarı kereste tedârük olunup ve ihrâcı için dahi beş altı yük mıkdarı akçenin tahsîli için livâ-i Mora mukâta‘âtı nâzırına teklîf olunup tedârük üzere iken tekrâr emr-i şerîf vârid olup kal‘a-yı mezbûre dîvârının devrî bin iki yüz zirâ‘ olup kaddî on zirâ‘ ve arzı üç zirâ‘ üzere binâ olunması münâsibdir ve iç yüzünde iki zirâ‘ ayak ve üstü kemerü dört yüz zirâ‘ nihâyet bulduğı yerde birer kod ki, iki kâ’id olmak iktizâ ider deyü fermân olunmağın deryâ cânibinde binâ olunacak barutun kemeriyle binâsına mübâşeret olunmuşdır lakin binâ-ı merkûme kesret üzere olduğundan ihrâcâtı için hayli akçe lâzım olur ve bir iki yıla değın tamâm olmamak iktizâ iderse ve kaht u killeti galleden? ve tekâlif-i? binâ-i me’mûreden re’âyânın ızdırâbı hadden bîrûn olup kal‘anın dûrunın yerinden ... tarafında binâ olunacak barutun emr-i sâbık mücebince kemersiz kademî on zirâ‘ ve arzı üç zirâ‘ olmak münâsib ve kâfidir deyü bildirdüğün ecilden münâsib görüldüğü üzere binâ olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda kal‘a-ı mezbûre vech-i münâsib üzere binâsını itmâma irişdirmeğe sa‘y u ihtimâm idesin.

Hüküm No: 593

Bu dahi

Selanik yörükleri subaşısına hüküm ki:

Mora beyi mektûb gönderüp hâlâ Anavarin limanında binâsına fermân olunan kal‘aya mu‘âvenet ve hıdmet için Selanik yörüklerinin iki növbetlüsü nevrûzda varup irişmek için emr-i şerîf gönderilüp mâh-ı saferin evâhirine değin eserleri zâhir olunup ihmâl üzere oldukların bildirmişidın zıkr olunan yörükler emr-i şerîfim mücebince ta‘yîn olunduğı üzere nevrûz gününde irişmeyüp te‘hîr ü tevakkuf birle itâba müstehak olmuşundur bu def‘a emr-i sâbıkım mücebince ta‘cîlen irişmeğin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda aslâ te‘hîr ü tevakkuf itmeyüp zıkr olunan yörüklerin iki növbetlüsü ber-vech-i isti‘câl mahall-i me‘mûre irsâl eyleyüp kal‘a-ı mezbûre binâsı itmâma irişince hıdmet üzere olalar binâ-i mezbûr ehem-i umûrdandır ana göre mukayyed olup geç veya noksân üzere varmakdan ziyâde ihtirâz idesin.

[s. 231]

Hüküm No: 594

Mısır çavuşlarından Receb‘we virildi. Fî 3 Ra Mısır çavuşlarından olmağla tekrâr yazılıp Mısır‘da şehir mukâta‘acısı olan Ali‘ye verildi. Fî 3 sene 984.

İstanbul‘dan Mısır‘a varınca yol üzerinde olan beyler ve kâdıllara hüküm ki: Hâlâ meşâyıh-ı urbândan Ömer nâm kimesnenin Mısır‘a varması lâzım olmağın Mısır beylerbeyisi âdemlerinden Mahmud‘e koşulup Mısır‘a gönderilmişdir **buyurdum ki:**

Mezkûr her kangınızın taht-ı hükûmetine dâhil olursa yolda ve izde ve menâzil ü merâhilde ve ma‘berlerde kimesneye dahl itdürmeyüp gice ise eğlendirüp emîn ü sâlim ulaşdırasın.

Hüküm No: 595

Bu dahi

Bu dahi Ali‘ye. Fî t-târih

Mısır beylerbeyisine ve kâdısına hüküm ki:

Meşâyıh-ı urbândan Ömer nâm kimesnenin ahvâli ol cânibde şer‘le görölmek için sen ki beylerbeyisin âdemlerinden Mahmud koşulup gönderildi **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfim varup vusûl buldukda mezkûrun ahvâlini hak üzere şer‘le onat vechile dikkat ü ihtimâmla teftiş idüp göresin anın gibi olan kan husûsı şer‘le sâbit ü

zâhir olursa ol bâbda emr-i şer‘-i kavîm ne ise icrâ idüp yirine koyasın eğer kan husûsı şer‘le sâbit olunup lakin ehl-i fesâd ü şenâ‘ât olup nefsi belde olmak lâzım gelürse ol yirden alakasın kat‘ idüp Rodos’a sürgün eyleyesin ve ahvâli yine nice olursa yazup bildiresin.

Hüküm No: 596

Bu dahi

Bu dahi Ali’ye fi’t-târih

Mısır beylerbeyisine ve defterdârına hüküm ki:

Mektub gönderüp emr-i şerîfimle irsâl olunan Kocaili sancağı beyi Hasan *dâme izzühuya* koşulup gönderilen yirmi üç pâre gemide mahrûse-i Mısır’da ve benderlerde kurudulan on beş bin yüz altmış altı kantar kırk bir ratl peksimed ve cebehâneyi Mısır’dan gönderilen bin sümün barut-ı siyâh iki bin kantar barut olursa müşârun-ileyh Kocaili beyi Hasan *dâme izzuhu* ma‘rifeti ile cümle teslim olunup her gemiye ne mîkdâr peksimed ve barut konmuş ise re’islerinin esâmisi ile mufassal defter yazılup bir sûreti imzâlanup ve mühürlenüp Südde-i sa‘âdetime gönderdüğün i‘lâm eylemişsin bu bâbda ... tedârük itmişsiz **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda min-ba‘d dahi me’mûr olduğun hıdemât-ı hümâyûnumda ve dîn ü devlet-i ebed-peyvend-i hüsrevâneme müte‘allik olan cumhûr-ı umûrda memleket-i vilâyetin zabt u rabtında ve malın tevfir ü teksîri husûsunda re’âyâ vü berâyânın refâhiyet ve itminânı. bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîleler vücûda getüresin.

[s. 232]

Hüküm No: 597

Limni kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp cezire-i mezbûrede Ballutop? Kal‘ası mustahfizlarından Dizdar Cafer ve Yusuf Kethudâ ve yoldaşları ve mukâta‘ât nâzırı cezîremizde ba‘zı hırsuz vardır nice defa‘ kabâhat ve fesâdları zâhir olup ve nice defa‘ katl-i nefis itmiş kimesneler vardır sarika olunmağla Debre’de davar kalmamışdır katl-i nefis idüp fesâd ü şenâ‘atları sicill olan ehl-i fesâdın haklarından gelmek bâbında emr-i şerîf ricâ eyledikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda onat vechle hak üzere dikkat ü ihtimâm idüp göresin fi’l-vakı‘ arz olunduğı üzere cezire-i mezbûrede iken kimi katl-i nefis idüp fesâd ü şenâ‘atları müseccel kimesneler var ise bir defa‘ şer‘le fasl olmayanların da‘vâsı husamâ muvâcehesinde şer‘le sâbit olduktan sonra haklarından gelüp şöyle ki; bi-hasebi’ş-şer‘ü’ş-şerîf salb ü siyânet lâzım gelmeyüp fesâdlarına göre mücrim olmak

lâzım gele ol asl ehl-i fesâdları küreğe komak için Kavala kapudânına teslîm idüp ve kaç nefer teslîm olunduğuna müşarün-ileyhden temessük alup dahi mücrimlerin ve şer'le haklarından gelinen ehl-i fesâdın sûret-i sicilleriyle müşarün-ileyhin temessüğün Dergâh-ı mu'allâma arz idesin ammâ bu bâbda hakk-ı sarîha tâbi' olup te'addî hâlinde olanlara nisbet ü naksî ile **iftirâ'** olup ahz ü celb olunmağla himâyet olunmakdan hazer idesin.

Hüküm No: 598

Hasan subaşının âdemîsine virildi. Fî 25 Ra sene 984.

Zaçeşne kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem Himmet nâm kimesne fevt olup evlâdı kalmamağın Çillice? nâm karyede olan yerleri tapuya müstahak olmağın zü'amâdan Hasan nâm kimesne sâhib-ı arzdan kânûn üzere tapuyu alup tasarrufunda iken Cihângir nâm kimesne ben sâhib-ı arzın vekîlinden mukaddem aldım deyü nizâ' idüp emr-i şerîfimle murâfa'a-i şer'-i şerîf olduklarında hak mezbûr Hasan'ın olmağın ana hükm olundukdan sonra Cihângir'in karındaşı Harak? nâm kimesne zikr olunan yerleri fuzûli tasarruf itmekle mezbûr Hasan'ın vekîli olan Kâtib Ali meclis-i şer'e gelüp da'vâ etmeğın kıbel-i şer'-i şerîfden âdem gönderilüp da'vet olundukda bir vechile getirülmesi mümkün olmayup şer'-i şerîfe itâ'at eylemedüğün bildürmişsin imdi nizâ' olunan yerleri sâhib-ı arzdan tapularıyla ibtidâ kim aldı ise yeri ana zabt itdürüp bi-edeblik iden te'dîb olmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûs onat vechile hak üzere teftîş eyleyüp göresin şöyle ki; nizâ' olunan yerler mezbûr Hasan'ın tasarrufunda iken fevt oldı evlâdı ve karındaşı kalmayup kânûn üzere tapuya müstahak olduğı gibi mukaddem mezbûr Cihângir sâhib-ı arzdan tapulayup almış olmayup vech-i meşrûh üzere mezkûr Hasan mukaddem tapulayup aldugı şer'le sâbit olup yerler mezbûr Hasan'a hükm olmuş iken ol-vechile şer'e ve kânûna mugâyir nizâ' iderlerse tapu üzerine tapu olmaz men' idüp yerleri kânûn üzere mezkûr Hasan'a zabt u tasarruf itdürüp mezkûrân Cihângir ve Harak'ı tarafından hilâf-ı şer' ve kânûndan nizâ' olunup bi-edeblik iderlerse te'dîb eylesin.

[s. 233]

Hüküm No: 599

Kütahya kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp nefsi-i Kütahya'da vakı' Germiyânoğlı Ya'kub evkâfindan yevmî iki akçe vazîfe ile zevâiddâr olan Fethullâh için tâze ve ganî olmağla nâ-mahaldir Mevlânâ Feyzullah fakr ülemadan pîr ü ihtiyâr olmağla mahall idüğün

bildirmişsin ammâ mezbûr Fetullâh ne-makûle kimesne olduğın bâzergân mıdır nedir i'lâm eylemedüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin mezkûr Fetullâh bâzergân mıdır inâssı nedendir aslı ile ma'lûm idinüp vukû'ı üzere arz eyleyesin.¹⁰³

Hüküm No: 600

Ekşi-zâde Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 13 Ra [984].

Sofya kâdisına ve Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Serdâr Çavuş'a hüküm ki:

Bundan akdem Samakov'da mühimmât nâzırı olan müteveffâ Kanun Çavuş'un metrûkâtı kabzına nezâretine mute'allik husûsa Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Mehmed Çavuş vardukda müteveffânın esbâbın nezâretine husûsa mute'allik küllî te'addî etmişdir deyü Samakov kâdisı i'lâm etdüğün müteveffânın Abdülkerîm Divan-ı hümâyûnuma götürüp izhâr-ı tazallum etmekle Doniçe ve Samakov kâdılarına ve Çerçiş Çavuş'a görülmek için hükm vermeğın hâlâ mezkûr Mehmed Çavuş gelüp kâdı-ı mezbûr husûs-ı mezbûrı kayyum? ile bile görüp elime sıhhati üzere arz virilmiş iken girü hilâfına arz etmiş bu bâbda bana hayfdır deyü sizi dahi mübâşir olmanız ricâ etmeğın mezkûr Abdülkerîm'e virilen hükm mücebince siz dahi mübâşir olmanız emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda mezkûrlar siz varmayınca görmeyüp emrim mücebince te'hîr etmeyüp ikinüz dahi kalkup mahall-i hâdiseye varup mezkûre virilen emr-i şerîfimde mestûr olan husûslara siz bile mübâşir olup hak üzere şer'le onat vechile dikkat ü ihtimâmla teftîş idüp dahi hak ne ise fasl idüp sıhhati üzere yazup bildüresin hîn-i teftîşde tamâm cadde-i hakka zâhib olup tezvîrden şuhûd-ı zûrdan ve garaz ve teseyyübden kimesneye meyl ü muhâbâdan hazer idüp hakk-ı sarîhden udûl itmeyesin.

Hüküm No: 601

Budun çavuşlarından Sinân'a virildi. Fî 5 Rebî'ü'l-ahir sene 984.

Budun'da Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki:

Hâlâ Budun'da istihdâma ta'yîn olunup gönderilen Südde-i sa'âdetim kulları Dergâh-ı mu'allâma irsâl olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl bukdukda vilâyet-i Budun'da istihdâma ta'yîn olunan kapum kulları Âsitâne- sa'âdetime irsâl eyleyüp kapum kulından kimesneyi anda istihdâm bahânesiyle alıkoymayasın.

Bir ulak hükmi dahi yazıldı beylerbeyi âdemîne virildi.

¹⁰³ Bu hüküm terkîn edilmiştir.

[s. 234]

Hüküm No: 602

Tırno Kal'asında hisâr-eri olan Hasan Ali'ye virildi. Fî 15 rebî'u'l-ahir sene 984.

Yanya beyi'ne ve İlbasan ve Draç ve Belgrad kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ Draç kâdısı Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Drovnik kal'ası mustahfızlarından dârende-i fermân-ı hümâyûn Hasan nâm kimesne meclis-i şer'e gelüp kal'a-i mezbûre kurbunda sâkin olan Ali Subaşıoğlu dimekle ma'rûf Mehmed nâm kimesne ba'zı refikleriyle mukaddemâ evim basup esbâbım gâret eylediklerinden gayri evim ihrâk idüp te'addî eylediklerinde mesâlihi-çün araya girüp sulh idüp bedel-i sulhı alup kabz idüp bir nice zamân mürûr eyledikten sonra İlbasan sancağı [beyi] Mustafa *dâme izzühu* husûs-ı mezbûr için elinde hüccet-i şer'iyeye dahi var iken hilâf-ı şer' Durak nâm voyvodasına tutdurup habs itdürüp karye be-karye gezdürüp bedel-i sulh aldığım nesneyi girü alıvirdükden sonra kendüsin hilâf-ı şer'-i kânûn dört bin akçe alup ve Hüseyin nâm bir yaramazı tutup Sinân Voyvoda nâm voyvodası âdemleriyle mahkeme-i şerîfeyi basup hilâf-ı şer' der-zincir eyleyüp bin akçe cürmiyesin alup ve kal'a-i mezbûre dizdârına hasm olup emr-i şerîfe yoğ iken habs idüp zincir ile kal'a bekal'a ve karye be-karye gezdürüp envâ'-i te'addî kal'ayı hâlî koduğın şer'le sâbit olursa mufassal sûret-i sicill ile yazup Südde-i sa'âdetime arz eylesin ammâ hîn-i teftîşde hak üzere olup tezvîr ü telbîsden hazer idüp hakk-ı sarîha tâbi' olasin.

Hüküm No: 603

İbrahim Çavuşa virildi. Fî 3 C sene 984.

Kavas Mahmûd Paşa kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp kazâ-i mezbûrede ... etrâfında harâm-zâde zuhûr idüp ekser gecede maktûl bulunup ve çayırda çadır basılıp âdemler katl olunup ve kiminin câriyesi ayarıdılıp katl olunup ve etrâfda olan kuranın ekseri serbest olup harâm-zâdesinin hakkından gelinmemekle re'âyânın ahvâli mükedderdir deyü i'lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfimle Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akran Evren çavuş vardukda kâtil ve ehl-i fesâd ve sâ'ir muzinne ü müttehim olanları müşârun-ileyh çavuşum mübâşeretiyile meclis-i şer'e husemâsıyla ihzâr idüp ahvâllerin a'yân-ı vilâyetden ve bi-garaz kimesnelerden hak üzere teftîş ü tefahhus idüp göresin katl ve sâ'ir fesâd ü şenâ'ati şer'le sâbit ü zâhir olanlardan sipâhî olanların habs idüp arz idesin olmayanlar hakkında emr-i şer'-ı kavîm ne ise icrâ idüp ehl-i fesâda aslâ ruhsat

virmeysin ve eshâb-ı hukûka şer‘le sâbit ü zâhir olan hakların alıvirüp lâzımu’l-arz olanı yazup bildiresin ammâ bu bahâne ile kendü hâlinde olanlara mücerreb celb ü ahz için sen dahi ehl-i fesâdı veyahud hırsuz u harâmî yatağusun deyü dahl ü te‘addî olunmakdan hazer idesin.

[s. 235]

Hüküm No: 604

Mütevelli Lütfullah’a virildi. Fî 28 Ra sene: 984

İzmir kâdısına ve Çeşme ve Tire ve Marmara kâdılarına hüküm ki:

Hâlâ İzmir kazâsına tâbi‘ Denizli Borlu ve Çeşme kazâsına tâbi‘ Köse Deresi ve Germiyân ve kazâ-i Nif tâbi‘ Halil Beylü ve Korluca ve Marmara kazâsına tâbi‘ Karılı nâm karyeler beyninde vâkı‘ olan câmi‘-i şerîf vakf olup vâkı‘ olan bağlarından defter-i cedîde resm yazılıp lâkin bağ sahipleri ziyâde bağlar tasarruf [ve] resimlerin cüzvi virüp mesâhat olunmasın lâzım olduğu hâlâ mütevellîsi i‘lâm etmeğın mesâhat olunmak-çün Südde-i sa‘âdetimden ipbaşı mühürlü ip virülüp gönderildi ki yapıcı arşunıyla kırk beş ağaç alup derzi arşunıyla altı beş ağaç olur **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfimle mütevellîsi vardukda göresin ol köylerin bağlarından defterde arz yazılıp resm-i bağ yazılmış ise her biriniz taht-ı kazânuзда mezkûr olan köylerin bi’z-zât üzerine varup dahi bağ sahiplerin ihzâr idüp gönderilen mühürlü ip ile ehl-i vukûf ve mu‘temed-aleyhim kimesnelerle onat vechile dikkat ü ihtimâmla mesâhat idüp her biriniz tasarruflarında olan bağları ne mikdâr dönümdür ma‘lûm idünüp dahi sahiplerin ismi tahtında dönümün ne mikdârın işâret idüp dahi defter-i cedîd-i hakânîde kaç dönüme ne-kadar akçe takdîr olunmuşsa defter mücebince vakfa müteveccih olan rûsûm bağât sahiplerinden hüküm idüp bî-kusûr vakf için alıviresin ammâ hîn-i mesâhatde tamâm câdde-i hakka zâhib olup tamâm adâlet ve istikâmet üzere mesâhat idüp defter eylesin sonradan bir kimesne gelüp benüm bağçe az idi ... ziyâdeye yazılmışdır deyü şekvâ etmek ihtimâli olmaya ve illâ siz mu‘âteb olursın ana göre hakk-ı sarîhaden udûl itmeyesin.

Hüküm No: 605

Bağdâd beylerbeyisine hüküm ki:

Hâlâ Remahiye Beyi Dâvud *dâme izzühu* Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp nakd ve mal ve ... bir hasîn kal‘a binâ idüp kıta‘u’t-tarîk ve sâ’ir ehl-i fesâdın mülâzî iken cem‘iyyetleri perişân olup ... gemileri ve sâ’ir âyende vü revândelerin üzere mürûr u ubûr idüp lakin hisâr-eri olmayup sâbıkâ Bağdâd beylerbeyisi iken fevt olan Ali’nin zamânında Hille ve Remahiye kal‘alarından yirmi nefer hisâr-eri ihrâc olunmak için

hükm-i hümayûn gönderilüp müşârun-ileyh fevt olmağla hükm-i hümayûn zuhûra gelmediğın i'lâm eylemeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda kal'a-i mezbûre muhâfazası çün zıkr olunan kal'alardan yirmi nefer hisâr-erileri ihrâc eyleyüp defter ile kal'a-i mezbûreye irsâl eylesin ki kal'a muhâfazasında olalar.

[s. 236]

Hüküm No: 606

Vilâyet-i Rûmili beylerine ve kâdılarına hüküm ki:

Bundan akdem hâramîlerin serdârı olup Edirne kurbunda sâkin olan Salavatçı Mehmed'i gece ile basup katl idüp ba'dehu Uzuncaova'da Hâsköyini basup Nesimi nâm mütemevvil kimesneyi gece ile evi içinde katl idüp rızkını gâret etdikden sonra İhtimân sahrâsında Evren Çavuş ile muhâbebe iden Şâhin nâm ehl-i fesâdın yoldaşlıklarından Çernik kazâsından Dobrucalı Divâne Ahmed ele getirilüp yoldaşlarından ve yatak ve duraklarından su'âl olundukda Babadağı'ndan İsakçı kazâsında Katolovi nâm karyeden Yağmur Çavuş'un subaşısı olan Sefer ve mezbûr Şâhin'in yatağı olup evinde kışlayup ve Pîr Ali ve Kozcu Nazar nâm kimesneler dahi yatakları olup dâ'ima levâzım ve tedârüklerini görivirüp ve Ali Bey köyünden kara ... gelen Budak nâm kimesne yatak olduğundan mâ'adâ dâimâ kalb akçe kesüp Akpınar nâm karyeden Sarı Mehmed nâm kimesne kendü ile bile hırsuzluk ider yoldaşlardır ve Silistre kazâsından Araklıpınarı nâm karyeden İplikçi nâm kimesne mezbûr Şâhin'in kayın-atasıdır ve oğulları yoldaşlarıdır ol köyde sâkinlerdir karındaşı dahi Kilise kurbunda Hocoğlu Mustafa'nın evinde ve Şumnu ile Prevadi kazâları mâ-beyninde Akbıyıkoglı Mehmed Kızanlık'dan göçüp hem yatak ve hem hırsuzdur Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Çangal Muhammed Çavuş'un habsinden gaybet etmişdir ve ba'zı yarar ... Halil yoldaşdır ve Rodoscuk kazâsından Azerdullık ve kayını Ali ve Kör Şeyh Hâcı mezbûr Şâhin ve karındaşı Kara Hasan'a eller virmişlerdir yataklarıdır ve Azerdullık hod-kürekden gaybet etmişdir ve Tırnovalı Mîr Mustafa mukaddemâ salb olan Osmân Ağa'nın kayınıdır yataktır ve nefsi Lofca'dan Yolcu Derzi çengele urılan Kara Ali'nin kayınıdır bu dahi yataktır ve Şumnu kazâsından Ulak nâm karyeden tekke-nişin kalkup Çernovi kazâsında Yeniköy'de mütemekkin olan Hâcı'nın evinde mezbûr Şâhin ve oğulları bende kışlaklardır şimdi ki-hâlde Edirne'de sâkin olup Kuburcu Yahya ne mahalde olduğın bilürmiş deyü heber virdükleri ecilden mezbûrları ele getürmek için Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Evren ve oğulları Ahmed ve Mahmûd *zide kadrihûn* ta'yîn olunmuşdır **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhim çavuşlarından birisi mezkûr harâm-zâdelerden birini taht-ı kazânuzda bulup ele getürmek istedikde eğer elvirmeyüp cenge mübâşeret iderlerse ilerinden taht-ı kazânuzda sâkin sipâh ve müselleme tâ'ifesinden ve sâ'irden kifâyet mîkdârı âdem ile üzerlerine varup muhârebede katl olunan hırsuzların demleri sorılmayup heder olmak üzere ele getürüp muhkem kayd u bend eyleyüp mezkûr çavuşa teslim eylesiz ki Südde-i sa'âdetime getürüp şer'le haklarından geline ammâ onat vechile mukayyed olup bu bahâne ile ehl-i fesâd himâyet olunup kendü hâllerinde olanlar ahz olunmakdan ihtiyât idesiz ammâ mezkûrlar âlet-ı harb ile muhârebeye mübâşeret itmedin müşârün-ileyh çavuşum mücerred demleri hederdir deyü mukaddem muhârebeye mübâşeret eylemeğe emrim yokdur şöyle ki; anda itâ'at-ı şer'-i şerîf idüp huzûr-ı şer'-i şerîf-i enverde râzılar olup muhâlefet ve muhârebe [s. 237] olunmadın ele gelmeleri mümkün iken mezkûr çavuşum tarafından mukaddem muhârebeye mübâşeret olunursa ol asl muhârebede fevt olanların demleri heder olmaz anun gibi emr-i şerîfe muhâlefet idenlerin haklarından gelünür ana göre tarafeyn-i muhârebeden mukaddem muhkem tenbîh ü te'kîd eylesiz ki şer'-i şerîfe muhâlif iş olmalı olmaya.

Hüküm No: 607

Mihaliç ve Marmara ve Edincik beyi kâdılarına hüküm ki:

Marmara kâdısı nâ'ibinin imzâsıyla mûmzâ ibrâz olunan sûret-i sicillde Dîvâne Hamza nâm kimesnenin icâre ile istihdâm eylediği Kavcaburgos nâm karyeden Milo veled-i Yani nâm zimmî Arnavud Ali nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr idüp Mustafa nâm re'isin gemisi Karadağ'da Çınarlı iskelesine gelüp odun tahmîl iderken Veli nâm kimesne gemi yoldaşlarından hamr isteyüp bulunmadığı ecilden arz u nisbet idüp Dîvâne Hamza ve mezkûrân Velî ve Arnavud ve Mihaliç kazâsına tâbi' Kölecikler nâm karyeden Mustafa ve oğulları Ahmed nâm kimesneler varup ... varmadığı için bıçakla urup ben dahi havfımdan bile varup mezbûr Divâne Hamza kılıç ile Dergâh-ı mu'allâm yeniçerinden Nasuh'u çaldıkda kul değirmenine alup havfindan deryâya düşüp yüzerken mezbûr Veli okla urup mecrûh eyledi didükde Arnavud Ali'den su'âl olundukda inkârla cevâb virüp ve sâ'ir iskelelerde olan odun kat' idip müslimânlardan ve zimmîlerden keyfiyet-i hâl tefahhus olundukda mezbûrlar ... divâne mi bir yeniçeriyi kılıç ile çalup ve Veli deryâda yüzerken okla urdu deyü işitdik gayri nesneye vukûmuz yokdur mezbûrun Dîvâne Hamza ve Veli ve Mustafa ve Ahmed nâm kimesneler elân gaybet üzere oldukları mukayyed bulunmağın mezbûrlar dahi ele getürülmesin emr idüp

buyurdum ki:

Bu husûs için mukaddemâ emr-i şerîfle varan Haydar Bölükbaşı mübâşeretiyile mezkûran Veli ve Dîvâne Hamza ve Mustafa ve Ahmed’i meclis-i şer‘e ihzâr idüp gaybet üzereler ise şer‘le bulunması lâzım olanlara buldurup getürdüp ahvâllerin hak üzere teftîş ü tefahhus idüp göresiz sûret-i sicilleri mestûr olduğu üzere mezkûrlar kâtil ve ehl-i fesâd idükleri şer‘le sâbit ü zâhir olursa mukayyed ü mahbûs sûret-i sicilleriyle Südde-i sa‘âdetime gönderüp ve ahvâllerin mufassalan yazup bildiresin

[s.238]

Hüküm No: 608

Mektûb getiren Mahmûd nâm kimesneye virildi. Fî 11 Rebî‘ü’l-âhır.

Tekeili sancağı beyine, Kaş ve Elmalu kâdılarına hâliyâ Elmalu kâdısı Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp Kaş kazâsında Sarular nâm karyeden dârende-gân fermân-ı hümâyûn Hayreddin ve Hüseyin ve Mahmud ve Ali nâm kimesneler meclis-i şer‘e gelüp karye-i mezbûrede ehl-i fesâddan Çaplakoğlu dimekle ma‘rûf Hamza nâm kimesne kâdı ve subaşısına varup müslimânları gamz ve iftirâ idüp bi-gayr-i hak mâlların ve menâllerin alup mezkûr Hayreddin bana altı bin akçe göndersün yohsa evinde silâl iderim deyüp ve merkûm Hüseyin benim cebren bin ikiyüz altı akçemi aldı deyüp ve merkûm Ali bir atım ve bir katırım aldı taleb etmeğe kâdir değildir deyü şikâyet eylediklerinde ehl-i vukûfdan mezkûrun ahvâli tefahhus olundukda ehl-i fesâd kimesnedir hatta sûhteler cem‘iyyet üzere iken kal‘aya habs olanlarından olmağla kal‘adan barut ihrâc idüp sûhtelere götürmüşdür ve müslimânlara salgunlar salup virmezlerse bu vilâyetden anları sürerim deyü kelimât idüp bu vilâyetden kal‘ u kâm lâzımdır deyü bildirmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûrun ahvâlin muktezâ-yı şer‘-i şerîf üzere teftîş eyleyüp göresiz fi’l-vakı‘ arz olunduğı gibi fesâd ü şenâ‘at üzere olup te‘addîsinden müslimânlar mutazarrırlar ise üzerine şer‘le sübût bulan fesâdı sicill olundukdan sonra Kıbrıs’a sürgün idüp yarar âdemlerinle Kıbrıs’a gönderesin eğer mezkûrun üzerinde hukûk-ı nâs varsa husemâsıyla beraber idüp mukaddemâ bir def‘a şer‘le fasl olunup on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzere şer‘le teftîş idüp ashâb-ı hukûka şer‘le müteveccih olan hakların ba‘de’s-sübût alıvirdüğün ne mîkdâr kimesnenin hakkı sâbit olup alınduğın defter idüp yazup bildiresin ve Kıbrıs’a varup teslîm olunduğına beylerbeyinden temessük alup gönderesin.

Hüküm No: 609

Tulum Ali Çavuş’a virildi. Fî 15 Rebî‘ü’l-âhır.

Moton kâdısı olup hâlâ Gördös kâdısı olan Mevlânâ Şeyhi’ye hüküm ki:

Bundan akdem emr-i şerîfim üzere Mora **Mazistire?** selemcilerin ve ribâhorların Mora sancağı beyi ile teftîş idüp Şirnerdoğlı Sinân nâm za'îm kendü evkâfî nâmına ribâhor ve selemcidir deyü arz eyledüğün ecilden ze'âmeti alınup âhara virilmiş idi hâlâ **Arkadya? ve Karkina?** nahiyelerin re'âyâsından ba'zıları Dergâh-ı mu'allâya gelüp defa'atle ruk'alar sunulup mezbûr Şirnerdoğlı menâl selem ve ribâhor tarîkiyle hayli mâl idünüp vilâyetin sipâhîleri ve a'yânı ve subaşları selemi kesreti ile zebûnî olup kimesne kendüye söz söylemeğe kâdir olmayup kimimizin keçileri ve kimimizin mâl u menâlin [s. 239] ve davarların alup ve kimimizi habs idüp nice zamân işkence eyleyüp helâkımız sebebi olmuşdur ve katl-i nefis etmişdir nicemizin tarlaların ve bağ ve bağçelerin alup bi'l-cümle eyice hâsıl verir bağ ve tarlaları olanlarımızın birer tarîkiyle ve tahvîfle elimizden almışdır zulm ü te'addîsinin nihâyeti yoktur deyü ızhâr-ı tazallum eyledikleri ecilden senin sadâkat ü diyânetinle i'timâd-ı hümâyûnum olmağın sunulan ruk'alardan üç ruk'anın sûreti aynî ile sana gönderilüp merkûm za'îmin **mehâniyetin?** sen teftîş etmek emr idüp bu husûsa Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Hamza mübâşir ta'yîn olunmuşdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda zikr olunan iki nahiyenin mezbûrdan hak taleb iden re'âyâsı ile merkûm za'îmi beraber idüp bir def'a şer'le fasl olunmayup on beş yıl mürûr etmeyen mezâlim ve mehânisini onat vechile hak üzere teftîş idüp göresin mürâbaha tarîkiyle re'âyâyâ ve gayriye virdüğü akçeden ondan on bir bucukdan ziyâde hilâf-ı emr ne mıkdar nesnelere almış ise ve bağ ve tarladan ve gayriden cebr ve zulmile re'âyâdan hilâf-ı şer' ü kânûn ne mıkdar nesnelere almış ise ba'de's-sübût bî-kusûr ashâb-ı hukûka hakların alıvirüp ve mezbûrdan bir kaç kimesne nesne talep idüp ve kaçî isbât idüp ve ne mıkdar hak isbât eyledüğün mufasssal u meşrûh yazup defter idüp arz eylesin kendü yahud âdemlerin katl-i nefis idüp veya gayri fesâd ü şenâ'at itdüğü sâbit olursa anın dahi sicillerin mezbûr çavuşumla Dergâh-ı mu'allâma gönderüp ve şer'le habsi icâb ider ise habs idüp hakkında emr-i şerîfim sâdır olmadan itlâfdan hazer idesin ve bundan gayri ol vilâyetinde dahi ribâhorlar ve selemciler olup re'âyâyâ onar on beşer yirmişer akçe virüp bu sebeb ile re'âyâyâ medyûn idüp edâsında ızhâr-ı aczleri olmağla ekser re'âyâ perâkende olup ba'zıları dahi celâ-yı vatan etmek üzere oldukların i'lâm olunur bu bâbda dahi onat mukayyed olup zikr olunan kimesneden gayri ol vilâyetde ribâhorlar ve selemciler olup arz olunduğı üzere re'âyâyâ akçe virdükleri vakı' ise ahvâllerin mezkûr çavuşum mübâşeretiyile hak üzere şer'le onat vechile teftîş idüp üzerlerine sübût u zuhûr buldukdan sonra ne asl kimesnelendir sipâhîlerse isimleri ve tîmârları ile yazup defter idüp sipâhîler olmayup şehirlüden ve gayri tâ'ifedense isimleri

ve resmleri ve şöhretleri ile yazup bildiresin sonra emrim mücebiyle olursa mücebi ile amel oluna bu bâbda ihtimâm idüp hakk-ı sarîhe tâbi‘ olup mübâşir olanlar mezbûrları celb ü ahz etmekle re‘âyâ hakkı üzerlerinde kalmakdan hazer idesin ve hîn-i teftîşde mezbûr za‘îmin ... ve kazıyyede medhali olmayanları meclis-i şer‘e getürtmeyüp ve fukarâ ve re‘âyâyı anun gibilere güft ü rencîde itdürmeyüp da‘vâların tamâm hak üzere fasl etmeyince ...ve onar ve on bir bucukdan ziyâde eğer kimesneden akçe dahi almış ise girü sâhiblarına alıvirüp veyahud asl-ı mâllarına mahsûb idüp te‘allül itdürmeyesin bu bâbda tamâm hak üzere olup sahîh selemciler ve ribâhor olanlara himâyet eyleyüp bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara te‘addî olunmakdan ziyâde hazer eyleyesin şöyle bilesin.

[s.240]

Hüküm No: 610

Gerger kazâsında sâkin olan Ali Kaya nâm kimesneye virildi. Fî 15 Rebî‘ü’l-âhır sene 984.

Malatya sancağı beyine ve Malatya kâdisına küküm ki:

Kazâ-yı Gerger ahâlisi tarafından Rikâb-ı hümayûnuma ruk‘a sunulup kazâ-i mezbûrde Kara nâm sipâhî Madra nâm karındaşı ve Hasan nâm karındaşı oğlu ve Salis Mahmûd () Muhzır Veli ve () ve Mustafa ve Yusuf Salih dâ’ima filân beyler ve kâdılarını yanına varup fukarâ vü zu‘afâyâ envâ‘-i zulm ü dıyk idüp mîrî işlere karışmağla re‘âyâyâ hilâf-ı şer‘ ve kânûn zulm ü te‘addîsi fevka’l-had olmağın re‘âyâların zulmünden firâr etmek mukarrerdir deyü arz etmeğın umûmen teftîş emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda mezkûrları ihzâr idüp ve husemâsıyla beraber idüp bir def‘a şer‘le fasl olmuş olmayup ve on beş yıl mürûr etmeyen da‘vâların ber-mûceb şer‘-i kavîm teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin şer‘-i şerîf mücebince sübût u zuhûr bulan hukûkî ashâbına alıvirdükden sonra mezkûrların üzerine ne makûle mevâd sâbit u zâhir olup ve re‘âyâyâ zulm ü te‘addîleri ne vechile olduğın mufassal u meşrûh yazup arz idesin ammâ bu bahâne ile hilâf-ı vâkı‘ husûs arz olunmakdan ve tezvîr ü telbîsden ve gazez ve ta‘assubdan ziyâde hazer idüp ve bu husûs için bir dahi şikâyete gelmelü eylemeyesin.

Hüküm No: 611

Boğdan’da Beşlü ağası olan Sefer virildi. Fî 16 Rebî‘ü’l-âhır.

Boğdan voyvodası Petre Voyvoda’ya hüküm ki:

Bundan akdem Boğdan voyvodası iken isyân iden Yuvan la‘în fetretinde âdemîmiz katl olunup ve nice koyunlarımız gâret olunmuşdur deyü ba‘zı kimesneler

birer tarîkiyle Südde-i sa'âdetimden emr-i şerîf ihrâc etmekle Boğdan keferesinden nice kimesneleri ta'cîz ve rencîde eyledükleri i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Zıkr olunan fetretde vakı' olan kazâyâyı istimâ' itmeyüp fetretten mukaddem ve muahhar vâkı' olan husûsları gördüresin.

Hüküm No: 612

Bu dahi

Silistre beyine hüküm ki:

Boğdan voyvodası olan Petre Voyvoda Südde-i sa'âdetime âdem gönderüp âdemlerinden olup vilâyet-i Boğdan'ın tuzla emîni olan Yasib nâm zımmî mîrî akçeden hayli akçe cem' idüp dahi firâr eyleyüp bi'l-fi'l kasaba-i Silistre'de olduğın bildürüp zimmetinde olan mîrî akçeyi zımmî-i mezbûreden bî-kusûr alınması bâbında emr-i şerîf taleb etmeğın **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfimle müşârün-ileyhin âdemî vardukda zımmî-i mezbûrı ihzâr idüp zimmetinde olan mîrî akçeyi kâdı ma'rifetile şer'le taleb eyleyüp i'tirâf ider ise zimmetinde zuhûr iden mîrî akçeyi bî-kusûr alıvirüp âdemîsine teslîm eylesin şöyle ki; i'tirâf itmeyüp mîrî akçeyi inkâr idecek olursa zımmî-i mesfûrı âdemîsine teslîm idüp müşârün-ileyhe irsâl eylesin.

[s. 241]

Hüküm No: 613

Bu dahi

Boğdan voyvodası Petre Voyvoda'ya hüküm ki:

Hâlâ Südde-i sa'âdetime arz gönderüp Yani ve İskarlat nâm zımmîler bundan akdem emr-i şerîf vârid olup mefhûm-ı hümâyûnunda zıkr olunan Yani ve İskarlat koyun celebleri olup vilâyet-i Boğdan'da Paşabâzarı dimekle ma'rûf kasabada sâkin Yani ve Sitar nâm zımmî bir koyun bahâsı-çün bundan akdem yüz otuz bin akçe virmişidün koyunlarımız ve akçelerimiz virmeyüp te'allül ü nizâ' ider fi'l-vâkı' arz olunduğı gibi olup zımmî-i mezbûr zıkr olunan celebler ol mıkdar akçe virdükleri yanında zâhir olursa hakların bî-kusûr alıviresin deyü fermân olunmağın imtisâlen li-emri'l-âlî mezkûrlar ihzâr olmayup husûs-ı mezbûr ehl-i vukûf kimesnelerden ve sâ'ir celeblerden tefahhus olundukda aslı olunup mezkûr Yani ve Sitar sâbık Boğdan voyvodası olanlar zamânında ... hazînedârbaşısı olup vilâyet-i Boğdan'ın ehl-i vukûfundan olmağın hâlâ dahi hazînedârbaşı vilâyet-i mezbûrede hâsıl olan gümrüğü üzerine alup zimmetinde gümrük akçesinden hayli akçe olup hızâne-i âmireye vilâyet-i Boğdan'dan irsâl olunan hazînenin bî-kusûrı eskeriyâ gümrük akçesinden tekmîl olunur

ki zikr olunan celebler mezkûr Yani ve Sitar'ın akrabâsından olmağla mürâfa'a idüp da'vâmız bunda fasl olmadı ma'an Dergâh-ı mu'allâyâ varup hakkımız anda sâbit idüp bî-kusûr alıvirüp birbirimize zulm ü dıyk olmasun deyü mücerred mesfûr zımmînin zimmetinde olan gümrük akçesini ekl ü bel' etmeğın tedârükünde oldukları fehm olunup mesfûr zımmîden gümrük akçesin taleb olunmak için emr-i şerîfim ricâ olunduğın ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'im vardukda zımmî-i mezbûrın zimmetinde olan mîrî akçeyi mukaddem bî-kusûr almadan min-ba'd hârice salıvermeyesin

Hüküm No: 614

Anadolu çavuşlarından Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 7 Ra [984].

Anadolu beylerbeyisine hüküm ki:

Ferhad Çavuş nâm kimesne için bunda akdem bir def'a siyâset olunup ve bir def'a dahi Kıbrıs'a sürülmek için hükm-i şerîf gönderilüp lakin mezkûrun mîrîye deyni olmağla te'hîr olunup kalduğı ve eşyası ve emvâlinden alınacak nesnesi kalmayup cümlesi satılıp alınmışdır deyü i'lâm olundu **buyurdum ki:**

Varıcak mezkûrun ahvâline mukayyed olup göresin fi'l-vâkı' mezkûrun zimmetinde mâl-ı mîrî olup davar ve esbâb ve emlâkından alınacak asla nesnesi kalmamışsa te'hîr itmeyüp fermân-ı şerîf-i sâbık mücebince Kıbrıs'a sürgün eyleyesin ve ne zamân gönderdüğın yazup bildiresin.

[s. 242]

Hüküm No: 615

Cercis Çavuş'a virildi. Fî 7 Ra [984].

Filiba ve Tatarbazarı ve Samakov ve Sofya ve Berkofça ve Şehirköy ve Radomir ve Donice ve Ilıca ve İvranya ve Norakop ve İzladı kâdılarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzdan sene-yi sâbıkda gönderilen koyunlardan ba'zı gelüp ba'zı noksân üzere ve ba'zı aslâ gelmeyüp îsâl ü müsâhele itdüğünüz i'lâm olundu imdi koyun husûsı ehm-i mühimmâtdandır sebep nedir siz bi'z-zât mukayyed olup nâ'iblerinize i'timâd idersiz bu bâbda mu'âteb ü mu'âkab olmuşsunuzdır **buyurdum ki:**

Varıcak te'hîr etmeyüp her biriniz bi'z-zât onat vechile mukayyed olup sürücilere ve nâ'iblere i'timâd etmeyüp mevsim koyunları mu'accelen tedârük ve ihrâc eyleyüp göndermek bâbında muhkem ikdâm ü ihtimâm eyleyesin ve şimdiye değın koyun gelmemekle sebep sürüciler midir yohsa celebler midir aslı nedir yazup bildiresin ve her birinizün taht-ı kazâsında ne mîkdâr sürgün olursa bi'z-zât defter eyleyüp dahi defteri nâ'iblerinüze koyun gelmezden mukaddem gönderesin ki koyun geldikde ol

defter mücebince yoklayup görüle şöyle ki; koyun vakti ve mevsimi ile gelmeyüp ihmâliniz sebebi ile avkı u tehîr oluna mansıbınız alınmağla konılmayup envâ'-i itâb ile mu'âteb olmanız mukarrerdir ana göre mukayyed olup ikdâm ü ihtimâmda kusûr etmeyesin.

616

İbrahim Çavuş'a virildi. Fî 7 Ra [984].

Bir sûreti. Siroz ve Benderhisar ve Petriç ve **Androfça?** ve Avrathisarı ve Sidre ve Selanik ve Karaferye ve Yenice-i Vardar ve Cumapazarı ve Filorine kâdılarına.

Hüküm No: 617

Abdurrahîm Çavuş'a. Fî 9 Ra [984].

Bir sûreti İştib ve Kratova ve Üsküb ve Lorlu? ve Pirlepe ve Kırcova? ve Manastır ve Tikveş ve Deبری ve Kalkandelen ve Prizrin kâdılarına.

Hüküm No: 618

Mütevellîsi Lütfullah'a. virildi. Fî 22 Ra [984].

Manisa'da olan imaret-i âmire mütevellîsine hüküm ki:

Hâlâ Manisa'da vâkı' olan câmi'-i şerîfnde sâ'ir selâtn cevâmi'inde kırâ'at olunageldüğü üzere her yılda bir kere mevlid-i hazreti resûle sâlavâtullahi aleyh ve's-selâm okunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere her yılda mevlid-i hazret-i sultân-ı enbiyâ aleyhi efdalu et-tahiyyât ve sâ'ir selâtn-i i'zâm cevâmi'nde kırâ'at olunduğı üzere kırâ'at itdürüp lâzım olan harc u masârîfi ne ise vakf mahsûlünden sarf eyleyüp muhâsebe defterlerine kayd eyleyesin.

[s. 243]

Hüküm No: 619

Mahmûd Kethudâ'ya virildi. Fî 7 Ra [984].

Kapudân Paşa'ya hüküm ki:

Südde-i sa'âdetimee mektûb gönderüp Donânma-i hümâyûn ile Koyun adaları nâm mahalle varup yarınki gün Karaca Ali *dâme izzühu* mülakî oldukda müşârün-ileyh maraza mübtelâ olup muhâfazaya izhâr-ı acz eylemeğın İnebahtı Beyi Ahmed *dâme izzühu* ile bir mikdâr gemi muhâfaza hıdmeti-çün ta'yîn olunup irsâl eyledüğın ve müşârün-ileyhi şimdiki sancağının hıfzına kudreti olmaduğın sana i'lâm eyledüğından ma'adâ Âsitâne-i sa'âdetime müstakilen mektûbı vârid olup müşârün-ileyh kendüye mu'âlece için kalmak murâd idündüğü husûsu i'lâm eylemişsin imdi müşârün-ileyh Ahmed *dâme izzühuya* muhâfaza hıdmetine ta'yîn olunduğı eyü tedârük olunmuş ammâ

Françesko nâm mel'ûn bir iki Karamürsel gemilerin alup Finike'de Yılanbaşı'nda muhkem ceng olup dil için iki kâfir alınup irsâl olunduğı Anabolı'da cem'iyetleri olduğı alınan iki kâfir haber virmeğın beyler a'dâdan gaflet eylemek câiz değildir **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda muhâfaza için ta'yîn olunan müşârün-ileyh Ahmed *dâme izzühuya* muhkem tenbîh ü te'kîd eylesesin ki gereğı gibi basîret ü intibâh üzere olup a'dâ taraflarından gaflet eylemeyüp dâ'ima tecessüs ü tettebbu' eylemekden hâlî olmayup gaflet ile a'dâ-yı bed-girdârdan bir mahalle zarar u gezend iriştirmekden ziyâde ihtiyâd eyleyüp bâb-ı muhâfazada dakîka fevt eylemeye ve mûmâ-ileyh Karaca Ali *dâme izzühu* fi'l-vakı' hıdmete âdemî kudreti olduğı mukarrer ise vech ü münâsib gördüğün üzere ahvâlin arz eylesesin ki münâsib olduğı üzere ahvâli tedârük oluna ve sen dahi a'dâ tarafından gâfil olmayup kefer-i fecerenin fikr ü fâsid ve hayâl-i kâsidlerin tettebbu' idüp fi'l-vakı' cem'iyetleri var mıdır nicedir ma'lûm idinesin dahi def'-i mazarratları bâbında mahal iktizâ idüp fırsat el virdüğüne göre envâ'-ı mesa'î-i cemîlen vücûda getüresin ve a'dâ tarafından vâkıf olduğın ahbâr-ı sahîhayı sâ'ir lâzımu'l-arz olan ahvâli ale't-tevâlî i'lâmdan hâlî olmayasın.

Hüküm No: 620

Erencik köyünden Mustafa'ya virildi. Fî 12 Ra [984].

Hamidili beyine hüküm ki:

Hâlâ Rikâb-ı hümayûnuma ruk'a sunulup Hamid sancağında Aksak Ali dimekle ma'rûf kimesne eşkiyâdan olmağın mukaddemâ bir def'a teftîş olunup üzerine yüz yetmiş sicill olup hukûk-ı nâsdan birer mıkdar hukûk alunup ve sâ'ir zulm ü te'addîsi mal kuvveti ile setr olunup sonra Südde-i sa'âdetim çavuşlarından Süleyman Çavuş teftîşi bâbında mübâşir ta'yîn olmağın gaybet idüp varup nâzırdan işi iltizâm idüp teftîşden bu tarık ile halâs olup hâlâ mezkûrdan şer'le hakların olan fukarâyı rencîde idüp her birisine hilâf vakı' ba'zı kazâyâ isnâd idüp virdüğü hukûkdan iki ... kadar dahi ziyâde mâlların alup fasl-ı şer'-i şerîfe muhâlif fukarâya te'addî etmekden hâlî olmaduğın i'lâm olunmağın mezkûrun ahvâli şer'le teftîş olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûrun ahvâli toprak kâdıları ma'rifetiyle bir def'a şer'le fasl olmayup on beş yıl terk olunan husûsları hakk muvâcehesinde onat vechile hakk üzere teftîş eyleyüp göresin kazıyye arz olunduğı gibi ise siz şer'le sâbit olur ol bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîmle amel eyleyüp şer'le sübût bulan hukûkı ashâbına alıvirüp

te'allül ü nizâ' itdürmeyesin ve üzerinde ne makûle hukûk sâbit olup beher zulm ü te'addîsi ne ise yanında sübût bulduğı üzere yazup bildiresin.

[s. 244]

Hüküm No: 621

... 21 R ...

Ardahan beyinin kethudâsı olana virildi. Fî 12 Ra [984].

Ardahan Beyi Mehmed *dâme izzühuya* hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp livâ-i mezbûr serhaddin intihâsından olup feth-i hâkâniden berü Küçük Ardahan sana tevcîh olunup kendü aşâ'irin ise ba'zı yerleri ma'mûr idüp ve ba'zı kimesneler hâricden gelüp mahall-i semtden yer alup sâhib-ı aşîret olmayup mücerred mu'âf ve tekâlif-i örfiyyeden halâs olmak için beylerbeyinden berât alup yoklama olucak ba'zısı gelüp yoklanup yine mekânlarına gidüp ve ba'zıları yoklamaya dahi gelmeyüp serhadde hıdmet-i pâdişâhî vâkı' olıcak bulunmayup tîmârları ise emîrlüsüne teklîf olunduk da ve pervâne olmağla kabûl itmeyüp bu asl hıdmetde bulunmayan ve tîmârların ma'mûr etmeğe kâdir olmayan kimesnelerin tîmâları ma'mûr etmeğe kâdir sahib-ı aşîret olan yarar kimesnelere virmek lâzımdır deyü i'lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda bu husûsu mufassalan beylerbeyine arz idesin ki sâhib-ı aşîret olan yarar kimesnelere tevcîh idüp tezkerelerin vire.

Hüküm No: 622

Muş sancağında sâkin ruk'a sunan Çakır ve Evamas nâm Ermeni'ye virildi. Fî 11 Ra sene 984.

Van beylerbeyisine ve kâdısına hüküm ki:

Muş sancağında olan Ermeni tâ'ifesi tarafından Rikâb-ı hümâyûnuma ruk'a sunulup livâ-i mezbûr beyi Kılıç *dâme izzühunun* zulm ü te'addîsinden şeb-i şekvâ eyledükleri ecilden ahvâli teftîş olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda te'hîr etmeyüp müşârün-ileyhi meclis-i şer'e ihzâr idüp da'vâ-yı hak idenlerin bir def'a şer'le fasl olunup üzerlerinden on beş yıl geçmeyen da'vâların dikkat ü ihtimâmla hak üzere teftîş ü tefahhus idüp göresin ashâb-ı hukûka şer'le sâbit ü müteveccih olan hakların hükm idüp bî-kusûr alıvirdükden sonra Ermeni tâ'ifesine ve sâ'ir re'âyâ vü berâyâyâ zulm ü te'addî eyledüğü sâbit ü zâhir olan olursa ve a'yân-ı vilâyet hakkında ne vechile şöret ider ise tamâm ma'lûmunuz olduğı üzere sıhhati ve hakîkatî ile mufassalan yazup Südde-i sa'âdetime arz eylesesin ammâ hîn-i teftîşde

hakk-ı sarîha tâbi‘ olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-zevrden ve hilâfa vâkı‘ kazıyye arz olunmakddan hazer idesin.

Hüküm No: 623

Ahûr kethudâsına virildi. Fî 20 Ra [984].

Haslar kâdısına hüküm ki:

Hassa-i hümayûnuma müte‘allik vâkı‘ olan çayırların otluğına kadîmden ba‘zı kurâya mu‘ayyen kirâ ile çekmek kadîmden âdet olmuş idi. Hâlâ ol âdet ref‘ olunup her kişi si‘r-i müslimîn üzere ihtiyârıyla kirâdan ... olanlara çekdirmek emrim olmuştır

buyurdum ki:

Vusûl buldukda bu husûsı kasabât ve kurâda ve bâzârlarda ve sâ‘ir mücemma‘ nas olan yerlerde nidâ ve i‘lâm itdiresin ki evvelden kirâdan ... olanlar eğer sipâhî ve yeniçeri ve rençber ve gayri ve bi‘l-cümle her kim isterse sâ‘ir çayırları çekdikleri si‘r-i müslîmin üzere gelüp mîrî çayırları dahi ol vechile çeküp cebr ile kimesneye mîrî otluk çekdirmeyesin.

Hüküm No: 624

Topcılar çavuşa virildi. Fî 13 Ra [984].

Avlonya sancağı Beyi Hasan Bey’e hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp Avlonya kal‘asında sekiz akçe ile topcıbaşı olan Ferhad hiçbir vechile hıdmete kâdir olmadığından gayri kal‘a-i mezbûrede mânende olmayup on sekiz vukıyye demir kundak isti‘mâl ider ... badaloşkaya senin haberin yoğiken ziyâde otla doldurup lâzım değil iken atmağla top pârelenüp Südde-i sa‘âdetimden bir üstâd topcı lâzımdır deyü arz eylediğin ecilden kal‘a-i mezbûrede barut kadîmden ne mîkdâr idi ve ol vechile ne-kadar ziyâde barut telef olunmuştır ma‘lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda onat mukayyed olup kal‘a-i mezbûrenin dizdârından ve sâ‘ir ehl-i vukûfdan tefîş ü tefahhus idüp göresin mukaddemâ kal‘a-i mezbûrede mahfûz olan barut ne mîkdâr barut olup ve mezbûr topcıbaşı lâzım ü mühim olmayan yere ne mîkdâr isrâf itdüğü sâbit ü zâhir olursa mecâl virmeyüp telef itdüğü barut-ı mezbûreyi bî-kusûr tazmîn itdürüp ve min-ba‘d topcılık ilminde mahâreti olup isti‘mâlinde kâdir olmayan kimesnelere topcılık virilmeyüp anun gibi topcı lâzım olduğu zamânda imtihân olunup topcılık ilminde kudret-i tâmmesi olanlara virülüp ve barut husûsunda dahi dâ‘ima ikdâm ü ihtimâm olunup lâzım olmayan yere ol vechile itlâf ü isrâf olunmakdan hazer olunup her vechile mahfûz olmasında basîret üzere olasin.

Hüküm No: 625

Süleyman Çavuş'a virildi. Fî 11 Rebî'ü'l-âhır [984].

Ülgün kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ Ülgün kal'ası dizdârı Osmân ve yeniçerilerim yayabaşlarından anda növbetçi olan Mustafa ve Sürb ağası Mehmed ve nâ'ib Kemaleddin ve yeniçerilerim bölükbaşısı Ahmed bu cümlelerin imzâları ve mühürleriyle Südde-i sa'âdetime arz-ı hâl sunulup Ülgün topçibaşısı olan Balı Hoca kendü hevâ vü hevesinde olup topları ve top keresteleri harâbe-müşrif olmuştır deyü gedüğün Hâcî Hamza nâm kimesneye arz ü i'lâm eyledüklerinde zikr olunan arz-ı müzevver olmak ihtimâli ile mezbûre gedük müyesser olmayup arzının sıhhati ma'lûm olmak için aynî ile mühürlü kîse içinde sana gönderildi **buyurdum ki:**

Vardukda zikr olunan arzının imzâları ve mühürleri elinde olanların yazıları ve mühürleriyle tatbîk idüp muvâfık ise ve kendü dahi sahîh bizümdür kendümüz yazup irsâl eyledük ve birileriyle yine aynî ile arz mühürlü kîse ile Südde-i sa'âdetime gönderesin eğer bizüm değildir dirler ise ve fi'l-hakîka mühürlerine muvâfık olmayup sahîh müzevver ise bu husûsı aslı ile teftîş idüp zuhûra getirüp kimin üzerine sâbit olursa habs idüp arz eylesin

[s. 246]

Hüküm No: 626

Mora beyinin kapı kethudâsın Behram'a virildi. Fî 22 Ra [984].

Kapudan Paşa'ya hüküm ki:

Mora beyi Mehmed *dâme izzühu* Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp bundan akdem müşârün-ileyhe hükm-i hümayûnum gönderilüp iki Anavarin karşısında vaki' olan boğazı doldurmak lâzım olmağın ehl-i vukûf ile üzerlerine varup vech gördüğün üzere doldurasın deyü emrim olmağla ehl-i vukûf ile üzerlerine varup görüldükde liman cânibinde olan boğazın arzî altmış beş kulaç umku üç kulaça karîb olup şiddet-i şitâda furtınadan cânib-i garbda temevvüc eyledikde kum mahall-i mezbûre gelüp çatılar ana binâen hurda ve taşla doldurulursa emvâc-ı deryâyâ mütehammil olmayup girü hâlî kalması mukarrer olduğundan mâ'adâ vilâyet-i Mora re'âyâsı hem kal'a binâsına ve hem boğaz doldurmağa mütehammil değildir nihâyet Donanma-yı hümayûn vardukda bir iki köhne mavna veyahud büyük karamürsel gemileri gönderilüp içerüsünü iri taşla doldurilüp derin olan yerlerinde yatarlar tâ kî mürûr-ı eyyâm ile gemiler çürüyince taşlar dahi yerleşüp muhkem olur deyü ehl-i vukûf haber virdüklerin ve zikr olunan boğaz doldurilüp müyesser olmaması lâzım idüğün arz eyledikde in-şâ'-Allahü te'âlâ

gemiler ile ol cânibe varmak müyesser oldukda vech-i münâsib görüldüğü üzere imeci tarîki ile doldurulmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda anun gibi gemiler ile ol cânibe varılmak müyesser olursa müşârün-ileyhi ol cevânibde olan ehl-i vukûf ve rûzgâr-dîde âdemleri ihzârı itdürüp dahi zikr olunan boğaz ne vechile dolmak kâbil olursa vech-i münâsib görüldüğü üzere imeci tarîk ile doldurulmak bâbında envâ‘-ı mesa‘î-i cemîleni zuhûra getüresin ve ne vechile tedârük olunduğun yazup bildiresin.

Hüküm No: 627

Bu dahi

Bir sûreti. Mora beyi Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp ... () arz etmişsiz imdi bu bâbda Cezayir beylerbeyisi ümerâi‘l-kirâm kapudanım Ali *dâme ikbâlühuya* hükmi hümayûnum yazılup in-şâ‘-Allahü te‘âlâ Donanma-yı hümayûnumla ol câniblere varmak müyesser oldukda senün ve sâ‘ir ol cânibde olan elh-i vukûf ve rûzgâr-dîde âdemleri ihzâr eyleyüp vech-i münâsib görüldüğü üzere imeci tarîki ile doldurması bâbında sa‘y ü itimâm eylemen fermân-ı şerîfim olmuştur **buyurdum ki:**

Sen dahi mukayyed olup anun gibi müşârün-ileyh Donanma-yı hümayûnumla ol cânibde vardukda mahall-i mezbûrde sen dahi ol cevânibde olan ehl-i vukûf kimesneler ile hâzır bulunup dahi zikr olunan boğazı ne vechile doldurmak münâsib görülürse gereği gibi mu‘âvenet ü muzâheret eyleyüp imeci tarîki ile doldurmak bâbında envâ‘-ı sa‘y ü ikdâm eyleyesin ve ne vechil tedârük oldundüğün yazup bildiresin.

[s. 247]

Hüküm No: 628

Hasan re‘ise virildi. Fî 23 Ra sene 984.

Midillü beyine ve Midillü sancağında vâkı‘ olan kâdırlara hüküm ki:

Sen ki sancak beyisin Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp cezîre-i Midillü de Haymaz tâ‘ifesinden ba‘zı ehl-i fesâd kimesneler şenâ‘at idüp ve âdemler katl idüp ve bıcağlayup hırsuzluk idüp bi-hasebi‘ş-şer‘ siyâset ve **hurd-ı?** cerâimi sâbit olanlardan küreğe müstahakk olanlar haymaz âmilleri ve hâslar emînleri haymazdır deyü dahl idüp cizyelerin alup salıvirmekle fesâd ü şenâ‘atleri ziyâde olup vilâyet halkı şerr u şûrlarından emîn olmadıkların arz etmişsiz imdi **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup her birinüz taht-ı hükûmetinizde vâkı‘ olan ehl-i fesâdı ele getürüp dahi husemâsıyla beraber idüp bir def‘a şer‘le fasl olmayup on beş yıl terk olmayan husûsların ber-mûceb şer‘-i şerîf onat vechile hak üzere teftiş eyleyüp göresin arz olunduğı üzere fesâd ü şenâ‘atleri zâhir olanlardan şunları bi-

hasebi'ş-şer'-i şerîf cürm-i galîzleri sâbit olup salb ve siyâset veya kat'-ı uzvâ müstahakk olur hükm-i kâdı ... olup hüccet-i şer'îye virildikten sonra mücrim olan kimesne sipâhî ise habs eyleyüp cürmiyesi ve sâ'ir fesâdları ne ise mufassal yazup arz eylesin sipâhî olmayanlar bâbında cürmiyeleri olduğu mahalde serbest tîmârlar re'âyâsından ise ashâbı ma'rifeti ile şer'le lâzım geleni icrâ itdürüp yerine komayasın anun gibi cürm-i galîzleri olmayup **hurd-ı** cürmiyeleri sâbit olanlardan küreğe verilmeğe lâzım gelenleri üzerlerine sübût bulan cürmiyelerin sûret-i sicilleriyle sen ki sancağı beyisin sen alup küreğe koyup dahi ne-makûle kimesneler olup ve cürmiyeleri ne idüğün ism ü resmleriyle mufassal yazup bir sûretin Südde-i sa'âdetime gönderesin ehl-i fesâda ruhsat vermeyüp ümenâ ve ummâle ol vechile dahl u ta'arruz itdürmeyesin ammâ bu bahâne ile cürmiyeleri sâbit olanlara himâyet olunup müstahakk oldukları cezâları virilmeyüp mücerred cürm ve cinâyetlerin almağı-çün dahl eylemekden ve kimesneye gazez ve nisbet ile ve şer'le üzerlerine sâbit olmadın mücerred celb ü ahz içün dahl olmakdan hazer idüp şer'-i şerîfe muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin.

Hüküm No: 629

Çakırcı Bali'nin kethudâsına virildi. Fî 3 Ra [984].

Mısır'dan İstanbul'a gelince yol üzerinde vâkı' olan kâdırlara hüküm ki:

Hâlâ mahrûse-i Mısır'dan hâssa-yı hümâyûnum için Âsitâne-i sa'âdetime irsâli emrim olan doğanlara et ve tavuk lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûr doğanlar ile gelenler her kangınızın taht-ı kazâna dâhil olursa akçe ile kifâyet kadar et ve tavuk alıvirüp muzâyaka çekdirmeyesin.

[s. 248]

Hüküm No: 630

Dîvânda Karamanlu Çavuş ile gönderildi. Fî 22 Ra [984].

İstanbul kâdısına hüküm ki:

Hâlâ mahrûse-i İstanbul'da Eynebeyi mahallesinde müslimânlar içinde kefere tâ'ifesi hamr satup ve sarhoş olup müslimânların ehl-i beytine ta'arruz eyledükleri ve ketencilerin kemeri kurbunda ba'zı kefere evleri ve çarşuda bozacı dükkânı ve bakkâllar dükkânlarından hamr bey' eyleyüp ve dükkânlar ashâbı olan kefere dükkânları içinde âdemler getürdüp hamr içürüp serhoş eyleyüp ahâli-i mahallenin ehl-i beytine dahl ü ta'arruz eyledüklerinden mâ'adâ mahallenin hıdmetkârların ihtilâl idüp nice fesâd ü şenâ'ate sebep oldukları ahâli-i mahalle şikâyet eyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup müslimânlar oldukları mahallâtda hamr bey' etdürmeyüp ve aleniyyen kefereye şübh-i hamr etdürmeyüp şî'âr-ı küfür

izhârından men' eyleyüp zikr olunan dükkânları yokladup içlerinde hamr bulunursa izâle idüp dükkân sâhibların şer'le te'dîb idüp muhkem tenbîh ü te'kîd eylesesin ki min-ba'd dükkânlarında hamr bey' eylemeyüp şer'-i şerîfe muhâlif iş eylemekden ziyâde ihtirâz eyleyeler şöyle ki; ba'de't-tenbîh [itâ'at] eylemeyüp eğer zikr olunan Ketenciler mahallesinde ve eğer sâ'ir müslimânlar olduğu mahâllâtda keferetâ'ifesi emr-i şerîfe muhâlif hamr bey' eylemeyüp vech-i meşrûh üzere te'addî iderlerse her kimler ise ale'l-esâmi yazup arz eylesesin ki küreğe konula ve Gümrûkhane mahallesinde Madyos nâm zımmî evin meyhâne idüp müslimânlara şarâb satup her gece fesaka cem' olup fesâd itmekden hâlî olmayup cümleye zararı vardır deyü ahali-i mahall şikâyet itmeğin ol meyhâneyi dahi ref' eyleyüp min-ba'd ol evde hamr komayup izâle eylesesin.

Hüküm No: 631

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 23 Ra [984].

Bursa beyine hüküm ki:

Yenişehir hâslarına ve tevâbi'ine sene 978 rebî'u'l-âhîrin beşinci gününden iltizâm ile emîn olan Mehmed Çavuş'un teslimâtından gayri yüz on bin beş yüz yetmiş dokuz akçe bâkîyesi olup emlakı ve esbâbından tehsîl olunmak için sâbıkâ hükm-i şerîfim gönderildikde Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp mezkûr Mehmed Çavuş'un ol cânibden olan hasları 85000 bin akçeye hazîne zamânına değin tarîk ile satilup üç dört aya değin tahsîli mukarrerdir deyü i'lâm eylemiş idin ol zamândan berü yedi ay geçüp ma'hûd olan zamândan tecâvüz eylemekde ol bâbda mâliye cânibinden mufassal hükm-i hümayûnum yazilup tahsîli fermân-ı şerîfim olmuşdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup aslâ bir an te'hîr ü terâhi itmeyüp zikr olunan çiftlikleri alan kimesneyi getürdüp çiftlik bahânesi her ne vechile olursa bî-kusûr tahsîl ve zuhûra getürüp alup mu'accelen Âsitâne-i sa'âdetime yarar âdemlerinle irsâl ve hîzâne-yi âmireme teslim etdüresin şöyle ki; bu def'a zikr olunan akçe tahsîl ve irsâl eylemeyüp ihmâl eylesesin sana tazmîn olunmak mukarrerdir ana göre bâb-ı ihtimâmda dakîka fevt eylemeyüp ve mâliye tarafından irsâl olunan hükm-i hümayûnum mücebince amel eyleyüp ale't-ta'cîl tahsîl ve irsâli bâbında envâ'-ı sa'y ü ikdâm eyleyüp ihmâl eylemeyesin.

[s. 249]

Hüküm No: 63 Hüküm No:2

Mısır çavuşlarından Receb'e virildi. Fî 23 Ra [984].

Mısır beylerbeyisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîfim vârid olup Dimyat kapudânı Mehmed *dâme izzühu* üç pâre kadırğa ve ümerâ-i Mısır'dan Şâkir *dâme izzühu* bir pâre kadırğa ile ki cümle dört pâre gemiye Mısır kullarından cenkçi ile mükemmel idüp Donanma-yı hümâyûna gelüp vâsıl olasız deyü fermân olunmağın müşârün-ileyh Şâkir ve Mehmed *dâme izzühuya* dört pâre gemiler ile hâzır-ı müheyyâ olup ve barut ve peksimed almak için İskenderiye'ye gelen Kocaili beyi Hamza *dâme izzühu* ile ma'an Donanma-yı hümâyûna müteveccih olmak sadedinde iken İskenderiye limanına bir pâre Françe gemisi gelüp ... beş kıt'a ve Malta'nın beş kıt'a kadırgaları ve iki pâre kaliteleri korsanlığa kalkup ekser ihtimâl beyler ve kapudânlar bu câniblerden ayrıldıkları gibi bu câniblere gelmek üzere oldukların haber virmeğın cümle beylerin gelüp biribirlerinden ayrılmayup bu câniblerde muhâfaza üzere olurlarsa in-şâ-Allah envâ'-ı yüz aklıkları tahsîl olmak müyesser olup fe-ammâ dört pâre gemi Donanma-yı hümâyûnumuza gelmesi fermân olunan dört pâre kadırğa ol câniblerde muhâfaza üzere olmaların emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda müşârün-ileyh Mehmed ve Şâkir *dâme izzühuya* muhkem tenbîh ü te'kid eylesesin ki Donanma-yı hümâyûnum için hâzır oldukları dört pâre kadırğa ile ol cânibleri gereği gibi muhâfaza eyleyüp küffâr-ı hâk-sârdan bir mahalle zarar irişdirmekden ziyâde ihtirâz eyleyüp ve İskenderiye'de metâ' tahmîl idüp deryâya çıkan gemileri muhâfaza iderek Rodos'a getirüp ve Rodos'da bulduğı gemileri dahi İskenderiye'ye emîn ü sâlim alup gidüp mahalline irsâl eyleyüp memleket ü vilâyetin ve deryâ küffârlarının ve bi'l-cümle gidüp gelen ecnebî gemilerinin muhâfazası bâbında envâ'-i ikdâm ü ihtimâmların vücuda getüresin ve ol etrâfin muhâfazasında İskenderiye Kapudânı Şa'bân *dâme izzühu* bile olup ol cevânibinin hıfz u hırâsetinde dakîka fevt etmeye.

Hüküm No: 633

Bu dahi mezbûr gark olmağla tekrâren yazılıp Mısır'da mukâta'acı olan Ali'ye verildi. 3 C 984.

Mısır beylerbeyisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp ümerâ-yı Mısır'dan dört yüz yigirmi bin akçe sâlyâneye mutasarrıf olup Gazze muhâfazasında olan Kul Mahmud *dâme izzühu* berâtın tecdîd itdirmeyüp ve pişkeş göndermemiş iken hilâf-ı şer'-i şerîf sâlyânesin taleb ider deyü arz eylemişsin imdi berâtın tecdîd etdürmeyüp ve pişkeş göndermeyen ümerâyâ sâlyânesin virmeğe rızâ-yı şerifim yokdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda madam ki müşârün-ileyh Kul Mahmud *dâme izzühu* kânün üzere bi't-tamâm pişkeş gönderüp berâtın Âsitâne-i sa'âdetimden tecdîd ettirmeye sâlyânesin hazîne-i Mısır'dan virmeyesin.

[s. 250]

Hüküm No: 634

Mısır çavuşlarından Receb'e virildi. Fî 23 R [984].

Bu dahi Ali'ye virildi. 3 C sene 984.

Mısır beylerbeyisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp kadîmü'l-eyyâmdan bu diyarda altı **dört** nâhiye bir kâdılık iken vilâyet ma'mûr ve abâdan ve re'âyâsı refâhiyet ü itmînân üzere idiler şimdiki hâlde üç dört nâhiye bir kâdılık ve bir kâdılıktan bir ili nâhiye ayrılıp müstakil kâdılık olmağla memleket ve vilâyetine kemâl mertebe ihtilâl virdüğün bildirmişsin ma'lûm-ı şerîfim oldu. İmdi memleket ve vilâyetin re'âyâ vü berâyâsı refâhiyet üzere olup ma'mûr olması benim dahi aksâ-i murâdımdır eyle olsa hâlâ Südde-i sa'âdetimde şöyle istimâ' olundığı vilâyet-i mezbûrede olan kâdılıkların köylerinden ba'zı hilâf semtde olup re'âyâsın şer'-i şerîfe mürâca'atda küllî müzâyakaları olup ba'zı kâdılığın dahi ta'yîn olunan yazusu az olup lâkin köyleri ziyâde olmağla berâtların ta'yîn olunan mahsûlleri küllî olup ve ba'zı kâdılığın yazusu ziyâde olup köyleri az olmağla mahsûli cüz'î olur imiş. İmdi ol asl semtinde olmayan köyleri kangı kâdılığa karîb ise anın kâdılığına ilhâk olup mahsûli az olanların semtine karîb mahsûli ziyâde olan nâhiyelerden köyler ilhâk olunup ale's-seviye tevzî' olunup ta'adül olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup muktezâsı ile müşâvere idüp dahi bir gâyet müstakîm kâdı tedârük idüp vilâyet-i mezbûrede olan kâdılıkların nâhiyelerine gönderüp vech-i meşrûh üzere olan ahvâllerin hak üzere onat vechle görüp dahi fi'l-vâkı' bir kâdılıkda olan köyleri semtinde olmamağla re'âyâsının şer'-i şerîfe mürâca'atda müzâyakaları var ise ol semtte karîb olan kâdılığa ilhâk idüp anın mahsûline noksân olursa semtinde olan az kâdılığın köylerinden münâsib olan köyleri ana ilhâk idüp ve berâtları mücebince mahsûlleri az olan kâdılığa köyleri ziyâde olup mahsûlleri küllî olan kâdılık köylerindense semtine karîb olan köylerden ba'zısının ifrâz idüp ol mahsûli az olan kâdılığa hatm idüp her birin tevzi' vü taksîm idüp defter idüp tasarruf etdürüp dahi defterinin bir sûretin Südde-i sa'âdetime gönderesin ve bi'l-cümle bir vechile adâlet idüp tevzî' ve defter etdüresin ki sonradan hilâf-ı şer'e mugâyir kimesneye te'addî olmak ihtimâl olmaya.

Hüküm No: 635

Mektûb getiren Semseddîn ve Mehmed nâm kimesnelere virildi. Fî 28 Ra [984].

Erzurum beylerbeyisine ve Erzurum ve Pertek kâdılarına sen ki Pertek kâdisısın mektûb gönderüp Pertek sancağı beyi olan Baysungur Bey şer‘-i şerîfe itâ‘at etmeyüp Şakaklu veled-i Cenklü aşîretinden hilâf-ı şer‘ dörder beşer yüz altunların alduğundan mâ‘adâ ba‘zısın dahi hilâf-ı şer‘-i kavîm döğüp anın darbinden vefat idüp ve bir kızı dahi eter basdurup katl idüp Zağvanlu ve gayri aşîretde dahi bunun emsâli hilâf-ı şer‘ zulumler idüp koyun ve altun ve esbâbların alup ve Kaçar ahalisinden Hazrenk nâm zimmîyi şer‘le katl icâb etmedin salb idüp ve Kızıl Makara nâm aşîret ağası olan Şemseddîn’in hilâf-ı şer‘ iki yüz altunun ve nice esbâbın ve mâlın alup sâ’ir bunun emsâli fukarâya [s. 251] te‘addî ve zulm eyledüğün arz etmişsin **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfim vardukda mezbûrın gelüp da‘vâ-yı hak idenler ile beraber idüp bir def‘a şer‘le fasl olmayup ve üzerinden on beş yıl geçmeyen husûsların onat vechile hak üzere teftîş idüp göresin arz olunduğı üzere mezbûr isnâd olunan husûsların vâkı‘ olup bi-hasebi’ş-şer‘-i-şerîf üzerlerine sâbit olursa ba‘de’s-sübût ashâb-ı hukûka müteveccih olan hakların alıvirdükden sonda vukû‘ı üzere yazup arz idesin ammâ hin-i teftîşde tamâm hak üzere olup tezvîr ü telbîsden ve şuhûd-ı zûrdan hazer idüp ve hilâf-ı şer‘-i kavîm iş olmakdan hazer idüp hakk-ı sarîha tâbi‘ olasın.

Hüküm No: 636

Dîvânda Ahmed Çavuş’a virildi. Fî 29 Ra [984].

Avlonya beyine ve Fenar ve Yenişehir ve Aydonat kâdılarına hüküm ki:

Havâs-ı hümâyûnumdan Delvine ve Avlonya sancaklarında vâkı‘ olan mukâta‘âtı zabt iden ümenâ vü mültezimîn teftîş olunup üzerlerinde zuhûr iden bakâyâ tahsil olunması- çün mâliye tarafından emr-i hümâyûnum virilmeğın **buyurdum ki:**

Vardukda te’hîr etmeyüp mezkûr sancakda olan ümenâ vü mültezimîn ale’l- gafle ele getirüp gaybet etmek ihtimâli olunları kal‘ada habs eyleyüp lâzım geldükçe sen ki sancak beyisin meclis-i şer‘e ihzâr idüp ahvâllerin teftîş olunup zimmetlerinde zuhûr iden bakâyâyı mâliye tarafından virilen emr-i hümâyûnum mücebince bi’t-tamâm tahsîl eyleyüp bakâyâsın edâ etmeğın te‘allül idenleri muhkem habs idüp arz idesin ve Delvine beyi Bâyezîd *dâme izzühun*un dahi ahvâlin yerlü yerinde teftîş ü tefahhus idüp zuhûr iden bakâyâyâ cevâb nedir alır ba‘zı mühimmâta sarf olundu derler ise kavî temessükler ibrâz iderse temessükleri mücebince muhâsebesin göresin ve eğer re‘âyâ üzerindedir deyü berâtın gösterir ise ve re‘âyâ zimmetindedir deyü musırr olurlarsa re‘âyâdan tahsîl idüp ve bi’l-cümle eğer müşârün-ileyhdir ve eğer sâ’ir ümenâ vü

mültezimîndir gereği gibi dikkat ü ihtimâmla yerlü yerinde muhâsebelerin görüp zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe bâkîlerin kodurmayasın ... bu def'a ber-taraf olmayınca olmayasın.

Hüküm No: 637

Bu dahi

Delviye beyi Bâyezîd *dâme izzühuya* hüküm ki:

Havâs-ı hümâyûndan zabt eyledüğün mukâta'ât mahsûlundan zimmetinde hayli mal-ı mîrî olduğu i'lâm olunmağın teftîş ü tahsîl olunması-çün Avlonya beyine ve Fenar ve Yenişehir ve Aydonat ve Avlonya kâdılarına emr-i hümâyûn gönderilmiştir **buyurdum ki:**

Vardukda aslâ te'allül ü bahâne etmeyüp zuhûr iden bakâyâya cevâbın nedir eğer kendü zimmetinde ise bilâ-tevakkuf bî-kusûr edâ idesin eğer ba'zı mîrî masârif dahi etdim dir isen kavî temessüklerin var ise müşârün-ileyhim müfettişlere teslîm eyleyüp muhâsebeni kayd ü işâret etdüresin eğer bi'l-fi'l re'âyâ zimmetindedir dir isen yerlerinde gösteresin ki tahsîl oluna ammâ mücerred hilâf olmak için zimmetinde mâl-ı mîrî olmayan re'âyâya gönderüp rencîde ettirmekten ziyâde hazer idesin ve bi'l-cümle bu bâbda mâliye tarafından virilen hüküm-i şerîf mücebince muhâsebeni gördürüp alâkan kat' eylesin şöyle ki; te'allül ü inâd eylemeyesin şer'le konulmayup gereği gibi mu'âteb ü mu'âkab olursın ana göre mukayyed olup zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî koymasın

[s. 252]

Hüküm No: 638

Kurşunlu kazâsında sâkin Ahmed nâm kimesneye virildi.

Kengiri beyine ve Kengiri ve Kurşunlu ve Milan kâdılarına hüküm ki:

Kurşunlu kazâsına tâbi' Kara Hamzalı nâm karyeden Dârendegân Ahmed ve Resûl nâm karrındaşlar girü Kurşunlu kazâsında mütemekkin Çeribaşı Dervîş'in oğullarının mezbûrlara ve sâ'ir re'âyâya hilâf-ı şer' etdikleri zulm ü dıyk için Rikâb-ı hümâyûnuma ruk'a sunup izhâr ü tazallum itdüklerinde ruk'anın sûreti ihrac olunup gönderilmiştir **buyurdum ki:**

Vardukda mezbûr çeribaşından ve oğullarından sûret-i ruk'ada mestûr olan husûslardan da'vâ-yı hak ider var ise husem muvâcehesinde bir def'a şer'le sorulup fasl olmuş on beş yıl mürûr olmayan mevâdı ber-müceb şer'-i kavîm onat vechile hak üzere teftîş idüp göresin erbâb-ı hukûka şer'le sâbit üzere hakların alıvirildikten sonra

mezbûrlardan ve oğullarından ne mîkdâr kimesnenin hakkı alınmışdır ve ne makûle haklar sâbit olmuştur sûret-i sicilleriyle yazup arz eylesin.

Hüküm No: 639

Akdağ kâdısı olup güherçile müfettişi olana hüküm ki:

Bundan akdem işlenen güherçile istihdâmı için sipâhî-zâdeler ta'yîn olmuş iken istihdâm olunmayup re'âyâ tâ'ifesi istihdâm olunmağın sipâhî-zâdelerden ücretleri bî-kusûr alıvirilüp istihdâm olunan re'âyâya teslim olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda bi'z-zât onat vechile mukayyed olup göresin fi'l-vâkı' hıdmet-i mezbûreye sipâhî-zâdeler ta'yîn olunmayup i'lâm olunduğı üzere re'âyâ tâ'ifesi istihdâm olunmuş ise anun gibi hıdmet etmeyen re'âyâya sipâhî-zâdelerden ücretlerin emrim üzere bî-kusûr alıvirilüp teslim etdürüp kimesneye zulm ü dıyk olunmakdan hazer idesin ve min-ba'd ta'yîn olunan sipâhî-zâdelere oligelen âdet ü kânûn üzere güherçile hıdmetine istihdâm eyleyüp re'âyâya ta'cîz etdürmeyesin ammâ şol re'âyâki ücret ile hıdmet etmek isteye ol-makûle rızâsıyla hıdmet idenlere dahi sipâhî-zâdelerden ücretleri alıviresin.

Hüküm No: 640

Niğde beyine, Hakluhisâr kâdısına hüküm ki:

Haklu Karahisâr kal'asında mahbûs olan Na'il ve Mustafa'dan hukûk-ı nâs alıvirdükden sonra hapisden itlâk olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda mezbûrı da'vâ-yi hak idenler ile mûvâcehe idüp bir def'a şer'le fasl olmayup on beş yıl mürûr etmeyen ahvâlde husemâ mûvâcehesinde muktezâ-yı şer'le hak üzere teftîş idüp göresin üzerine şer'le sâbit ü zâhir olan hukûkî ashâbına alıvirdükden sonra mezbûrı emrim üzere hapisden itlâk eylesin üzerine ne-makûle mevâd sâbit olup ne mîkdâr kimesnenin hakkı alıvirilüp ve ne zamânda itlâk olunduğın yazup bildüresin.

[s. 253]

Hüküm No: 641

Anadolu beylerbeyisine Çerkeş ve Ulak kâdılarına hüküm ki:

Çerkeş kazâsına tâbi' Sitan nâm karyeden İbrahim nâm kimesne Rikâb-ı hümayûna ruk'a sunup karye-i mezbûreden İvaz nâm kimesne Kubat ve Korkud ve Gani nâm oğulları ile evin basup iki bin akçesin ve nice esbâbın gâret eyleyüp te'addî etdüklerinde şer'le lâzım geleni yerine koyasın deyü nice def'a ahkâm-ı şerife virilüp ihzârı mümkün olmadığı da'vâsı fasl olmaduğın arz etmeğın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'im vardukda ihzâr-ı hak kalup gaybet iderler ise şer'le buldurulması lâzım olanlara buldurup getürdüp bir def'a şer'le fasl olmuş olmayup on beş yıl geçmeyen da'vâ değil ise ber-mûceb şer'-i kavîm teftîş idüp göresin kazıyye arz olunduğı gibi ise ki şer'le sâbit ü zâhir ola ehl-i ... sipâhî ise habs idüp arz idesin.

Hüküm No: 642

Dimyat Beyi Mahmud dâme izzühu ile kethudâsı olan sipâhî olanlardan Ahmed'e virildi. Fî 7 R [984].

İskenderiye beyi Şa'bân Bey'e hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Tobruk cânibinden sekiz pâre kaz gemisi yağlayup deryâyâ korsanlığa çıkdıkları sâ'at haber virdüğün emirü'l-ümerâi'l-kirâm Mısır beylerbeyisi Mesih *dâme ikbâluhu* mektûb gönderüp sana i'lâm eylemeğın Dimyat Beyi müşârün-ileyh Mahmud *dâme izzühu* ile yanında olan gemileriniz ile ne mıkdar hüccâc var ise rencber gemilerine tahmîl idüp Donanma-yı hümâyûn gemilerinden kalan barutı kendü gemilerinüze tahmîl idüp hüccâc gemileri yedekde olup Antalya'ya teslîm idüp andan gemilerinizde olan barutı Rodos hisârına teslîm eyleyüp ve deryâ yüzünü teccüss iderek bir cânibde tevakkuf eylemeyüp bu cânibin hâlf komayup ale'l-acele gelen diğher mâh-ı rebî'ü'l-evvelin evâ'ilinde sekiz pâre hüccâc gemilerin yükün olup mâh-ı mezbûrun altıncı gününde Antalya'ya teslîm olunup Rodos câniblerinden salınup deryâyı teccüss iderek Rodos'a varup barutı hisâra teslîm idüp ol cânibde bulunan mevsim gemilerin her ne mıkdar ise alup İskenderiye cânibine revâne olmak üzere olduğın i'lâm etmişsin imdi eyü tedârük olunmuş **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda üslûb-ı mezbûr üzere müşârün-ileyh ile ma'an hüsn-i ittifâk u ittihâd ile muhâfaza hıdmetinde mücidd ü merdâne olup gaflet ile a'dâ-yı bed-re'y gemileri tarafından bir mahalle zarar u gezend erişdirmekden ziyâde hazer idesin.

Hüküm No: 643

Bu dahi

Bir sûreti. Dimyat beyi Mahmud Bey'e Südde-i sa'âdetime İskenderiye Beyi Sinan *dâme izzühu* ile mektup gönderüp iki.

[s. 254]

Hüküm No: 644

Dîvânda Ahmed ibn-i Korkud'a virildi. Fî 10 Rebî'ü'l-âhır [984].

Alanya beyine hüküm ki:

Hâlâ Rikâb-ı hümâyûnuma ruka' sunulup sâbıkâ livâ-i mezbûrda eşirrâdan sûhte nâmına levendât cem' olup fukarânın mâlların ve rızıkların ve emred oğlanların almağın seninki sancak beyisin bu makûle ehl-i fesâdın haklarından gelesin deyü mukaddemâ ahkâm-ı şerîf vârid olmağın il-erlerin sürüp her bir karyeye yiğitbaşların sokup bir kaç neferini tutup haklarından gelüp ve nicelerinin dahi evleri ihrâk itmekle def' olmuş iken hâlâ livâ-i mezbûr ahâlisinden ba'zı kimesneler mu'în ü zâhir olup zâd ü zevâde virmekle zikr olunan eşirrâdan üç yüz mîkdârı kimesne cem' olup karye be-karye gezüp ok ve yayı ve bıçak ve tüfenkin cem' idüp fukarâdan ellerine gidene şartlayup sûhte geldikde karşı çıkup Osmanlı geldikde kaçasın deyü tenbîh ü te'kîd idüp ve karyelerde vaz' olunan yiğitbaşların katl eyleyüp ve sûhte tutmağa mu'âvenet itdünüz deyü nice kimesnenin kulakların ve **sinirlerin?** kesüp ve evlerin ihrâk idüp vilâyeti harâb etmişlerdir re'isleri olan **Sayab?** ve Cihar ve Ali ve Şemseddin ve Ebulleys ve Burçakoğlu ve Deli Mahmud ve Saru Dâvud ve Selim nâm sûhteler kırkar ellişer sûhte ile yürürler zikr olunan eşirrânın mu'în ü zâhir olanların haklarından gelinüp fukarâ âsûde hâl olmak bâbında emr-i şerîfim taleb olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda sen ki sancak beyisin bu bâbda gereği gibi ikdâm ü ihtimâm idüp zü'âmâ ve sipâh, il-eri mu'âvenetiyle üzerlerine varup şöyle ki; il virmeyüp muhârebe iderlerse demleri hederdir ol vechile nidâ idüp bâb-ı ikdâmda dakîka fevt etmeyesin şöyle ki; husûs-ı mezbûre sipâh tâ'ifesi mu'âvenete gelmeyüp te'allül ideler anun gibileri isimleri ve tîmârlarının baş karyeleriyle arz eylesesin ki tîmârı eline il erinden mu'âvenet etmeyüp emr-i şerîfe muhâlif vaz' idenleri dahi yazup Dergâh-ı mu'allâya arz eylesesin ki Kıbrıs'a sürüle.

Hüküm No: 645

Bofça? subaşısına virildi. Fî 2 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

İstanbul kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i hümâyûnum gönderilüp İstanbul yalıları görilüp tarîk-i âmme ve hisâr dîvârına olan zararları ref' etmek emrim olmağın emr-i şerîfim mücebince mi'mâr ma'rifeti ile yalıları gezüp ba'zı çeşme ayakları tarîk-i âmme cârî ve ba'zı yerlerde kâriz olup delinüp tarîk-i âmme cârî olup ve ba'zı dahi kal'a dîvârından çıkup tarîk-i âmm üzerinde olmağla ayende vü ravendeye zarar idüp zikr olunan kâriz yerler cârî olduğu mahallerde yeryer kemer olup veyahud yer altında kâriz olup tarîk-i âmme olan zararı def' olmak mühimmâtdan olmağın ol asl tarîk-i âmmeye zararı olan yerleri defter eyleyüp imzâlayup Südde-i sa'âdetime irsâl eylediğın bildirmişsin. İmdi; yazup gönderdiğın defterin bir sûreti aynî ile sana gönderildi zikr olunan defter

mûcebince vâkı‘ olan zararların çeşme ayakların ve kârizler görmek tedârüki olursa ... bu vechile olur mı emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda fermân-ı şerîfim mûcebince irsâl olunan defterde mestûr olan zararları şer‘le def‘ü ref‘ eyleyüp min-ba‘d tarîk-i âmmeye zarar virir nesneleri komayup ammâ bu bahâne ile tarîk-i âmme ve hisâr dîvârlarına zararı yoğ iken kimesnenin mülküne ve vakfına şer‘le zarar eylemekden ihtiyât eylesin.

[s. 255]

Hüküm No: 646

Budun çavuşlarından Sinân virildi. Fî 5 Rebî‘ [984].

Budun muhâfazasında olan Vezîr Mustafa Paşa’ya hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp Beç kralı tarafından memâlik-i mahrûseye dahl ü te‘addî olunmaz ise nakz-ı ahdî mûceb husûslardan ihtiyât ve hareketleri olursa Beç ili beyleri getürdülüp ve serhad ahvâli ale’t-tevâlî arz olunmak fermân olunmağın her husûsda mûcebi ile amel olunur lâkin bundan akdem Erdel voyvodası olup Leh krallığına irsâl olunan Baturi İştivan vilâyet-i Leh’e dâhil olup âyinleri üzere tahta geçüp vilâyetin zabt ü hükûmetine mübâşeret idüp ve mürd olan Leh kralında kızın tezvîc idüp ammâ kırallığa mahsûs olan Koroj kralların yanına götüreren papaslar Re’is Arşinik nâm mel‘ûn ve ba‘zı Leh beyleri henüz inkiyâd ve itâ‘at eylemeyüp Beç kralına tâbi‘ olmağla henüz Koroja’ya gitmeyüp ve Beç kralı kendü oğlını vilâyet-i Leh’e kral nasb eylemek sevdâsından geçmeyüp bir bir asker cem‘inde olup memâlik-i mahrûsedan ba‘zı yirlere dahl ü tecâvüz eyleye ki Budun askeri mu‘âvenete varmağa mecâl olmaya deyü fikr ü fâsidi olduğu **Şiramer?** ile ve Tımışvar beylerbeyisi ümerâ ve sâ’ir askeri ile hâzır olup İç-ilden gelmesi fermân olunan ümerâyaya hâzır olmak için âdemler gönderildüğün bildürmişsin ol bâbda her ne demiş isen alâ-vechi’t-tafsîl pâyeyi serîr-i âlem-masîrime arz u takrîr olunup ilm-i şerîf-i âlem-şumûl-i hüsvânem muhît ü şamil olmuştur. İmdi; bundan akdem şimdiki İç-il ümerâsı lâzım değildir deyü i‘lâm eylediğün ecilden yerlü yerinde oturmak bâbında hükûm-i hümayûnum irsâl olunmuş idi varmadıkları münâsib oldu re‘âyânın terekesi dahi peymâl olmadı ammâ anun gibi lâzım olursa haber âdem gönderüp emr-i sâbık mûcebince hıdmete da‘vet eylemek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda dâ’ima mukayyed olup a‘dânın fikr-i fâsid ve hayâl-i hasidleri ne idüğün tetebbu‘ u tecessüs etmekden hâlî olmayup dahi anun gibi bir cânibe hareket idüp memleket ü vilâyete dahl ü ta‘arruz idüp mâ-beyninde mün‘akd olan ahd ü emâna muhâlif efâle mübâşeret idüp veyahud Leh vilâyetine tecâvüz idüp veya Beç

iline girüp virgü taleb iderlerse siz dahi asâkir-i nusret-me'âsirle yat u yarağınız ile hâzır u âmâde olup fırsat el virüp mahal iktizâ etdüğüne göre anların memleketine bir taraftan ta'arruz idüp yapışasız ammâ anlardan tarafından sulh u salâha muhâlif vaz'-ı sūdūr eylemedin bu cânibden anların memleket ü vilâyetine ve re'âyâ vü berâyâsına dahl ü tecâvüz olmak câiz değildir ale'l-husûs nakz-ı ahd ü emâna ve muhârebe ve mukâtele evâni olmayup şerâit-i ahd ü emânı kemâ-yenbâgî ri'âyet ve müdârât ve müvâsât hengâmıdır Leh vilâyetine duhûl iderlerse asker-i zafer-eser anların akablarince Leh'e varmak emr-i asîrdir nihâyet biz dahi Beç'e tâbî' olan yerlerine ta'arruz idüp ve münâsib görüldüğü üzere a'dânın nusret ve fesâdların def' ü ref' idüp mühimm-i emken iken memleket ü vilâyetin tenciye ve a'dâ-yı bed-re'yi kahr u tedmîr etmek bâbında envâ'-ı mesa'i-i cemîlenüz zuhûra getüresin ve bi'l-cümle ol cevânibin cumhûr-ı umûri senün re'y-i isâbet-karînine tefvîz olunmuşdur şerâit-i ahd ü emâna ri'âyet idüp şimdiki nâ'ire-i fitne vü fesâdın işti'âlinden ziyâde ihtiyât eyleyüp gaflet ile ırz u nâmûs-ı saltanata müğâyir vaz'-ı sūdûrundan dahi ziyâde hazer idüp bâb-ı ihtimâmda dakîka fevt eylemeyesin ve a'dâdan vâkıf olduğın ahbâr ile sâ'ir lâzımü'l-arz olan ahvâli i'lâmdan hâlî olmayasın.

[s. 256]

Hüküm No: 647

Ali Çavuş'a virildi. Fî 4 Cumâde'l-evvel sene 984.

Samakov kâdisına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp seyyîdetü'l-muhaddemât ilh. evkâfindan ... ve ... nâm karye ahâlisi nefsi-i Samakov'da emr-i şerîf mücebince üç re's menzil bâr-gîrleri sâ'irlerin emr ile mu'âf olup hâlâ Samakov'da menzil bâr-gîrleri olandan Samakov etrâfında olan karye halkı me'âdete hıdmet etmekle tekâlifiyeden mu'âf olup her bâr ulaklar geldikde ayende vü ravendeden ulak bâr-gîrine küllî muzâyaka çekilüp bu sebep ile umûr-ı mîrî avk u te'hîr olunup zikr olunan karyeler yerine kazâ-i mezbûrede Selha ve Radovnik nâm karyeler ahalisi menzilci ta'yîn olunmak münâsib idüğün bildirmiş idi **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda zikr olunan Selha ve Radovnik nâm karyeleri menzilci olan karyeler halkının mu'âfiyeti üzere menzil bâr-gîrleri virüp ulaklar hâzır etdürüp yolcu bâr-gîrlere müzâyaka verdimeyesin.

Hüküm No: 648

Kocaili sancağında vâkı' olan kâdırlara kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân livâ-i mezbûr beyinin kâ'im-makâmı olan () *zîde mecdühuya* hüküm ki:

Ol câniblerde hıfz u hırâset olunup zuhûr iden harâmîler ele getirülmek için livâ-i mezbûr sipâhîlerinin bir mîkdârı Donanma-yı hümâyûndan alıkonmuş idi. Ba'zı harâmî ve hırsuz zuhûr eyledüğü i'lâm olunmağın ele getirülmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda te'hîr ü terâhi etmeyüp anun gibi zuhûr iden hırsuz ve harâmîyi hüsn-i tedbîr ve tedârûkle ele getirüp dahi fesâd ü şenâ'ati sâbit ü sicill olanlardan şer'ân kîsâsı lâzım gelenlerin muktezâ-yı şer'-i kavîm üzere haklarından geldirüp salb u siyâsete müstahak olmayan ehl-i fesâdı mukayyed ve mahbûs sûret-i sicilleri ile Südde-i sa'âdetime gönderesin ki küreğе konula şöyle ki; muhâfaza için alıkonılan sipâhîler zuhûr iden hırsuz ve harâmîleri ele getürmekde ihmâl eyleyeler dirlikleri alınmak mukarrerdir ana göre tenbîh eylesesin ki gereği gibi mukayyed olup ehl-i fesâdı ele getürmek bâbında envâ'-ı sa'y-ı ihtimâm eylesesin.

Hüküm No: 649

Osmân Çavuş'a virildi. Fî 10 Rebî'ü'l-âhır 984.

Delvine beyi Bâyezîd dâme izzühuya hüküm ki:

Defa'âtle ahkâm-ı şerîfe gönderilüp uhdende olan mâl-ı mîrîden bâkî var ise bi't-tamâm tahsîl idüp Hızâne-yi âmireye irsâl ü îsâl eyleyüp zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî komayup kat'-i alâka eylesesin ve bu emrim olmuş iken bu zamâna değin tahsîl olunup gönderilmemeğe bâ'is nedir bu bâbda ziyâde me'sûl ü mu'âteb olmuşsındır **buyurdum ki:**

Bu def'a hükmi-i şerîfim vardukda aslâ te'hîr ü terâhî etmeyüp zimmetinde olan mâl-ı mîrîyi mukaddemâ Divan-ı hümâyûnum ve mâliye tarafından irsâl olunan ahkâm-ı şerîfe mücebince bî-kusûr tahsîl idüp Hızâne-yi âmireye irsâl ü îsâl eyleyüp zimmetinde bir akçe bir habbe bâkî komayup eğer ba'zı masârif-i mühimmeye sarf olunmuşdır dir isen kavî temessüklerin var ise ibrâz idüp yok ise aslâ te'allül etmeyüp bi't-tamâm haklaşup, bu def'a kat'-i alâka etmelü olmayasın şöyle ki; ihmâl idüp girü avk u te'hîr idersen bedel-i ebedî ile me'sûl olman mukarrerdir hiçbir vechile özrün makbûl olmak ihtimâli yokdur elbette bu def'a kat'-i alâka etmeyince olmayasın.

[s. 257]

Hüküm No: 650

Kütâhiyyelü Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 21 Rebî'ü'l-âhır [984].

Anadolu beylerbeyisine Lazkiye ve Şuhud ve Eğrigöz kâdılarına hüküm ki:

Siz ki kâdılarsız mektûb gönderüp bu cânibde ehl-i fesâd cem'iyetden hâlî olmayup haklarından gelmek için ahkâm-ı şerîf vârid olup vülât ve hükâm muhâfaza-i vilâyet

içün olmağın ele getürmek ve haklarından gelüp emr-i şerîfi icrâ etmen lâzım iken ele getirülüp habs olundukda veya haklarından gelinmek kasd olundukda bi-nihâye eşirrâ tevâbi'leri olup habsden çıkardın ve der-i devlete arz etmek yohsa azliniz sorulmadan bir yazacak kâğıd da yokmudur sizden ruka' sunarız deyü envâ'-ı iftirâ ile nicesin ruka'sın yazup mübâşirine hapisden gönderüp dil-i zarlar idüp ve mübâşir olan nevvâb ü hüddâma iftirâlar idüp ruka' sunarız deyü tahvîf etmekle şer'-i şerîf icrâsı eşirrâ yanında müşkil olmışdır bu hâl ile ehl-i fesâd nev'ân ruhsat bulup cem'iyet ile nice beller ve evler basup gâret-i emvâlden hâlî değillerdir cümleden nice yıldan berü fesâd ü şenâ'at üzere olan Konaroğlı dimekle ma'rûf hırsuz hakkında vârid olan emr-i şerîfde kıbelü's-sübût telefâtından? hazer oluna deyü emr olunmuş niye yıldan berü dağda bellerde mekânı olup fesâd üzere olan hırsuz meclis-i şer'e gelmek mukarrerdir ve ihzârlarına varan âdemlerden nicesin helâk ve mecrûh olmuşlardır muhârebe vü mukâtele iden ehl-i fesâdın demi heder olmak emr olmayınca il eri ve gayri ol makûle hırsuzun yarağına karşı varmakdan ihtirâz idüp bu sebeble vâkı' olan be-nâm hırsuzun haklarından gelinmek müyesser olmayup fesâdları gündün güne ziyâdedir bu cânibde Medine-i münevvere evkâfının ba'zı zâbitleri mâl-ı vakf ile İstanbul'a giderken mezbûr yolların basup seksen bin mıkdarı akçelerin ve esbâbların gâret idüp ve bir nefer âdemlerin katl itdükleri mesmu'mız olup mü'ekked emr-i şerîf vârid olmayınca şirretleri havfindan kimesneler üzerlerine varmakdan ferâgat etmişdir sûhtevât ve ehl-i fesâdın küllî cem'iyetleri vardır tedârük olunmazsa men'leri müşkildir Lazkiye kazâsında bir cemâ'at suhte yollar kesüp köylere salgun salup avrat ve oğlan hâlî olmayup ber-dârları Ömer nâm müfsid olup Demürce kazâsında bir sipâhî ve hatunun ve bir kul katl idüp malın gâret etdüklerin bildirmişsiz **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vusûl buldukda anın gibi ehl-i fesâd ve şenâ'ati meclis-i şer'e da'vet idüp gelmeyüp itâ'at-ı şer' itmeyüp harbe mübâşeret iderlerse ol ol asılların demleri heder olup kâtilden su'âl olmamak üzere her ne tarîk mümkün ve mutasavverse ele getürüp dahi ve fesâd ü şenâ'atleri sâbit ü zâhir olanlara aslâ mecâl virmeyüp mahallinde şer'e lâzım geleni icrâ idüp ... hilâf-ı şer'-i kavîm kimesneye iş etdürmeyüp ehl-i fesâda ruhsat virmeyesin ve ne mıkdar ehl-i fesâd ele getürüp kaç neferinin şer'le haklarından gelündüğün ve sâ'irlerin ahvâlî nice olduğun yazup bildiresin ve ele giren ehl-i fesâddan da'vâ-yı hak idenlerin dahi ahvâlleri görüp şer'le üzerlerine sübût bulan hukûkî ashâbına alıvirüp hilâf-ı şer' te'allül etdürmeyesin.

[s. 258]

Hüküm No: 651

Dîvânda ... Kâtibi Abullah Çelebi'ye virildi. Fî 21 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

Karışdıran beyine, livâ-i mezbûrda vâkı' olan kâdırlara hüküm ki:

Hâliyâ hükûmetinizde hâssa-yı hümayûnuma yarar balabanlar ve ... hâsıl olmağın cem'i için hâssa çakırcılarım zümresinden Kaytas irsâl olunmuşdur **buyurdum ki:**

Her birinizin taht-ı hükûmetinde hâsıl olup hâssa-yı hümayûnuma yarayan balabanlardan otuz sayyâh balaban ... doğanlar cem' idüp mezbûre teslîm idüp ve kaç sayyah teslîm defter idüp imzâlayup ve mühürleyüp Südde-i sa'âdetime irsâl eylesin.

Hüküm No: 652

Ahmed nâm kimesneye virildi. Fî 21 R [984].

Akkirman sancağı beyine Debre ve İsakçı kâdırlarına hüküm ki:

Siz ki kâdırlarsız Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp kal'a-i Kili'de müteveffâ Hâcî Mustafa'nın evkâfına kâtib olan Kara Hafız'ın vakf-ı merkûme te'addîsi teftîş için vâkıf-ı mezbûrın oğlu mîrîsinden vârid olan emr-i şerîf muktezâsına ahvâl-i vakf tetebbu' olundukda vâkf-ı mezbûr dokuz yüz yetmiş dokuz senesinde sicill-i mahfûz üç yüz on yedi bin akçe kayd eylediği ehl-i vukûf haberleriyle sâbit ü zâhir olmak mezbûr Kara Hafız ... oldukdan sonra ol sicill nâ-bedid olduğundan mâ'adâ vakf-ı mezbûrın husûnda vâkı' olan sicillâtın sibâk ve siyâkında ba'zı kimesnenin mesâlih-i sebb olup sûreti ihrac olmuş iken aslı sicilde ... cezâ cümleten gelmekle sicil **elbet?** kalup mesâlih-i nâs mu'attal kaldığı i'lâm eylemişsin imdi **buyurdum ki:**

Hükûm-i şerîfim vardukda husûs-ı mezbûrı onat vecihle tamâm hak üzerelerse kazıyye arz olduğığı gibi olup mezbûr Kara Hafız sicilli kat' eylediği gibi şer'le sâbit ü zâhir olursa bade's-sübût mesfûrı Akkirman'da olan mîrî kadırgaya gönderesin ki küreğe konula ve gönderdiğiniz kimesneye tenbîh eylesin ki; emrim üzere küreğe konulduğuna Akkirman kâdısından temessük getireler ammâ bu bâbda tamâm hak üzere olup gazez ve telbîsden ve hilâf-ı vâkı' iş etdürülmekden hazer eylesin.

Hüküm No: 653

İstanbul'da Yahudiler Dıragmanı Simon'a virildi. Fî 8 Ra [984].

Üsküp beyine ve kâdısına hüküm ki:

Nefs-i Üsküp mahâllâtından Eynebey ve Molla Mescidi ve Muhtesiboğlı dimekle ma'rûf mahalleler halkı Südde-i sa'âdetime âdem gönderüp zikr olunan mahalleler mâ-beyninde vâkı' olan vakf evler meyhâne olmağla serhoşdan ehl-i

beytimiz hamâma varamayup ve bizim mescide varmağa iktidârımız kalmamışdır deyü ol vakf evlerde olan meyhâneciler kâfir mahallesine nakl olunması ricâ eyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Göresin müslimân mahâllesinde sonra konmuş kefere ise veya sonradan meyhâne ihdâs olunmuş ise ref' idüp kefere mahallâtı arasında temekkin itdüresin ve kadîmi olan meyhâneleri dahi kefere tâ'ifesi cem'iyyetle şürb-ı hamr idüp serhoş çıkup esvakda müslümânlar arasında gezmeyeler.

[s. 259]

Hüküm No: 654

Ardahan beyininin kethudâsı olana virildi. Fî 12 Ra [984].

Erzurum beylerbeyisine hüküm ki:

Sâbıkâ Erzurum beylerbeyisi olan Hüsrev *dâme ikbâlûhu* Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp sâbıkâ hükm-i hümâyûnum irsâl olunup Küçük Ardahan beyi olan Mehmed *dâme izzühunun* aşîretlerine livâ-i mezbûre harâbelerinden Bistan ve Musan? tâ'ifesinden olmayup kimesnenin yazılı ve berâtlusı olmayan re'âyâdan olmayup müşârün-ileyh aşîretlerden ise âtıl u bâtıldan ihyâ vü abâdan idüp âhar yerde tîmâr olmamak şartıyla tîmâr virmek için defter olunup arz olunmak emrim olmağın müşârün-ileyhi yoklayup livâ-i mezbûre harâbelerinden beylerbeyileri berâtlarıyla tîmâr alup Bistan ve Musan? tâ'ifesinden ... ve nizâ'lu ve yazılı re'âyâdan olmayup sahîh müşârün-ileyhin aşîretinden olup ol serhadde hâlî ve harâbeden ihyâ vü abâdan idüp hıdmeti ve emeği sebkât idüp yüz otuz dört neferin tîmârları ve isimleri ile defter eyleyüp arz eylemeğın mezkûrlara âhar yerlerde tîmâr olmamak şartıyla tîmârları ibkâ olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin livâ-i mezbûrun hâlî ve harâbelerinden tîmâr alanlar sahîh müşârün-ileyhin aşîretinden olup Bistan ve Musan tâ'ifesinden ve kimesnenin yazılı ve nizâ'lu olan re'âyâdan değıller ise âhar yerlerde tîmâr verilmeyüp ol hâlî ve harâbe yerleri ihyâ vü abâdan etmek üzere defterde mestûr olan yüz otuz dört neferin tîmârların ibkâ idüp ellerinde olan berâtları mücebince tasarruf etdüresin.

Hüküm No: 655

Gönen kazâsında sâkin Mustafa nâm kimesneye virildi. Fî 10 Ra [984].

Hamîdili beyine ve Gönen kâdısına hüküm ki:

Sen ki sancak beyisin Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp sipâhî oğlanlarım zümresinden üç yüz üçüncü bölükdee yevmî yedi akçe ulûfeye mutasarrıf olan Amasyalı Mehmed ve Hamîd sancağında bin beş yüz akçe tîmârı olan Dîvâne Cafer ve

birinden Dîvâne Ali ve Maden ve Hasan ve Sefer ve İrad nâm kimesneler âlet-ı harble nısfü'l-leylde nefis-i Gönen'de sâkin olan Mustafa nâm kimesnenin evin basup üç dört yerin mecrûh idüp cümle esbâbın gâret itdükleri i'lâm eyledüğün ecilden mezkûr Mehmed'in ulûfesin kat' olunup ve merkûm Cafer'in tîmârı alınup ele getirilüp ahvâlleri teftîş olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda te'hîr etmeyüp mezkûrları ele götürüp gaybet üzereler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp ahvâllerin hak muvâcehesinde hak üzere teftîş u tefahhus idüp göresin fi'l-vâkı' mezbûrlar arz olunduğı üzere mezbûr Mustafa'nın evin basup kendüsi mecrûh ve esbâbın gâret itdükleri şer'le sâbit ü zâhir olursa merkûm Mustafa'yı şer'le sâbit ve müteveccih olan hakkın hükm idüp bî-kusûr alıvirdükden-sonra mezkûrları muhkem habs idüp vâkı' olan fesâd ü şenâ'atleri sâbit ü zâhir olduğı üzere mufassalan yazup arz eyleyüp haklarında vâkı' olanı sûret-i sicilleriyle gönderesin sonra mezkûrlar hakkında emrim ne vechile sadır olursa mücebiyle amel eylesin.

[s. 260]

Hüküm No: 656

Karahisâr beyinin kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 11 Ra [984].

Karahisâr-ı sahib beyine ve livâ-i mezbûr kâdılarına hüküm ki:

Sen ki sancak-beyisin Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp livâ-i mezbûrede vâkı' olan ehl-i fesâd ü şenâ'at serbest tîmâra varup ilticâ idüp serbest tîmârlar ashâbından taleb olundukda ele virmeyüp himâyet eyledikleri ecilden ehl-i fesâd yevmen fe-yevmen fesâd ü şenâ'atlerin ziyâde idüp ele getürmediklerin bildürmişsin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda anun gibi fesâd ü şenâ'at iden ehl-i fesâd ele girmeyüp serbest tîmâra varup ilticâ iderse her kangı kimesnenin tîmârına varup ilticâ iderlerse sâhiblerinden taleb eyleyüp zuhûra getürdüp ahvâlleri husemâ muvâcehesinde muktezâyı şer'-i kavîm üzere bir defa' şer'le fasl olmayup on beş yıl terk olmayan husûsların ber-mûceb şer'-i şerîf onat vecihle hak üzere göresin anun gibi fesâd ü şenâ'atleri sâbit olanların sipâhîler ise habs idüp arz eylesin değiller ise şer'le lâzım geleni icrâ etdürüp hârice alup gitmeğe komayup ve bedel-i siyâset deyü akçelerin aldirmayup bu bahâne ile serbest tîmârlar mahsûlune dahl olmakdan ziyâde hazer eylesin şöyle ki; serbest tîmârlar sâhibleri ehl-i fesâda himâyet idüp mu'în olup taleb olundukda ele virmeyüp emre muhâlefet ider ise emr-i şerîfe muhalefet idüp istemiyenler kimler ise ale'l-esâmî yazup defter eylesin ki dirlikleri alına.

Hüküm No: 657

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 16 Ra [984].

Konya kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp diyâr-ı Karamanda olan ümenâ vü ummâl müfettişleriyle ittifâk idüp geçen güz evvelinden berü İstanbul'a gönderilmesi emr olunan zahîrenin arzı husûsunda hilâfa vâkı' sicill etdikleri i'lâm olunmağın teftîş olunup arz olunmak emrim olmağla ol diyârın ehl-i vukûf ve bi-garaz müslimânlardan tecessüs ü tefahhus olundukda cem-i' kesîr haber virüp geçen güz evvelinden bu ana gelince gâyet ile eyü ve pâk buğdayın kîlesi Konya kîlesidir. Osmanî vukıyye ile yirmi beş vukıyye gelür on ikişer akçeye varmayanın altışar akçeye sük-ı Sultânîde fûruht olunagelmışdir deyü ana göre sûret-i sicill irsâl eyledikleri bildirmişsin ol bâbda dahi ner ne demiş isen ma'lûm oldı. İmdi gönderilen sûret-i sicillerim târihinden berü iki ay mürûr eylemişdir narh ahvâlî gâlibâ İstanbul'a tereke sürüldüğü zamâna kıyâs olunup ziyâdeye sicill olunmuş sâbıkâ ol vilâyetden İstanbul'a mübâlağa zahîre irsâl olunup arz eyledikleri üzere tereke narhı ol mertebe irtifâ' bulmuş idi hâlâ İstanbul'da tereke bir mîkdâr si'at üzere olmağla ol cânibden tereke gönderilmeyüp narh bir mîkdâr dahi terakkî bulduğu mukarrerdir ümenâ vü ummâl virdükleri mîrî tereke ana göre deynlerine mahsûb iseler gerekdir narh ahvâlî ehemmi-i mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda şimdilik narh-ı cârîye ne karrâr üzeredir anı onat vecihle tetebbu' idüp ana göre sicill idüp sûretin Südde-i sa'âdetime gönderesin ki ümenâ vü ummâlın virdikleri mîrî tereke ana göre deynlerine mahsûb eyleyeler ve bi'l-cümle narh ahvâline mukayyed olup ihmâl eylemeyesin ve umûr-ı kazâ evkâtına ihtisâb eylemeyüp vilâyet-i mezbûre mukâta'âtı nezâretinde müsâ'ade ve kudretin var ise yazup bildiresin ki nezârei umûrî dahi sana tefvîz oluna.

[s. 261]

Hüküm No: 658

Hasan re'ise virildi. Fî 16 Ra [984].

Midüllü beyine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Midüllü kal'sının ta'mîri için emr-i şerîf varid olup Madyo veled-i Yani nâm zımmî mi'mârlık ilminde mâhir yarar üstâd olup bundan akdem kal'a-i mezbûre ta'mîrinde mi'mârlık dahi idüp bu defa' dahi mi'mâr olmasın ehl-i vukûf olanlar ricâ etdiklerin arz etdüğün ecilden kal'a-i mezbûre mezkûr Madyos nâm zımmî mi'mâr olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda emrim mücebince zımmî-ı mezbûrı kal'a-i mezkûrenin ta'mîrine mi'mâr ta'yîn idüp sâ'ir binâ üstâdların dahi vakt-i zamânı ile tedârük fırsat fevt olmadın binâyâ mübâşeret idüp itmâma maslahat eylesin.

Hüküm No: 659

Bu dahi

İzmid ve Edremid ve Ayazmend ve Bergama ve **Tarhaniyat?** ve Karaburun kâdılarına hüküm ki:

Midillü beyi Mehmed Bey mektûb gönderüp bundan akdem taht-ı kazânuzda zuhûr idüp ele getirilen ehl-i fesâd ü şenâ'atın küreğe müstahak olan mücrimlerin cezire-i Midillü'de olan hâssa kadırgalara viresin deyü bundan akdem emr-i şerîf virülüp ol zamândan berü ol hükm-i şerîfle amel olunurken hâlen hükm-i mezbûr zâyî' olup tekrâr hükm-i hümâyûnum ricâ etdikleri ecilden hükm-i sâbık mücebince amel olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda fermân-ı sâbık mücbince taht-ı kazânuzda zuhûr idüp fitne ve fesâd üzere iken ele getirilüp şer'le katl lâzım gelmeyüp küreğe virmek icâb iden mücrimleri âhar yere göndermeyüp ber-karâr-ı sâbık Midillü'de olan hâssa kadırgaya teslim eylesin olagelen âdet ü kânûn üzere küreğe koşup istihdâm ideler ve ne mîkdâr kimesne mücrim nâmına gönderilürse sebep-i cürümleri ile sûret-i sicillerinin bir sûretin mühürleyüp Südde-i sa'âdetime gönderesin ki lâzım geldikde mürâca'at oluna.

Hüküm No: 660

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 1 R [984].

Eflak voyvodasına ve varınca yol üzerinde olan kâdırlara hüküm ki:
Hâlâ Südde-i sa'âdetime büyük imrâhorum olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed *dâme mecidühu* bir mühim husûs için Erdel vilâyetine gidüp yolda zahîresi husûsı tedârük olmağın emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak müşârün-ileyh her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olursa bulunan yerden akçeleri ile narh-ı rûzî üzere olan zâd ü zevâdelerin buldurup muzâyaka çekdirmemek bâbında ikdâm ü ihtimâm eylesin.

Hüküm No: 661

Bu dahi

Eflak voyvodasına Südde-i sa'âdetime büyük imrâhorum olan iftihârü'l-ileyh Mehmed *dâme mecidühu* Erdel cânibine gönderilüp lâzım olan zahîresi tedârük idüp âdem koşulup Erdel cânibine ulaştırılmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak müşârün-ileyhin lâzım olan zahîresin akçesiyle narh-ı rûzî üzre tedârük idüp dahi yarar âdemler koşup emîn ü sâlim üzere vilâyetine ulaşdırasın.

[s. 262]

Hüküm No: 662

Mustafa Çavuş'a virildi. Fî 21 R [984].

Akkirman beyine hâliyâ Bender ahâlisin Südde-i sa'âdetime ruka' sunup livâ-i mezbûr ahâlisinin davarları kadîmü'l-eyyâmdan Akkirman sahrâsında yürüyügelüp Leh keferesinden küllî te'addî olmağla mukaddemâ yer yer palangalar binâ olunmak fermân olmağla Boğdan voyvodasına kereste tedârük idüp gönderilmek için hükmi-şerîf gönderilmeğın on beş yıl mıkdarı ağaç getirildi binâ olunmak üzere iken voyvoda isyân etmekle kalmışdır muttasıl davarlarına gâret olmakdan hâlî olmuşız deyü bildürdükleri ecilden **buyurdum [ki]:**

Hükmi-şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'ım vusûl buldukda bu husûsa mukayyed olup göresin fi'l-vâkı' bundan akdem palanga ihdâs olmak için Boğdan'dan kereste gelüp ihzâr olmuş ise vech ü münâsib olan mahallerde üzerine olup müceddeden palanga ihdâs etdürüp memleketi hıfz u hırâset eyleyesin ve eğer hâzır bir nesne yoğ ise emr-i sâbık mücebince Boğdan voyvodasından taleb eyleyesin ve ne mıkdar kereste gönderdüğın yazup bildiresin.

Hüküm No: 663

Bu dahi

Akkirman kâdısına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâma mektûb gönderüp Akkirman sancağında merhûm ve mağfurun-leh Sultân Selîm Han *nevverallahü markadehu* evkâfi bed-hevâsına mîr livâ dahl etmeye deyü mütevellî hükmi-şerîf irâd idüp lakin ehl-i fesâd, fesâd etdüğın evkâfa tahassun etmekle haklarından gelinmek mümkün olduğın bildürmüşsin imdi ehl-i fesâddan siyâsete müstehak olan kimesneleri mahallinde haklarından gelmek sancakbeyi üzerine lâzımdır **buyurdum ki:**

Hükmi-şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'ım varıcak ehl-i fesâd ü şenâ'at olanlarından fesâd ü şenâ'ati sâbit ü zâhir olanlar eğer evkâfdadır ve eğer gayrindedir mîr-i müşârün-ileyh mahallinde şer'le lâzım geleni icrâ etdürüp hârice alup gitmeğe komayup bedel-i siyâset deyü nesne aldırmayup ehl-i fesâda ruhsat virdirmeyesin ammâ müşârün-ileyhin evkâfi min külli'l-vücûh serbestdir bu bahâne ile vakfa mute'allik müteveccih olan bed-hevâsına mîr livâ cânibinden kimesneyi dahl etdürmeyesin.

Hüküm No: 664

Mustafa Çavuş'a virildi. Fî 21 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

Bender beyine hüküm ki:

Boğdan voyvodası mektûb gönderüp Leh tâ'ifesi olugelene muhâlif ve memâlik-i mahrûseye karîb mahalde bir kaç yıl hukûk ve rüsûmun alınmasın deyü şart idüp müceddeden köy kondurdukların arz eyledi. İmdi Bender altına gelüp fesâd ü şenâ'at idenler mâ-beyninde ol-makûle kefere tâ'ifesi ve zikr olunan kefere kral tarafına dahi mutî' değillermiş **buyurdum ki:**

Vardukda Boğdan voyvodası ile haberleşüp dahi anın gibi olugelene muhâlif memâlik-i mahrûseye karîb mahalde gelüp kondukları vâkı' ise hüsn-i tedbîr ve tedârükle karye-i mezbûrenin keferesin dağıtup vâkı' olan binâların kal' idüp ol mahalde eseri binâdan nesne komayasın bu bâbda gereği gibi ikdâm üzre olup lâzım olan husûslara ikdâm eylesin.

[s. 263]

Hüküm No: 665

Oğlı Kasım Çelebi'ye virildi. Fî 22 R [984].

Rodos beyine hüküm ki:

Hâlâ Medine-i münevvere kâdisı olan akzâ-i kuzâtü'l-müslimîn ilh¹⁰⁴ Mevlânâ Muhyiddin gemi ile Rodos'a vardukda te'hîr olunmayup ehl ü ıyâli ile İskenderiye'ye ulaştırılmak emr idüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfim vusûl buldukda anın gibi müşârün-ileyh gemi ile Rodos'a varup vâsıl olduğu gemi te'hîr ü terâhi eylemeyüp müşârün-ileyhi ehl ü ıyâli ve tevâbi'î ve esbâbı ile emîn ü sâlim İskenderiye'ye ulaştırırsın.

Hüküm No: 666

Şam alaybeği Perviz virildi. Fî 22 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

Şam beylerbeyisine hüküm ki:

Vilâyet-i Şam'da ba'zı mesâlih düşdükte gediklü çavuşlar istihdâm olunmayup gediksiz mülâzım çavuşlar istihdâm olunup ve ba'zı kimesneler hacca gitmelü olduklarında imdâd mektubuyla vâcibü'r-ri'âye kimesneler ta'yîn olunan haklar kifâyet eylememekle hacc-ı şerîf hıdmetine ta'yîn olunan sipâhîlerin haklarından ve zahîrelerinden virilmekle sipâhîlerin haklarından ve zahîrelerinden virilmekle sipâhîler gelmeyüp hacc-ı şerîfin hıdmeti mu'attal kalduğı istimâ' olundu. İmdi; min-ba'd gediklü

¹⁰⁴ İlh: ilâ âhir kelimesinin kısaltılmasıdır.(sonuna kadar)

çavuşlarından gayri kimesne istihdâm olunmayup ve ol makûle kimesnelere kadîmden ta'yîn olunan vâcibü'r-ri'âye haklarından gayri hıdmete ta'yîn olunan sipâhîlerin hakların virilmemesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda emrim üzere min-ba'd gediklü çavuşlardan gayri kimesneleri mülâzım çavuş nâmıyla istihdâm eylemeyüp hıdmet düşdükte alaybeyleriyle bile hıdmetde bulunup mülâzım çavuşlarız deyü hıdmetden kaçup te'allül eylemeyeler ve hacc-ı şerîfe ta'yîn olunan sipâhîlerin haklarını ve zahîrelerin kimesneye virmeyüp ta'yîn oldukları hıdmete bi'z-zât hakları ve zahîlere ile irsâl eylesin sipâhi yerine hüccâcdan kimesneyi yazmıyasın.

Hüküm No: 667

Kütâhiyyelü Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 22 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

Sâbikâ Van beylerbeyisi Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp Hisâr Bey'i Zeynel Bey'in Yukaru cânibe varup gelen cäsûsların İsmâ'îl Mirzâ'nın üzerinde ne mıkdâr âdem olup ve hemşîresine mu'accelen Kazvin'e gelesün deyü haber gelmekle sür'at ile Kazvin'e teveccüh etdüğün ve ba'zı kimesnelerin gözlerin oydu deyü haber gönderdüğü bildürmişsin ma'lûm-ı şerîfim oldu **buyurdum ki:**

Min-ba'd dahi ol cânibden vâkıf u muttali' olduğın ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî i'lâm etmekden hâlî olmayasın.

[s. 264]

Hüküm No: 668

Bu dahi

İmâdiyye hâkimi Kamber Bey'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp akrabândan ve sâ'ir tevâbi' ve levâhıkından ba'zı husûsa Seyyîd Kasım ve Şah Rüstem serkeşlik üzere olup itâ'at ü inkıyâdları olmadukların ve bu asl serkeş olanların haklarından gelinmesi husûsın bildürmişsin. İmdi serkeşliğin fermân-ı şerîfe muhâlif vaz' idenler ele getirülüp habs olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak anın gibi serkeşlik eyleyüp dâ'ire-i itâ'at ü inkıyâddan hurûc eyleyen eğer zikr olunan kimesnelerdir ve eğer sâ'irleridir hüsn-i tedbîr ve tedârükle ele getirüp dahi habs idüp ahvâllerin yazup bildiresin.

Hüküm No: 669

Bu dahi

Cizre hâkimi Bedir Bey'e hüküm ki:

Hâlâ Imâdiyye hâkimi Kamber Bey mektûb gönderüp karındaşı Behrâm Bey senin yanında olup muttasıl fesâd ü şenâ‘at ve igvâ üzere olduğın bildirdi bu husûs için mukaddemâ hükm-i hümâyûn gönderilmişdi sâ‘irlere nasîhat idüp şirret ü şekâ üzere olanları men‘ idüp iskân idecek iken igvâ virüp muharrik-i fesâd olmak sana lâyük vaz‘ değildir bu husûsa aslâ rızâ-yı şerîfim yokdur bu bâbda menî‘-i fesâd olanlar her kimse gazab-ı hüsrevâneme mazhar olmak mukarrerdir **buyurdum ki:**

Varıcak mezkûr Behrâm Bey’i nasîhat ve gûş-mâl idüp aslâ yanında turgurmayup sancağına gönderesin ki karındaşıyla hüsn-i zinde-gâne üzere olup fesâd ü şenâ‘atden ferâgat idüp kendü hâlinde ola ve illâ fermân-ı şerîfime muhâlif vaz‘ idenler envâ‘-ı itâb u ikâba mekârin olurlar bilmiş olasın.

Hüküm No: 670

Bu dahi

Medine? Sancağibeyi İbrahim Bey’e hüküm ki:

Hâlâ fermân olunan sancağına gelmeyüp Cizre hâkimi Bedir Beğ yanında olup mufassal karındaşın Kamber Bey ile mâ-beyniniz nifak üzere olup fesâd ü şenâ‘atden mübâşeret üzere olduğun i‘lâm olunur münâsib değildir fermân-ı şerîfe muhâlif vaz‘ idenlerin haklarından gelinür te’hîr etmeyüp sancağına varman emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak aslâ te’hîr ü tevakkuf etmeyüp emr-i şerîfim mücebince müşârün-ileyhin yanından kalkup sancağına varup karındaşın ile hüsn-i ittihâd ü ittifâk üzere olasın şöyle ki; fermân-ı şerîfe mugâyir vaz‘ın zuhûr eyleye envâ‘-ı itâb ile mu‘âteb olman mukarrerdir ana göre hilâf-ı emr-i şerîf iş olmakdan hazer eyleyesin.

[s. 265]

Hüküm No: 671

Bu dahi

Haleb beylerbeyisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp Dulkadir beylerbeyisinden ba‘zı kadirge kerestesi tedârük olunup Birecik’e getürdülüp su yüzünden Basra’ya gönderirsiz deyü emrim olmuş idi hâlâ ol keresteden henüz kereste vâsıl olmaduğın Basra beylerbeyisi olup hâlâ Diyarbekir beylerbeyisi olan Osmân *dâme ikbâlûhu* mektûb ile i‘lâm etmeğın **buyurdum ki:**

Varıcak bu husûsa mukayyed olup Dulkadirlü beylerbeyisi ile haberleşüb mukaddemâ gönderilemesi fermân olunan keresteden bâkî kalmış varsa mu‘accelen gönderüp fermân-ı şerîf-i sâbık mücebince Birecik’e gönderüp dahi su taşgun olduğu zamânın mahâll-i me‘mûr göndermek bâbında ikdâm ü ihtimâm eyleyesin ve şimdiden

ne mıkđâr kereste gelüp gönderildüğü ve min-ba'd dahi ne kadar kereste gelmeğın tedârük olunduğın yazup bildiresin ve anın gibi Birecik'e gelen kereste bir yerde cem' olup gönderilinceye değın yağmur-ı vâsi'den hıfz etdürüp zarar irişdirmemek bâbında ihtimâm eylesesin.

Hüküm No: 672

Bu dahi

Dulkadirlü beylerbeyisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hük-m-i hümâyûnum gönderilüp Basra'da gemiler mühimmâtı-çün beylerbeyiliğine tâbî' olan yerden gemi kerestesi tedârük eyleyüp Birecik'e gönderüp Haleb beylerbeyisine teslîm eylesesin deyü emrim olmuşdı hâlâ Basra beylerbeyisinden mektûb gelüp henüz dahi kereste vâsıl olmaduğın bildirdi. İmdi; kereste husûsı mühimmâtdandır **buyurdum ki:**

Varıcak aslâ te'hîr etmeyüp fermân-ı şerîf-i sâbık mûcebince kereste husûsına mukayyed olup mu'accelen gönderüp mahâll-i me'mûra gönderesin ve şimdiden ne mıkđâr kereste gönderdüğın ve min-ba'd dahi ne kadar gönderilmek lâzım idüğın yazup bildiresin husûs-ı mezbûr mühimmâtdandır onat mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden hazer eylesesin.

Hüküm No: 673

Bu dahi

Basra beylerbeyisine ve Basra kâdısına hüküm ki:

Sâbıkâ Basra beylerbeyisi olup hâlâ Diyarbekir beylerbeyisi olan Osman *dâme ikbâlûhu* mektûb gönderüp Basra'da gemiler mühimmâtı-çün Birecik'den su yüzünden kereste göndermen fermân olunup lakin henüz dahi gelmedüğın bildirmeğın mu'accelen tedârük idüp gönderesin deyü Dulkadirlü ve Haleb beylerbeyisine mü'ekked hük-m-i hümâyûnum gönderilmişdir fermân-ı şerîfim mûcebince tedârük olunup gönderinüz **buyurdum ki:**

Varıcak gönderilen kereste husûsına mukayyed olup yağmurdan ve esiden hıfz u sıyânet etdürüp mahfûz yerde kurudup zarar u ziyân irişdirmekten ve telef olmakdan hazer idüp onat zabt etdüresin mûcebi ile emr-i sâbık mûcebince amel eylesesin.

[s. 266]

Hüküm No: 674

Bu dahi. Fi't-târîhi'l-mezbûr

Sâbıkâ Bağdâd beylerbeyisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Yukaru Cânib'e mute'allik ba'zı ahvâl i'lâm etmişsin mufassalân ma'lûm-ı şerîfim oldu **buyurdum ki:**

Varıcak min-ba'd dahi yarar câsûslar gönderüp sahîh haber alup evzâ' u etvâr ve fikr ü hırâsetleri ne idüğün tamâm ittılâ'-ı tahsîl idüp dahi ma'lûmın olan ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî i'lâm etmekden hâlî olmayasın.

Hüküm No: 675

Cebe-hânelü Tepe? Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 13 R [984].

Edirne'ye varınca yol üzerinde olan kâdırlara hüküm ki:

Hâlâ Karadağlı ba'zı kâfirler tebdîl-i sûret idüp mektûbların Frengistan'a gitdikleri i'lâm olunmağın mezbûrlar ele götürölmek için Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Mehmed Çavuş'a irsâl olunmuşdur **buyurdum ki:**

Her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olursa bu bâbda gereği gibi mukayyed olup ayende vü ravendeden ol makûle şehirlü olanları yoklayup görüp her kangınızın kâdırlığında ol makûle mektûbıyla gelmiş kâfirler bulunursa mecâl virmeyüp tutup yanınızda olan mektûbların çavuşuma teslîm idüp ve kendülerin kayd u bend ile âdemlerünüze koşup Südde-i sa'âdetime gönderesin husûs-ı mezbûr ehemmi umûrdandır ana göre mukayyed olup basîret üzere olasın ammâ bu bahâne ile kendü hâlinde olanlara dahl olunmaktan ve kimesneden ahz u celb olmaktan ziyâde ihtirâz eylesin.

Hüküm No: 676

Hüsrev Paşa'nın kethudâsına virildi. Fî 17 Ra [984].

Erzurum beylerbeyisine hüküm ki:

Sabikâ Erzurum Beylerbeyisi Hüsrev mektûb gönderüp Kars sancağı Kızılbaş serhaddinde vâkı' hâlî ve harâbe yerler olup ma'mûr u âbâdan olmasın vilâyet-i mahrûseye nefâ'-i bâkî olduğu ecilden beylerbeyiler ol serhadd-ı müstekmili maslahatı için sahib-i aşîret olanlara ve bir serhad hıdmetin ihtiyâr eyleyen yarar kimesnelere mahâll-i semtinden kendü berâtı ile ekser üçer bin akçelik tîmâr tevcîh idüp tîmâr sâhibleri kavm u kabîle ile tîmârlarında sâkin olup kimi kızılbaş ve Gürcistân vilâyetlerinden terğîb ü istimâ'letle re'âyâ getirüp hâlî ve harâbeden aldıkları tîmârları kendü sa'y ü emekleri ile ma'mûr idüp zirâ'at ü harâset eyleyüp ol serhaddi memâlik-i mahrûse gibi şen ve abâdan olup erbâb-ı tîmâr ve re'âyâ vü berâyâ emn ü emân ve refâhiyyet ü itmînân üzere zikr olunan mahall-i semtinde tîmârlarında kadîmî mukîm ve defterlü re'âyâ olmayup aşîret hoş-nişîn olmağla emirlülerden ve tarîk ile tîmâra müstahak olanlardan kimesne tâleb olmayup livâ-i mezbûrun mahall-i semtinde

tîmârları sâhibleri ellerinde olup Südde-i sa'âdetimden berât-ı şerîf sâdır olunursa resm-i berâtlarından mîrîye küllî nefa' hâsıl olup ve ol serhad gereği gibi ma'mûr u abâdan olmağa bâ'is olduğu arz etmeğin eski beylerinin berâtları ile livâ-i [s.267] mezbûrede tîmâr[a] mutasarrıf olanların berâtları Südde-i sa'âdetden virmek için tezkereleri gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak min-ba'd kimesneyi mahall-i semtinden tîmâr virmeyüp bi'l-fi'l livâ-i mezbûrede ne mîkdâr kimesne beylerbeyi berâtıyla tîmâra mutasarrıflarsa İç-il sipâhîlerinden tâlib kimesne bulunmazsa âhar yerde tîmâr olmayup ve ellerinde olan tîmârların ma'mûr ve abâdan etmek üzere tezkeresin viresin ki Dergâh-ı mu'allâdan berât-ı hümâyûn virile.

Hüküm No: 677

Mısır çavuşlarından Receb'e virildi. Fî 27 Ra [984].

Mezbûr olmağla gark olmağla Mısır'da nehir mukâta'acısı olan Ali'ye tekrar yazılup virildi. Fî C 984.

Mısır beylerbeyisine hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Mekke-i mükerrreme ve Medine-i münevvere câniblerinden Âsîtâne-i sa'adete ba'zı masârif ve tevcîhât-ı gılâl için arzlar vâsıl olup surre teklifler olunmasın fehm olunur nukûda mute'allik Mısır-ı Kahire havâle olunmayup Cidde-yi ma'mûre iskelesi mahsûlünden ta'yîn olunmak münâsib olup ve gılâl tevcîhi için arz ricâ iderlerse ol dahi def' ve te'hîr olunup Mısır'a havâle oluna ki gılâl kemâl-i vüs'at üzere olup böyle muzâyaka zamânında teveccüh olunmaktan te'hîr olunup **mahlûli?** fehm olunur deyü bildürmüşsin. İmdi; bu cânibde surre mahlûlünden gayri nesne virilmez **buyurdum ki:**

Vardukda anun gibi bir tarikle gılâl tevcîhi için hükm-i şerîf alup varmış kimesnesi var ise gâyetle müstehak olanların vech ü münâsib olduğu üzere bir mîkdâr vazîfe ile taltîf idüp müstehak olmayanlara mukayyed olmayasın.

Hüküm No: 678

Bu dahi. Fî't-târîh

Mısır beylerbeyisine hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp hazret-i seyyidü'l enâm aleyhi efdalü's-salavât ve's-selâmın Medine-i münevverede vâkı' olan mescid-i şerîfleri kapularının perdeleri ve sâdât-ı kirâm ve ashâb-ı izâm rıdvân-Allahü te'âlâ aleyhim ecma'înin merâkîd-ı mutahhara ve meşâhid-i münevverelerinin kisve-i şerîfeleri dokuz yüz altmış üç senesinde tecdîd olunup bu zamâna değin yirmi yıl olmağın mezkûr perdeler ve

kisvelerin tecdîdi gâyet lâzım ü mühimdir deyü Medine-i münevvere kâdısı ve şeyhü'l-haramı olan akzâ-i kuzâtü'l-müslimîn Mevlânâ Kâdı Hüseyin *zidet fezâ'ilehü* arz ve defter gönderdi anların defteri mücebince ebvâb ve meşâhidi ale'l-esâmi defter idüp Südde-i sa'âdetime gönderdüğün ecilden buyurdum ki:

Vardukda arz olunduğı üzere irsal eyledüğün defterde mukayyed olan ebvâb ve meşâhidin perde ve kisvelerin sâbıkda tecdîd olunduğı üzere tecdîd idüp itmâma irişdikden sonra ne vecihle tedârük ve tecdîd eyledüğün ve ne mıkdar akçe sarf olunduğün yazup bildiresin.

[s. 268]

Hüküm No: 679

Dîvânda subaşıya virildi. Fî 22 Ra [984].

Erdel voyvodasına hüküm ki:

Hâlâ voyvodalık tebdil olunduğı fermânda sâ'ir erkân-ı devletime virilügedüğü üzere çavuşlarım başı kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim ilh. Hasan *zide mecdühu*'nun dahi mu'ayyen virgüsi olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda müşârün-ileyhin ta'yîn olunan virgüsi dahi sâ'irlerine viril geldüğü üzere tedârük idüp mu'accelen irsâl eyleyesin.

Hüküm No: 680

Mısır beyinin beyinin kethudâsına virildi. Fî 5 Ra [984].

Diyârbekir Beylerbeyisi Osmân *dâme ikbâlühûya* hükümki:

Imâdiye hâkimi iken fevt olan Sultân Hüseyin Bey'in karındaşı Murâd *dâme ulüvvühu* Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Basra'ya tâbî' Medine sancağı beyi olan Behrâm *dâme izzühu* Âsitâne-i sa'âdetden avdet idüp bu cânibe geldüğün kemâkân inâd ü muhâlefet itdüğünden mâ'adâ bir alay müfsid ile **Bederik'e?** varup anun tahrîki ile çift âdem gönderüp memleket ü vilâyeti dest-dirâzlık idüp nice müslimânları rencide vü remîde eyleyüp ve nice re'âyânın mâl ü menâllerin nehb ü gâret idüp ve bağların görüp envâ'i fesâda mübâşeret itdüğünden gayri cenâb-i emâret-me'âb Imâdiye hâkimi Kamber Bey *dâmet me'âliyehunun* nefsi-i Imâdiyye'den Elmas nâm bir karısun kaçırup bir müddet dahi Bederik'de veyahud Musul sâkin olup def' ü ref' olunmazsa çok fesâda sirâyet iderler deyü tevâbi' u levâhik ise ol diyârdan ref' olunmak lâzım olduğün bildürmeğün **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Basra'dan Diyârbekir'e gelürken Musul'e geldükde bu husûsu müşârün-ileyh Kamber Bey *dâmet me'âliyehü* ile müşâvere idüp dahi merkûm Behrâm'ı Basra'da olan sancağına gönderüp muhkem tenbîh ü te'kid eyleyesin ki inâd ü

muhâlefetden ziyâde hazer eyleye ve emr-i şerîfim üzere sancağına müteveccih olduğın yazup bildüresin.

Hüküm No: 681

Mustafa Çavuş'a virildi

Bender beyine hüküm ki:

Boğdan voyvodası mektûb gönderüp Leh tâ'ifesi olugelene muhâlif memâlik-i mahruseye karîb mahalde bir kaç yıl **sarraf?** rüsûmu alınmasun deyü şart idüp müceddeden ekdi kondurdukların arz eyledi. İmdi Bender iline gelüp fesâd ü şenâ'at idenler mâ-beyninde ol-makûle keferet tâ'ifesi olup ve zikr olunan keferet kral tarafına dahi mutî' değillerimiş eyle olsa **buyurdum ki:**

Vardırda Boğdan voyvodasıyla haberleşüp dahi anın gibi olugelene muhâlif memâlik-i mahruseye karîb mahalde gelüp kondukları vâkı' ise hüsn-i tedbîr ü tedârükle ... mezbûrenin keferesin dağıdup ve vâkı' olasin binâlar kal' eyleyüp ol mahâlde eser-i şüpheden nesne komayasın bu bâbda gereği gibi ihtimâm üzere lâzım olan husûslarda dakîka fevt eylemeyesin.

[s. 269]

Hüküm No: 682

Delü Sunat ... virildi. Fî 10 R [984].

Gelibolı ve Kavak kâdılarına hüküm ki:

Hâlâ Rikâb-ı hümâyûnuma ruka' sunulup kasaba-i Gelibolı'nın bi'l-fi'l subaşısı olan Sinân Subaşı'nın kâim-makâmı olup kasaba-i mezbûrenin muhtesibi olan Elrinbaşı oğlu dimekle meşhûr şerîr kasaba halkına şer'-i şerîfe muhâlif envâ'-i zulm u te'addî eyledüğünden gayri bir nesneye kâdı ma'rifeti ile narh virüldüğün nidâ vü tenbîh etmedin erken satdunuz deyü akçelerin alup kasaplardan koyun başına birer akçe ve her bir satudan sekizer akçe alup ve bunların emsâli zulm ü te'addîsinden nihâyeti yoktur deyü i'lâm itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda mezbûrın ahvâlin şehir halkının a'yânından bî-garaz kimesnelerden tefîş ü tefahhus idüp göresin fi'l-vâkı' mezbûrın kasaba-i mezbûre halkına ve ehl-i sûka ve hâricden gelenlere vech-i meşrûh üzere zulm u te'addîsin var ise yanınızda sâbit ü zâhir olduğın üzere mu'fassalan yazup Südde-i sa'âdetime arz eyleyesin bu bâbda hakk-ı sarîha tâbi' olup hilâfa vâkı' kazıyye arz olmakdan hazer eyleyesin.

Hüküm No: 683

Karaman beylerbeyisine hüküm ki:

Bundan akdem Alanya beyi olan () *dâme izzühunun* teftîşin fermânım olup ol bâbda Dergâh-ı mu'allam çavuşlarından Kara Ali oğlu Mehmed Çavuş mübâşir olmak emrim olmuş idi hâlâ mezkûr çavuş mübâşeretden ref' olunup müşârün-ileyhin teftîşi husûsı sâbıkâ gönderilen hükm-i hümâyûnum mücebince ta'yîn olunan kâdılar ile ma'an sen bi'z-zât görmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup müşârün-ileyhin teftîşi için sâbıkâ gönderilen hükm-i hümâyûnum mücebince ta'yîn olunan kâdılar ile sen teftîş eyleyüp ne kazıyyeye müncer olursa ahvâlî mufassal yazup bildiresin ve ol cânibde zuhûr iden ehl-i fesâdı dahi şer'le toprak kâdıları ma'rifetiyle teftîş eyleyüp fesâd ü şenâ'atleri sâbit olanlardan ve sipâhî olanların habs olanların arz eyleyüp olmayanlar bâbında muktezayı şer'-i şerîf ile lâzım geleni mahallinde icrâ etdürüp lâzımı'l-arz olan ahvâlî yazup bildiresin ammâ tamâm hak üzere olup hilâf-ı şer'-i şerîf iş olmakdan ve mübâşir olanların ahz u celb idüp ehl-i fesâda himâyet eylemekden ziyâde ihtiyâd eyleyüp cadde-i adâletden udûl ü inhirâf eylemeyesin.

[s. 270]

Hüküm No: 684

Mustafa Çavuş'a virildi. Fî 3 R sene 984.

Erdel voyvodası Batur Krişto Voyvoda'ya hüküm ki:

Hâlâ Eflak voyvodası mektûb gönderüp Nemçe keferesi leşker cem' idüp Erdel veya Boğdan ve İzladi? üzerine düşmek ihtimâli vardır deyü haber gönderdiğin bildürdüğünden gayri Leh vilâyetine dahi kasd itdükleri istima' olundu. İmdi; düşman tarafından gaflet câ'iz değildir **buyurdum ki:**

Varıcak düşman cânibinden basîret üzere olup memleket ü vilâyetin hıfz u hırâsetinde ve re'âyânın zabt u sıyânetinde ve a'dânın def' ü ref'î husûsunda mücidd ü mukdim olup vilâyet-i Erdel'e düşmenden kimesneyi dahl etdürmeyüp onat vechle zabt eylesin bir tarikle düşman tarafından voyvoda nâmıyla kimesne gelüp vilâyet-i Erdel'e müstevlî olursa sâbıkâ sana irsâl olunan fermân-ı şerîf mücebince muhâfazada olan düstûr-ı mükerrerrem vezîrim Mustafa Paşa *dâmet me'âliyehu* ve Tımışvar beylerbeyisi Cafer *dâme ikbâlühu* ile haberleşüp def' ü mazarrat-ı a'dâ ve zabt u sıyânet ü memleket ve re'âyâ bâbında vech-i münâsib görüldüğü üzere dîn ü devlet-i ebed-peyvend-i husrevânemize müte'allik umûrda envâ'-ı cidd ü ihtimâmınız zuhûra getüresin.

Hüküm No: 685

Trabzon beyine ve Görele kâdısına hüküm ki:

Hâlâ Rikâb-ı hümayûnuma ruka'lar sunulup nefsi-i Görele'de sâkin Ali Kethudâ dimekle ma'rûf za'îm dört nefer oğulları ve kırk elli nefer levendler ile yol basup hırsuzluk ve harâmîlik idüp ve on altı oturaklı bir kalite yapıdırup denizde gezüp yalıya karîb karyeleri yıkup yakup nice gemiler ve sandallar alup rızkını gâret idüp gemisin baturup bunların emsâli zulm ü te'addîsin nihâyeti olmayup sunulan dört kıta' ruka'nın sûretleri ihrâc ü irsâl olunup ahvâlî teftîş olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda mezbûr Ali Kethudâ'yı ve oğullarını ve sâ'ir huzûrî lâzım olanları meclis-i şer'e ihzâr idüp gaybet idenleri şer'le buldurmasın lâzım olanlara buldurup getürdüp sûret-i ruka'larda mestûr u mukayyed olup bir def'a şer'le fasl olunan mevâdı yerlü yerinde dikkat ü ihtimâmla hak üzere teftîş ü tefahhus idüp göresin fi'l-vâkı' mezbûr Ali Kethudâ ve oğulları ol mıkdar levendler ile hırsuzluk ve harâmîlik idüp ve levend kalitesin kullanup deryada dahi vech-i meşrûh üzere fesâd ü şenâ'at eyledükleri sâbit ü zâhir olursa kendülerin muhkem habs idüp ahvâllerin sâbit ü zâhir olduğın üzere mafassalan yazup arz eyleyesin ve sûret-i sicilleriyle gönderesin ve ashâb-ı hukûka şer'le sâbit ü müteveccih olan hakların hükm idüp bî-kusûr alıvirüp ehl-i fesâda aslâ ruhsat virmeyüp himâyet etmekden ziyâde hazer eyleyesin.

[s.271]

Hüküm No: 686

Selim Efend'ye tâbi' Hasan Çavuş'a virildi. Fî 2 C [984].

Dulkadiriye beylerbeyisine ve Türkmen kâdısına hüküm ki:

Türkmen Haleb sancağı Beyi Murâd *dâme izzühu* Südde-i sa'âdeti memektûb gönderüp kazâ-i mezbûrda sâkin olan **Kayup?** ve Mesud nâm kimesneler rafz u ilhâd ile meşhûr ve ma'rûf olduklarından gayri ellerinde hurûfilere müte'allik kitâb bulunmuşdur deyü bildürmeğın ahvâllerin teftîş olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda te'hîr olunmayup mezkûrları meclis-i şer'e ihzâr idüp gaybet iderler ise şer'le buldurman lâzım olanlara buldurup getürdüp ahvâllerin a'yân u vilâyetden ve bî-garaz kimesnelerden hak üzere teftîş ü tefahhus idüp göresin fi'l-vâkı' mezkûrları rafz u ilhâd ile ma'rûf olup ve ellerinde hurûfilere müte'allik kitâb bulunup mülhid ve râfizî oldukları şer'le sâbit ü zâhir olursa mezkûrlar hakkında şer'le lâzım geleni edâ idüp lâzımü'l-arz olanı yazup bildiresin ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk-ı sarîha tâbi' olup tezvîr ve telbisden ve şuhûd-ı zûrdan ve hilâfa vâkı' arz olmakdan hazer idesin.

Hüküm No: 687

Virildi.

Leh kralına name-i şerîf ki:

Hâlâ Boğdan voyvodası Petre Voyvoda mektûb gönderüp sizin için mukaddemâ kral olup mürd olanın kız karındaşın olup ve krallık taçın giyüp krallık umûruna mübâşeret idüp lakin içlerinden bir kaç beyler ve ber mes'adet râzı olmayup henüz dahi gelmemişdir ve Leh bolarlarından bir bolar Bar nâm kal'adan dört mîl içerüde Temurak dimekle ma'rûf bir karye ihdâs idüp her kim sâkin olursa on beş yıl öşr ve sâ'ir harac virmeyeler merâmlık idüp her ne alurlarsa mâ-beynlerinde taksîm eyleyeler deyü kavlı idüp ve benderlerinde bir karyeyi urup âdemlerin kırıp ve davarların sürüp muttasıl fesâd etmekden hâlî değillerdir Suruka nâm knezde olan yüz nefer âdemleri hâzır olup haylî âdemle ol cânibe hıfz u hırâset üzeredirler ve dört beş yüz mıkdarı hâne cem' olup krallarına mâni' olmayup bu câniblerede varup hırâsetin fesâd iderler deyü bildürdi. İmdi; vilâyet-i mezbûrenin krallığı inâyet-i şâhanemden size tefvîz olunup hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u sıyânet-i ra'ıyyet sizün uhdenize lâzımdır vilâyet-i merkûmede yeniden köy ihdâs olunup içine ehl-i fesâd cem' olup etrâf u cevânibe zarar u te'addî olmasına sebep olmak münâsib değildir gerekidir ki name-i hümâyûnum vusûl buldukda Dergâh-ı sa'adet-destgâhım tarafına olan ubûdiyet ve ihtisâsın mücebince mâ-beyninde o makûle karye ihdâs idüp hiç bir tarafa mâni' olmayup fesâd üzere olanların karyelerin bir küllîye hedm etdürüp içinde sâkin olan eşkiyâyı dağıtdırup min-ba'd ol mahalde kimesneyi cemi'yet etdürmeyüp ehl-i fesâd ü şenâ'atin ele götürüp [s. 272] haklarından gelmek bâbında ikdâm ü ihtimâmın zuhûra getüresin anın gibi ol cânibde haklarından gelmek mümkün değilse ana göre yazup bildiresin ki gereği gibi haklarından geline ve dâ'imâ ol vilâyetin ahvâline kemâl-i adâlet üzere mukayyed olup henüz gelüp itâ'at etmeyenlere dahi mektûblar gönderüp istimâlet virüp mutî' u munkâd olmaları husûsunda ihtimâm idüp ve re'âyâyı onat vechle sıyânet eyleyüp ehl-i fesâddan masûn u mahfûz kılup anın gibi yeniden köy ihdâs idenlerden ve eğer sâ'ir ehl-i fesâd ü şenâ'atden hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele götürüp haklarından gelüp memleket ü vilâyet ehl-i fesâddan pâk eyleyüp ve etrâfda olan düşmandan vâkıf u muttali' olduğın ahbârı i'lâm etmekden hâlî olmayasın.

Hüküm No: 688

Mektûb getüren Sivas sipâhilerinde Ahmed'e virildi. Fî 28 S [984].

Eğil kâdısına hüküm ki:

Mektûb getirüp nefis-i Eğil kal'asının tahtında olan kadîmî kenîseyi kefere tâ'ifesi ile vaz'-ı asliyesinden sekiz zirâ' mîkdârı yere tecâvüz idüp kenîse kayadan olmağla günden güne şer'-i şerîfe muhâlif tevsî' idüp kal'aya zarar erişdirirler deyü arz etdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda bu husûsda onat vecihle mukayyed olup fi'l-vâkı' zikr olunan kenîseye vaz'-ı asliyesinden ziyâde tevsî' idüp şer'-i şerîfe ve emr-i münîfe muhâlif vaz' eyledükleri sâbit ü zâhir olursa vaz'-ı asliyesinden ziyâde etdüklerin ref' etdürüp şer'-i şerîfe ve emr-i hümâyûnuma mugâyir iş etdürmeyesin ammâ bu bâbda tamâm hak üzere olup mücerred celb ü ahz için vaz'-ı asliyesinden dahl eylemeyesin.

Hüküm No: 689

Ruka' sunanlardan Rober Sergil nâm zimmîye verildi. Fî Ra [984].

Yenipazarı kâdısına hüküm ki:

Prepolya kazâsının zimmîleri Rikâb-ı hümâyûnuma ruka' sunup bi'l-fi'l kâdıları olan Mevlânâ () için da'vâları vâkı' oldukda fasl-ı husûmet etmeyüp üç dört ay mîkdârı süründürüp her birimizden biner akçemizi almayınca da'vâmızı fasl etmeyüp dâ'imâ kendü murâdı üzere hükm idüp şer'-i şerîf üzere bir maddeyi hükm etmeyüp rüşvetden ötüri zulmeten evlerimizi ve mallarımızı satdurup bunun emsâli zulmunun nihâyeti yokdur deyü arz etdükleri ecilden şer'le teftîş olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup kâdı-i mezbûr da'vâ-yı hak idenler ile beraber eyleyüp bir defa' şer'le fasl olunmayup ruk'ada mestûr olan da'vâların muktezâ-yı şer' üzere teftîş eyleyüp göresin fi'l-vâkı' kazıyye arz olunduğı gibi olup re'âyâdan ol-vecihle hilâf-ı şer'-i şerîf akçe alduğı bi-haebi's-şer'-i şerîf sâbit ü zâhir olur ise şer'le sübût bulan hukûkı ashâbına bî-kusûr hükm idüp alıvürdükden sonra üzerine [s. 273] ne-makûle mevâd sâbit olup ve ne mîkdâr kimesnenin hakkı alıvürdüğün mufassal sicil eyleyüp sûret-i sicilleriyle yazup arz eyleyesin ammâ hîn-i teftîşde tamâm hak üzere olup hilâf-ı vâkı' kazıyye i'lâmından ihtiyât idesin bu bâbda Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Mustafa Çavuş mübâşir olup emr-i şer'den tecâvüz etmeye.

Hüküm No: 690

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 21 Receb 984.

Mustafa Kethudâ'nın bu târîh ile virildi.

Tırhala beyine ve Yenişehir kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ Rikâb-ı hümâyûnuma ruka‘ sunulup sâbıkâ nişâncı olan Feridun’un tîmârların zabt iden Mustafa nâm sipâhî Merham nâm Arab kulunun eline âlet-i harb virüp karındâşımı öldürmeğe gönderüp Arab dahi varup kendü gündüzün kuşluk vaktinde odası önünde karındâşımı parladı andan sonra varup kılıcı varup mezbûr sipâhînin Mustafa’nın önünde koyup ol dahi aferin deyü Arab’ın arkasın sıvazladı ba‘dehu Arabı kaçırup bu bâbda aynî ile sûret-i sicill vardır deyü arz-ı hâl olunmağın ve mezbûr Mustafa’ya Arab’ı bulmağa mühlet virüp mühletden zamân geçüp Arab’ı bulmamağla Mustafa bi’l-fi’l habsde olduğu i’lâm olunmağın husûs-ı mezbûr şer‘le görülüp fasl olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda merkûm Mustafa’yı habsden çıkarup hasımlarıyla berâber idüp maktûl-ı mezbûr katl iden mezkûr Arab mıdır yohsa Mustafa **Paşa?** mübâşir midir eğer kâtil arab olup henüz gaybet ile şer‘le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp dahi bu husûsı muktezâ-yı şer‘-i kavîmle teftîş ü tefahhus idüp göresin şöyle ki; mezbûr Arab mezkûrun karındâşın katl etdüğü bi hasebi’ş-şer-i şerîf sâbit ü zâhir olursa şer‘le lâzım geleni mahallinde icrâ idüp yerine koyasın ve katilde mezbûr Mustafa dahi bile mübâşir idüğü şer‘le sâbit olursa Mustafa’yı yine habs idüp muhtâc-ı arz olan ahvâli yazup bildiresin ki sonra emrim ne vechile sâdir olursa mücebî ile amel oluna ammâ bu bâbda tamâm hak üzere olup hiçbir cânibe meyl ü muhâbâ etmeyüp şer‘-i şerîfe muhâlif kimesneye zulm olmakdan ittihâ-i **nefs?** olmakdan ve hilâfa vâkı‘ kazıyye arz olunmakdan ziyâde ihtirâz idüp dâ’ire-i hakdan udûl etmeyüp husûs-ı mezbûr şer‘-i şerîfle fasl idüp bertaraf eyleyesin.

[s. 274]

Hüküm No: 691

Kefe sancağı beyine hüküm ki:

Hâlâ Azak beyi mektûb gönderüp Azak kal‘asının ta‘mîri husûsı mühimmâtdan iken lâzım ü mühim olan kerestesi gönderilmediğın Rûs-ı menhûs tarafından dâ’imâ kal‘a-yı mezbûre üzerine hüçûm olunup âhır tazâtdan hâlî olmaz deyü bildirdi. İmdi; kal‘a-yı mezbûrenin ta‘mîri ehm ü mühimmâtdan olup mukaddemâ sana mü’ekked hükm-i şerîf gönderilmiş iken lâzım olanları göndermeyüp ihmâl ü müsâhele etmeğe sebep nedir bu bâbda öZRÜN makbûl olmayup mu‘âteb olmuşunuzdur **buyurdum ki:**

Varıcak aslâ te’hîr ü tevakkuf etmeyüp zikr olunan kal‘anın lâzım ü mühim olan husûsların mu‘accelen tedârük eyleyüp bu yıl ebniye itmâma irişdirmeğe sa’y ü ikdâm eyleyesin şöyle ki; girü ihmâl ü müsâhele eyleyesin beyân olunacak öZRÜN aslâ mesmu‘-ı şerîfim olmayup envâ‘-ı itâb ile mu‘âteb olman mukarrerdir ana göre mukayyed olup

bâb-1 ikdâm u ihtimâmda dakîka fevt eylemeyesin ve ne-vecihle tedârük idüp ne mıkdâr nesne gönderildiğün ve ne zamâna değün itmâma irişmesi mümkün olduğün yazup bildiresin.

Hüküm No: 692

Kethudâsına virildi. Fî 17 Ra [984].

Azak beyine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Azak kal'asının ta'mîri husûsı mühimmâtıdan iken Kefe beyi ihmâl etmekle kalmışdır Rûs-1 menhûs tarafından dâ'imâ havf olunur ve muhâfaza-i vilâyet için kalite lâzım idüğün bildürmişsin. İmdi; kal'anın mühimmâtı-çün Kefe beyine hüküm-i şerîfim gönderilüp bu sene ebniye itmâma irişmek gerekdir deyü tenbîh olmuşdır **buyurdum ki:**

Varıcak bu bâbda sen dahi mukayyed olup kal'a-i mezbûreyi bu sene itmâma irişdirmeğe sa'y u ikdâm eyleyesin ve ol cânibde olan kaliteler ile etrâf ü cevânibi onat hıfz u hırâset etdürüp adû-yı hâksârın tarafından memleket ve re'âyâyâ zarar u gezend irişdirmeyüp bâb-1 muhâfazada ikdâm u ihtimâm eyleyesin ve lâzımü'l-arz olan husûsları yazup bildiresin.

Hüküm No: 693

Arz getüren Receb'e virildi. Fî 13 Ra [984].

Dergâh-1 mu'allam çavuşlarından olup Kavak iskelesine İstanbul mühimmâtı için gelen zahîreye emîn ta'yîn olunan Sinân Çavuş'a hüküm ki: İstanbul zahîresi-çün Seydigazi kâdısı zikr olunan iskeleye gönderdüğü buğdayı **duvarlı?** olduğu i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda zikr olunan buğdayı almayup götüreren kimesnelere tâlib olanlara bey' etdüresin.

[s. 275]

Hüküm No: 694

Zeynel Bey'in kethudâsı Ali'ye virildi. Fî 9 Ra [984].

Hakkârî beyi Zeynel Bey'e hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp bundan akdem emr-i şerîf gönderilüp ol cânibde olan aşâyir ve ümerâyâla hüsn-i zindegânî üzere olmak fermân olunmağın şimdiki hâlde ümerâ ve sâ'ir etrâfımızda olan aşâyir ile kemâl-i ittihâd üzere olup lakin Şâhkulı oğulları sulh ü salâha mugâyir dâ'imâ serhadde envâ'-i fesâd etdüklerinden gayri yukaru cânib'den gelen bâzergân [ve]sâ'ir ayende vü ravendenin yolların basup mâl u menâllerin gâret etmeğün serhad hâkimleri ve melikleri şikâyet-nâmeler gönderüp

küllî fesâd olmak ihtimâlî havfından bi'z-zât varup zikr olunan eşkiyâ bir alay ehl-i fesâdı cem' idüp yoluna gelüp muhkem ceng ve gavga idüp nice müslimânların helâk olmalarına bâis olup fesâdları defa'âtle arz olundukda fesâdları şer'le sâbit olanların haklarından gelinmek fermân olunup fesâdları Hakkari ve Albak kâdılarının mahzarlarında şer'le sâbit oldukdan sonra Alâeddîn nâm şakî Van kal'asında habs olmağın bâ'is-i fesâd olan iki karındâşı bir iki avratı bile uydurup Südde-i sa'âdetime şikâyet için geldükde ve kapucı nâm şakî dahi sebep-i şikâyet olsun deyü bir alay eşkiyâyı cem' idüp havfiyla Veli Bey'in sancağına tâbi' Kutur Deresinde acem tüccârının yolun basup mâlların gâret idenler aldıkları esbâbın ba'zısının mezbûr kapucuya iletüp ve bir mîkdâr **çerîleri?** dahi Yukaru Cânib'e tâbi' **Urmiye?** nâm kasabada satup hırsuzların ba'zı Koçi ba'zı etrâfda kıtau't-tarîk oldukların bildürüp ve yukaru cânib'in serhad beyerinden sana mektûb gelüp Şâhkulî'ya Şâhkulu ve **Belilani?** evlâdı öyle zamânında Samas şehrine varup bâzârı basup re'âyâyâ ta'arruz idüp esbâb ve emvâllerin alup ve ceng idüp iki nefer kimesneyi mecrûh idüp ve hâlâ te'addîden hâlî olmayup ele getürdüklerin katl idüp Kutur deresinde bir kâfileyi basup çokluk mâl ve esbâbların alup kâfileden aldıkları **Döndüözi?** nâm kasabada satup sulh ü salâha muhâlif vaz'ların olduğın i'lâm etmişlerdir. İmdi; sulh u salâha mugâyir vaz' olduğuna aslâ rızâ-yı şerîfim yokdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup madam ki ol cânibden ahd ü emâna mugâyir bir vaz'-ı sudûr eylemeye bu cânibden bir ferde sulh ü salâha muhâlif iş etdürmeyüp aşâ'ir ü kabâ'il ve sâ'ir ol etrâfın serhaddinde olanları muhkem zabt u rabt eyleyesin anun gibi bundan akdem ahd ü emâna muhâlif vaz' idüp katl-i nefis eyledilerse ol makûle ehl-i fesâdı ele getürüp toprak kâdıları ma'rifeti ile ahvâllerin kâdı muvâcehesinde şer'le teftîş idüp dahi katl-i nefis eyleyenler her kimler ise şer'le katl-i nefis eyledikleri sâbit oldukdan-sonra sipâhî olanların habs idüp ahvâllerin arz eyleyesin diğçerlerise şer'le mahallinde lâzım geleni edâ etdürüp haklarından gelüp ammâ eğer katl-i nefis olansa mümkün olduğı üzere cânibeynde rızâ gösterip mâ-beynlerinde ıslâh etdürüp min-ba'd ahd ü emâna muhâlif bir ferde iş etdürmeyesin.

[s. 276]

Hüküm No: 695

Derviş Çelebi'ye virildi. Perviz Efendi'ye ulaştırmak için Fî 27 R [984].

Mekke-yi mükerreme kâdısına hüküm ki:

Selâtîn-i mâziyeden bu ana gelince Mısır'dan Mekke ahâlisine irsâl olunan gılâl hâlâ fukarâyâ adâlet üzere tevzi' olunmaduğı istima' olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda mahrûse-i Mısır'dan Haremeyn-i şerîfeyn ahâlisine fukarâ vü sülehâya irsâl olunan gılâl husûsunda bi'z-zât mukayyed olup gayriye himâyet olmayup ber-vech-i adâlet tevzi' ü ganîye himâyet olmayup ber-vechi adâlet tevzi' ve tevcîh olunup aslâ kimesne mahrûm olmayup bâb-ı ikdâmda ihtimâm eylesin.

Hüküm No: 696

Bu dahi

Rodos sancağı beyine hüküm ki:

Mekke kâdısı olan a'lemü'l- ulemâyi'l-mütebahhirîn Mevlânâ Perviz *dâmet fezâilehu* gemi ile Mısır tarafına müteveccih olmuştur **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyh Rodos'dan öte barçaya girürse barçaya koyup yanınca kadirğa koşup mahalline varıncaya bile gideler ve eğer kadirğaya girürse vâkı' olan levâzımların görüp emîn ü sâlim irsâl ü îsâli husûsunda ihtimâm eylesin.

Hüküm No: 697

Bu dahi

Mekke-i mükerreme kâdısına hüküm ki:

Hâlâ Mekke-i mükerreme halkından ve nevâhisinden ba'zı kimesneler umûr-ı kazâya karışmakla kazâ ahvâlî muhtel olduğu ihtimâm olmağın **buyurdum ki:**

Vâkı' ise kazâya müteallik cumhûr-ı umûr sana müfevvezdir onat mukayyed olup aslâ kimesneye hilâf-ı şer'-i şerîfe dahl ü ta'arruz etdürmeyüp ve kazıyyede hıdmeti olmayanları dahl etdürmeyüp ve mahallede oturtmayup dâ'ire-i hakdan udûl etmeyüp hilâf-ı şer' iş idenleri segirüp inâd ü muhâlefet idenleri yazup arz idesin.

Hüküm No: 698

...

Medine-i münevvere kâdısına hüküm ki:

Medine-i münevvere fukarâsı Südde-i sa'âdetime arz-ı hâl gönderüp Medine-i münevvere'de vâkı' olan fakr u ihtiyârları için ba'zı sâhib-i hayırlar akçeler ve kefiller irsâl idüp gelüp vâsıl oldukda Medine-i münevverede hâkim olanlar ketm idüp defter mücebince ve şart-ı vâkıf üzere sarf etmeyüp hilâf-ı şart-ı vâkıf nâ-mahâl yerde sarf iderler deyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Bu husûs için gelen irsâliyyeyi senki kâdısın senin ma'rifetinle beytü'l-mâl emîni zabt idüp şart-ı vâkıf üzere sarf eylesin min-ba'd hilâf-ı şart-ı vâkıf ve muhâlif-i şer'-i şerîf kimesneye iş etdürmeyesin.

[s.277]

Hüküm No: 699

Medine-i münevvere kādısına hüküm ki:

Medine-i münevvere fukarâsı Südde-i sa'âdetime arz-ı hâl gönderüp Medine-i münevverede olan eşrâf tâ'ifesi iki kısım üzere olup sadaka buğdayından bir kısmı hem eşrâf ve hem fukarâyla alurlar ve bir kısmı hemân hâssa eşrâf ile ma'an alurlar deyü eşrâf ile alan tekrâr fukarâ ile almamak için emr-i şerîfim virilmesin arz etdikleri ecilden **buyurdum ki:**

Min-ba'd eşrâf ile alanlara tekrâr fukarâ ile aldırmaıup hilâf-ı emr-i şerîf iş etdirmeyüp adâlet üzere aldırasın.

Hüküm No: 700

Alâ'iyye ve Duşenbe kādılarına hâlâ Rikâb-ı hümâyûnuma ruka' sunulup Alâ'iyye'den Boyacıoğlu Mehmed nâm kimesne için ehl-i şirret ve şakî olup mesâlih-i müslimîne karışıp re'âyâyı rencîde etmekden hâlî olmadığı ecilden bir kaç def'a Kıbrıs'a sürgün olmak için ahkâm-ı şerîfe virülüp mezkûr henüz ol emr-i şerîf mücebince Kıbrıs'a sürülmeyüp re'âyâyı rencîde etmekden hâlî olmadığı i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsı göresin fi'l-vâkı' mezkûr fesâd ü şenâ'at üzere olup vech-i meşrûh üzere üzere re'âyâyı rencîde etmekle mîrîye olan alâkası kat' olunup Kıbrıs'a sürgün olmak bâbında ahkâm-ı şerîf verilmiş ise ve sonradan emr-i şerîfimle afv olanlardan olmayup bi'l-fi'l şirret ü şekâvet üzere olup re'âyâyı rencîde eylediği vâkı' ise sâbıkâ virilen ahkâm-ı şerîf mücebince mîrîye alâkası var ise kat' eyleyüp dahi o evâmîr-i sâbıkâ mücebince Kıbrıs'a sürgün eylesin ve gönderüp cezîreye teslim olduğına temessük getürdüp Südde-i sa'âdetime gönderesin.

Hüküm No: 701

Aziz Efendî'ye virildi. Fî 8 Ra [984].

Silivri kādısına hüküm ki:

Hâlâ Çatalca'da olan sazlık merhûm ve mağfur dedem Sultân Süleyman Hân *tâbe serâhûn*un zamânında ne mîkdâr ise bize ol mîkdâr alıkoyulup çayırın önünü açup çayıra zarar olmamak üzere mâ'adâsın biçdirilmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere zikr olunan çayıra zarar olmamak üzere çayırın önün açup kadîmden ne mîkdâr saz alıkonulmuş ise girü ol-mîkdârın alıkoyup sazlığın mâ'adâsın biçdiresin ammâ bir vechile mukayyed olasın ki çayıra zarar müretteb olmaya.

[s. 278]

Hüküm No: 702

Mısır çavuşlarından Receb'e virildi. Fî 2 Ra [984].

Gark olmağla tekrar yazılıp Ali'ye virildi. 3 C 984.

Mısır beylerbeyisine hüküm ki:

Mısır ümerâsından olup hâlâ Alacahisâr beyi olan Hasan ve hazîne ile gelen Mehmed *dâme izzühunun* sâlyâneleri virilmeyüp ve deşîşe nezâreti Hasan Çavuş'a müyesser olmayup Mısır ümerâsından Âmil Süleyman *dâme izzühuya* tevcîh olunup mezkûr Hasan Çavuş Südde-i sa'âdetime gelmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda emrim mücebince mûmâ-ileyhin sâlyânesin virmeyüp ve mezkûr Hasan Çavuş'ı Dergâh-ı mu'allâma gönderesin ki gelüp hıdmetinde ola.

703

Bu dahi. Mısır'a fî't-târih

Müşârün-ileyhe ve kâdısına ve defterdârına hüküm ki:

Mısır'da rûznâmecisi iken fevt olan Mehmed'in taht-ı yedinde on ve on beş pâre karyeler olup üzerinde kalan mâl-ı mîrînin tahsîli lâzımdır deyü Südde-i sa'âdetime arz-ı hâl sunup sancağın teftîş ü tahsîl olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda müteveffâ-yı mezbûrın zimmetinde ne mîkdâr mâl-ı mîrî sâbit ü zâhir olursa mukteza-yı şer'-i kavîm üzere lâzım olanlardan tahsîl idüp bir akça ve bir habbe bâkî komayasız zikr olunan karyeleri mîrîye olan deyni-çün alup min-ba'd mîrî cânibinden zabt ve tasarruf etdiresün.

Hüküm No: 704

Bu dahi. Mısır'a

İskenderiye beyine ve kâdısına hüküm ki:

Ol cânibde yerlü nâ'ib olup fukarâya te'addîsin olduğu i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda bu iki ahvâlin sırran ve aleniyyeten teftîş ü tefahhus idüp göresin hilâf-ı şer' evzâ'ları olup fukarâya zulm ü te'addîsi olanları niyâbetden ref' eylesin.

Hüküm No: 705

Dîvânda Taç-zâde Efendi'ye virildi. Fî 13 Ra [984].

Anadolu beylerbeyisine hüküm ki:

Mektûb ve mühürlü defter gönderüp Hüdâvendigâr sancağı sipâhîleri Donanma-yı hümâyûna emr olunup lakin Seferihisâr etrâfından ehl-i fesâd zuhûr idüp ol etrâfin hıfz u hırâseti lâzımdır deyü Yapaoğlu Za'im Hüseyin ve on bir nefer sipâhî ol

câ niblerin hıfzı için teftiş olunmaların arz etdikleri ecilden mezbûrlara ahkâm-ı şerif virilmiştir **buyurdum ki:**

Vardukda müşârün-ileyh Za'îm Hüseyin'e ve zikr olunan sipâhîlere gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki ol câ niblerin hıfzı lâzım olan yerleri hıfz idüp bi-ina'yet-Allahü te'âla ehl-i fesâddan zarar iriştirmemek bâbında mücidd ü mesâ'î olalar şöyle ki; ol etrâfda ehl-i fesâd zuhûr idüp katl-i nefis olunalar eğer Za'îm'in ve eğer sâ'ir sipâhîlerin dirlikleri alınmağla konmaz ana göre mukayyed olup şart-ı mezbûr üzere muhâfazada olalar.

[s. 279]

Hüküm No: 706

Hüsrev Çavuş'a virildi. Fî 12 Ra [984].

Sâbikâ Bağdâd beylerbeyisi olan Ali Paşa'ya hüküm ki:

Hâlâ hızâne-i âmiremin Basra cânibi defterdârı Mehmed *dâme uluvvühu* Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp sâlyânenden ziyâde yetmiş bin sekiz yüz otuz bir akça alup defa'âtle tâleb olundukda hiç [bir] vechle husûli mümkün olmaduğın i'lâm etdikde zimmetinde olan emvâl-i mîrî bî-kusûr yarar âdemlerimle Basra cânibine irsâl idüp hızâne-i âmireye teslim eylemen emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda aslâ te'allül etmeyüp zimmetinde olan emvâl-i mîrîye ale't-ta'cîl bî-kusûr yarar âdemlerle hızâne-i Basra'ya gönderüp teslim etdürüp ve teslim eyledikleri beylerbeyisinden ve defterdârından mühürlü temessük alup Südde-i sa'âdetime gönderesin ki Âsitâne-yi sa'âdetime gönderilen muhâsebe defterinde dahi sebt ve kayd ola.

Hüküm No: 707

Çaylo'nun Marko nâm âdemisine virildi. Fî 21 Rebî'ü'l-âhır [984].

Çavuşbaşı haber getirüp tekrâr yazıldı. Fî Cemâziye'l-evvel sene 984.

Hersek beyine hüküm ki:

Hâlâ Venedik cânibinden Südde-i sa'âdetime gelecek altun ... gelüp sana teslim olundukda yarar âdemler koşup Südde-i sa'âdetime göndermeğın emr idüp **buyurdum ki:**

Emrim üzere Venedik'den gelen altun sana vâsıl oldukda sen-dahi kifâyet mîkdârı yarar âdemler koşup gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki mahavvaf ve muhâtara olan mahâllerde onat vechile hıfz etdürüp zarar u ziyân iriştürmeyüp Südde-i sa'âdetime getirüp teslim eyleyeler ve yollarda onat hıfz etdürüp gecelerde ve gündüzlerde hıfz u hırâset ü tekâsül kadar âdem ihrâc idüp onat bekletdiresin.

Hüküm No: 708

Sâhib-i sa'âdet hazretlerine teslîm oluna dîvânda. Fî 23 R [984].

Nişân-i hümâyûn oldur ki hâlâ Harem-i mahremim hüddâmından râfi'-i tevki'-i ref'-i hâkânî ve şâmil-i berlîğ-i belîğ-i bedî'ut-teblîğ-i cihân-bânî fahru'l-nisâi'l-muhazzerât Dilşikâr Hatun'un tevfik-i ilâhi karîn-i hâlî ve te'yîd-i nâ-mütenâhî rehîn-i âmâli olup tavâf-ı Beytu'llâhi'l-harâm ve ziyâret-i ravza-yı mutahhara-yı hazret-i seyyidü'l-enâm aleyhü's-salatu ve's-selâm tasmîm ve niyyet eyleyüp icâzet-i âlâ tehattüm ricâ eyledüğü ecilden icâzet-i hümâyûnuma mekârin olup lakin zihâbı mahmiye-i Mısır'dan ve iyâbı mahrûse-i Şam'dan murâd idünüp lâzım olan zâd u zevâdesi devâb için ta'yîn olunan develerden mûmâ-ileyhâya dahi deve ta'yîn olunup giderken ve gelürken yolda ve izde kimesne dahl ü ta'arruz eylememek bâbında kükm-i hümâyûnum tâleb etmeğın bu nişân-ı hümâyûnı virdim ve **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyhâ anun gibi mahmiyye-i Mısır'a varduğı gibi Mısır beylerbeyisi ümerâi'l kirâm Mesih *dâme ikbâlûhu* ta'yîn olunan develerden müşârün-ileyhâya deve tedârük eyleyüp ve lâzımu'l-arz olan zâd ü zevâda ve levâzım havâyicin görüp ve emîr-i hâc olanlar dahi yolda ve izde görüp gözedüp giderken ve gelürken eğer Mısır emîr-i hâccıdır ve eğer Şâm emîr-i hâccıdır ve eğer yollarda vâkı' olan beylerbeyiler ve sancakbeyleri ve kâdılar ve gayrı [s. 280] müşârün-ileyhâ hacc-ı mebrûrı varup edâ idüp girü gelince her kangısının taht-ı hükûmetine dâhil olup yollarda ve izlerde ve menâzil ü merâhilde ve me'âbirde gece ve gündüzlerde görüp gözedüp kendüye ve âdemlerine ve esbâb ve davarlarına hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneyi dahl ü ta'arruz etdürülmeyüp zihâb u iyâbında bir ferde rencîde vü remîde etdürmeyeler itmek isteyenleri men' ü def' eyleyeler memnû' olmayanları hâkimü'l-vakf olanlar Âsitâne-i sa'âdet-âşiyânıma arz eylesin.

Hüküm No: 709

Mısır çavuşlarından Receb'e virildi. Fî 28 Ra [984].

Mezbûr gark olmağla tekrâr yazup Ali'ye virildi. 3 C 984.

Mısır beylerbeyisine hüküm ki:

Bundan akdem mahrûse-i Mısır'da İskender Paşa zâviyesinde şeyh olan mevâliden yevmî on pâra vazîfeye mutasarrıf olan dârende-yi fermân-ı vâcibü'l-iz'ân sâhibü'l-enfâsül-kudsiyye mâhkü'l-melekâ-tü'l-ünsiyye Mevlânâ Şeyh Abdulaziz *zîde nukûlehunun* ta'yîn olunan on pâre vazîfesi üç yıldan berü virilmeyüp kalduğı i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i hümayûnum varup vusûl buldukda te'hîr etmeyüp müşârün-ileyhin işlemiş vazîfesi her ne mîkdâr ise Âsitâne-i sa'âdetime gelen âdemlerinle Dergâh-ı mu'allâma irsâl eylesesin ki müşârün-ileyhe virele min-ba'd işlenen vazîfesi dahi Südde-i sa'âdetime gelen âdemlerinle irsâl itmekden hâlî olmayup bir dahi emr-i şerîfim irsâline muhtâc eylemeyesin.

Hüküm No: 710

Budun çavuşlarından Sinân'a virildi. Fî 5 R [984].

Semendire beyine hüküm ki:

Hâliyâ Budun muhâfazasında olan destûr-ı mükerrem vezîrim Mustafa Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehu* Âsitâne-i sa'âdetime mektûb gönderüp vilâyet-i Budun'da top ve darbzen yuvalakların ve tüfenkin findukları cüz'î olup ve top kundağı ve araba ve gayri rahtları eskiyüp ve amelden kalup ve frengi ipler dahi ziyâde ve Budun köprüsüne ve sâ'ir mühimmât-ı mîrîye sarf olunmağla ipleri dahi kalmayup bir yere hareket lâzım gelse zikr olunan mühimmâta zarûret gelmek mukarrerdir deyü bildirmişsin. İmdi; bu makûle mühimmât şimdiden livâ-i Semendire'den tedârük olunagelüp lakin şimdiki hâlde ağaç kesmediğin zamân olmamağın **buyurdum ki:**

Vardukda kasım günü geçdüğü gibi müşârün-ileyh vezîrim () *edâma'llâhü te'âlâdan* sana mühürlü defter gelüp ne mîkdâr top kundağı ve araba ve gayri raht için kereste tâleb iderse ol kadar görüp irsâl eylesesin ve müşârün-ileyhin irsâl eylediği çâplara ve numûneye göre top ve darbzen yuvalıklarının envâ'ından ve tüfenkin ve finduğundan ne mîkdâr tâleb iderse gönderüp mevcûd yuva ise Semendire ma'deninden tâleb olunan mîkdârı top ve darbzen yuvalık dökdüresin ve ne mîkdâr yuvalık ve findık irsâl olunup ve yerinde her birinden ne mîkdâr kaldığı ecnâs ve müfredâtı ile yazup bildiresin ve tâleb olunan mîkdârı kendü dahi tedârükde bir nesneye muzâyaka çekdirmeyesin.

[s. 281]

Hüküm No: 711

Bu dahi

Budun muhâfazasında olan Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp vilâyet-i Budun'da top ve darbzen yuvalakları ve tüfenkin findıkların mühimmâtı olup ve top kundağı ve araba ve gayri rahtlar eskiyüp frengi ipler dahi lâzım olan mühimmâta sarf olunduğın bildirdüğün ecilden bu bâbda Semendire beyine bu kere emr-i hümayûnum yazılup ve müşârün-ileyhe yazılan hükm-i şerif sana gönderilmiştir **buyurdum ki:**

Vardukda ol emr-i hümâyûnun maznûn-i sa'det-makrûnı tamâm ma'lûmın oldukdan-sonra lâzım olanlar nesneyi ve sâ'ir mühimmâtı defter idüp ol hükm-i şerif ile defteri ve çâpları bile Semendire beyine irsâl idüp tâleb idesin ve cümle tâleb olunan gelüp sana bi't-tamâm vâsıl oldukda ne mıkdâr nesne gelüp vâsıl olduğın mufassalân yazup bildüresin.

Hüküm No: 712

Sâhib Veli nâm kimesneye virildi. Fî 13 Rebî'ü'l-âhır [984].

Akkirman sancağı beyine hüküm ki:

Bundan akdem Pirelü Sinân nâm kimesneyi kasablık hıdmeti-çün İstanbul'a gönderesin deyü hükm-i şerifim gönderilüp mezkûr kimesne gönderilmişiken girü ol cânibe varup ne sebep ile geldin deyü su'âl olundukda afv idenler elime hüküm virdiler deyü cevâb virüp hükmî tâleb olundukda bu bâbda hâzır değillerse gelse gerekdir deyü te'allül idüp hadd-i zâtinde şakî ve şirret ü şekâ ile meşhûr kimesne olduğu i'lâm olunmağın mezkûr ele getirilüp ol cânibe varan gemilerden kapudân Ali Re'is gemisi ile Südde-i sa'âdetime getirilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak emrim mücebince mezkûr mezkûrun gemisi ile Dergâh-ı mu'allâma gönderesin re'ise tenbîh idüp onat zabt etdürüp gaybet etdürmekden hazer eyleye.

Hüküm No: 713

Budun çavuşlarından Sinân'a virildi. Fî 5 Rebî'ü'l-âhır [984].

Budun'da olan Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki:

Vilâyet-i Budun'da düşen mahlûl tîmâr ve ze'âmet eli emîrlü hıdmet ü mülâzemet üzere olan guzâta virilmeyüp sancakbeyleri noksânların tekmîli için elimüzde emrimiz vardır deyü kâdılarına ilhâk etdürmekle mülâzemet üzere olan eli emîrlüler sancakbeylerinden takdîm olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup min-ba'd vilâyet-i mezbûreden mahlûl vâkı' olan ze'âmat ve tîmârları sancakbeylerinden takdîm idüp dâ'imâ hıdmet ü mülâzemet üzere serhad beyi eli emîrlülere ve ma'zûl sipâhîlere yollu yolunca kânûn üzere tevcîh eyleyüp emr-i şerîfime mugâyir sancakbeylerini dahl ü ta'arruz etdürmeysin.

[s. 282]

Hüküm No: 714

Bu dahi

Budun'da Mustafa Paşa'ya hüküm ki:

Ahd ü emâna mugāyir serhadde vâkı‘ olan sancakbeyleri el altından esîr uğurladırup emre muhâlif vaz‘ etmekden hâlî olmadukları istima‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup serhadd-i memâlikde vâkı‘ olan sancakbeylerine muhkem tenbîh ü te’kîd eylesesin ki min-ba‘d mâ-beyninde mün‘akd olan ahd ü emâna harbî vilâyetinden el altından esîr ve sâ’ir ihrâcı mümkün nesne gâret etdirmekden ziyâde ihtirâz idüp dâ’imâ ahd ü emâna muhâlif bir vaz‘a mübâşeret eylemeyeler şöyle ki; ba‘de’t-tenbîh ahde muhâlif sancakbeylerin birisinden bir nâ-şâyese vaz‘-ı sudûr etdüğü istima‘ olunacak olursa sancağı alınmağla konılmayup envâ‘-ı itâba müstehak olması mukarrerdir ana göre mukayyed olup bâb-ı ikdâm u ihtimâmda dakıka fevt etmeyeler.

Hüküm No: 715

Mahmûd Kethudâ’ya virildi. Fî 13 Rebî‘ü’l-âhır [984].

Trablus Garb beylerbeyisi Cafer Paşa’ya hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp mahrûse-i Trablus Garb ile mahmîye-i Mısır mâ-beyninde bir yer içinde Aclé nâm beldede diyâr-ı Arab’ın eşkiyâ ve emâkin-i Mısır’ın ehl-i fesâdı sâkin olup atlusu dâ’imâ Trablus re‘âyâsına **seğirdim?** salup zarar u ziyân etmekden hâlî olmayup beş bin koyunların ve bin develerin sürüp ve otuz nefer re‘âyâyı katl idüp fesâddan hâlî olmadukların ve üzerlerine âdem gönderdikde Mısır’a tâbi‘ olup rüsûmumuzu Mısır’a virüriz deyü cevâb virüp ammâ zarar tamâm olup ref‘ olmaları mühimmâtdan idüğün bildürmişsin imdi ol bâbda her ne demiş isen mufassalan ma‘lûm-ı şerîfim olmışdır **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda şöyle ki; tâ’ife-i mezbûre kendü hâllerinde olmayup vech-i meşrûh üzere re‘âyâyı zulm ü te‘addîleri var ise ol asl ehl-i fesâd himâyet eylemeyüp vech-i münâsib görüldüğü üzere haklarından gelinmek bâbında envâ‘-ı sa‘y u ihtimâm eylesesin ammâ bir vechile mukayyed olasın ki ırz u nâmûsa hâlel virür vaz‘ sudûr eylemeye ve kendü hâllerinde olanlara dahl ü te‘addî olunduğuna rızâ-yı şerîfim yokdır kendü hâllerinde kâr u kesblerinde olanlara hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneyi dahl ü ta‘arruz etdirmeyüp ehl-i fesâda dahi himâyet eylemeyesin.

Hüküm No: 716

Mahmûd Kethudâ’ya virildi. Fî 13 Rebî‘ü’l-âhır [984].

Tunus beylerbeyisine hüküm ki:

Tunus'da vâkı' olan kul tâ'ifesinin mevâcibi vakti ile virilmeyüp avk u te'hîr olunmağla mütezeccir oldukları i'lâm olundu imdi kul tâ'ifesinin mevâcibi husûsı mühimmâtdandır **buyurdum ki:**

Varıcak vilâyet-i mezbûrede vâkı' olan kul tâ'ifesinin lâzım olan mevâciblerin zamânı ile virüp avk u te'hîr olunmaya

[s. 283]

Hüküm No: 717

Mehmed Kethudâ'ya virildi. Fî 2 Cemâziye'l-âhır sene 984.

Haleb beylerbeyliğinde vâkı' kâdılarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda ba'zı re'âyânın şer'le ve kânûn ile görülmesi lâzım husûsları olup toprak kâdıları taraf-ı âhara meyl etmekle ahvâlleri şer'le görülmeyüp beylerbeyine varup şekvâ etdiklerinde bir âhar kâdı dahi ta'yîn idüp görilmek için mektûb virdükde âharın ta'yîn ile toprağınızdan hâricden kazıyye istimâ' etmemekle berâtımızda mukayyedir deyü te'allül etmenizle re'âyânın ahvâlleri görülmediği i'lâm olundu **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her biriniz mukayyed olup anun gibi re'âyâ vü berâyâdan bir kimesnenin şer' ü kânûn üzere görilmek icâb iderse ahvâlleri olup beylerbeyi tarafından görilmek için size mektûb gönderüp toprak kâdısı üzerine müvellâ ta'yîn etdikde ol vechile te'allül ü bahâne etmeyüp müşârûn-ileyhin mektûbu mûcebince görülmesin ta'yîn olunan mevâdı dahi muvâcehesinde hak üzere şer' ü kânûn mûcebince dikkat ve ihtimâmla görüp cadde-i hakdan udûl etmeyesin şöyle ki; mûmâ-ileyhin mektûbı mûcebince erbâb-ı şekvâyı şer'le görmeyüp bahâne vü te'allül eylemeyesiz ki müşârûn-iley adem-i inkiyâdınız arz eyleye mu'âteb olursın ana göre mukayyed olasın.

Hüküm No: 718

Mehmed'e virildi dîvânda. Fî 2 Cemâziye'l-evvel sene 984.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ vâkı' olan ihrâkda hıdmet iden yeniçeri kulları tevzî' için otuz akçe ihsân idüp ve Türk üzerinde olan oğlanlardan iki yüz nefer oğlan ulûfeye yazılıp torbaya virilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Emrim üzere zikr olunan otuz akçeyi ihrâkda hıdmet iden yeniçeri kullarından müstehak olanlarına tevzî' idüp Türk üzerinde hıdmet iden ulûfesiz oğlanların iki olanların iki yüz nefer oğlanı âdet-i kadîm üzere ulûfeye yazup deftere kayd etdürüp torbaya ta'yîn eylesin.

Hüküm No: 719

Yenişehir beyine ve kâdılarına hüküm ki:

Livâ-i mezbûreden mukaddemâ gönderilen emr-i şerîf mûcebince İstanbul zahîresi için tereke ihrâc ü irsâl olunduğu i'lâm olundu. İmdi; bi-avni'llahi te'âla mahrûse-i İstanbul'da zahîre bâbında muzâyaka def' olup terekenin narhı hayli terakkî idüp ucuzluk olmağla tereke getürenler zarar etmek lâzım gelmeğın **buyurdum ki:**

Vardukda min-ba'd taht-ı hükûmetinizde mahrûse-i mezbûre zahîresi-çün tereke ihrâcından ferâgat idüp re'âyâyâ teklîf ve te'addî etmeyesin.

[s. 284]

Hüküm No: 720

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 8 Ra [984].

Oltı beyi olup Yukaru Canib'den gelen ilçî yanında olan Üveys Bey'e ve Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Mehmed Çavuş'a hüküm ki:

Hâlâ ilçî âdemleri yolda re'âyânın müft ü meccânen yim ü yimeklerin ve sâ'ir zâd ü zevâdların alup te'addî eyledikleri istimâ' olundu. İmdi mîrî; cânibinden mühimmâtları için akça virilmiş iken fukarânın akçeleri virilmeyüp müft ü meccânen zulm ile almağla sebep nedir bu bâbda ikiniz dahi itâba müstehak olmuşınızdır **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup yolda ve izde ve menâzil ü merâhilde onat görüp gözedüp müft ü meccânen aslâ bir nesne aldırmayup kifâyet mıkdarı lâzım olan zahîrelerin siz bi'z-zât mîrî cânibinden virilen akçeden viresin anların ki bir nesne lâzım olursa ziyâde akçalarıyla narh-ı cârî üzere rızâlarıyla satanlardan aldırup şer'-i şerîfe muhâlif kimesneye zulm ü te'addî etdürmeyesin ve ilçî âdemlerinin atları sarıka olunmaması için onat vechile zabt etdirmezsin gicelerde ve gündüzlerde kondukları yerlerde kifâyet mıkdarı âdemler ihrâc idüp mezkûrların onat zabt etdürüp bir nesnelerin zâyi' etdürmeyüp ve anlarda re'âyâyâ dahi te'addî etdürmeyüp gereği gibi basîret üzere olasın şöyle ki; min-ba'd emr-i şerîfe muhâlif iş olduğu istimâ' oluna sizden bilinüp beyân olunan özrün makbûl olunmaz ana göre mukayyed olasın.

Hüküm No: 721

Tekraren

Budun'da Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki:

Nemçe kralı tarafından Südde-i sa'âdetime gönderilügelen virgüsi henüz dahi gelmeyüp vaktinden tecâvüz etmekle ve Leh vilâyetine ve Erdel taraflarına nekîrâtdan hâlî olmayup Moskov keferesiyle ittihâd üzere olmağın ağustos zamânında memâlik-i

mahrûsemenden bir mahalle düşüp fesâd ü şenâ'atden hâlî olmadığı hâlâ Leh kralı olan Baturi İştivan *hutemed avâkibuhu bi'l-hayr* i'lâm etmeğin kral-ı müşârün-ileyhe nâme-i hümâyûnum gönderilüp mâ-beyninde olan ahd ü emân husûsunda sâbit kadem olup nakz-ı ahd irtikâbına rızân yoğ ise virilegelen virgünü mu'accelen gönderüp ve memleket ve vilâyetinden el çeküp kâ'ide-i sulha ri'âyet ile eylesin ve illâ cevâbın gönderesiz ki ana göre lâzım olduğu üzere tedârükünüz görüle deyü nâme-i hümâyûnum gönderilmiştir **buyurdum ki:**

Varıcak aslâ te'hîr ü tevakkuf etmeyüp nâme-i hümâyûnumu müşârün-ileyh krala mu'accelen gönderüp dahi sahîh haberin alup ber-vech-i isti'câl Dergâh-ı sa'âdet-dest-gâhım tarafına bildiresin ki ahvâli ma'lûm-ı şerîfim olup ana göre tedârüküne mübâşeret oluna ve siz dahi dâ'imâ hâzır u nâzır olup anın gibi nakz-ı ahd olur husûs olursa fermân-ı şerîf-i sâbıkım mücebince amel eylesin ve sâ'ir vâkıf olduğın ahbârı i'lâm etmekden hâlî olmayasın.

[s. 285]

Hüküm No: 722

Çangâl-zâde Mustafa Çavuş'a virildi. Fî Selh-i Ra [984].

Şehrizol beylerbeyisine hüküm ki:

Hâlâ Dergâh-ı mu'allâma mektûb gönderüp Bağdâd beylerbeyisi ve defterdârı sana mektûb gönderüp Sehrani Hüseyin Bey zimmetinde hayli mâl-ı mîrî olup tahsîli iş'âr olundukda mezbûr Hüseyin Bey'i da'vet olunup akrabâsından Zülfikâr ile müvâcele olup Kerkük sancağında vâkı' olan havâss-ı hümâyûndan mezra'a-i Gökdar ve Kiliseağacı ve Ordıyurdı nâm mezra'a ve gayriden mezbûr Zülfikâr üç yıla varınca senede yüz bin akça üzerine kabûl idüp mûmâ-ileyh Hüseyin zikr olunan mezra'ı kendü zabt idüp mezbûr zabt etdürmeyüp ol takdirce Bağdad'dan ihrâcı şartnâme muktezâsınca üç yük akça olup tâleb olundukda virmeyüp inâd idüp ve sancağına gitmeyüp yedi sekiz nefer oğlu olup dâ'imâ işleri fesâd ü şenâ'at olup defa'âtle tenbîh olundukda mütenebbih olmayup her gâh üzerinde olan mâl Bağdâd hazînesi-çün tâleb olunup te'allül etmekden hâlî olmayup mücerred kendü hevâsında olmağla bırakup Âsitâne-i sa'âdetime gidüp zikr olunan mâl tahsîl etdürilmek için mezbûr Zülfikâr ile a ma'ân koşilup gönderilmesin arz eylediği ecilden **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfim vardukda te'hîr etdürmeyüp mezbûrın zikr olunan sancağını zabt etdürüp vâkı' olan mahsûlünden mâl-ı mîrîyi bî-kusûr tahsîl eyleyüp zimmetinde bir akça ve bir habbe bâkî komayasın ve ne mîkdâr akça tahsîl olunup deyn için edâ olduğın sıhhati üzere yazup Dergâh-ı mu'allâma arz eylesin.

Hüküm No: 723

Süleymaniye câbülerinden Fazlullah'a. virildi. Fî 22 Ra [984].

Drama ve Zihne kâdılarına hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun leh dedem Sultân Süleyman Hân *tâbe serâhûnun* mahmiyye-i İstâbul'da olan imâreti mütevellîsi Kemâl mektûb gönderüp imâret-i mezbûrenin fadulası mühimmâtı-çün buğday lâzım olmağın taht-ı kazânuzda vâkı' olan evkâfî mübâşirleri vakfının gayriden tahsîl eyledikleri buğdayların âhara satmayup narh-ı rûzî üzere imâret için Drama kilesiyle beş bin kileden on bin kile buğdayı virilmek için emr-i şerîf ricâ etmeğın **buyurdum ki:**

Vardukda imâret-i mezbûrenin taht-ı kazânuzda olan evkâfî mübâşirlerine tenbîh eylesin ki vakfin gayriden tahsîl eyledikleri buğdayların âhara satmayup her birinden Drama kilesiyle narh-ı cârî mücebince beşer bin kileden on bin kile buğday ihzâr eyleyüp mütevellî tarafından varan âdeme teslîm etdüresin ve ta'yîn olunan terekeden ziyâde hârice tereke virilmekden hazer eylesin.

[s. 286]

Hüküm No: 724

Beç kralına yazılan nâme-i hümayûnun sûretidir.

Hâliyâ cenâb-ı celâlet-me'âb sa'âdet-nisâb şevket-intisâbım tarafından Leh vilâyetine kral nasb olunan iftihârü'l-ümerâi'l-millet'l-mesihyye Batori İştevan *hutemed avâkıbuhu* bi'l-hayr Dergâh-ı sa'âdet-destgâhımıza mülce-i kavânîn-i zü'l-ihtirâmıma mektûb gönderüp fermân-ı âlişânımız mücebince vilâyet-i mezbûreye vâsıl olup âyinleri üzere krallık tacı giyüp beyne'l-akrân ve'l-emsâl mümtâz ve ser-efrâz olup kemâl-i hirâset ve zabt ü sıyânet üzere re'âyâ ahvâline ve memleket umûruna mübâşeretde olup lakin ba'zı ehl-i fesâd igvâsıyla vilâyet-i Leh'e tâbi' ba'zı mahâlle zarar kasdında oldukların i'lâm eyledi. Eyle olsa vilâyet-i mezbûre sâ'ir memâlik-i mahrûsem gibi memleket olup re'âyâ vü berâyâsı sâ'ir re'âyâm mesâbesinde olmağın kenef-i himâyetinde âsûde hâl ve müreffehü'l-bâl olup vilâyet-i mezbûrenin bir kabza-I hâlkime âhardan dahl ü tecâvüz olunduğuna aslâ rızâ-yı şerifim yokdur husûsan bundan akdem mâ-beyninde olan dostluk muktezâsı üzere virilen ahidnâme-i hümayûnda eğer Erdel vilâyetidir ve eğer Leh vilâyetidir sizin câniblerden dahl ü tecâvüz olunmaya olursa nakz-ı ahd olup mâ-beyninde olan sulha muhâlif olur deyü tasrîh olunmuşdur Moskov kralının vilâyet-i Leh'e ... olmağla ittifâkınızla size bir mıkdar leşker gönderüp siz dahi mu'âvenet idüp vilâyet-i mezbûreye dahl ü tecâvüz olmak mülâhazası var ise mâ-beyninde olan ahd ü emâna muhâlif olur bu husûs münâsib değildir krallığa

münâsib ahd ü emânî ri'âyet idüp virülügelen virgünüz vakti ile gönderilmekden henüz dahi gelmeyüp vaktinden tecâvüz etmesi nakz-ı ahdi mücebidir imdi; nâme-i hümayûnumuz vusûl buldukda mâ-beyninde mün'akd olan sulh ü salâh umûruna mukayyed olup kâ'ide-i sulha ri'âyet idüp dostlukda sâbit kadem olmak maksûdunuz ise serhadlerde olan âdemler yekûn mektûb gönderüp sulh ü salâhın husûsında i'lâm idüp kimesneyi dâ'ire-i edebden hurûc etdürmeyüp sulha mügâyir vaz' sudûrundan kemâl mertebe ictinâ etdüresin ve'l-hâsıl dostluk umûrunda sâbit kadem oldu şerâyit-ı ahde ri'âyet etmek murâdunuz ise kimesnenin igvâsına mağrûr olmayup vilâyet-i Leh'den ve Erdel'den el çeküp dahi te'hîr etmeyüp gönderelügelen virgünüzü mu'accelen gönderesin ve illâ cevâbın her ne ise i'lâm eylesin ki muktezâ-yı hamîyyet-i cihân-bânî ve kişver-sitânımız her ne ise vücûda getüresin.

[s. 287]

Hüküm No: 725

Han hazretlerine yazılan nâme-i hümayûnun sûretidir.

Hâliyâ Leh kralı Baturi İştivan kral *hutemed avâkıbuhu* bi'l-hayr Südde-i sa'âdet-medârıma mektûb gönderüp fermân-ı âlîşânım mücebince vilâyet-i mezbûreye vâsıl olup âyinleri üzere krallık tacı giyüp beyne'l-emsâl ve'l-akrân mümtâz ser-efrâz olup kemâl-i hırâset ve zabt u sıyânet üzere re'âyâ ahvâline ve memleket umûruna mübâşereti olup lakin Moskov kralı Nemçe kralıyla ittifâk idüp ağustosda Leh vilâyetine tecâvüz etmek fikrinde oldukların bildirdi. İmdi; bundan akdem müşârün-ileyh vilâyet-i Leh'e varmak üzere iken Moskov la'inin hareketi olup ve Beç kralı tarafına leşker gönderüp anun mu'âveneti ile Erdel veyahud Leh vilâyetine tecâvüz olduğu i'lâm olunmağla size nâme-i hümayûnumuz gönderilüp asâkir-i Tatar-ı nusret-şi'âr adû-şikâr ile Moskov üzerine akın idüp memleket ü vilâyetin gâret ü hasâret ve yağmâ vü tâlân eylesin ki kendü başı sevdâsına düşüp memâlik-i mahrûsemde dahl ü tecâvüz etmeğe mecâli kalmaya deyü fermân-ı şerîfimiz sâdır olmuşdı ol zamândan berü varılmayup te'hîre kalmağla la'in-i mezkûr nekîrâtın ziyâde etmekle fermân-ı şerîf-i sâbıkım mücebince memleket ü vilâyetine akın idüp gûşmâl etmek mühimmâtdan olup lâzım gelmişdir gerekdir ki nâme-i hümayûnumuz vusûl buldukda Âsitân-ı muhalledü'l-erkânımıza olan sadâkat ve ihtisâsınız muktezâsınca bir dakîka te'hîr etmeyüp asâkir-i Tatar-ı necm-şümâr ile vilâyet-i Moskov segirdim idüp memleket ü vilâyetin gâret ü hasâret ve yağmâ vü tâlân ve tarâc ve etfâl ve ezvâcların esîr eyleyüp bir vechile gûşmâl eylesin ki sâ'ir eşkiyâya mûcib-i ibret ve nasihat vâkı' olup kendü dahi başı sevdâsına

düşüp ol cânib ile ittifâk ü ittihâd idemeyüp memâlik-i mahrûseme tecâvüze mecâlî olmaya.

Hüküm No: 726

Rahîmi-zâde İbrahim Çavuş'a virildi. Fî 3 Rebî'ü'l-âhır Sene 984.

Şehrizol beylerbeyisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Şâh Tahmâsb vefât idüp oğlı İsmâ'îl Mirzâ Avşâr ve Tekelü ve Dulkadirlü tâ'ifelerinin mu'âvenetleriyle göçle Kazvine gelüp mâh-ı Rebî'u'l-âhırın gurrende babası yerine geçüp karındâşlarıyla mâ-beynlerinde cidâl ü kavgaları olup bir karındâşı Sistân Mustafa Paşa'ya hazînesinden ve cebehânesinden mâl ve yerlerin alup hâyli asker ile Horasân cânibine kendünün andan mâ'adâ dahi her ne ki arz etmiş isen pâye-yi serfime arz olunup ma'lûm-ı şerîfim oldu **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda min-ba'd dahi kemâl-i basîret ü intibâh üzere olup yukarı cânibin ahvâline göz kulak tutup ve yarar câsûslar gönderüp ale't-tevâlî vâkıf olduğın ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlî olmayasın ve beylerbeyiliğe tâbi' olan ümerâ ve asker ile serhadd-i memâlik-i mahrûsenin hıfz u hırâseti ve re'âyânın sıyâneti bâbında tamâm mukayyed olup dîn ü devlet-i ebed-peyvend-i hüsrevâneme mute'allik olan umûrda bezl-i makdûr eylesin.

[s. 288]

Hüküm No: 727

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 15 Ca sene 984.

Leh kralına yazılan nâme-i hümâyûnun sûretidir.

Hâlâ Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp fermân-ı âlişânım mücebince vilâyet-i mezbûreye vâsıl olup krallık tacı giyüp beyne'l-emsâl ve'l-akrân mümtâz ser-efrâz olmağla kemâl-i sıyânet üzere vilâyetin zabtına mübâşeret idüp re'âyâsı dahi mürâca'at idüp çoklık kimesne kalmayup kalanlar dahi âsîler olup kral nasb olmazdan mukaddem mâ-beynlerinde zıdd olan tâ'ifeden olmağla inâdları üzere kalmışlardır anlar dahi meyl etmeğe niyyet üzere olup an-karîb ilçi göndermek tedârükünde olup ve Beç kralı ve ana tâbi' olanlar cemi'yyet idüp agustus da ol tarafa tecâvüz fikrinde olduğın bildirdükleri ecilden müşârün-ileyh Beç kralına nâme-i hümâyûnumuz gönderilüp mâ-beynlerinde olan dostluk ve mün'akd olan sulh ü salâh muktezâsınca vilâyet-i mezbûreden el çeküp gönderilügelen virgünü gönderesin ve illâ nakz-ı ahd olur husûsa irtikâb idersen bu cânibden dahi lâzım olan tedârük görünür deyü tenbîh ve te'kîd olunmuşdır ve Moskov kralının dahi Leh vilâyetine nekirâtı olup Beç kralı ile ittihâd üzere olmağın memleket ü vilâyetin yağmâ vü tâlân ü tarâc itmek için Tatar hanı cenâb-ı emâret-me'âb Devlet

Girây Hân *dâmet me'âlihuya* nâme-i hümâyûnumuz gönderilmiştir vilâyet-i mezbûre sâ'ir memâlik-i mahrûsem gibi memleketimizdir bir kazıyye hâkkına ve re'âyâ vü berâyâsına hâricden dahl ü tecâvüz olunduğuna aslâ rızâ-yı şerîfim yokdur gerekdir ki nâme-i şerîfimiz vusûl buldukda siz dahi ol tarafda gaflet üzere olmayup adû cânibinden dâ'imâ teccüs ü tettebbu'dan hâlî olmayup vilâyet halkı ve a'yânı ile kemâl mertebe müdârâ üzere olup anın gibi itâ'at ü inkıyâd üzere olmayanlara dahi istimâlet-nâmeler gönderip mümkün olduğu üzere müdâre etdürüp itâ'at etdürmen bâbında ihtimâm eylesin ve ilçinizi dahi vakti ile gönderesin ve anın gibi düşman tarafından hareket olup vilâyet-i mezbûre tecâvüz olunursa Budun'da olan vezîrim Mustafa Paşa ve Tımışvar beylerbeyisi fermân-ı şerîfim mücebince sizün cânibinize nâzırlardır te'hîr etmeyüp âdem gönderüp i'lâm eylesin ki anlar dahi ol tarafdan memleket ü vilâyetlerin gâret ü hasâret idüp müstehak oldukları cezâ vü sezâların viresin.

[s. 289]

Hüküm No: 728

Kethudâsına virildi. Fî 10 Rebî'ü'l-âhur sene 984.

Haleb beylerbeyisine hüküm ki:

Kilis ve Ekrâd sancağibeyi olan Cafer *dâme izzühu* ile ma'ân Dergâh-ı mu'allâma mektûb gönderüp Basra mühimmâtı için kesilen gemi kerestesin Birecik iskelesine indirmeğe Kilis ve Ekrâd sancağından kifâyet mîkdârı davar tedârük olunmak fermân olunmağın emr-i şerîf mücebince mîr-i müşârün-ileyhe âdem gönderüp davar tâleb eyledükde ba'zısın tedârük etmekde Cebel-Riş cemâ'ati inâd idüp virmeyüp kethudâları Mehmed ve Kısacık Ahmed Virdi ve Arab nâm müfsidler cemâ'at-i mezbûreye igvâ virmişlerdir deyü müşârün-ileyh sana i'lâm idüp ve sen-dahi Ekrâd kâdısına mektûb ve çavuş gönderüp cemâ'at-ı mezbûreden davar ihrâcına mübâşeret etdüklerinde ba'zı virüp ve ba'zı tedârük üzerinde olup lakin buraları obasıyla virmeyüp fî'l-vâkı' kethudâ-yı mezbûrın ve cemâ'atinin itâ'atleri yokdur deyü arz eyledüğün ecilden anın gibi kendi hâllerinde olmayup ve emr-i şerîfe itâ'at etmeyen eşkiyânın alâkaların kat' olup Kıbrıs'a gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup zikr olunan re'is cemâ'atinden kendi hâllerinde olmayup re'âyâyâ igvâ virüp emr-i şerîfe itâ'at etmeyen eşkiyâ kimlerse anın gibi şekâvetleri ve adem-i itâ'atleri zâhir olan eşkiyâyı isimleriyle defter idüp ol vilâyetden alâkaların kat' idüp tevâbi' u levâhıklarıyla Kıbrıs'a sürgün eylesin ve varup vusûl buldukda cezire-i mezbûre beylerbeyisinden temessük tâleb eylesin ve cemâ'at-i mezbûreden kaç nefer kimesnenin fesâd ü şekâveti zâhir olup sürgün olduğun

yazup bildiresin ammâ bu bâbda gereği gibi mukayyed olup kendü hâllerinde olanlara zulm olmakdan ictinâb eylesin.

Hüküm No: 729

Mercân Ağa 'ya virildi. Fî 7 [984].

Mısır beylerbeyisine hüküm ki:

Medine-i münevvere'de şeyhü'l-harâm olan a'lemü'l-ulemâi'l-muhakkıkîn Muhammed Münşî *dâme mecdühu* Dergâh-ı sa'âdet-destgâhıma âdem gönderüp sâbıkâ şeyhü'l-harâm olanlar mutasarrıf olageldükleri aliki kendüye dahi tasarruf etdirilmek bâbında inâyet ricâ etmeğin müşârün-ileyhe dahi ta'yîn olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Sâbıkâ şeyhü'l-harâm olanlar ne mîkdâr Alike mutasarrıf olagelmişler ise müşârün-ileyhe dahi ol-mîkdâr alika ta'yîn idüp olageldüğü üzere tasarruf etdüresin.

730

Mustafa Çavuş 'a virildi. Fî 21 Rebî'u'l-âhır sene 984.

Bender beyine hüküm ki:

Mukaddemâ Bender beyi olan Mehmed *dâme izzühu* Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp livâ-i mezbûrede istihdâm için ta'yîn olunan dört yüz nefer akıncının nicesi Boğdan kurbunda fevt olup ve nicesi dahi celâ-yı vatan etmekle mevcûd iki yüz nefer kalmışdır deyü bildirmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda te'hîr etmeyüp akıncı oğlanlarının yararlarından vâkı' olan noksânı tahrîr ü tekmîl idüp dahi defterinin bir sûretin mühürleyüp Südde-i sa'âdetime gönderesin.

[s. 290]

Hüküm No: 731

Mustafa Çavuş 'a virildi. Fî 21 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

Bender beyine hüküm ki:

Mukaddemâ Bender beyi olan Mehmed *dâme izzühu* Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Bender kal'asının hisâr peçesin ta'mîri için ta'yîn olunan eşkinci subaşınsından Mehmed subaşı ve Mahmud subaşı ve Pîri subaşı Cengar subaşısı işbu erbâ' ve semânîn ve tis'a rebî'u'l-evvelinin yirmi dördüncü günü eşkincileri ile gelüp Bender'de kendüye mülâkî olduklarında eşkincileri yoklayup defterlerinde mukayyed dört yüz doksan iki eşkincinleri olup iki yüz mîkdârı âdemleri mevcûd bulunup bu mîkdâr lâzım ise mezbûr hisâr peçe beş yıla değin itmâma irişmedüğü mukarrerdir mi'mâr ve bennâr dahi olmamağla binâya el urulmayup hendek kazmağa mübâşeret

olunup hâssa mi‘mârlardan ve mi‘mâr ve bennâr ta‘yîn ve irsâl olunmak lâzımdır deyü bildirmişidin bu cânibden mi‘mâr ve bennâr varınca geç olur binânın dahi vakti geçer **buyurdum ki:**

Vardukda te‘hîr etmeyüp ol etrâfda bulunan yerlerden mu‘accelen mi‘mâr ve bennâr getürdüp ve bennâyı Boğdan voyvodasından dahi tâleb idüp **elbette?** ale’t-ta‘cîl tedârük idüp binâ zamânı geçmedin varan yörükler ile ve yörük subaşları ile ve memleket âdemlerinden dahi imeci tarîkiyle eşkinci tedârük idüp kal‘a istihkâmı üzere mu‘accelen ta‘mîr etdüresin ve yörükleri dahi bi’z-zât ale’t-ta‘cîl yoklayup subaşlara isnâd etmeyüp yoklama defterinin bir sûretin mühürleyüp Südde-i sa‘âdetime gönderesin.

Hüküm No: 732

Rahîmi-zâde İbrahim Çavuş’a virildi. Fî 14 Rebî‘ü’l-âhır [984].

Haleb beylerbeyisine hüküm ki:

Sâbıkâ Bağdâd beylerbeyisi Ali *dâme ikbâlûhu* mektûb gönderüp Ebu-Riş oğlının üzerine varup cema‘tin dağıdup kendüsü cüz’î Arab ile halâs olduğın bildürüp ammâ Arab’ın tecâvüzü zamânı hars vaktinde olup gaflet câiz olmayup kemâkân cem‘iyyet üzere olman emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak beylerbeyliğine mute‘allik olan zü‘amâ ve sipâhî tâ’ifesiyle emr-i sâbık mücebince kemâkân cem‘iyyet üzere olup etrâf ü cevânibe nâzır olup a‘râb-ı şekâvet-şi‘ârdan bir mahâlle zarar u gezend irişdirmeyüp hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u sıyânet-i ra‘iyyet bâbında envâ‘-ı mesa‘i-i cemî‘leni zuhûra getüresin ve a‘râb tarafından ve sâ‘ir etrâf ü cevânibden vâkıf olduğın ahbâr-ı sahîhayı i‘lâm etmekden hâlî olmayasın ve Südde-i sa‘âdetim çavuşlarından kıdevetü’l-emâsil ve’l-akrân İbrahim Çavuş *zide kadrihu* Ali İdris *dâme izzühuya* irsâl olunmuşdır müşârün-ileyhe emîn ü sâlim ulaştırmak için mezbûr çavuşa kifâyet mıkdarı âdem koşup gönderesin.

[s. 291]

Hüküm No: 733

Mercân Ağa’ya virildi. Fî 13 R [984].

Mısır beylerbeyisine hüküm ki:

Medine-i münevvere’de vâkı‘ olan Harem-i şerîfde yakmak için kifâyet mıkdarı mum gönderilmesi emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda te‘hîr etmeyüp Harem-i muhteremde yakmak için mahrûse-i Mısır’dan kifâyet mıkdarı mum gönderüp ne mıkdar irsâl olduğın yazup Südde-i sa‘âdetime arz eylesin.

Hüküm No: 734

Beşir Çavuş'a virildi. Fî Gurre-i Cemâziye'l-âhır sene 984.

Tımişvar beylerbeyisine hüküm ki:

Nemçe kralı tarafından gönderülügelen virgüsi henüz dahi gelmeyüp vaktinden tecâvüz etmekle ve Leh vilâyetine ve Erdel taraflarına nekîrâtdan hâlî olmayup Moskov keferesiyle ittihâd üzere olmağın agustus zamânında memâlik-i mahrûsemden bir mahâlle düşüp fesâd ü şenâ'atden hâlî olmaduğın Leh kralı Baturi İştevan *hutemed avâkıbuhu bi'l-hayr* i'lâm etmeğın müşârün-ileyh krala nâme-i hümâyûnum gönderilüp mâ-beyninde olan ahd ü emân husûsunda sâbit kadem olup nakz-ı ahde irtikâb eylemezse virülügelen virgünü mu'accelen gönderüp ve memleket ü vilâyetden el çeküp kâ'ide-i sulhı ri'âyet eyleye ana göre lâzım olduğı üzere tedârük görüle deyü iş'âr olunup bu bâbda vezîrim Mustafa Paşa *dâmet me'âliyhuya* dahi hükmi-i hümâyûnum gönderilüp ol tarafa dâ'imâ nâzır olup anun gibi a'dâ tarafından ahd ü emâna muhâlif bir hareket olursa kendü dahi Budun askeri ile hâzır u âmâde olup Tımişvar askerin yanına getirüp vech ü münâsib gördüğü üzere a'dânın def' u ref'inde envâ'-i mesa'i-i cemîlesini zuhûra getürmek ve Erdel ve Eflak ve Boğdan voyvodalarına dahi yat u yarakları ile hâzır u müheyyâ olup müşârün-ileyhe nâzır olalar ki lâzım oldukda varup mu'âvenetinde bulunalar deyü fermân-ı şerîfim olmuştır **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sen dahi bu bâbda mukayyed olup a'dâ tarafına nâzır olup anun gibi ahd ü emâna muhâlif bir hareket olursa müşârün-ileyhle haberleşüp dahi vech ü münâsib görüldüğü üzere Erdel ve Boğdan ve Eflak voyvodalarıyla ve sâ'ir asâkir-i nusret-me'asir ile sâbıkâ gönderilen o emr-i şerîfe mücebince cemi'yyet idüp a'dânın def' ü ref'inde envâ'-ı sa'y u ikdâm ve cidd ü ihtimâmınız vücûda getürüle.

Hüküm No: 735

Bir sûreti. Erdel voyvodasına

Hüküm No: 736

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 12 Ca sene 984.

Bir sûreti. Boğdan voyvodasına

Hüküm No: 737

Bu dahi Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 12 Ca [984].

Bir sûreti. Eflak voyvodasına vilâyete gelen eşirrânın sözlerine ısgâ ve istinâd etmeyüp maslahatınızda müdebbirâne olasız.

[s. 292]

Hüküm No: 738

Hân Hazretlerine yazılan nâme-i hümayûnun sûretidir.

Hâliyâ iftihârü'l-ümerâi'l-izâmî'l-İseviyye Leh kralı Baturi İştivan Kral *hutemed avâkıbuhu bi'l-hayr* Südde-i sa'âdet-medârıma mektûb gönderüp fermân-ı âlişânım mücebince vilâyet-i mezbûre vâsıl olup âyinleri üzere krallık tacı giyüp beyne'l-emsâl ve'l-akrân mümtâz ve ser-efrâz olup kemâl-i hıfz u hırâset ve zabt u sıyânet üzere re'âyâ ahvâline ve memleket umûruna mübâşeretde olup lakin Moskov kralı Beç kralı ile ittifâk idüp ağustusda Leh vilâyetine tecâvüz etmek fikrinde oldukların bildirdi. İmdi; bundan akdem mûmâ-ileyh vilâyet-i Leh'e varmak üzere iken Moskov la'înin hareketi olup ve Beç kralı tarafına leşker gönderüp anun mu'âveneti ile Erdel veyahud vilâyet-i Leh'e tecâvüzi olduğu i'lâm olunmağla size nâme-i hümayûnumuz gönderilüp asâkir-i Tatar-ı nusret-şi'âr adû-şikâr ile Moskov üzerine akın idüp vilâyet ü memleketin ve hasâret ve yağmâ vü tâlân eylesin ki kendü başı sevâsına düşüp memâlik-i mahrûsemize dahl ü tecâvüz etmeğe mecâli kalmaya deyü fermân-ı şerîfimiz sâdır olmuşdı ol zamândan berü varılmayup te'hîre kalup la'în-i mezbûre nekîrâtın ziyâde etmekle fermân-ı şerîf-i sâbıkım mücebince memleket ü vilâyetine akın idüp gûşmâl etmek mühimmâtdan olup lâzım gelmekle size nâme-i hümayûnumuz tesvîd olunmak fermân-ı şerîfimiz olmuş iken hâlâ mektûbın vârid olup fermân-ı şerîf-i sâbık mücebince Rûs-ı menhûs üzerlerine olunup nice menâzil kat' eyleyüp serhadd-i küffâr-ı hâksâra varılmış iken Azak câniblerinde düşman hareket idüp oğlunuz Mübârek Girây *dâme uluvvühu* ba'zı Nogay'ın mîrzâlarıyla gönderilüp varduklarında muhkem ceng ü cidâl olup ba'zı mîrzâlar şehîd ve ba'zı giriftâr olduğundan gayri küffâr-ı hâksâr İslâm-Kirman kal'asına gelüp anda dahi muhkem ceng olup hâyli kâfir kırılıp kal'a-yı mezbûreye mazarratları irişmeyüp bu vechile haber vâsıl olucak bi'z-zarûrî avdet olunup ve kal'a-i mezbûrenin memlekete aslâ nef'i olmayup belki küllî zararı olmağla hedm olunduğu iş'âr olunmuş mektûblarında her ne ki derc ü beyân olunmuş ise cümlesiyle pâye-yi serîr-i âlem-masîrimize arz olunup ilm-i şerîfmize muhît ve şâmil olmuşdır. Eyle olsa bu husûs bu vechile olduğına ilm-i şerîfimiz muhît olmayup şimdiden siz asâkir-i Tatar-ı nusret şi'âr ile fermân-ı şerîf-i sâbıkımız mücebince Moskov la'în üzerine gazâda olmanız mülâhaza olunurdu çün ki böyle olmuş hâliyâ zamânı gelüp beher-hâl varmanız icâb etmişdir nâme-i hümayûnumuz vusûl buldukda Asitân-ı muhalledü'l-erkânımıza olan sadâkat ve ihtisâsınız mücebince bu def'a te'hîr etmeyüp asâkir-i Tatar-ı necm-şümârla vilâyet-i Moskova segirdim idüp

vilâyet ü memleket gâret ü hasâret ve yağmâ vü tâlân ve etfâl ve ezvâcların esîr eyleyüp bir vechile gûş-mâl eylesesin ki sâ'ir eşkiyâya mûcib ü ibret vâkı' olup kendü dahi başı sevdâsına düşüp ol cânib ile ittifâk ü ittihâd idemeyüp memâlik-i mahrûsemize tecâvüze mecâli olmaya ve zikr olunan kal'anın memleket ü vilâyetine nef'i olunmamağla hedm olunduğı ne vech tedârük olunmış.

[s. 293]

Hüküm No: 739

Kubat beyin âdemisine virildi. Fî 10 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

Şehrizol beylerbeyisine hüküm ki:

Bundan akdem Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Locan Beyi Ömer *dâme izzühu* için Kızılbaşı serhaddine karîb olmağla karındâşları ve âdemleri re'âyâya zulm ü te'addî etmekden hâlî değıllerdir deyü i'lâm eyledüğün ecilden sancağı alunup **Köy?** Beyi Hasan *dâme izzühuya* tevcîh olunup ve Köy sancağı sâbıkâ Merkan beyi olan Mehmed *dâme izzühuya* virilmiş idi hâlâ İmâdiye hâkimi olan Kubad beğ *dâmet me'âliyehu* Âsitâne-i sa'âdet-aşiyânıma mektûb gönderüp ol tarafın re'âyâsı serhadde karîb olmağla toy bir kişi olup müşârün-ileyh Ömer *dâme izzühudan* gayri kimesne zabt idemeyüp her vechile livâ-i mezbûr yine müşârün-ileyh Ömer *dâme izzühuya* tevcîh olunmak evlâ ve enseb olduğün i'lâm itmeğün Lahan sancağı yine müşârün-ileyh Ömer *dâme izzühuya* ve Köy sancağı müşârün-ileyh Hasan *dâme izzühuya* mukarrer kılınup ve mûmâ-ileyh Mehmed *dâme izzühuya* ol taraflarda hâline münâsib bir sancak düşdükde arz olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim üzere Lahan sancağı girü müşârün-ileyh Ömer *dâme izzühuya* ve Köy sancağı mûmâ-ileyh Hasan *dâme izzühuya* mukarrer kılup berâtları mûcebince zabt etdürüp ve mûmâ-ileyh Mehmed *dâme izzühuya* ol taraflarda hâline münâsib bir sancak düşdükde Âsitâne-i sa'âdetime arz eylesesin ki tevcîh oluna ve müşârün-ileyh Ömer *dâme izzühuya* tenbîh eylesesin ki civârında olan Zeynel *dâme izzühuya* ve sâ'ir ümerâ ile hüsn-i zindegânî idüp inâd u muhâlefetden hazer üzere olası şöyle ki; bir def'a dahi adem-i zindegânîsi ve hilâf ve inâdları i'lâm oluna sancağı alınup mu'âteb olması mukarrerdir ana göre tenbîh oluna.

Hüküm No: 740

Mübâşir olan Talha Yahya Çavuş'a virildi. Fî 14 Rebî'ü'l-âhır [984].

Gördes kâdısına hüküm ki:

Rikâb-ı hümayûnuma ruka' sunulup Baldabadra ve **Salomiç?** kâdısı olan Ebû's-su'üd oğlı dimekle ma'rûf kâdı kazâ-i mezbûr re'âyâsına ziyâde zulm ü dıyk idüp

arpanın yüki altmış akçaya iken harman üzerinde cebr ile yirmişer akça virüp ve salgun idüp envâ'ından zahîre cem' etdürüp ve cebren alduğı zahîreyi arabalarına yükledüp üç günlük yola âhar kâdılığa iletüp yolda öküzleri helâk olup ve âdemleri cebr ile bârgîrlerin alup nice gün binüp helâk etdürüp ve elli altmış davar ile ol mîkdâr âdemle il üzerinde gezüp envâ'-i zulm ü te'addî eyledüğü arz olunup tazallum olunmuş bu bâbda Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Ali Çavuş mübâşir ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûrı ihzâr idüp çavuş-ı mezkûr ma'rifetiyle da'vâ-yı hak iden husemâyı berâber idüp isnâd olunan mevâdlardan bir def'a şer'le fasl olmayup on beş yıl mürûr etmeyen da'vâların hak üzere teftîş idüp göresin arz olunduğı gibi olup bi-hasebi's-şer' sâbit olursa şer'le sâbit ü zâhir olan hukûkî ba'de's-sübût ashâbına alıvirüp dahi üzerine ne-makûle mevâd sâbit olursa sûreti sicilleriyle yazup arz eylesin ammâ hîn-i teftîşte hak üzere olup tezvîr ü telbîsden ve şuhûd-ı zûrdan te'addî ü ta'assub ile hilâfa vâkı' kazıyye arz olunmakdan hazer idesin.

[s. 294]

Hüküm No: 741

Bergos kâdısına ve Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Mahmûd Çavuş'a hüküm ki:

Hâlâ Babaeski kâdısı Şemseddîn âdem gönderüp kasaba-i mezbûrede etmeğın narhı iki yüz elli dirhem olup ol-vech üzere fûrûht olunur iken vezîria'zam iken vefât iden Ali Paşa'nın kasaba-i mezbûrede vâkı' olan binâsı taşcılarının halifesi olan Hızır nâm kimesne zikr olunan taşcıları tahrîk idüp Mevlânâ-yı müşârün-ileyh mahkemede hâzır değil iken kâ'im-makâmı olan Muhyiddîn nâm nâ'ibin üzerine umûmen gelüp eline etmeğın narhı üç yüz dirhem olsun deyü ibrâm eylediklerinde mezkûr nâ'ib, kâdi gelsün görelim didikde mezbûrlar nâ'ib-i mezkûrı muhkem döğüp te'addî eyleyüp müslimânlar mahallesinde zimmîler meyhâne ihdâs idüp dâ'imâ ayende vü ravendeye hamr satup leyl ü nehâr fisk u fücûr eylemekden hâlî olmadukların bildirmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vardukda husûs-ı mezbûrı tamâm dikkat ü ihtimâmla hak üzere teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin kazıyye arz olunduğı gibi olup mezkûrları nâ'ib-i mezbûrı döğüp te'addî eyledüğü vâkı' mıdır nicedir tamâm sıhhati ve hakîkatı üzere ma'lûm idünüp dahi vukû'î üzere yazup Südde-i sa'âdetime arz eylesin ve kasaba-i mezbûrede müslimânlar mahallesinde yeniden meyhâne ihdâs idüp alâniyyen bey'-i hamr eyledükleri vâkı' ise ref' eylesin.

Hüküm No: 742

Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 28 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

Kastamonu sancağı beyine Boyaabad ve Duragan ve Sinop kâdılarına hüküm ki:

Taht-ı hükûmetinizde ba'zı ehl-i fesâd ü şenâ'at sùhteler cem'iyyetle gezüp oğlan çeküp ve ev basup ve re'âyânın esbâb ü mâlların cebirle alup envâ'-i te'addî eyledükleri ve zikr olunan sùhte tâ'ifesinden Üveys nâm harâmî sùhteyi bir dizdâr ele getirüp bi'l-fi'l Âsitâne-i sa'âdetde olup ve ardınca oğlı harâmî ve levend sùhte dahi mezbûrın yoldâşı olduğu i'lâm olunmağın zikr olunan ehl-i fesâd sùhteyi ve gayriyi ele getirüp ahvâllerin teftîş olunmak emrim olup ol bâbda Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Hasan Çavuş mübâşir ta'yîn olup irsâl olunmuşdır **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda evvelâ mezbûr Üveys ile mezkûr ardınca oğlının ahvâlin ahâli-i vilâyetinden tefahhus idüp haklarında ne-vechile şöhret iderler kendü hâllerinde eyü kimesneler midirler yohsa fesâd ü şenâ'at üzere olan levend sùhtesi tâ'ifesinden midir müslimânlar haklarında ne-vechile şehâdet iderler vukû'ı üzere mufassal yazup bildürüp dahi taht-ı eyâletinizde zuhûr iden ehl-i fesâd sùhteyi ol câniblerde olan zü'amâ ve sipâhî ve kapum halkı ve yeniçeri ve il-erleri mu'âvenetiyle ele getürmeğe sa'y u ikdâm eyleyüp gaybet eyleyenleri akvâm u akrabâsından buldırdup getürdüp mezkûrlardan da'vâ-yı hak ider kimesneler var ise husemâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le sorulup fasl olmayup ve on beş yıl terk olmayan husûsları ber-mûceb şer'-i kavîm teftîş eyleyüp göresin üzerlerinde şer'le sübût bulan hukûkî ashâbına bî-kusûr alıvirdükden sonra fesâd [s. 295]ü şenâ'atları sâbit olan ehl-i fesâd sùhtelerin mahâllinde bir ser'le lâzım icrâ etdürüp yerine koyup şer'-i şerîfe muhâlif bir kimesneye iş etdürmeyesin bu bâbda hakk-ı sarîha tâbî' olup gazez ve nisbetle ve ehl-i fesâda himâyet olunup hilâf-ı şer' te'addî olunmakdan hazer idüp cadde-i hakdan muhâlif eylemeyesin şöyle ki; mezkûrlar şer'-i şerîfe da'vet olundukda itâ'at-ı şer' etmeyüp gelmeyüp yahud ellerinde alet-ı harb ola cenge mübâşeret iderler ise ol asılların demleri hederdir her ne vechile olursa ele getirüp ahvâllerin şer'le görüp lâzım geleni icrâ eyleyesin.

Hüküm No: 743

Rakka beyinin kethudâsı Ahmed'e virildi. Fî 6 Cemâziye'l-âhır sene 984.

Siverek sancağı beyine hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Rakka sancağı Beyi Ni'metullâh *dâme izzühunun* yanında cem'iyet olunmak emrim olunmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîf vâcib'ü'l-ittibâ'im vardukda aslâ te'hîr etmeyüp sancağın hıfzı için kifâyet mikdârı âdem alıkoyduktan sonra livâ-i mezbûrenin alâybeyisi ve zü'amâ ve

sipâhileriyle ve sen bi'z-zât âdemlerinle müretteb ü mükemmel düşman yarağıyla müşârün-ileyh Rakka beyinin yanına varup cem'iyet üzere olup müşârün-ileyhle yek-dil ü yek-cihet olup vech ü münâsib görüldüğü üzere hıdmetde ve yoldâşlıkda bulunasin.

Hüküm No: 744

Bu dahi

Rakka beyi Ni'metullâh Bey'e hüküm ki:

Ebû-Rîş oğlu Mehmed ve kethudâsı Bâlî ve diğêr kethudâsı Tiği ve kâtibi Zeyme ve emmi-zâdesi **Sahım-keş?** a'râbından Advan ve Şarka ve Za'im ve Dâvudî nâm cemâ'atler zahîre için binden ziyâde deve göndermiş iken cemâ'at-i mezbûre dahi zahîre tedârük idüp hafıyyeten Ebû-Rîş oğluna göndermek tedârükünde oldukları i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfim vardukda aslâ tevakkuf etmeyüp zikr olunan cemâ'atleri sirran ve alâniyyen yoklayup fi'l-vâkı' Ebû-Rîş oğlundan zahîre için ol-mıkdâr deve gelmiş midir ve geldüğü takdîrce cemâ'at-i mezbûre ol âsîlerin hevâlarına tâbi' olup zahîre tedârükünde olmuş mıdır anun gibi cemâ'at-i mezbûreye dek gelüp ve anlar dahi zahîre tedârük idüp göndermek üzere ise anlara zahîre virüp mu'ayyen ve zahîr olan mıkdâr eğer keş a'râbıdır ve eğer gayridir ele getürüp muhkem haklarından gelesin bu bâbda Deyr-i Rahbe beyine dahi emr-i hümâyûnum gönderilmişdir müşârün-ileyh ile haberleşüp şakî-i mezbûre zahîre virilmemek bâbında envâ'-ı sa'y ü ihtimâmınız vücûda getüresin şöyle ki; adem-i ihtimâmınız ile müfsid-i mezbûra zahîre varup her vechile kuvvetlenüp **ezmân-ı sâbıkadan?** killet dahi ziyâde meşakkat olmak lâzım gelür ana göre mukayyed olup yollara yarar âdemler koyup leyl ü nehâr gönderüp müfsid-i mezbûra zahîre gönderilmemeğe sa'y eylesin.

Kethudâsı İbrahim'e virildi. Fî 5 Ca [984].

Bir sûreti Deyr-i Rahbe beyine yazıldı.

[s. 296]

Hüküm No: 745

Bu dahi

Diyârbekir beylerbeyisi Osmân'a hüküm ki:

Keş? a'râbı fesâd[dan] hâlî olmaduklarından mâ'adâ hâlâ Ebû-Rîş oğluna zahîre götürmek tedârükünde oldukları dahi i'lâm olundu meşâyîh-ı urbândan mukaddem Keş a'râbına şeyh olan Bedir için girü anlara şeyh olmak lâzımdır deyü haber verilmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'im vardukda mezkûr Bedir'in ahvâlin tamâm tettebbü' idüp yarar kimesne olup Keş? a'râbının zabtına kâdir ise girü şeyh nasb eyleyüp muhkem zabt etdürüp Ebû-Rîş oğluna zahîre virdirmeyüp ve memleket halkına zarar u gezend iriştirtmeyesin.

Hüküm No: 746

Bu dahi

Haleb beylerbeyisine hüküm ki:

Hâlâ Rakka sancağı beyi olan Ni'metullâh *dâme izzühunun* yânında cem'iyet olunmak emrim olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda Ruha sancağının bi'l-fî'l yanında cem'iyet olan zü'amâ ve sipâhîlerin alaybeylerine koşup müşârün-ileyh Rakka beyinin yanına gönderesin ki emrim üzere varup cem'iyet üzere olalar ve Ruha sancağı beyi Melek Ahmed *dâme izzühuya* dahi mektûb ve âdem gönderüp tenbîh ü te'kîd eylesesin ki sancağının hıfz u hırâsetinde dakîka fevt eylemeye .

Hüküm No: 747

Çanad beyinin âdemisi Abdullah'a virildi. Fî 8 Ca [984].

Çanad sancağında vâkı' olan kâdıllara hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Çanad beyi Şehsüvâr *dâme izzühu* Dergâh-ı mu'allama mektûb gönderüp livâ-i mezbûrede ba'zı ehl-i fesâd zuhûr idüp varup zü'amâ tîmârlarında ve evkâf u emlâk karyelerinde ilticâ idüp mezbûrlardan tâleb eyledikde karyemiz serbestdir deyü emr virmeyüp haklarından gelinmemekle ehl-i fesâdın fesâd ü şenâ'atleri yevmen fe yevmen ziyâde olup ahâli-i vilâyetinden bârgîr ve koyun sarika idüp subaşları ma'rifeti ile âhar vilâyetine alup gidüp ehl-i fesâdın zabtı asîr olup bu vech ile fukarânın muhâlif görilmek mümkün değildir deyü bildirmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'im vardukda anun gibi zuhûr idüp fesâd ü şenâ'at üzere olan ehl-i fesâddan varup ze'âmet ve tîmârında ve evkâf u emlâk karyelerinde ve sâ'ir serbest tîmârlarda ilticâ idenleri mezbûrlardan tâleb idüp getürdüp husemâsıyla berâber idüp mukaddemâ bir def'a şer'le fasl olmayup on beş yıl mürûr etmeyen kazıyyelerin şer'le teftîş idüp göresin kazıyye arz olunduğı gibi olup fesâd ü şenâ'atleri sâbit olanların üzerlerinde kimesnenin hakkı sâbit olursa bî-kusûr alıvirdükden sonra sârik ve ehl-i fesâd sipâhî tâ'ifesinden ise habs idüp arz eylesesin değil ise anların dahi ma'rifeti ile günâh sâdir olduğı mahallde şer'le lâzım geleni icrâ etdürüp hârice alup gitmeğe komayup ve bedel-i siyâset deyü bir akçelerin aldirmayasın ve bu bahâne ile

rüsûm-i serbestiyelerine dahl itmekden ve hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneye ta‘arruz olunmaktan ziyâde hazer eyleyüp hakk-ı sarîha tâbi‘ olan ve anun gibi fesâdları zâhir olan kimesneleri ze‘âmet ve evkâf ve emlâk sahiblerine virilmeyüp himâyet iderler ise himâyet eyleyenleri ale‘l-esâmi yazup Sûdde-i sa‘âddete bildiresin.

[s. 297]

Hüküm No: 748

Mezkûr Gülâbiye virildi. Fî 7 Ca [984].

Erzurum beylerbeyisine hüküm ki:

Bundan akdem Kiği ve Tekman ve Malazgird sancaklarında ve Tercan kazâsında vâkı‘ olan güherçile kâr-hânelerin iltizâm iden Gülâbî ve sâ‘ir yoldâşları zamân-ı mübâşeretlerinden bu ana gelinceye değin ne mîkdâr güherçile işleyüp teslîm etmişlerdir ve mezkûrlara mîrîden akça virilmiş midir sıhhati üzere ma‘lûm olunmak lâzım olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup fi‘l-vâkı‘ zikr olunan güherçile kâr-hânelerin iltizâm eyleyen mezbûr Gülâbî‘yi ve sâ‘ir şerîklerine şimdiye değin mîrîden akça virilmiş midir ve zamân-ı mübâşeretlerinden bu ana gelinceye değin ne mîkdâr güherçile işleyüp teslîm eylemişlerdir tamam ... irişüp vukû‘ı ve sıhhati üzere ale‘t-tafsîl yazup arz eyleyesin.

Hüküm No: 749

Dîvânda çavuşbaşına virildi. Fî 13 Rebî‘u‘l-âhır [984].

Dergâh-ı mu‘llâm çavuşlarından Bekricioğlu Mehmed Çavuş’a hüküm ki:

Bundan akdem zeytun tahrîri için sana virilen zeytun defterleri yine Sûdde-i sa‘âdetim çavuşlarından Yavaşca Mehmed Çavuş’a virmen emrim olmuş iken zikr olunan zeytun defterlerini dört aydan berü henûz mezkûra teslîm eylemedüğün i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda aslâ te‘hîr ü terâhî etmeyüp zikr olunan defterlerin hükm-i hümayûnum varduğı gibi teslîm eyleyüp te‘allül eylemeyesin şöyle ki; bu def‘a dahi virmesen beyân olunan özrün kabûl olmayup çavuşlukdan ref‘ olunmağla konulmaz hakkından gelünür bilmiş olasın.

Hüküm No: 750

Ruka‘ sunan Hasan Çavuş’a virildi. Fî 15 Rebî‘ü‘l-âhır sene 984.

Bağdâd beylerbeyisine hüküm ki:

Rikâb-ı hümayûna ruka‘ sunulup livâ-i Havazir sipâhîlerinden () nâm kimesnenin zevcesi mukaddemâ Bağdâd beylerbeyisi olup ba‘dehu fevt olan Murâd

Paşa zamânında mezkûr için beni muhkem döğdi deyü müşârün-ileyhe şekvâ eyledikde müşârün-ileyh dahi mezbûrın üzerine şer‘le nesne lâzım gelmiş değil iken arzıyla tutup yedi yüz yetmiş beş **çidâr?** urup andan habs eyleyüp dört ay beş gün mahbûs olup ve livâ-i mezbûrede mutasarrıf olduğu tîmârın bilâ-sebeb alup bir âdemine virüp küllî hakâret eyledüğün bildürüp tazallum idüp mezbûrın tîmârı bilâ-sebeb alındüğün Amed ve Bağdâd kâdılarından ve Eğil sancağı beyinden alınan arzları olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda mezbûrın ahvâlin anda olan ehl-i vukûfdan hak üzere teftîş idüp göresin müteveffâ-yı müşârün-ileyh Bağdâd beylerbeyisi iken mezkûra vech-i meşrûh üzere hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ü te‘addî idüp ve bilâ-sebeb tîmârın âhara virdüğü vâkı‘ mıdır yoksa aslı var mıdır nicedir husûsa vâkıf olup vukû‘î üzere yazup arz eyleyesin bu bâbda hak üzere olup hilâf-ı vâkı‘ kazıyye arz olunmakdan ictinâb eyleyesin.

[s. 298]

Hüküm No: 751

Dergâh-ı âlî kapucularından Ahmed’e virildi. Fî 25 Ca [984].

Sofya kâdısına hüküm ki:

Samakov kâdısı mektûb gönderüp Samakov’da mühimmât nâzırı olup fevt olan Koyun Çavuş yerine nâzırı olup fevt olan Memi Çavuş ulakla gelüp beni mahkemedan kaldırup Koyun Çavuş’un versesi Der-sa‘âdet’de iken evleri üzerlerine varup mühürlü kapuların açup şübhe olan yirlerde mâl arayup bulunamayup lakin sandukları defterleri olan mühürlü çardağına mühür üzerine mühür urup ve sâ’ir evlerinin ve anbârının kapusın kilidleyüp mühürleyüp on bir gün tevakkuf idüp müteveffâ-i mezbûrın versesi hâzır değil iken mezkûr çavuş mahkemeye gelüp üzerimize tekrâr hücum idüp cum‘aları kapadırın deyüp mühürlüye dahi cem‘ idüp beş envâ‘ ibrâ ile Koyun Çavuş’un evine iletüp mezkûr mühürlü çardağın mührün bozup ve kilidin kazup üç mühürlü sepetleri açup bir kise içinde yedi yüz on beş filori ve bir kisede iki bin mıkdarı akça bulunup bir yirde emânetde konulup anbâr ve evler mühürlenüp defterlerinizin de mühürlenüp bir yirde emânete komayup kendü odasına alup gidüp mührün bozup ba‘zı defteri Kantârcı Hasan dimekle ma‘rûf kimesne ile mahkeme-yi şerîfeye gönderüp bize gönderüp ve mîrî mühürlü mahzeni bozup içinden ba‘zı eşyâyı çıkarup tahmîl eyleyüp kendü bildüğü gibi tasarruf idüp müteveffâ-i mezbûrın oğlu Abdulkerim Dergâh-ı âlî çavuşlarından Hasan Çavuş ile babası muhâsebesi görülmek için emr-i şerîf îrâd idüp muhâsebesi görülmek için defterler Mehmed Çavuş’dan tâleb olundukda inâd idüp virmeyüp Koyun Çavuş zamânında sahib-i harc olup Korice ma‘deninde olan mîrî mahzeni gice ile bozup rençberlere yüz bin akçelik mıkdarı mîrî demur esbâbı satdı deyü güft ü gü

olunup ve mîrîye deyn-i olan Ali'yi ve mühimmât Kâtibi Yusuf nâm kimesneyi pâye-i sa'âdetime ulakla alup gitdüğün arz eyledüğün ecilden mezbûrın ahvâli Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Hasan Çavuş mübâşeretiyile şer'le görölmek emr idüp **buyurdum ki:**

Mezbûrı şer'-i şerîfe da'vet idüp müşârün-ileyh çavuşum mahzarında hak üzere dikkat ü ihtimâmla şer'le teftîş ü tefahhus idüp göresin mezbûr Mehmed Çavuş'a arz olunduğı üzere müteveffâ Koyun Çavuş'un mühürlü evlerin defâtir ve tezkerelerin fuzûlî veresesi hâzır değıller iken açup te'addî idüp muhâlefâtından ve mîrî mahzenlerden nesne kabz etdüğü şer'le sâbit ü zâhir olursa müteveccih olan hakların veresesinden bî-kusûr hükm idüp alıvirdükden sonra zulm ü te'addîsine mute'allik şer'le sübût bulan mevâdın yazup Südde-i sa'âdetime arz eyleyesin hîn-i teftîşde tamâm hak üzere olup tezvîr ve telbîsden ve garez ve nisbetden ve hilâfa vâkı' kazıyye arz olunmaktan hazer eyleyesin.

[s. 299]

Hüküm No: 752

Perakinli Mustafa Çelebi'ye virildi. Fî 7 Ca sene 984.

Semendire ve Vidin ve Alacahisâr sancak beylerine hüküm ki:

Hâlâ Alacahisâr sancağında ze'âmet tasarruf olup bu cânibe dağların ve sâ'ir ol etrâfı hıfz etmeğe ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâsi'l-ve'l-akrân Mustafa *zide kadrühu* Dergâh-ı mu'allâma gelüp bundan akdem merhûm dedem ve babam *tâbe serâhû* zamânından virilen ahkâm-ı şerîfe mücebince tekrâr hükm-i şerîf lâzım olduğın bildürüp ol ahkâm-ı kadîmleri mücebince sâbıkâ koçana dimekle ma'rûf çelebîlere kadîmden bahar eyyâmı olduğı gibi kâfir tarafından harâmîler gelüp Tuna suyun berüye geçüp Koçan dağında tahassun idüp fırsat buldukları eyyâmda ve yollara inüp ve gice ile evler basub katl ü gâret etdükleri ecilden cebel-i mezbûrın hıfz u hırâseti ve re'âyânın zabt u sıyâneti lâzım olmağın mahâll-i mezbûrın zabt olunmasın emr olunup ve Vidin sancağında ... nâhiyesinde harâmî husûsı için mu'âfiyet üzere olan martoloslardan yirmi kimesne Viyana kâdılığında dahi re'âyâdan elli nefer kimesne yeniçeri oğlanı alınmaktan ve nüzul ve avârıdan ve kürekçiden [virgü] alınmaktan mu'âfiyet üzere martolos yazılıp ve yine topçısı ve akıncıları ile lâzım olmağın Alacahisar sancağında Nozak? kazâsında karye-i Rajez dahi harâmî husûsı için derbend olup anlardan dahi yirmi bir nefer kimesne lâzım oldukda bile olup Vermak kal'asından yirmi **tüfengin** ustaya virilmek mühim olduğı mukayyed olmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'ım vusûl buldukda te'hîr etmeyüp zikr olunan martolosları ve gayri mezbûr akıncılara virilen emr-i şerîf üzere mezbûra teslîm eylesin ki zikr olunan dağı korudup anda yataklandırmayup ele götürüp memleket ve vilâyet şerr u şûrlardan emîn ü sâlim olup tâ'ifeye re'âyâdan bir ferde mazarrat irişmek ihtimâli olmaya şöyle ki; cebel-i mezbûrede harâmî duraklandırmayup ele götürüp kimesneye mazarrat irişmeyüp vâridîn ve sâdirîn ve re'âyâ emîn ü sâlim evvelâ yeniden ta'yîn olunacak elli nefer martoloslar için yeniçeri oğlanı ve avâriz ve nüzul ve kürekçi alınmayup mu'âf olalar ve yeniden yazılan elli nefer martolos her kangınızın taht-ı hükûmetinizde ise isimleriyle yazup defterin Dergâh-ı mu'allâma göndereler ki avâriz teklîf olundukda hıdmetleri mukâbelesinde anlara avâriz salınmaya bu husûs mühimdir her biriniz dikkat ü ihtimâm idüp ol vilâyeti harâmîden sıyânet etmek bâbında gereği gibi mukayyed olup mezbûr tâleb etdüğü eğer akıncıdır ve eğer martolosdur ve yarakdır lâzım oldukda te'hîr etmeyüp teslîm oluna bu bahâne ile kimesneden ve re'âyâdan akça alınmaya ve hüküm-i hümâyûnuna mugâyir teklîf etmekden hazer idesin şöyle ki; bu bahâne ile te'addî olunduğu istimâ' oluna veyahud ihmâliniz sebebi ile kimesneye mazarrat irişse aslâ öZRünüz makbûl olmayup neticesi size âit olur ana göre mukayyed olup bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevt etmeyüp ve harâmîden alınan soygun ve esbâbın harâmînin ve kendünün ve ilün evvelâ harâmî ele getürenlerin [s. 300] ellerinden alınmak câ'iz değildir iken dahi kimesneyi dahl ü ta'arruz etdürmeyesin harâmî ele getürmekde sipâhîden ve re'âyâdan her kim yoldaşlık iderse anlar dahi hâllerine göre dirlik olunur anun gibileri dahi arz eylesin ammâ bu hıdmeti edâ idüp ve bu zamâna değin bu hıdmeti mukâbelesinde şart olunan hıdmetlerden ve gayriden mu'âflar ise kemâkân hıdmet mukâbelesinde mu'âf olanlar hıdmet etmezler ise cemî' rüsûmları sâ'ir re'âyâ gibi alınur bilmiş olasin şerâ'it-i mezbûr üzere zikr olunan mahâlli hıfz u hırâset etdürüp kimesnenin mâlına ve cânına zarar irişdirmeyüp bâb-ı muhâfazada dakîka fevt eylemeyesin.

Hüküm No: 753

Haleb beylerbeyisinin kethûdâsına virildi. Fî 10 Ca [984].

Antakya kâdısına hüküm ki:

Güherçile emîni olan kıdvetü'l-akrân Mustafa *zide kadriuhu* Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp taht-ı kazânda işlenen güherçile kâr-hânesinin dört aded kazganı olup üç günde bir kazan güherçile hâsıl olurken bir kazganda Hacı Cemal yıkup sâhibine virmekle yirmi beş gündür ki işlenmeyüp ve odundan toprağa akça tevzi' olunup toprağının on İstanbul kilesi bir buçuk paraya Şukran kâdı zamânında Hüsrev subaşı

emr-i şerîfimle geldükde a'yân-ı vilâyet münâsib gördükleri üzere sicill olunup tevzi' olunan akçanın noksânı karye halkından tâleb olundukda mezbûr Hâcî Cemal sana varup karye halkından tâleb olunmak lâzım değildir dimekle sen dahi mukayyed olmayup kazgan hâlî kalmışdır kazâ-i Kasir'den yirmi nefer kimesne mezbûr Hâcî Cemal yüz altun virüp der-i devlete varup şekvâ eyleyinüz deyü tahrîk eyledüğün bildirdi. İmdi güherçile husûsı ehemmi-i umûrdan iken sen mukayyed olmayup kâr-hâne ol mıkdar zamândan mu'attal kalduğundan ziyâde mes'ûl ü mu'âteb olmuşsındır **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda te'hîr etmeyüp şimdiden odun ve toprak ne vechile tedârük olunugelmiş ise girü adâlet ile tevzi' idüp vâfir ve müstevfî odun ve toprak ihzâr etdürüp güherçile kâr-hâneleri battâl olmakdan ziyâde hazer idesin ve ol Hâcî Cemal'e tenbîh eylesin ki re'âyâyı ol vechile ihtilâl idüp güherçile işlenmesine mâni' olmayup ve bi'l-cümleleri vechile tedârük eylesin ki re'âyâyı ol vechile ihtilâl idüp güherçile işlenmesine mâni' olmaya ve bi'l-cümle bir vechile tedârük eylesin ki re'âyâyı zulm ü te'addî ve ne güherçile kâr-hâneleri battâl ola lâzımü'l-arz olanları mufassalan yazup arz eylesin.

Hüküm No: 754

Kengiri sancağı beyine hüküm ki:

Kengiri kâdısı mektûb gönderüp nefsi-i Kengiri'de sâkin Hamza oğlu Osmân nâm kimesne şerîr ü şakî olup her gelen sancakbeyinin yanına koşulup kendünün murâdı üzere olmayan re'âyâyı bir tarîkiyle gamz idüp envâ'-i ukûbete uğradır deyü vilâyetinden ref' olunmasın ricâ etdiklerin arz etdüğü ecilden mezbûrî yanından redd eylemek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrim mûcebince mezkûr Osmân'ı min-ba'd yanına getürmeyüp redd eylesin.

[s. 301]

Hüküm No: 755

Haleb beylerbeyisinin kethûdâsına virildi. Fî 10 Ca sene 984.

Deyr-i Rahbe sancağı beyi Halid dâme izzühuya hüküm ki:

Haleb beylerbeyisi mektûb gönderüp Ebû-Rîş oğlının üzerine bi'z-zât varup küllî ceng idüp envâ' dilâverlik eyledüğün bildirdüğünden mâ'adâ ol cengde bile olup hâlân Südde-i sa'âdeti megelen Mehmed dahi vech-i meşrûh üzere küllî yoldâşlık eyledüğün i'lâm eyledi yüzün ak olsun senden dahi me'mûl olan bu makûle şecâ'at ü celâdet idüp ki zuhûra getürülmüş **buyurdum ki:**

Min-ba'd dahi müfsid-i mezbûrın evzâ' u etvâriyla mukayyed olup azıklandırılmamağa cehd idüp bu hıdmete me'mûl olan ümerâ kullarım ile yek-dil ü yek-cihet olup fırsat el virüp mahâl iktizâ iderse bi-inâyet-illâhi te'âlâ müfsid-i mezbûrı ortaya alup bî-eyyî tarîk-gân ele getürmek bâbında envâ'-ı sa'y u ihtimâmın vücûda getüresin.

Hüküm No: 756

Bu dahi

Selimiye sancağı beyi Ahmed *dâme izzühuya* hüküm ki:

Haleb beylerbeyisi mektûb gönderüp Ebû-Rîş oğlının ardınca ılgârları bir kaç konak kaçırıp **Bermiye?** cânibine çekilmekle ferâgat olunduğı ammâ şakî-i mezbûrı bizim avdet etdüğümüzden haber alıcak gir[ü] karîbe gelüp azıklanmak mukarrer olunduğı ecilden Arabistan askeri ile girü ılgâr tedârüki görülmüşdür inşâ'llah şakî-i mezbûr gaflet üzere iken basup sarf-ı maktûr olunur deyü icâzet tâleb eyledüğü bildirdi anu tedârüki işlemezsın müfsidden dahi umulan bunun gibi celâdet ü şecâ'at ve hüsn-i ferâset idip ki zuhûra getirilmiş **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda dâ'imâ müfsid-i mezkûrın ahvâliyle mukayyed olup arz eyledüğü üzere mahâll-i mezbûre gelür isen azıklandırmayup fırsat el virüp mahâll iktizâ etdüğüne göre bi-inâyeti'llahi te'âlâ hüsn-i tedbîr ile bi'l-fi'l basup ele getürmek bâbında envâ'-ı sa'y ü ihtimâmın vücûda getüresin.

Hüküm No: 757

Mısır çavuşlarından İbrahim'e virildi. Fî 7 Ca sene 984.

Mezbûr gark olmağla Mısır'da mukâta'acı olan Ali'ye Fî 3 C 984.

Mısır beylerbeyisi Besim Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp mukaddemâ Kudus-i şerîf beyi olup hâlâ Circa kâdısı olan Süleyman Bey'den ruka' sunulup şöyle ki; ol sancağın vekîli gönderesın deyü hükm-i şerîf gelüp müşârün-ileyh âsî Arab hıdmetinde ve mâl-ı mîrî tahsîlinde mücidd ü sâ'î olup gılâlin dahi zamânı olup mâl-ı mîrîye gadr olur deyü afv olunmasın bildirmişsin imdi bir kimesneden ba'zı kimesne da'vâ-yı hak idüp şer'le görilsün deyü ikdâ iderken görölmesın dimekle şer'le muhâlif olup afv olunmasın dahi münâsib değildir fermân-ı şerîf-i sâbık mücebince vekîlin gönderdüğü emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak müşârün-ileyhe tenbîh idüp emr-i şerîf mücebince vekîl gönderüp ahvâlî şer'le görölüp fasl-ı husûmet olup tekrâr şikâyet etdürmeyesın.

[s. 302]

Hüküm No: 758

Haleb beylerbeyisinin kethüdâsına verildi. Fî 11 Ca [984].

... *dâme izzühuya* hüküm ki:

Ebû-Rîş oğlu Südde-i sa'âdetime itâ'at ü inkıyâd gönderdüğü arz u i'lâm olundu. İmdi; mezkûr sûret-i itâ'ati adem-i kudretindendir ana binâen mecâl virmeyüp bî-eyyî tarîk-gân ele götürüp hakkından gelesin deyü Şam ve Haleb beylerbeyilerine ve ol câniblerde olan ümerâya ve Ali İdris *dâme izzühuya* mü'ekked ahkâm-ı şerîf gönderilmiştir. Şakî-i mezbûr sana ne mertebe hakâret itdüğü ma'lûmunuzdur **buyurdum ki:**

Vardukda müşârün-ileyh Ali İdris *dâme izzühu* ile haberleşüp dahi müfsid-i mezbûrı ele getürmekde müşârün-ileyhle yek-dil ü yek-cihet olup gereği gibi mu'âvenet ü müzâheret eylesin.

Hüküm No: 759

Bu dahi

... ve... sancağı beyi bundan akdem Ebû-Rîş oğlu kendü hâlinde olmayup fesâd ü şenâ'at eyleyüp isyân u tuğyân eyledüğü arz olunmağın sancağı alınup mezîd-i inâyet-i hüsvânemden sana inâyet olmuşıdı zikr olunan sancak kemâ-gân senin üzerindedir Haleb beylerbeyisi Mehmed *dâme ikbâlühü* dahi senin yarar kefil ve müfsid-i mezbûrı ele getürmekde hüsn-i tedbîr ü tedârük üzere olduğın i'lâm etmeğın inâyet-i mülükâneye mazhar olmuşsındır bu bâbda sana mu'âvenet için ... *dâme izzühuya* dahi emr-i hümayûnum gönderilmiştir **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda dâ'imâ şakî-i mezbûrın ahvâlîyle mukayyed olup müşârün-ileyh ile ve sâ'ir bu hıdmete me'mûr olan ümerâ kullarımla haberleşüp dahi hasmını hüsn-i tedbîr ü tedârükle bi-inâyeti'llahü te'âlâ ele getürmeğe sa'y u ihtimâm eylesin ve sancağının gereği gibi hıfz u hırâsetinde ve zabt u sıyânetinde olasın.

Hüküm No: 760

Virildi

Sâbıkâ ... sancağı beyi olan Ebû-Rîş oğlu Mehmed'e hüküm ki:

Bundan cadde-i sadâkat ve ubûdiyyetde sâbit kadem olmayup re'âyâ vü berâyâ müştekî olduğından gayri fesâd ü şenâ'ate mübâşeret idüp nev'an tarîk-i inkıyâddan udûl eyledüğün arz u i'lâm olunmağın sancağın alup Ali İdris'e virilmiş idi hâlâ Şam ve Haleb beylerbeyisi mektûb gönderüp senün itâ'at ü inkıyâd üzere olup memâlik-i mahrûsemden bir yire zarar ü gezend irişdirmediğün i'lâm idüp hakkında avâtuf-ı

âliyye-i pâdişâhânemi istid'a eylediler. İmdi; sâ'ir beylerbeyisi ve ümerâ kullarım dahi ma'zûl olup girü inâyet-i hüsrevâneme mazhar olurlar çünkü müşârün-ileyhimâya gönderdüğün mektûblarda benüm sadâkatden gayri isyân u tuğyânım yokdur deyü sent-i i'tizâra sâlik olup atebe-i ulyâma kemâl mertebe hulûs tarîkiyle ubûdiyet üzeresin min-ba'd kendü hâlinde olup yanınızda olan A'râbı muhkem zabt eyleyüp inâyet-i aliyyeme müterakkib olasın. Şöyle ki; fermân-ı şerîfim üzere dâ'ire-i a'dâbdan hurûc etmeyesin me'mûlünden ziyâde iyilüğün müşâhede eylesin ki **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu emr-i celîlü'l-kadrimin mazmûn-ı şerîfi makrûnuyla âmil olup müşârün-ileyhimâ beylerbeyiler ve beyler ve kullarım ile hüsn-i ittihâd ü ittifâk üzere olup re'y-i sa'iblerinden taşra yerde olasın.

[s. 303]

Hüküm No: 761

Haleb beylerbeyisinin kethudâsına virildi. Fî 10 Ca [984].

Şam beylerbeyisine bundan akdem Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Ebû-Rîş oğlunun itâ'at u inkîyâdın arz eyleyüp kendü sancağı inâyet olunmasın ricâ eyledikde bir müfsidin bu kadar hıyâneti zâhir olmağla sancağın alınup Ali İdris'e virilmiş iken girü andan alup Ebû-Rîş oğluna virilmek muktezâ-yı gayret-i saltanat değildir hemân ne tarîkiyle mümkün ise ele getüresin deyü emr-i şerîfim gönderilmişdi hâlâ Haleb beylerbeyisi Südde-i sa'âdetime mufassal mektûblar gönderüp müfsid-i mezbûrın Halid Bey ile muhkem ceng eyledüğün ve hâlâ sûret-i itâ'at ü inkîyâd gösterdüğü adem-i kudretinden bu yıl nesneye kâdir değildir hemân hiçbir bir taraftan azıklandırmayup ele getirmeğe sa'y olunmak gerekdir deyü bildirmiş fi'l-vâkı' Ebû-Rîş oğlu Halid Bey ile ceng etmedim deyü inkâr idüp müşârün-ileyhin arz eyledüğünden mâ'adâ ol muhârebede bile olup Südde-i sa'âdetime gönderdüğü Mehmed nâm dahi su'al olundukda şakî-i mezbûr Halid Bey ile muhkem ceng idüp hiçbir tarihte böyle muhârebe olmamışdır isyân u tuğyân mukarrerdir deyü haber virmişdir ve Selimiye Beyi Ahmed *dâme izzühu* dahi müfsid-i mezbûr bir kaç konak kovup Haleb beylerbeyiliğinde aslâ azıklandırmayup Şam sınırına düşüp **Bermiye?** semtine müteveccih olmağla ferâgat eyleyüp şakî-i mezbûra azık verilmez ise yevmen fe-yevmen zebûn olup asân vechile ele getirilür deyü i'lâm olunmağın bu bâbda Haleb beylerbeyine ve Selimiye ve Sincar beyine ve Ali İdris'e ve nihâyet seninle ve Haleb beylerbeyisi ile haberleşüp dahi cümlesiyle yek-dil ü yek-cihet olup müfsid-i mezbûrı ele getürmek her mertebe mü'ekked ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdir. İmdi; müfsid-i

mezbûrın isyân u tuğyânı her vechile zahîr olmuştır itâ'at ü inkîyâd gösterdüğü arz olunduğı üzere adem-i kudretinden olduğundan şübhe kalmamıştır **buyurdum ki:**

Vardukda dâ'imâ müfsid-i mezbûrın ahvâliyle mukayyed olup Şam beylerbeyliğinde olan ümerâya ve kuzzâta muhkem tenbîh eylesin ki anlar dahi vehmâ-emken Ebû-Rîş oğlına zahîre virmekden ziyâde hazer ideler şakî-i mezbûra zahîre virilmeyecek za'af müstevlî olmak mukarrerdir Haleb beylerbeyisiyle dâ'imâ haberleşüp müşârün-ileyhle ve sâ'ir ümerâ kullarım ile yek-dil ü yek-cihet olup gayri hamiyet muktezâsınca müfsid-i mezbûrı ele getürmek bâbında envâ'-ı sa'y u ihtimâmın vücûda getüresin.

Hüküm No: 762

Sâhib-i sa'âdete gönderildi. Fî 5 Ca [984].

Haleb beylerbeyisine ve kâdisına ve defterdâra hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem müş'ir-i efham ilh (ilâ âhir) vezîr-i a'zam Mehmed Paşa *edâma'llahü te'âlâ iclâlehunun* mahrûse-i Haleb'de bir kârbânsarayı olup etrâfdan gelen yâğ u bâl ve pirinç ve buğday ol kârbânsarayda satturılmak teklîf olunup ve mahmiyye-i mezbûreye gelen bâzergânları yasakçılar karşılayup âhar yire kondırmayup güçle anda kondırmağla zulm olur deyü i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda hak üzere olup göresin anın gibi rençberlere ve bâzergânlara ol vechile teklîf ve zulm iderlerse men' idüp mahmiyye-i mezbûreye ticâret için gelen bâzergân tâ'ifesi ihtiyârı ile her kande konarsa konup rençberlik idüp kimesneyi dahl etdürmeysesin beytü'l-mâl ve rençber tâ'ifesine enfa' ne ise anınla amel eylesin.

[s. 304]

Hüküm No: 763

Kethudâsı Sinân oğlu? Mehmed'e viridi. Fî 10 Ca sene 984.

Haleb beylerbeyisi Mehmed *dâme ikbâlühuya* hüküm ki:

Ebû-Rîş oğlına müte'allik Südde-i sa'âdetime mufassalan mektûb gönderüp Haleb beylerbeyliğinde azıklanmayup Haleb sınırında üç dört günlük mesâfe öte sürüldüğün ve Ebû-Rîş'den sana gelen mektûbın tercümesiyle ve virilen cevâbı ile Südde-i sa'âdetime irsâl eyledikde ve Ebû-Rîş oğlının ol gönderdüğü mektûbda küllî aczi izhâr etmişdi hâlâ gönderdüğü mektûbda nev'ân kuvvet u kalb tahsîl eylediği fehm olunur ve müfsid-i mezbûrın üzerine Hâlid *dâme izzühu* bi'z-zât varup azîm-i muhârebe yüzi ak olsun bu cengin bir târihinde vâkı' olmamıştır ve Haleb'de ve hâricinde olan yüz otuz üç nefer Türkmen Ebû-Rîş oğlına deve almağa varup müşârün-ileyh Hâlid *dâme izzühunun* cenginde bile olup Ebû-Rîş oğlına çok mu'âvenet idüp ekser Hâlid

Bey'in âdemilerini okla urup anlar mecrûh etmişlerdir ve Şam beylerbeyisi Selimiye beyine gönderdiği mektûb sana vâsıl olup kat' eyledikde müfsid-i mezbûrın üzerine varılmak münâsib görilmeyüp isyân u tuğyânı yokdır ahvâlin Südde-i sa'âdetime arz idüp dururın cevâbı ne vechile gelürse anınla amel olunur deyü mestûr u mukayyed olduğın bildirmişsin ve dahi bu bâbda her ne demiş isen mu'fassalan ma'lûm-ı şerîfım olmuştır imdi fi'l-vâkı' Şam beylerbeyisi bu def'a Ebû-Rîş oğlının itâ'at u inkîyâd üzere olduğın arz idüp girü bizde müfsid-i mezbûra olmasın ricâ eyledikde bir şakînin bu kadar hıyâneti zâhir olmağla sancağın alınup Ali İdris'e virilmiş iken girü ana virilmek gayret-i saltanat muktezâsı değildir hemân müfsid-i mezbûr kuvvetlenmedin gayret ü himmet mûcebince ele götürüp hakkından gelesin deyü mü'ekked emr-i şerîfım gönderilüp cevâb virilmiştir ve sen dahi benim bildüğim budur ki Ebû-Rîş oğlının itâ'at gösterdiğü adem-i kudretinden bu yıl nesneye kâdir değildir müfsid-i mezbûr zebûn olup Ali İdris tamâm azıklanup kuvvetlendikten sonra Ebû-Rîş oğlının hiç bir vechile harekete mecâli kalmaz deyü i'lâm etmişsin imdi fi'l-vâkı' arz eylediğın üzere azıklanmak için itâ'at sûretin gösterir hiç bir zamânda şakî-i mezbûrdan gaflet câiz değildir **buyudum ki:**

Vardukda kemâkân cem'iyet üzere olup bir taraftan müfsid-i mezbûre azık virdirmeyüp zebûn ve za'if olmasına mute'allik ne tedârük varsa ana mübâşeret idüp fırsat el virmeyüp mahall iktizâ iderse bi-inâyeti'llahü te'âlâ hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele götürüp hakkından gelinmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen vücûda getüresin ve Ebû-Rîş oğlıyla olan Türkmenlerden müfsid-i mezbûre mu'în ü zahîr olup Hâlid Bey'in âdemleri okla urup mecrûh idenleri habs idüp arz eylesin ve ol muhârebede âdem katl eyledikleri şer'le sâbit ü zâhir olursa muhkem sıyâset eylesin ki mûcib-i ibret ola sâ'irlerin ve Türkmen beyi olan ... oğlı *dâme izzühuya* dahi mektûb ve âdem gönderüp muhkem tenbîh ü te'kîd eylesin ki yanında olan Türkmen ile müfsid-i mezbûrın ele getirilmesinde gereği gibi mu'avenet eyleye ve hâlâ Ali İdris'e **Tehnâye?** ve Ebû-Rîş oğlına arz eylediğın üzere ahkâm-ı şerîfe ve Selimiye beyine ve Hâlid *dâme izzühuya* dahi evâmir-i şerîf yazılup sana gönderilmiştir şimdiye değin mâl-ı mezbûrdan dahi olmayup vech ü münâsib görülen ahkâm-ı şerîfeyi irsâl ü isâl idüp Ali İdris ve **Tehnâye?** istimâlet viresin ve Ebû-Rîş'e mute'allik tedbîrin sâ'ir ümerâ ve Şam beylerbeyisine yazılan ahkâm-ı şerîfenin sûretleri ihrâc olunup mühürlü kise ile sana gönderildiğın ma'lûmın olmadık nesne kalmayup ana göre tedârük eylesin.

[s. 305]

Hüküm No: 764

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 21 Ca sene 984.

Rûm-ilinde vâkı' olan kâdıllara hüküm ki:

Beylerbeyi ve sancakbeyleri ve alaybeyi ve zü'âmâ hâsların ve ze'âmetlerin âdemlerine zabt etdürmeyüp âhardan ba'zı kimesnelere iltizâma virilmemekle re'âyâyâ zulm u te'addî olunup ziyâde nesneleri alındığı i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda her biriniz taht-ı kazânızda dâ'imâ bu husûsa mukayyed olup taht-ı kazânuzda olan beylerbeyi ve sancak beyleri hâsların ve zü'âmânın ze'âmetlerden emrim mücebince min-ba'd iltizâma virdürmeyüp voyvodalarına ve âdemlerine adâlet üzere zabt etdürüp re'âyâsına zulm ü te'addî olmakdan ziyâde hazer idesin şöyle ki; emr-i şerîfe muhâlif taht-ı kazânuzda beylerbeyi ve beyler hâsları ve ze'âmetler iltizâma virüldüğü istima' oluna sizinle konmayup gereği mes'ûl u mu'âteb olmanız mukarrerdir ana göre dâ'imâ bu husûsa mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden ziyâde ihtirâz eyleyesiz ve bu emr-i şerîfim bir sûretin her biriniz sicill mahfûz kayd eyleyesin ki min-ba'd vâkı' olan kuzât mazmûn-ı hümâyûnuyla amel ideler.

Hüküm No: 765

Budun çavuşlarından Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 8 Ca [984].

Bir sûreti. Budun'a

Hüküm No: 766

Beşir Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Ca sene 984.

Bir sûreti. Tımışvar'a

Hüküm No: 767

Kapu kethudâsı Ali Çavuş'a virildi. Fî 12 Rebî'ü'l-âhır [984].

Bir sûreti. Anadolu'ya

Hüküm No: 768

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 27 Rebî'ü'l-âhır [984].

Bir sûreti. Karaman'a

Hüküm No: 769

Bir sûreti. Dulkadiriye'ye

Hüküm No: 770

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 27 R [984].

Bir sûreti. Haleb'e

Hüküm No: 771

Mustafa Çavuş'a virildi. Fî 18 Ca [984].

Bir sûreti. Diyârbekir'e

Hüküm No: 772

Bu dahi Mustafa Çavuş'a virildi. Fî't-târihi'l-mezbûr

Bir sûreti. Bağdâd'a

Hüküm No: 773

Selim Efendi'ye tâbi' Hasan Çavuş'a virildi. Fî 2 C [984].

Bir sûreti. Van'a

Hüküm No: 774

Behram Çavuş'a virildi Fî 13 M sene 984.

Bir sûreti. Erzurum'a

Hüküm No: 775

Bir sûreti. Rûm'a

Hüküm No: 776

Bir sûreti. Cezayir'e

Hüküm No: 777

Bir sûreti. Şam beylerbeyisine

Hüküm No: 778

Mustafa Çavuş'a virildi. Fî 18 Ca [984].

Bir sûreti. Şehrizol kâdılarına

Hüküm No: 779

Süleyman Çavuş'a virildi. Fî 16 Ca [984].

Şam beylerbeyisine ve defterdârına hüküm ki:

Vezâretten mütekâ'id Hüseyin Paşa mektûb gönderüp kal'a-i Hısın beşlüleri ve müstahfizları hüccâc sınırlarına dâhil olduklarında istikbâl idüp gereği gibi hıfz u hırâsetinde zahmetler çeküp ayende vü ravendenin mâl u menâline zarar u gezend iriştirmeyüp hıdmetlerinde ihtimâm üzere olup lakin ulûfeleri ummâlden devâir olunmağın bir sene geçüp ulûfeleri vâsıl olmayup Şam hazînesinden virilmesin ricâ eylediklerin i'lâm eyledikde **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda zikr olunan kal'anın beşlülerine ve müstahfizlarına müstehak oldukları mevâciblerin diğér yirlerden virüp müzâyaka çekdirmeyesin.

[s. 306]

Hüküm No: 780

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 12 Ca [984].

Eflak voyvodası Aleksandra Voyvoda'ya hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp düşman tedârüki için Eflak askeri ile cem'iyetde iken Kıbrus'da olan bir Moskov oğlu nâmına ba'zı eşkiyâ askeri ve re'âyâyı idlâl idüp fitne vü fesâda mübâşeret eylediğin ve seninle harâc ve sâ'ir umûrda sa'y u istikâmet üzere olduğın i'lâm eylemişsiz ol-bâbda her ne demiş isen mufassalan ma'lûm-ı şerîfim olmuştur. İmdi; mezkûra gereği gibi tenbîh olunup min-ba'd bu makûle umûra mübâşeret eylemez eğer iderse hakkından gelünür **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sen-dahi adâlet üzere olup re'âyâ vü berâyâsına zulm ü te'addî etdürmeyüp ve harâcların olagelen adet ü kânûndan ziyâde aldırmayup memleketin iş ü zamânı ve re'âyâ vü berâyânın refâhiyeti ve itminânı bâbında bezl-i maktûr eylesin defterin eksük eylemeyesin.

Hüküm No: 781

Kokanoğlu Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 15 C [984].

Dubrovnik beylerin e hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Don Juvan ahvâlin ve Franca vilâyetine olan krallar birbiriyle ve Cenevizler dahi sulh u salâh üzere olup Filandıra vilâyetinde gavgâ olduğın i'lâm etmişsiz ol-bâbda her ne demiş iseniz mufassalan ma'lûm-ı şerîfim olmuştur **buyurdum ki:**

Vusûl budukda kadîmden Âsitâne-i sa'âdet-aşiyânıma olan ubûdiyyet ve ihlâsınız mücebince min-ba'd dahi vâkıf olduğın ahvâl ve ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî i'lâmdan hâlî olmayasın.

Hüküm No: 782

Semevât beyinin kethudâsına virildi. Fî 16 Ca [984].

Bağdâd beylerbeyisine hüküm ki:

Semevât sancağı beyi mektûb gönderüp livâ-i mezbûre tâbi' **Masab?** nâm mevzi'de mukaddemâ binâ olunan kal'a vakti ile binâ olunmamağla ve ekser yeri münhedim olup harâbe-müşrif olup sahh Ana ve Hit kal'alarından yigirmi nefer hisâr-eri ihrâc olunmak için sâbıkâ virilen emr-i şerîf zâyî' olmağla henüz ihrâc olunmayup mezkûr kal'ayı kendü hâlî ve âdemleri ile binâyı ta'mîr etmek murâd idinüp hükm-i şerîfim vardukda zikr olunan kal'ayı müşârûn-ileyh kendü akçesiyle ve âdemleri ile

ta'mîr idüp dahi itmâma erişdikde zikr olunan kal'alardan yigirmi nefer hisar-erleri ihrâc idüp kal'a-yı mezbûre gönderüp hıfz u hırâset itdüresin.

Hüküm No: 783

Bursa kâdısına hüküm ki:

Sâbıkâ harem-i muhteremde odabaşı olup hacc-ı şerîfden gelen Mustafa mahrûse-i İstanbul'a gelmemek üzere mahrûse-i Bursa'da sâkin olmak emrim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mahrûse-i Bursa'da bir mesken tedârük etdüresin ki emrim üzere min-ba'd Bursa'da sâkin ola.

[s. 307]

Hüküm No: 784

Ulakla giden Budun çavuşlarından Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 8 Ca [984].

Budun'da olan Vezîrim Mustafa Paşa'ya hüküm ki:

Nemçe kralı tarafından gönderilü gelen virgüsi henüz dahi gelmeyüp vaktinden tecâvüz etmekle Leh vilâyetine ve Erdel taraflarına nekerâtdan hâlî olmayup Moskov keferesiyle ittihâd üzere olunmağın Ağustos zamânında memâlik-i mahrûsemden bir mahâlde düşüp fesâd ü şena'âtden hâlî olmaduğın Leh kralı Baturi İştivan *hutimed avâkıbihu* bi'l-hayr i'lâm etmeğın müşârün-ileyh krala nâme-i hümâyûnum gönderilüp mâ-beyninde olan ahd ü emân husûsunda sâbit kadem olup nakz-ı ahd irtikâbına rızân yoğ ise virülü gelen virgün mu'accelen gönderüp ve memleket ü vilâyetden el çeküp kâide-i sulha ri'âyet eylesesin ve illâ cevâbın gönderesin ki ana göre lâzım olduğı üzere tedârükün görüle deyü iş'âr olunmuşdır **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda aslâ te'hîr ü tevakkuf etmeyüp nâme-i hümâyûnum müşârün-ileyh krala mu'accelen gönderüp dahi sahîh haberin alup ber-vech-i isti'câl Dergâh-ı sa'âdet-destgâhım tarafına bildiresin ki ahvâlî ma'lûm-ı şerîfim olup ana göre tedârüküne mübâşeret oluna ve siz dahi dâ'imâ hâzır u nâzır olup anın gibi nakz-ı ahd olur husûs olursa fermân-ı şerîf-i sâbıkım mücebince amel eylesesin ve sâ'ir vâkıf olduğın ahbârı i'lâm etmekden hâlî olmayasın.

Hüküm No: 785

Dîvânda Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 14 C sene 984.

Kıbrıs beylerbeyisine hüküm ki:

Eflaklu beyzâdelerinden olup emr ile Kıbrıs'da mahbûs olan Eflaklu hakkında ba'zı şikâyet yazup vilâyet-i Eflak'a gönderüp beni vilâyet-i Eflak'a an-karîb voyvoda olursın bana akçe gönderin deyü a'yânın ve sâ'ir re'âyâsın idlâl eylemekden hâlî

olmadıkların Eflak'a ve voyvodası mektûbı ile i'lâm eylediğinden mâ'adâ gönderilen mekâtibin bir iki mektûbı Südde-i sa'âdetde ele gelmiştir. İmdi; bu makûle habse gönderilen kimesnelere hâricden âdemler bulundırıp vech-i meşrûh üzere bâ'is-i ihtilâl olur ahvâle mübâşeret eylemek mahzâ ol mahbûsların üzerine ta'yîn olunan hafezenin ihmâlinden nâşîdir **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup Kıbrıs'da mahbûs olan Eflaklu'nun üzerinde hâfız ta'yîn olunan kimesneler ne asl kimesnelerdir hâricden âdemleri buluşturılmasına sebep nedir bu makûle ihtilâle bâ'is olur mekâtibi kimin yedi ile taşraya virülür üzerinde hâfız ta'yîn olunanlara muhkem tenbîh ü te'kîd eylesin ki mezkûr Eflaklıyı onat hıfz eyleyüp hâricden âdemleri bulaşdırmayup kendü hıdmetine mahsûs olan hıdmetkârlarına dahi muhkem tenbîh eylesin ki taşradan içerüye ve içerüden taşraya haber ve mektûb çıkarmayup ziyâde ihtiyât üzere olalar şöyle ki; bir dahi bu makûle kâfire çıkdığı zâhir olanlardan özrü makbûl olmak ihtimâli yoktur hakkından gelinür bilmiş olsunlar ana göre mütenebbîh olalar.

[s.308]

Hüküm No: 786

... Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Cemâziye'-l-âhır sene 984.

Vidin beyine hüküm ki:

Macar vilâyetinden çıkan bakırı ba'zı kimesne alup sancağına tâbi' olan iskelelerden gemilere tahmîl idüp dahi Karadeniz'den Anadolu'ya geçürüp bey' etmekle Anadolu'da olan Küre-i ma'mûre ma'denine nakz virdüklerinden gayri âhar vilâyetine dahi alup gitdikleri istimâ' olundu. İmdi; min-ba'd Macar vilâyetinden çıkup ol tarafa gelen bakırlar gemilere virilmeyüp ve Anadolu yakasına geçürmeyüp girü Rûm-ilinde satılmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup sancağına gelen tüccâr tâ'ifesin getürdükleri bakırı hilâf-ı emr gemilere koyup Karadeniz'den Anadolu yakasına geçürmeyüp Rûm-ilinde bey' etdüresin hilâf-ı emr kimesneye iş etdirmeyesin şöyle ki; ba'de'l-yevm Anadolu yakasına tüccâr bakırı geçüp su'âl olundukda senin sancağından gemilere tahmîl idüp alup gitdikleri ma'lûm-ı şerîfim ola aslâ özrin makbûl olmayup envâ'-i itâb ile mu'âteb olmak mukarrerdir ana göre mukayyed olup hilâf-ı emr-i şerîf iş olmakdan hazer idüp fermân-ı şerîfimin icrâsında mücidd ü mukdim olasın.

Hüküm No: 787

Bir sûreti. Semendire beyine

Hüküm No: 788

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 16 Ca [984].

Bir sûreti. Silistre beyine

Hüküm No: 789

Ester? Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Cemâziye'l-âhar sene 984.

Bir sûreti. Niğbolu beyine

Hüküm No: 790

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 21 Ca sene 984.

Selanik kâdısına hüküm ki:

Kratova ma'deninden bakır çıkup gemilere koyup Anadolu'ya geçürdükleri istima' olundu imdi Anadolu'ya bakır geçdüğüne rızâ-yı şerîfim yokdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda min-ba'd bu bâbda mukayyed olup Kratova'da çıkup ol tarafa gelen bakır girü ol tarafa bey' itdürüp hilâf-ı emr Anadolu'ya bakır geçürmesin şöyle ki; hilâf-ı emr Anadolu'ya ol taraftan bakır gitdüğü istima' oluna kimesnenin özri makbûl olmaz mu'âteb olmaları mukarrerdir ana göre mukayyed olup hilâf-ı emr iş olunmakdan hazer eylesin.

Hüküm No: 791

Ahmed Kethudâ'ya virildi. Fî 20 Ca sene 984.

Rûm beylerbeyisi Behram Paşa'ya hüküm ki:

Artukabâd kazâsına tâbi' **Uluger?** nâm karyeden Yabalıoğlu Şeyh Hamza halife olup bir öküz boğazlayup etrâfda olan kızılbaşlardan ba'zı ve mezkûr karyeden Ahmed ve Çerki nâm karyeden Şâh Ali ve Kara Ahmed ve Mansûr ve Yusuf ve Gülce nâm kimesneleri konaklayup ... ashâbı kirama? eyledükleri istimâ' olundu imdi mezkûrları birer bahâne ile ele getirilüp haklarından gelinmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfim varıcak bu bâbda basîret üzere olup mezkûrları ele getürmesine her birine birer bahâne idüp ele getirüp dahi ahvâllerin hufyeten tetebbu' idüp arz olunduğı gibi ise mecâl virmeyüp ol bahâne ile haklarından gelesin celb ü ahz olunmağla hilâf olmakdan ve hilâfa vâkı' iş olmakdan hazer idesin.

[s. 309]

Hüküm No: 792

Şeyh Efendi'ye tâbi' Hasan Çavuş'a virildi. Fî 22 Ca sene 984.

Anadolu beylerbeyisine hüküm ki:

Bi'l-fi'l Menteşe sancağından fesâd ü şenâ'at üzere olan üç yüz nefer mıkdarı sûhtelere re'is olan Kara Sadık ve ... Kanlu İshak oğlu ve Müderris-zâde Ömer ve ... ve

Deli Ramazân ve Katır Sabanı ve Kayış Kuşak ve Kara Hamza ve Deli Hâcı dimekle ma'rûf eşkiyâ ele getirilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda mezbûrı tetebbu' u tecessüs idüp gaybet üzereler ise akvâm u akrabâlarından tâleb eyleyüp buldurup meclis-i şer'e da'vet idüp ahvâlden hak üzere kâdı ma'rifet ile teftîş ü tefahhus idüp göresin fesâd ü şenâ'atleri sâbit ü zâhir olanları habs idüp arz eylesin şer'-i şerîfe da'vet olundukda itâ'at etmeyüp isyân u tuğyân üzere olup ellerinde ok ve yay ve sâ'ir alât-ı harb bulına ol asl ehl-i fesâdın demleri hederdir bu bâbda Mentеше ve Hamid-ili ve Teke sancakları beylerine dahi ahkâm-ı şerîfe gönderilmiştir müşârün-ileyh beyler ile haberlerleşüp ehl-i fesâd sühâtelere ortaya alup yataklandırıp dahi zü'âmâ ve sipâhî tâ'ifesiyle lâzım gelür ise il üzerlerine varup ale'l-gafle basup bi-eyyî tarîk-gân ele getirüp muktezâ-yı şer'-i kavîm üzere ehl-i fesâdın haklarından gelüp memleket ve vilâyetden mazarrat u fesâdlarının def' u ref'î bâbında envâ'-ı sa'y u ikdâm eylesin.

Hüküm No: 793

Bu dahi

Bir sûreti. Mentеше beyine

Hüküm No: 794

Hasan Çavuş'a fi't-târihü'l-mezbûr

Bir sûreti. Teke beyine

Hüküm No: 795

Bu dahi

Bir sûreti. Hamid-ili beyine

Hüküm No: 796

İstanbul ve Galata kâdılarına hüküm ki:

Sen ki Galata ve Haslar kâdısının Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp mukaddemâ peremiyeler üzere yapılmışla giden müslimânlar tamâm huzûr ile otururlar iken hâlâ yapılanlar ensiz ve dar yapılmışla ziyâde müzâyaka üzere oturup su'ub ve zahmet çekdüğün ve genç yaşlu avratlar ile erler mahlûten **peremeye?** girüp oturmağla nice fesâda mü'eddî olduğün bildirdüğün ecilden men' olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda te'hîr etmeyüp her biriniz muhkem tenbîh ü nidâ etdüresin min-ba'd genç yaşlu avratlar ile erler mahlûten peremeye girmeyüp başka peremeye gireler ve pereme yapan üstâdlar dahi ensiz ve dar yapmayup üslûb-ı sâbık üzere enlü ve vâsî yapalar şöyle ki; ba'de't-tenbîh emr şerîfime muhâlif peremeciler genç yaşlu avratları

erler ile mahlûten peremelerine koymayalar ve peremeciler kethudâsı dahi men'î ile mukayyed olmaya peremecilere ve kethudâlarına siyâset olunmak mukarrerdir ana göre bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup ve min-ba'd eşler **tarpörü?** işleyen üstâdları getürdüp muhkem te'dîb etdikden sonra habs idüp arz eylesin.

[s. 310]

Hüküm No: 797

Kethudâsı Sinân'a virildi. Fî 6 Ca sene 984.

Amasya beyi Sinan Bey'e hüküm ki:

Mektub gönderüp livâ-i mezbûre dâhil olduğında Kerager'den âdem gelüp ehl-i fesâd sûhte tâ'ifesinden tazallum olunmağın âdemlerinle ve mevcûd olan zü'amâ ve sipâhî ile ilgâr idüp iki günlük yevmî bir gicede alup basup vardığın haber aldıklarında perâkende olup ba'zı mukâbele etmeğın muhârebeye katl olunup yararlarından Kutbeddîn ve gayri harâm-zâdeler yat u yarakları ile tutulup ve Merzifon'da Bostân nâm sûhte dahi ele getirüp ikrâr idüp ve bir zamânın gice ile hücresin basup doksan altunun alup havfindan muvâcehede imam da'vâya kâdir olmayup ve bilenler dahi korkularından şehâdet etmeyüp bundan gayri Kara Hayreddîn ve Kara Sinân nâm sûhteler yüzden ziyâde yaraklu sûhte fukarâdan at cem' idüp bir gice bir karye basup emred oğlanların ve zekât nâmına küllî filorilerin alup on güne dek ehl-i örfê haber virmemek için ... virüp ve kâdılar şerlerinden korkup sûhte husûsı hüsn-i şer'le görölmezdir deyü cevâb virdüklerin bildürüp ve sâ'ir her ne arz etmiş isen mufassalan ma'lûm-ı şerîfim olmışdır **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup zikr olunan sûhte tâ'ifesinin sancağına mute'allik ve her kande cem'iyetleri ve fesâd ü şenâ'atleri olup haber alursan te'hîr etmeyüp yarar âdemlerin gönderüp umûrları husemâ muvâcehesinde evvelâ şer'-i şerîfe da'vet eyleyüp itâ'at idenlerin bir def'a şer'le fasl olmayup on beş yıl mürûr etmeyen da'vâları husemâ muvâcehesinde onat vechile hak üzere teftîş idüp üzerlerine sâbit olan hukûkı ba'de's-sübût ashâbına alıvirdükden-sonra cürmlerine göre muktezâ-yı şer'-i kavîm ne ise icrâ eylesin anın gibi şer'-i kavîme itâ'at etmeyüp da'vet olundukda muhârebeye mübâşeret idenlerin demleri hederdür ol asl ehl-i fesâdın kendü âdemlerinle ve sancağının zü'amâ ve sipâhîleriyle ve sâ'ir il-erleri ile üzerlerine varup cem'iyetlerin dağıdup ve be-nâm harâm-zâdelerin hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirüp gereği gibi haklarından gelesin ki sâ'irlerine mûcib-i ıbrat ola ve ellerinde bulunan tüfenkin ve sâ'ir yat u yarakların alup mîrî için zabt eylesin ehl-i fesâddan vilâyetin ve memleketin hıfz u hırâseti mühim ü lâzımdır ana göre mukayyed olup bâb-ı

ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevt eylemeyesin ... ehl-i fesâddan vilâyetin ve memleketin hıfz u hırâseti mühim ü lâzımdır ve bu bâ[bda] Rum beylerbeyisine ve Çorum ve Canik'in beylerine ahkâm-ı şerîfe gönderilmiştir ki o makûle ehl-i fesâd her kankının taht-ı hükûmetine dâhil olursa mecâl virmeyüp vech-i meşrûh üzere ele götürüp haklarından geleler anın gibi sancağın sınırından çıkup ehl-i fesâd kangısının sınırına varırsa mektûbunla i'lâm eylesin.

Hüküm No: 798

İbşir-zâde Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 25 Receb sene 984.

Bir sûreti. Rum beylerbeyisine Amasya beyi mektûb gönderüp dakîka fevt etmeyesin denilen mahalle varınca

Hüküm No: 799

Bir sûreti. Çorum sancağı beyine mahalle varınca

Hüküm No: 800

Bir sûreti. Canik beyine mahalle varınca

[s. 311]

Hüküm No: 801

Rodos sancağı beyine ve Rodos kal'ası dizdârına hüküm ki:

Mısır beylerbeyisi mektûb gönderüp donanma-yı hümâyun için İskenderiyye'ye irsâl olunan iki bin kantar barutdan Kocaili beyi Hamza *dâme izzühu* bin iki yüz yetmiş iki kantar barut alup İskenderiyye'de yedi yüz yirmi sekiz kantar barut bâkî kalup anıdahi İskenderiyye kapudânı Şaban alup Rodos dizdârına teslîm etdüğün i'lâm idüp dizdârdan emânet konılduğün bildürmeğün **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda zikr olunan barutı onat hıfz etdürüp gaflet ile zarar u gezend irişdirmekten hazer eylesin.

Hüküm No: 802

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 24 Ca sene 984.

Şam kâdısına ve Şam defterdârına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Benî Ümeyye Câmî'i'nin masrafi irâdından yılda iki bin altundan ziyâde olur **ele?** birkaç pâre karye vakf olunmaz ise on yıldan berü vâkı' olan ihdâsât ve terakkîyât ki yevmî üç yüz kırk beş akça olur ref'î lâzımdır deyü bu bâbda mukaddemâ virilen emr-i şerîfin tecdîd olmasın ammâ içlerinde fukarâya kâdir ulemâsı ve müstehâbü'd-da'vâ sulehâsı ve vazîfelerinden gayri kûd-ı yevmiyye kâdir değil fukarâsı olup eğer hâdisde ve eğer kadîmde içlerinde müstehak olmayanlar azl olunup ve cânib-i mîrîye âid olan elli akçe fukarâya in'âm olunup min-

ba'd mahlûl olan cihâd irâd-ı masraf kifâyet idince âhâra tevcîh olunmamak için emr-i şerîf virilmek ricâsına arz eylediğin ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda câmi'-i Benî Ümeyye'den hâdis cihât ve gayri iki karârına varmayınca mahsûl masrafa vefâ etmeyince kimesneye cihât ve terakkî tevcîh etmeyüp dâ'imâ bu emr-i celîlü'l-kadrimin mazmûn-ı hümâyûnumla amel eylesin.

Hüküm No: 803

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 21 Ca sene 984.

Selanik kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Selanik körfezinde levend kayıkları gizlenüp ekser zamânda memlihâda işleyen tuzcıları alup gemilerin esbâbın gâret idüp mukâta'aya küllî kesr virmişdir deyü bir kalite ta'yîn olup kürekçileri mücrimlerden tedârük olunmak için emr-i şerîf virilmek ricâsın arz etmişsin ammâ re'îsine ve kalitesinin fukarâlarına ve mücrimlerin nafakalarına yevmî ne mîkdâr akça sarf olacağı tefekkür olunmamış **buyurdum ki:**

Vardukda husûs-ı mezbûre mukayyed olasin.

[s. 312]

Hüküm No: 804

Silivri kâdısına hüküm ki:

Çorlu kâdısı olan Abdurrahman Rikâb-ı hümâyûnuma ruka' sunup Çorlu'da vâkı' olan ceddin Sultân Süleyman Han Medresesi müderrisi olan Muslihiddin hilâf-ı şer' kânûn murâdınca kazâyı zabt idüp niçün böyle idersin dimeğin adâvet idüp karye halkından bir nice kimesneyi idlâl idüp hilâf-ı vâkı' mektûb sundurup araba teftîş için hükmi hümâyûn ihrâc idüp sen Çorlu'ya varduğında mezbûr müderris ile ittifâk idüp çarşuya dellâllar nidâ etdürüp ve mezbûr müderris meclis-i şer'e dâhil olup karye halkı üzerine hasm etdürüp şehir halkından iyilüğe şöret eyleyenleri tahrîf ve men' idüp benüm cevâbımı istimâ' itmeyüp bana zulm ü dıyk eylediler deyü şikâyet eylemeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsı husemâ muvâcehesinde onat vechile hak üzere teftîş idüp göresin fi'l-vâkı' müşârün-ileyhin ahvâli sâbıkâ gönderilen hükmi hümâyûnumla hak üzere görülmeyüp gadr olduğu vâkı' mıdır ve mezbûr müderrisin bu bâbda medhali olmayup re'âyâyı tahrîk idlâl eylediği ve sâbıkâ kazâsının mahsûlün kabz eylediği sahîh midir nicedir ve araba cem'inde merkûm kâdının dahi re'âyâya te'addî olmuş mıdır yohsa gayri vâkı' olup nisbet ve gazez mi olmuşdur sâbıkâ teftîş eylediğünde keyfiyetin ahvâli nice olmuşdur ma'lûmın olduğu üzere mufassal yazup Südde-i

sa'âdetime arz eylesin ammâ bu bâbda tamâm hak üzere olup bir cânibe meyl eyleyüp hilâf-ı vâkı' kazıyye arz eylemekden ziyâde hazer eylesin sonradan teftîş olunur şöyle ki; hilâfı zuhûr eyleye beyân olunan özrin kabûl olmaz ana göre câdde-i adâletden udûl etmeyesin.

Hüküm No: 805

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 25 C Sene 984.

Sofya ve İlçe? kâdılarına hüküm ki:

Sen ki; İlçe kâdısının mektûb gönderüp Köstendil alaybeğisi olup nefsi-i İlçe'de sâkin Hasan Çavuş'dan âciz ü furû-mânde olup ümerâ açılıp kim eyledi deyü sû'âl olursa alaybeği hıdmetkârı eyledi deyü haber virülür çarşuda bir kaç def'a dükkânlar saçaklarına ateş konulup ve rencber tâ'ifesinin dükkânlarından akçeleri sarika olunup yine mezbûrın hıdmetkârı ve devecisi eyledi deyü haber virdiler müşârün-ileyh şer'-i şerîf tarafına haber gönderilüp da'vet olundukda itâ'at etmeyüp kendü gelmedüğinden gayri tâleb olunan hıdmetkârı dahi göndermeyüp mezbûr ehl-i fesâd dahi biz her ne ider isek mezbûr alaybeği ma'rifeti ile ideriz siz getirirseniz sizin mu'ininizim deyü elimizden alup fi'l-vâkı' dedikleri gibi idüğü dahi tevâtüre irişüp tamâm-ı ilm olmuşdır mezbûr Hasan Çavuş hırsuz ve harâmî yatağı ve şerîki olduğına hilâfim yoktur hilâf idersem huzûr-ı hakda cevâb virememe mezbûrın yerine âhâr kimesne nasb olunmazsa vilâyet harâbe varmak mukarrerdir deyü arz etdüğün ecilden Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Mehmed Çavuş mübâşeretiyile teftîş olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda mezbûr alaybeği ve anun gibi fesâd u şenâ'at üzere olan hıdmetkârânı meclis-i şer'e ihzâr idüp dahi şer'-i kavîm muktezâsınca onat vechile dikkat ü ihtimâmla hak üzere teftîş idüp göresin fi'l-vâkı' husûs-ı mezbûr arz olduğığı gibi vilâyet-i mezbûrede [s. 313] zuhûr iden fesâd ve hırsuzluklar olur ve dükkânlar acıldığı mezbûr alaybeği ve âdemleri eli alındığıdır nicedir mûmâ-ileyh çavuşum mübâşeretiyile şer'le mezbûrın ve âdemlerinin üzerlerine ne-makûle mevâd sudûr iderse sicill idüp dahi vukû'ı üzere Südde-i sa'âdetime bildiresin ammâ hîn-i teftîşde tamâm hakk-ı sarîha tâbî' olup meyl ü muhâbâdan ve celb ü ahz olunmağla ehl-i fesâda himâyet olunmaktan ihtirâz idüp câdde-i adâletden inhirâf etmeyesin.

Hüküm No: 806

Sinân Çavuş'a virildi. Beylerbeyiye göndermek için.

Bosna beyine [ve] kâdısına hüküm ki:

Hâliyâ () nâm kimesne Rikâb-ı hümayûnuma ruka' sunup livâ-i mezbûre sipâhîlerinden iken küffâra esîr olmağla tîmârı âhara virilüp halâs oldukda karındâşı

kendü tîmârın tercihân buna virüp berât etdürüp bir yıl mahsûlün zabt eyledikten-sonra beylerbeyi kendüye müte‘allik bir kimesnenin dört yaşında oğluna tevcîh etmişdir deyü tazallum etmeğin mezkûrın ahvâli görülmek için Rumili çavuşlarından () koşılıp ol cânibe gönderilmişdir **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfimle varduklarında bunun ve tîmârın alan kimesnenin ahvâlin hak üzere teftîş ü tefahhus idüp göresin bunun tîmârı ne vechile alınmışdır ve bi'l-fi'l mutasarıf olan fi'l-vâkı‘ dört yaşında oğlan mıdır yohsa kılıca yarar kimesne olup bunun özre icâb ider günâhı sâbit ü zâhir olmayan tîmârı alınup ana virilmişdir yanında zâhir olup ma‘lûminız olduğu üzere mufassalan yazup Südde-i sa‘âdetime arz eylesin.

Hüküm No: 807

Ehl-i Sinâyi'den Mehmed nâm kimesneye virildi. Fî 5 Ra [984].

Saruhan sancağı beyi Ferruh *dâme uluvvühuya* hüküm ki:

Hâssa sarrâclarımdan nice mâl-ı mîrî sarf idüp cevâbın virmedin harâmîler katl eylediği Selîm kâtillerinden üç neferi ol cânibde ele götürüp habs ve fesâdları sicill olmağla Anadolu beylerbeyisi emr-i şerîfim mücebince sana çavuş ve mektûb gönderüp tâleb eyleye dahi sen kapuya arz eyledim cevâbı geldükden-sonra gönderesin deyü te‘allül ü bahâne eylemeğe bâ‘is ne dir bu bâbda mes’ûl ü mu‘âteb olmuşsındır **buyurdum ki:**

Vardukda zıkr olunan kâtilleri mukayyed ü mahbûs yarar âdemlerinle müşârün-ileyhe gönderesin ki mahâll-i hâdisede ahvâllerin teftîş oluna ve anda olan ikrârlarının sûret-i sicillerin bile gönderesin ve bile koşup gönderdiğin âdemlere muhkem tenbîh eylesin ki bu bâbda gaybet etdürmekden ziyâde hazer ideler.

[s. 314]

Hüküm No: 808

Derviş Kethudâ'nın âdemisi Mustafa'ya virildi. Fî 13 Ra [984].

Adana Hâkimi İbrahim Bey'e hüküm ki:

Dergâh-ı mu‘allâma mektûb gönderüp bundan [akdem] mahrûse-i İstanbul'a zahîresi-çün vârid olan emr-i şerîfim mücebince livâ-i mezbûreden iki bin kile buğday ve arpa ve dört yüz kantar pirinç ihrâc olunup Ayaz ve Od Kal'ası nâm iskelelere indirilüp iki ay mîkdârı vardır ki hâzır u müheyyâ olmuşdır eğerçi birkaç rençber gemileri gelüp lakin ibrâz eyledükleri ahkâm-ı şerîfe umûmen ve yâlı kâdılarına yazılmağla tereke virilürse câiz ki âhâr yire alup gitmek ihtimâli olanlara virmeyüp zıkr olunan zahîre tahmîline çekdirir gemi lâzım olduğın bildirmişsin imdi cem‘ olunan

zahîre ahkâm-ı şerîfe ile varan rençber gemilerine tahmîl ü irsâl olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda emrim mücebince zikr olunan zahîreyi emr ile varan rençber gemilerine narh-ı rûzî üzere akça ile aldirup ve içine kifâyet kadar âdem koyup mu'accelen mahmiyye-i mezbûreye göndermek bâbında mücidd ü sâ'î olasın ve her gemiye ne-kadar tereke tahmîl olunup ve ne üzere alınduğın yazup bildiresin ki geldüklerinde ana göre tâleb olunup hârice virilmeye ammâ şöyle ki; rûzgâr muhâlif olup deryâ el virmemekle gemiler kimi varup tereke durmağla fâsid olmak ihtimâli olursa yarar âdemler ta'yîn idüp zikr olunan terekeyi ashâbına her gemiden ne-kadar tereke alınmış ise ana göre ber-vech-i adâlet üzere tevzî' eyleyüp kimesneye kadr olmak ihtimâli olmaya.

Hüküm No: 809

Ruka' sunan İsa ve İskender nâm kimesnelere virildi. Fî 13 Ra [984].

Haleb beylerbeyisi [ve] Haleb ve Ekrâd kâdılarına Ekrâd kazâsı ahâlisi ruka' sunup Kilis beyi olan Cafer Bey ve kethüdası Tekrivirdi ve subaşılıarı olan Yusuf ve Abdi ve Seydi ve İbrahim ve Mürsel ve Süleyman İdris ve Hamza ve Mehmed nâm kimesneler ile ve kâtib İbrahim ve Kalender nâm kimesneler mübâlağa atlu ile üzerlerine gelüp müft ü meccânen yim ü yemeklerin alup hilâf-ı vâkı' kazıyye isnâd idüp şer'le sâbit olmadan arz idüp eğer ehli ikrâr etdürüp kendüye tâbi' bir nâ'ibe sicill etdürüp ba'zının iki yüz ve ba'zının seksen ve kiminin elli ve altmış altunların ve sicill akçasın dahi re'âyâdan alup ve kâtib hakkı deyü her altun başına ikişer pâre alup müvellâsın nasb idüp ana dahi her altuna birer pâre alınup defterde mücerred ve bennâk kayd olan re'âyâdan mücerred ve bennâk resmin defter ü kânûn üzere almayup ziyâde alup harman zamânında terekelerinin öşürlerini aynî ile almayup üzerlerinde koyup sonra gelüp ziyâde akçaların alup ve salgun salup akçaların virmeyüp öküzlerin ve develerin ve atların alup akçaların virmeyüp ve üç ayda bir kaftan bahâ deyü seksen altun alup ve ba'zı kimesneleri dahi şikâyete gidersin deyü muhkem döğüp anların darbından vefât idüp ve bunların emsâli envâ'-ı zulm ü te'addî eyledüklerin i'lâm eyledikleri ecilden sunılan ruka' sûreti aynî ile aslından ihrâc olunup şer'le tefîş itmek içün size gönderilüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfim vardukda müşârün-ileyh beyi ve kethudâsın ve subaşılıarın ve kâtiblerin ihzâr idüp dahi gelüp da'vâ-yı hak idenler ile berâber idüp sicillde mestûr olan nâ-murâdın bir def'a şer'le fasl olmayup ve on beş yıl geçmeyen husûsların onat vechile ... [s. 315] hak üzere teftîş idüp göresin vech-i meşrûh üzere müşârün-ileyh beyi

ve kethudâsına ve subaşlarına ve kâtiblerine isnâd olunan husûslar bi-hasebi'ş-şer'-i'şerîf sâbit ü zâhir olursa ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların ba'de's-sübût alıvirdükden-sonra üzerlerine ne-makûle hukûk sâbit olup kime ne alıvirildüğü vukû'ı üzere yazup arz eylesin ammâ hîn-i teffîşde tamâm hak üzere olup tezvîr ve telbîsden şühûd-ı zûrdan ve nisbet ve gazez olmakdan ve bi'l-cümle hilâf-ı şer'-i şerîf iş olmakdan begâyet hazer idüp hakk-ı sarîha tâbi' olasız min-ba'd müft ü meccânen nesnelere aldırıp her ne alur ise akçaları ve rızâlarıyla aldırıp ve kaftan ve bahâ ve salgun akçesi deyü nesnelere aldırıp ve bennâk ve mücerredlerin ismin ber-mûceb-i kânûn ve defter itdürüp bi'l-cümle hilâf-ı şer'-i kânûn ve defter kimesneyi te'addî ve tecâvüz etdirmeyesin.

Hüküm No: 810

Osmân Çavuş'a virildi. Fî 11 Rebî'ü'l-âhır [984].

İnebahtı beyine hüküm ki:

Arz-ı hâl sunulup İnebahtı önünde limân içinde dört yıldan berü bir köhne kadirga ve bir kayık iki pâre at gemisi gark olup ve karada dahi üç kayık cekilüp harâba müteveccih olmuştur ahâli-i vilâyet bozup yakalar deyü arz olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda ihmâl etmeyüp zikr olunan gemileri her ne vechile mümkün ise çıkarup dahi şimdiden deryâda yatmakdan çürüyüp zarar irişmemiş ise karaya çeküp termîm etdürüp ve ol karada olup harâb olan kayıkları vilâyet halkı bozup te'addî ü fesâdı vâkı' ise aldıkları mîkdârı keresteyi gönderüp aldırıp getirüp tedârük idüp fermân eylesin anın gibi deryâdan çıkan ve karada olan gemiler ve kayıklara meremmet kâbil değilse bozdurup kerestesin mîrî için der-mahzen eylesin.

Hüküm No: 811

Çangaloğlu Mustafa Çavuş'a virildi. Fî 20 Ra [984].

Silivri kâdısına hüküm ki:

Hâlâ Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Hüseyin'den Rikâb-ı hümayûnuma ruka' sunulup Çatalca mahkemesinde varup oturup kâdılık ve subaşılık ider ... ider halkdan rüşvet alur anun havfindan kimesne mahkemeye varup şer'le olan da'vâsın görüp fasl eylemeğe kâdir değildir deyü şikâyet olunduğu ecilden **buyurdum ki:**

Südde-i sa'âdetim çavuşlarından Mustafa Çavuş *zîde kadriuhu* varup vusûl buldukda göresin fi'l-vâkı' i'lâm olunduğu üzere müşârün-ileyh mahkemeye varup ilm mesâlihine karışduğı vâkı' mıdır yoksa gayri vâkı' mıdır karışduğı mesâlih ne-makûle mesâlihtir didiklerinin aslı var mıdır kimesneden ahz u celb idüp nicedir tamâm sıhhat ile ma'lûm idinüp vukû'ı üzre yazup bildiresin.

[s. 316]

Hüküm No: 812

Kethudâsına virildi. Fî 22 Ra [984].

Menteşe beyine hüküm ki:

Ba'zı levend sûhte tâ'ifesi ol câniblerde cem'iyet üzere olup fesâd ü şenâ'atden hâlî olmadıkları senin tarafından i'lâm olunmağın ele getirülüp haklarından gelinmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda bi'l-fi'l dahi sûhte tâ'ifesinden ve sâ'ir ehl-i fesâddan cem'iyet üzere kimesne var ise te'hîr etmeyüp livâ-i mezbûrın alaybeğisine ve zü'amâ ve erbâb-ı tîmârına ve ol câniblerde sâkin olan bölük halkı ve yeniçeri kullarıma muhkem tenbîh eylesesin ki her biri te'allül ü bahâne etmeyüp mu'accellen yat u yarakları ile müretteb ü mükemmel yanına gelüp hâzır u müheyyâ olup ale'l-gafle cem'iyetlerin basup itâ'at etmeyüp cenge mübâşeret iderler ise demleri hederdir havf etmeyüp bî-eyyî tarîk-gân ele getirüp toprak kâdıları ma'rifetiyle muktezâ-yı şer'-i kavîm üzere haklarından geldirüp lâzımü'l-arz olanı yazup bildiresin ve lâzım olursa il-eri dahi ihrâc idüp vech ü münâsib gördüğün üzere istihdâm eylesesin eğer alaybeği ve eğer zü'amâ ve erbâb-ı tîmârdan ve bölük halkı ve yeniçeri kullarımdan tenbîhden-sonra emrim mücebince vakit ü zamânı yat u yarakıyla yanına gelüp hâzır u müheyyâ olmayanları isim ü resmi ile yazup arz eylesesin ammâ bu bahâne ile kendü hâlinde olan muhassillara dahi sen-dahi ehl-i fesâd sûhte tâ'ifesindensin deyü dahl ü ta'arruz olunmaktan ihtiyât idesin.

Hüküm No: 813

... Ali Çavuş'a virildi. Fî 26 Ra [984].

Anadolu beylerbeyisine hüküm ki:

Sen ki beylerbeyisin Seydi Gâzî kâdısıyla ma'an arz ve sûret-i sicill gönderüp Seydi Gâzî kazâsına tâbi' **Onbaş?** nâm karyede vâkı' olan câmi'-i şerîfin hatîbi olan Nurullah ile yörük tâ'ifesinden cemâ'at-i evvelden Ahmed ve İbrahim ve Musa ve Halil nâm kimesnelerin bir vakıf yer husûsında nizâ'ları olup şer'le görülmek-çün Anadolu çavuşlarından Süleyman Çavuş mübâşir ta'yîn olup varup kibel-i şer'den mürâsele ile şer'-i şerîfe da'vet eyledükde itâ'at etmedüklerinden gayri mezbûr Süleyman Çavuş'un sol gözündü, göğsündü ve başında eser-i darb olunduğın arz eyledüğün ecilden mezkûr Ahmed bir yıl kürek çekmek-çün Südde-i sa'âdetime gönderilmesin emr idüp sâ'ir yoldâşları dahi birer mikdâr zamân habs olup sonra itlâk olunmaların emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda emrim mücebince mezkûr Ahmed'i yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdetime gönderesin emrim mücebince küreğe koşulup bir yıl tamâm kürek çeke ve bâkî yoldâşlarını dahi günâhlarına göre birer mîkdâr zamân habs idüp ba'dehu itlâk etdüresin.

[s. 317]

Hüküm No: 814

Mısır Çavuşlarından Receb'e virildi. Fî 23 Ra. Mezbûr gark olmağla tekrâr yazılıp Mısır mukâta'acısı olan Ali'ye virildi. Fî 3 C Sene 984.

Mısır beylerbeyisine hüküm ki:

Bundan akdem Yemen beylerbeyisi olan müteveffâ Mustafa Bey hâl-i hayatında Yemen'e giderken hızâne-i Mısır'dan karz filori virilüp henûz edâ etmedin fevt olmağla cemî' metrûkâtını hâlâ Yemen'den ma'zûl olan Behrâm *dâme ikbâlûhu* kabz eyleyüp hâlâ mahmiyye-i Mısır'a gelüp müteveffâ-i müşârün-ileyhe virilen karz filori mûmâ-ileyhden tâleb olundukda Âsitâne-i sa'âdetime alup giderin deyü virmekde te'allül ü inâd eylediği i'lâm olunmağın müteveff-i müşârün-ileyhe hazîne-i Mısır'dan karz virilen filori her ne mîkdâr ise mûmâ-ileyh Behrâm *dâme ikbâlûhudan* tâleb idüp alınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda emrim mücebince müteveffâ-i müşârün-ileyhe Yemen'e giderken hızâne-i Mısır'dan karz-ı hasen ne mîkdâr filori verilmişse hazîne defteri mücebince mûmâ-ileyh Beyrâm *dâme ikbâlûhu* bey' etdüğü metrûkâtın akçesinden bî-kusûr mûmâ-ileyhden alup hızâne-i Mısır'da alıkoyup mûmâ-ileyhe ol-vechile te'allül ü nizâ' etdirmeyesin.

Hüküm No: 815

Pâdişâh-ı âlem-penâh hazretlerinin şeyhi efendinin âdemisine virildi. Fî Selh Ra [984].

Karahisâr-ı Sâhib beyine hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı hükûmetinizde Kocahisâr nâm karyeden Bâzârlı nâm kimesneyi köylüsi olan Behrâm gece ile yaturken boğup öldürdüğü istimâ' olunmağın mezbûr Behrâm her kande ise ele getirilüp üzerine sübût bulan suret-i sicilleriyle Südde-i sa'âdetime gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup mezkûr Behrâm her kande ise hüsn-i tedârûkle ele getirüp dahi üzerine sâbit olan sûret-i sicilleriyle bir âdemin koşup ber-vech-i isti'câl Südde-i sa'âdetime irsâl eyleyesin.

Hüküm No: 816

Dîvânda Kiğı sipâhîlerinden Veli'ye virildi. Fî 5 Rebî'ü'l-âhır [984].

Kiğı beyine hüküm ki:

Bundan akdem hükmi-şerîf gönderilüp Kiğı ma'deninde yuvalak dökülmesi fermân olunmuşdı. Hâlâ ne mîkdâr yuvalak dökülmüştür görüp arz olunmasın lâzım olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak te'hîr etmeyüp şimdiye-değın fermân-ı şerîf-i sâbık mücebince ne-kadar yuvalak dökülüp darbzen hâzır olmuştur ve min-ba'd dahi ne mîkdâr dökülmek ihtimâli vardır ve sâ'ir dökülmesi emr olunan yarak nice olmuştur defter idüp dahi yazup bildiresin ve dâ'imâ mukayyed olup emr olunan eğer yuvalaktır ve eğer darbzendir ve sâ'ir yarakdır itmâma iriştirmek bâbında ikdâm ü ihtimâm eylesin ihmâl ü müsâheleden hazer eylesin sonra mu'âteb olursın bilmiş olasın.

[s.318]

Hüküm No: 817

Kethudâsı Cafer'e virildi. Fî 4 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

Sâbıkâ Bağdâd beylerbeyisi Ali Paşa'ya hüküm ki:

Van beylerbeyisi Ahmed *dâme ikbâlühuya* Bağdâd beylerbeyisiyle virülüp ankarîb varmak üzere dir lakin müşârün-ileyh Bağdâd'a vâsıl oluncaya değın sen kemâkân Bağdâd'ın hıfz u hırâsetinde olup eğer zahîre husûsıdır ve eğer sâ'ir yat u yarağıdır tedârük olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak bu bâbda tamâm basîret üzere olup mücerred beğlerbeyilik âhara tevcîh olunmuşdur deyü ihmâl ü müsâhele etmeyüp eğer kal'anın mühimmâtı husûsıdır ve eğer zahîresi ve sâ'ir kul tâ'ifesinin hıfz u hırâseti ve emvâl-i mîrînin hıfz u sıyâneti ve bi'l-cümle vilâyet-i mezbûreye mute'allik olan cumhûr-ı umûrca onat vechile mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden hazer eylesin bu bâbda gereği gibi mukayyed olasız ve lâzımü'l-arz olan husûsları ale't-tevâlî i'lâm etmekden hâlî olmayasın.

Hüküm No: 818

Harem-i şerîf hazînedârı Mercân Ağa'ya virildi. Fî 5 Rebî'ü'l-âhır 984.

Mısır beylerbeyisine hüküm ki:

Medine-i münevvere'de olan Harem-i şerîf şeyhi Dergâh-ı mu'allama mektûb gönderüp hazret-i server-i kâ'inât aleyhi efdâlü's-salavâtın Mekke-i mükerrremeden Medine-i münevvereye hicret buyurup yakın geldikde şeref-i nüzûlleriyle müşerref olan Kuba nâm mevzi'-i şerîfde vâkı' olan câmi'-i şerîf hâlâ harâbe-müşrif olmuştur deyü arz etmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda husûsı mezbûre mukayyed olup zikr olunan câmi'-i şerîfin ta'mîre muhtâc olan yerlerin ta'mîr ü termîm için müceddeden yapılması lâzım olan yerleri binâ olunmak için mi'mâr ... gönderüp ne mîkdâr akça lâzım olursa tahmîl etdürüp kifâyet mîkdârı akça gönderüp gereği gibi ta'mîr ü tecdîd etdiresin.

Hüküm No: 819

Bu dahi

Müşârün-ileyhe hüküm ki:

Mûmâ-ileyh şeyh mektûb gönderüp hazret-i seyyidü'l-enâm aleyh-i efdalü's-selâmın Medine-i münevverede vâkı' olan matba-ı şerîflerinde fukarâya ta'âm pişmek için bir mîkdâr buğday ve zeyt ta'yîn olup üç dört ay ancak vefâ eyleyüp sâ'ir eyyâmında olmamağla inkıtâ' iden fukarâ hayli ızdırâb çekerler deyü bildürmeğin yılına kifâyet mîkdârı buğday ve zeyt gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda zikr olunan matbah-ı şerîfde fukarâya ta'yîn olunan ta'âm yılına dek vefâ eyleyüp fukarâ ızdırâb çekmemek için emrim üzere kifâyet mîkdârı zeyt ve buğday ta'yîn idüp olageldüğü üzere irsâl eyleyesin.

Hüküm No: 820

Bu dahi

Medine-i münevverede Harem-i şerîf şeyhine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Harem-i şerîf-i nebevînin *sallallahü aleyhi ve sellem* de hazînesinde mahfûz olan murassa tâc ve kılıc ve gayri yanında ziynet konulup lakin ziynet râyihâsı ... eyleyüp revnakın ve ... bildürüp zâyi' olmak mukarrerdir deyü bildürüp ve sâ'ir her ne ki arz olunmuş ise ma'lûm-ı şerîfim olmuştur **buyurdum ki:**

Vardukda zikr olunan tâcı ve kılıcı olageldüğüne göre hâlî üzere hıfz etdürüp mümkün olduğunca zarar irişmemek husûsunda tedârük eyleyesin.

[s. 319]

Hüküm No: 821

Bu dahi

Mısır beylerbeyisine hüküm ki:

Müşârün-ileyh Harem-i şerîf şeyhi mektûb gönderüp Harem-i şerîf-i nebevînin hulefâ-ı âdilden Hazret-i Ömer bin Abdullaziz *radiyallahü anh* zamânında tecdîd olunan dîvâr hayli mâ'il olup nâ-gâh yıkılmak ihtimâli vardır deyü bildürmeğin Medine-i münevvereye giden mi'mâr Cafer'e tenbîh olup tecdîd ettirmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda zikr olunan dîvârın tecdîdi için kifâyet mîkdârı Mısır hazînesinden akça irsâl idüp ve mezbûr mi‘mâra tenbîh eylesin ki varup gereği gibi tecdîd etdiresin.

Hüküm No: 822

Rahmi-zâde İbrahim Çavuş'a virildi. Fî 13 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

... beyi Ali İdris'e hüküm ki:

Sâbıkâ Bağdâd beylerbeyisi olan Ali *dâme ikbâlûhu* Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp Ebû-Rîş oğlu Mehmed tarîk-i bagî ve inâd ü nehîm fitne vü fesâda sâlik olup her vechile izâlesi lâzım olmağın sâbıkâ gönderilen fermân-ı hümâyûnum mücebince hüsn-i tedbîr ü tedârûkle uğûr-ı hümâyûnda bezl ü mâl ricâl idüp on beş günlük mesâfe menâzili yedi sekiz günde çöl ve beyâbânı kat‘ idüp mâh-ı Rebî'ü'l-evvelin on altıncı günü basup ve cebr ile A‘râb’ı yanında ayırup senün ile ... üzerine gönderüp şakî-i mezbûr yüz elli mîkdârı kulları ile bir yirde karâr idemeyüp firâr idüp Şam ve Mağarca A‘râbına gidüp vilâyeti şerr ü şûrundan şimdilik emîn olup lakin ... mahallinde ihmâl olunursa Mağarca A‘râbına ve sâ‘ir A‘râba ilticâ ile bir fesâd eylemek ihtimâli vardır eğer ... ve eğer talebe ve sûhte ve Deyr-i Rahbe’de sâbıkâ fermân olunan cem‘iyyetin nisf-ı mîkdârı cem‘iyyet ile durup Kabur beyi Mehmed ... ve Ribo Beyi Havray Ribo kabilesiyle ve evleri ile **Mühene?** *dâme uluvvûhu* ve seninle hüsn ü ittifâk u ittihâd ile ma‘ân konup göçerlerse çendân mu‘âvenetine dahi ihtiyâc olmayup müfsid-i mezbûr ele getürülüp veyahud bu memleketden küllîyen ... başını alup Şerîf cânibine firâr eylemesi mukarrerdir deyü mûmâ-ileyhimâya istiklâli ahkâm-ı şerîf gönderilmek münâsib görüldüğün i‘lâm eylemişken ol bâbda müşârün-ileyhimânın her birine münferiden ahkâm-ı şerîfe yazılıp sizinle hüsn-i ittifâk ve ittihâd ile ma‘ân varup konup göçüp fırsat el virüp mahall iktizâ etdüğüne göre birbirinüze mu‘âvenet ü muzâheret idüp müfsid-i mezbûr ele getürmek bâbında muhkem tenbîh ü te’kîd olunmuşdır ve müfsid-i mezbûrın henüz ahvâli ber-taraf olmayup nice olacağı ma‘lûm olmamağın ... sancağı için bir âlem irsâl olunmayup ancak Bağdâd beylerbeyisi mûmâ-ileyh Ali *dâme ikbâlûhuya* livâ-i mezbûr tevcîh olunmuşdır ana göre tenbîh eylesin ki hüsn-i tedârük ile muhâfazada olup müfsid-i mezbûr ele getürmekte ihtimâm üzere ola deyü hükm-i hümâyûnum irsâl olunmuşdı hâlâ bi-inâyeti’llahü te‘âlâ münhezim olup ahvâli ber-taraf olunmağın olagelen âdet ü kânûn üzere sancak-ı hümâyûn irsâl olundu **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sâbıkâ [s. 320]gönderilen emr-i şerîfim mücebince livâ-i mezbûrun hıfz u hırâsetinde mücidd ü merdâne olup müfsid-i mezbûr bir mahalle zarar u gezend irişdirmekden ihtiyâd eyleyüp ve müşârün-ileyhimâ ile dahi haberleşüp vech ü

münâsib olduğu üzere hüsn-i ittifâk ü ittihâd ile müşârün-ileyhimâ ile ve kabileleri ve evleri ile ve mûmâ-ileyh **Mühenne? dâme mecdühu** ile ma'ân konup göçüp etrâf ü cevânibe dâ'imâ nâzır u hâzır olup anun gibi fırsat el virüp müfsid-i mezbûr bir cânibden zuhûr iderse ele getürmek bâbında envâ'-ı sa'y u ikdâmın vücûda getüresin.

Hüküm No: 823

Bu dahi

Bir sûreti. Habur beyi Piyale oğlu Mehmed Bey'e sâbıkâ Bağdâd beylerbeyisi Ali *dâme ikbâlûhu* Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp ili âhara i'lâm eylemiş idi ol-bâbda müşârün-ileyh Ali İdris'e hükm-i hümayûnum yazılıp seninle ve Havray *dâme uluvvühu* ile ve Mühenne ile hüsn-i ittihâd ü ittifâk ve ittihâd ile ma'ân konup göçüp fırsat el virüp mahall iktizâ etdüğüne göre her birünüz mu'âvenet ü muzâheret idüp müfsid-i mezbûrı ele getürmek bâbında sa'y u ihtimâm eylemek emrim olmuştur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sen dahi bu bâbda mukayyed olup ... kabilesiyle ve evleriniz ile mûmâ-ileyhimâ yanına varup dahi hüsn-i ittifâk ü ittihâd ile ma'ân konup göçüp anun gibi müfsid-i mezbûr bir cânibden zuhûr iderse fırsat el virüp mahall iktizâ etdüğüne göre amel idüp vech ü münâsib olduğu üzere her biriniz mu'âvenet ü muzâheret idüp ele getürmek bâbında envâ'-ı sa'y u ikdâmın vücûda getüresin.

Hüküm No: 824

Bu dahi

Bir sûreti. Havray Bey'e.

Hüküm No: 825

Osmân Çavuş'a virildi. Fî 10 Ra [984].

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Südde-i sa'âdetim çavuşlarından Mustafa *zîde kadrühuya* hüküm ki:

Delvine sancağı beyi Bâyezîd *dâme izzühunun* zimmetinde olan mâl-ı mîrîyi tahsîl idüp alâkasın kat' eylesin deyü sen mübâşir ta'yîn olunup ol cânibe gönderilmişken bir yıldan berü ol cânibde ... ve Hersek'de gezüp tahsîl-i mâlda olmağa sebep nedir bu bâbda gereği gibi mes'ûl ü mu'âteb olmuşsındır **buyurdum ki:**

Vardukda bir an te'hîr ü terâhi itmeyüp müşârün-ileyhin zimmetinde olan mâlı bî-kusûr cem' ve tahsîl idüp bir akça ve bir habbe bâkî komayup alâkasın kat' itmeyince olmayasın şöyle ki; bu def'a dahi avk u te'hîr oluna senden bî-kusûr çavuşluğun alınmakla konılmayup eşedd-i ukûbetle mu'âteb olmak mukarerdir ana göre mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idesin.

[s. 312]

Hüküm No: 826

Mercân Ağa 'ya virildi. Fî 7 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

Mısır beylerbeyisine hüküm ki:

Bundan akdem sa'âdet ü ikbâl ile taht-ı sa'âdet-i şehinşâhiye cülûs-i hümayûnum müyesser oldukda Mekke-i mükerrerme fukarâsına Mısır'dan her sene irsâl olunugelen altı bin erdeb deşîşe buğdayı üzerine mezîd ü merhamet-i şahânemden iki bin erdeb dahi virilmek bâbında sene 982 Ramazânü'l-mübârekinin on ikinci gününden fermân-ı şerîfim sâdır olmuşdı el-hâleti-hazihi zıkr olunan mıkdarı deşîşe buğdayı Mekke-i mükerrerme fukarâsına varup vâsıl olmaduğı i'lâm olundu. İmdi; mukaddemâ bu vechile emr-i şerîfim virilmiş iken gönderilmemeğe sebep nedir **buyurdum ki:**

Varıcak aslâ te'hîr ü tevakkuf etmeyüp mukaddemâ gönderilügelene buğday ile sonradan emrim mücebince ziyâde olan buğdayı bi't-tamâm gönderüp teslîm idesin husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır ihmâl ü müsâhele itmeyüp ber-vech-i isti'câl tedârük ve irsâli bâbında ikdâm ü ihtimâm eyleyesin ve ne zamânda tedârük idüp ve ne mıkdar gönderildüğün yazup bildiresin.

Hüküm No: 827

Bu dahi

Bir sûreti. Medine-i münevvere fukarasına Mısır'dan irsâl olunugelen sekiz bin erdeb buğday üzerine bin erdeb dahi virilmek.

Hüküm No: 828

Bu dahi

Bir sûreti. Şam ve Mısır fukarâsından hacc-ı şerîfden avdet idüp gelmek istediklerinde develeri kalmağla ... gelüp anda rûzgâr muhâlefeti olmağla tevakkuf eyleyüp vech-i ma'âşları için virülügelen bin erdeb buğday üzerine bin erdeb dahi virilmek.

Hüküm No: 829

Bir sûreti. Mısır ve Yemen'den Ka'be-i şerîfeye gelüp hacc etdikden sonra Medine-i münevvereye varup mevsim geçmekle gidemeyüp anda kalan fukarânın cihet-i ma'îşetleri husûsunda müzâyaka olmağla ol asl fukarâya dahi virülügelen bin erdeb buğday üzerine bin erdeb dahi ziyâde virilmek bâbında.

Hüküm No: 830

Mahmud Kethudâ'ya virildi. Fî 13 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

Trablusgarb beylerbeyisi Haydar dâme ikbâlühuya hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime arz-ı hâl sunulup Trablusgarb askeri üç kısım olup biri ... ve biri yeniçeri ve biri gemi bölüğü olup şimdiye değin sefer vâkı' oldukda yeniçeri sağ kolda ve ... bölüğü sol kolda yürüyügelüp olageldüğü üzere yürimek bâbında emr-i hümayûnum tâleb olunmağın **buyurdum ki:**

Yeniçeri ile ... bölüğü şimdiye değin ne vechile yürüyügelmiş ise olageldüğü üzere yürüdüp bi-vech nizâ' etdürmeyesin.

[s. 322]

Hüküm No: 831

Sehrânî Hüseyin Bey'in ademisi Kubâd'a virildi. Fî 8 C [984].

Şehrizol beylerbeyisi Gazanfer ve Kob kâdısına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûre tâbi' Affân nâm arab mülhid olduğundan gayri Amire ve **Hayriye?** nâm avratlar fâhişeler olup cümle ehl-i fesâd üzerine cem' olup gice vü gündüz envâ'-i fesâdlar idüp şer'le teftîş olunmasın i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Mezkûrı ihzâr idüp ahvâlin müslimânlardan onat vechile hak üzere teftîş ü tefahhus idüp göresin fi'l-vâkı' kazıyye arz olunduğu gibi olup ehl-i fesâd ü şenâ'at üzere olup üzerine bi-hasebi'ş-şer' fesâdı sâbit ü zâhir olursa şer'le lâzım geleni icrâ idüp yerine koyasın arza muhtâc olursa yazup bildiresin hak üzere olup hilâf-ı şer' kimesneye te'addî olmakdan hazer eylesin. Tezvîr ve telbîsden ilh.

Hüküm No: 832

Gülнар kazâsından ruka' sunan Ali'ye virildi.

Gülнар ve Mud kâdılarına hüküm ki:

Gülнар kazâsına tâbi' **Arpalık?** nâm karye halkı tarafından Rikâb-ı hümayûnuma ruka' sunulup karye-i mezbûre sipâhîsi olan Nebi ve karındâşı Himmet karye halkının her birine isnâd eyleyüp ma'rifet-i kâdı yoğ iken akçaların alup fukarâya iftirâ idüp sizi taşra gemisine koyup ve Kıbrıs'a sürgün iderin deyü korkudup mâlların ve azıkların alup zulm u hayf eyledüklerin arz itmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından olup bu husûsa mübâşir ta'yîn olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Süleyman Çavuş vardukda mezbûrlardan da'vâ-i hak ider var ise hasmıyla berâber idüp bir def'a şer'le fasl olmuş olmayup on beş yıl mürûr etmeyen kazıyyelerin ber-mûceb-i şer'-i kavîm teftîş idüp göresin üzerine hukûk-ı nâsdan nesne sâbit ü zâhir olursa ashâb-ı hukûka şer'le sâbit olan hakların alıvirdükden sonra mezbûrlardan ne mîkdâr kimesnenin hakkı sâbit olup alınduğın ve sâ'ir fesâd ü şenâ'atlerine müte'allik sübût ü zuhûr bulan mevâddın sûret-i sicilleriyle yazup arz eylesin sonra emrim ne vechile sâdir olur ise mûcebi ile amel oluna.

Hüküm No: 833

Kethudâsı Ahmed'e virildi. Fî 15 R [984].

Diyârbekir beylerbeyisine hüküm ki:

Hâlâ Rakka Beyi Ni'metullâh *dâme izzühu* Südde-i sa'âdetime âdem gönderüp Kes? A'râbı isyân üzere olup bir mahâlle zarar iriştirmek ihtimâli olduğın bildirmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda anun gibi A'râb-i şekâvet istî'âb bir hareket idüp ol cânibe müstevlî olup def'-i mazarratı için senden isti'ânet iderse Diyârbekir asâkirinden müşârün-ileyhe kifâyet mıkdârı asâkir koşup vech ü münâsib görüldüğü üzere mu'âvenet etdürüp A'râbın mazarrat u fesâdların def' ü ref' eylemekde hüsn-i ihtimâm eylesin.

[s. 324]

Hüküm No: 834

Hâlâ Silivri'de müderris olan Mevlânâ Abdalbâkî'ye ve Vize kâdılığından münfasıl olan Mevlânâ Hüsâm'a hüküm ki:

Hâlâ Pîr Mehemmed Paşa'nın kasaba-i Silivri'de vâkı' olan imâreti ... Südde-i sa'âdetime arz-ı hâl idüp imâret-i mezbûrenin üç yüz binden ziyâde yedeği olup ve üç yüz binden ziyâde mahsûl olup yirmi otuz bin akça zevâ'id umulurken imâret-i mezbûre mütevellîsinden ma'zûl olan Ahmed zamânında hem yedek hem mahsûl gidüp ve hem kendülerin yigirmişer aylık vazîfeleri virilmeyüp kasaba ve ... ve gayra otuz binden ziyâde deyn olup ve şart-ı vâkıfdan ziyâde ba'zı kimesnelere vazîfe virüp hayf eyledüklerin bildürdükleri ecilden mezbûr mütevellîye sağ ulûfecilerden Hüseyin her kande ise ihzâr ... mübâşeretinden intihâ'sına değın irâd ve masrafı teftîş olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûrı müfredât-ı defter ile müşârün-ileyhe ihzâr etdürüp ahvâlin imâret-i mezbûre müteferrikası muvâcehesinde tamâm hak üzere dikkat ü ihtimâmla teftîş idüp göresin kazıyye arz olunduğı gibi olup imâret-i mezbûrenin müfredât defterleri mücebince üç yüz binden ziyâde mahsûl olup ve üç yüz binden ziyâde yedeği olup masraftan ziyâde yigirmi otuz bin akça zevâ'id kalacak iken mahsûl ve yedeği ve zevâ'idi kalmayup ... yigirmişer aylık ulûfesi virüldüğü vâkı' ise mahsûl ve yedeği defterleri mücebince ziyâde lâzım gelen akça nice olmuşdur kendü veya âhar kimesne ekl etmişdir yohsa şart-ı vâkıfdan ziyâde ba'zı kimesnelere ulûfe virmekle mi zâyî' ü telef olmuşdır şart-ı vâkıfın mücebince vâkı' olan masraftan ziyâde gelen akçası her kim ekl ü bel' etmiş ise şer'le sâbit olduğdan-sonra mütevellî olandan

tazmîn etdürüp hâlâ olan mütevellîsine teslîm ve kabz etdürüp bir akça ve bir habbe bâkî kodırmayup güzeşte-i ulûfeleri virülüp imâret-i mezbûrenin ihyâsına sebep olasin.

Hüküm No: 835

Mektûb getüren Hüsrev'e virildi. Fî 16 Rebî'ü'l- âhır sene 984.

İstanbul kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp mahrûse-i İstanbul'da Üsküblü mescîdinin cemâ'ati mahkeme-i şer'-i şerîfe gelüp mescîd-i mezbûre ziyâde harâba müşrif olup ve tecdîd ü ta'mîre evkâfinin müsâ'adesi olmayup ve cemâ'ati kesîr olmağın ziyâde ... olup tevsî'a muhtâc olmağın **Cezâyir** defterdârı olup fevt olan hocanın sülüs mâlından nâzır ve vasî' ma'rifetiyle mescîd-i mezbûr ta'mîr ü tevsî' olunmak münâsib olduğın arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mütevellî-i mezbûrın vasiyyet eyledüğü sülüs mâl vefâ eyledüğü üzere mescîd-i mezbûre nâzır **kâdı?** ma'rifetiyle ta'mîr ü tevsî' etdüresin.

Hüküm No: 836

Imâdiyye hâkimi Kubâd Bey'in kethudâsı Kör Ali virildi. Fî 20 Ra sene 984.

Cizre hâkimi Bedir Bey hâlâ Imâdiyye hâkimi Kubâd Bey *dâmet ikbâlûhu* Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Medine sancağı inâyet olunan karındâşı Behrâm *dâme uluvvûhu* için tarîk-i nefis-i Imâd'da sâkin olup akrabâsından Imâdî Seyyid Kasım ve emmi-zâdeleri Şâh Rüstem ve karındâşları Han İsmail ile ra'ıyyet ü memlekete dest-i dirâzlık idüp hırsuz saklayup fesâd ü şenâ'at idüp fukarâyı rencîde eylediklerin ve Âsitâne-i sa'âdetden gelen birüsünün yanında olup muttasıl memleket ü vilâyete hırsuz ve âdem salup ihtilâl virdüğünden gayri müşârün-ileyhe intizâm-ı ahvâl re'âyâ için vilâyetinde gezerken fırsat bulup nice hırsuzı gönderüp alması **kâdısın?** ayardup yanına alup re'âyânın kâh bağların kesüp ve kâh evlerin ve damların yakup fitne vü fesâddan hâlî olmayup ve size bir kaç def'a âdemler gönderüp müşârün-ileyhi men' eylemek iltimâs eyledikde ısgâ olunmayup eğer cem' olunup üzerine gönderilürse küllî fesâda bâ'is olur mânend-i fesâda bâ'is olan Selim ve Hüseyin ve Hüsam ve Hasan ve Hamza ve Şâh Ali nâm kimesneler idüğün ve kendü men'-i mazarratın bilür âdem olmaduğın babaları zamânında mezbûr Behrâm'a dört pâre karyeler zindegânî iken üzere virülüp zindegânî itmedüğü sebebden alınıp re'âyâyı rencîde eyledüğü ecilden min-ba'd virilmek münâsib olmaduğın bildürüp ve Şehrizol beylerbeyisi Gazanfer *dâme ikbâlûhu* dahi Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Diyârbekir'e gelince müşârün-ileyh ile hüsn-i ittihâd üzere olup meğer Diyârbekir'den berüsün ve Hakkârî beyi Zeynel Bey'e mülâkî olalıdan inâd ü muhâlefet eyleyüp fitne vü fesâddan hâlî olmayup sizin yanınızda

kalursa küllî fesâd ü şenâ'ate sebep olur yanınızda kalmak münâsib olmaduğın i'lâm idüp Seydi Süleymanî Beyi Abdalbaki *dâme izzühu* dahi bu ma'nâyı iş'âr eylemeğın müşârün-ileyh yanınızda kalup dahi vech-i meşrûh üzere fesâda mübâşeret itmen münâsib değıldir müşârün-ileyhimânın mâ-beynlerin ıslâh olmak re'y-i rezîn-i isâbet-karîninize müfevvez olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda müşârün-ileyhi getürdüp dahi vech-i münâsib görüldüğü üzere pend ü nasîhat eyleyüp fermân olunan Medine sancağına veyahud Âsitâne-i sa'âdetime irsâl eylemek bâbında veyahud karındâşı müşârün-ileyh için senün hakkında eyü söyler deyü neşr kelimât-ı tayyibe ve neşr-i makâlât-ı zekiyye birle hâtırın tatyîb idüp hüsn-i tedârükle mâ-beynlerinde ıslâh idüp aralarında ba'zı ehl-i fesâd u igvâ ve idlâli ile iştigâl bulan nâ'ire-i fitne vü fesâd ... ve inâdı itfâ eylemek bâbında envâ'-ı mesa'î-i cemîle ve esnâf-ı asâr-ı cemîlenüz zuhûra getürüle ve bi'l-cümle müşârün-ileyhimânın mâ-beynleri ıslâh olmakdan murâd-ı hümâyûnum tâ'ife-i re'âyâ ki vedâ'i-i Hâlık-ı berâyâdır eyyâm-ı hümâyûn-ı adâlet-makrûnunuda refâh-ı hâl ve huzûr-ı bâl ile kâr u kesblerin iştigâl üzere olmaları idüğün iş'âr idüp tarafeyne vech ü münâsib olduğı üzere pend ü nasîhat eyleyesin her biri fitne vü fesâdı müş'ir olur ahvâlden ihtiyât idüp kendü hâllerinde hüsn-i ittifâk ü ittihâd üzere olalar yohsa sonra eyü olmaz ana göre mütenebbih olalar ve ne vecihle tedârük idüp ahvâlleri neyse nice olduğın yazup Südde-i sa'âdetime arz eyleyesin.

[s. 325]

Hüküm No: 837

Mehmed Kethudâ'ya virildi.

Rodos beyine hüküm ki:

Şam beylerbeyisi Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Safed sancağına tâbi Akka ve Sur iskele yerine bu diyârdan buğday alup gitmek için evâmir-i şerîf ile on kıta' gemi geldiklerinde küffâr-ı hâk-sârın dahi dört kıta' kadırgası zuhûr idüp zikr olunan gemilerin birine rast gelüp karaya karîb olmağla içinde olan âdemler kenara çıkup geminin ... esbâbın ve yat u yarağın kefere aldıkdan sonra vire tarîkiyle tekrâr sahiblerine yüz sekiz filoriye bey' idüp dört beş gün geçmedi ...

Hüküm No: 838

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 12 Ca [984].

Silistre sancağı beyine hüküm ki:

Cenâb-ı emâret-me'âb Devlet Girây Han *dâmet ikbâlühu* Dergâh-ı mu'allâma mektûb gönderüp Leh keferesinin hucûmı olup etrâf u cevânibe küllî fesâd idüp

re'âyânın terekesini her **sene?** gelmeğe komayup camızların ve koyun ve sâ'ir davarların sürüp hâlâ Cankirman kal'asının üzerine gelmek fikrinde oldukların bildürmeğin sen bi'z-zât kalkup Cankirman kal'asının üzerine varup ta'mîr etmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda aslâ te'hîr ü tevakkuf etmeyüp siz sancağın askeri ile bi'z-zât kalkup mahâll-i mezbûre varup dahi ikdâm ü ihtimâm eyleyüp kal'a-ı mezbûrenin varoşının ta'mîrine mübâşeret idüp anun gibi kereste lâzım olunursa Boğdan voyvodası bundan akdem ağaç gönderüp hâzır etmişdir âdem ve mektûb gönderüp tâleb idüp gönderdüp varoş-ı mezbûrın ta'mîrinde ihtimâm idüp ve etrâf u cevânibe göz kulak tutup düşman tarafından gaflet etmeyüp eğer bir taraftan düşman zuhûr iderse def' ü ref'leri husûsunda celâdet ve şehâmetin zuhûra getüresin varoş-ı mezbûrın mu'accelen ağacı husûsı mühimmâtandır onat mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden hazer eylemeyesin ve ne günde kalkup teveccüh etdüğün yazup bildüresin.

Hüküm No: 839

Bu dahi

Boğdan voyvodasına cenâb-ı emâret-me'âb Devlet Girây Han mektûb gönderüp Leh keferesinin hücumı olup Cankirman üzerine gelmek fikrinde oldukların bildirdi. İmdi; bundan akdem sen mektûb gönderüp ol câniblerin hıfz u hırâseti için bin nefer âdem tedârük idüp gönderilüp ve emr-i sâbık mücebince kal'a mühimmâtı için ağaç tedârük olundu deyü bildirmiş idün. İmdi; Cankirman kal'asının varoşı ta'mîrine Silistre beyi ta'yîn olunmuşdur tedârük olunan ağaçları ne mıkdar ise mu'accelen te'hîr etdirilmeyüp Cankirman'a gönderilmesin ve sâbıkâ muhâfaza-ı vilâyet için ta'yîn olunan bin nefer âdem kemâkân ol câniblerde hıfz u hırâset etmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp bu husûsda bi'z-zât mukayyed olup mukaddemâ muhâfaza için ta'yîn olunan bin nefer âdem henüz dahi gönderilmemiş ise mu'accelen ihrâc idüp bir yararın başbuğ ta'yîn idüp düşmenin gelmek ihtimâli olan yerlere gönderüp cem'iyet üzere oturup etrâf u cevânibi görüp gözedüp düşman tarafından memleket ü vilâyetine ve re'âyâya ve berâyâyâ zarar u gezend iriştirmeyüp muhâfaza hıdmetinde mücidd ü mukdim olmaların tenbîh ü te'kîd eyleyesiz muhâfaza husûsı ve varoş-ı mezbûrın ta'mîri ahvâli ehemm ü mühimmâtandır onat mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin ve hâzır olan kerestesi dahi ... ile varıncaya değin tedârük idüp göndermek bâbında ihtimâm eyleyesin ve'l-hâsıl ol cânibin hıfz u

hırâseti ve varoş-ı merkûmın ta‘mîri gâyet mühimmâtdandır bâb-ı ikdâmda kusûr eylemeyesin.

[s. 326]

Hüküm No: 840

Nakşa beyine tâbi‘ İbrahim nâm yahudiye virildi. Fî Selh-i Ra[984].

Eğriboz ve Rodos sancakları beyine hüküm ki:

Kapudân Paşa mektûb gönderüp livâ-i Eğriboz’a tâbi‘ Kızılhisâr nâm mahâlle geldikde Nakşa dükası yahudiyânına virilen cezîrelerden kal‘a-i mezbûreye karîb **Kösdi?** nâm cezîrenin kocaları ve papazları ve sâ‘ir re‘âyâsı gelüp ... olan mezbûr ... rızâ ve şükrân üzere oldukların lakin bir kaç def‘a **Haravire?** cezîrelerinden ba‘zı harâm-zâde ve eşkiyâ gelüp mezbûrdan ve âdemlerinden şekvâ eylemekde bizimle ittifâk eylesin deyü tehrîk eyleyüp ol bâbda rızâ gösterdiklerin bildürüp o makûle ehl-i fesâdın haklarından gelmek bâbında hüküm-i hümâyûnum tâleb eyledikleri bildirmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda her birinüz bu bâbda bi‘z-zât mukayyed olup anın gibi kendi hâlinde olmayup vilâyet ve memleket re‘âyâsın tahrîk ü ifsâd ile fesâd ü şena‘âte bâ‘is olan harâm-zâdeleri hafîyyeten tettebbu‘ u tecessüs idüp ele getirüp dahi toprak kâdıları ma‘rifetleriyle ahvâllerin hak üzere teftîş idüp göresin vech-i meşrûh üzere kendü hâllerinde olmayup mufasssal fesâda mübâşeret idüp re‘âyâları mukaddemâ fitneye bâis olunların şer‘le sâbit olan fesâd ü şenâ‘atlerine göre mücrim idüp küreğe gönderesin seninle sâ‘ir kendi hâllerinde olmayup fesâda ... eyleyenlere mûcib ü ibret ola ve ne-makûle ehl-i fesâd ele getirilüp üzerlerine ne-vechile mevâd sâbit olup mücrim oldukların sicill etdürüp sûret-i sicilleriyle ve isimleriyle yazup bildiresin.

Hüküm No: 841

Arz-ı hâl sunan Mehmed’e virildi. Fî 2 R [984].

Tarakluyenicesi ve Gölpazar kâdılarına hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetime arz-ı hâl sunulup nefsi-i Tarakluyenicesi’nden Terabi nâm levend avret şeklinde Hâcı Mehmed nâm kimesnenin sicill zamânında Rukiye nâm hemşiresinin evine girüp mezbûre hatunı muhkem darb idüp andan mâ‘adâ dahi mezbûr harâm-zâde dâ‘imâ bunun gibi fesâddan hâlî değildir deyü tazallum etmeğin **buyurdum ki:**

Sefer Çavuş vardukda mezbûr Terabi’yi şer‘le buldurup lâzım olanlara buldurup getürdüp Husemâ muvâcehesinde hakîkat-ı hâlî bi-garez müslimânlardan hak üzere teftîş idüp göresin vech-i meşrûh üzere fesâddan hâlî olmayup ve mezbûre hatunun seher

vaktinde avret şekline girüp evine girdüğü vâkı‘ mıdır müslimânlar hakkında ne-vechile şöhret iderler anın gibi kendi hâlinde olmayup fesâd ü şenâ‘at üzere olduğu şer‘le sâbit olursa kayd u bend idüp mezbûr çavuşumla Südde-i sa‘âdetime gönderesin ve üzerine bi-hasebi’ş-şer‘ ne-vechile mevâd sâbit olursa sûret-i sicillerin yazup bildiresin ammâ gereği gibi tenbîh eylesin ki anın gibi fesâdı zâhir olup kayd u bend ile göndermek lâzım gelürse yolda ve izde gaflet ile gaybet etdürmekden hazer eylesin ammâ bu bâbda hak üzere olup ... ile hilâfa vâkı‘ kazıyye arz olunmakdan hazer idesin.

[s. 327]

Hüküm No: 842

Beyin âdemisi Serdar’a virildi. Fî 29 Ra [984].

Ankara Beyi Halil Bey’e hüküm ki:

Mektûb gönderüp bundan akdem vârid olan hükm-i şerif mücebince Çaşnigir köprüsi ve sâ‘ir ol taraftan vâkı‘ olan ehl-i fesâdın ele getirilmesi husûsuna mukayyed olunup lakin ba‘zı ehl-i fesâd vüzerâ ve beylerbeyi ve sancakbeyi hâslarına ilticâ etmekle ele getirülüp haklarından gelinmek mümkün olmadığı bilmişsin. İmdi; sancağının hıfz u hırâseti husûsuna mukayyed olup ve ehl-i fesâd ve şenâ‘at ele getirüp haklarından gelinmek senin uhdene lâzımdır ihmâl câiz değildir **buyurum ki:**

Varıcak sancağın hıfzında onat mukayyed olup anın gibi bir mâhale ehl-i fesâd olup ele getirmeğe mübâşeret etdiklerinde gaybet idüp vüzerâ ve beylerbeyi ve sancakbeyi hâslarına ve serbest tîmârlara ilticâ iderler ise ol asl ehl-i fesâd olanları anların hâsların zabt iden âdemlerinden tâleb idüp alup dahi ahvâllerin toprak kâdısı ile husemâsı muvâcehesinde hak üzere şer‘le teftîş idüp fesâd ü şenâ‘ati sâbit ü zâhir olanlar bâbında emr-i şer‘-i kavîm ne ise icrâ idüp yerine koyup hak-ı sarîhden udûl etmeyüp ehl-i fesâda himâyet olunup celb ü ahz olunmağla halâs olmakdan ve kendü hâllerinde olanlara mücerred ahz-ı mal için dahl ü tecâvüz olunmakdan hazer idüp câdde-i hakdan udûl etmeyesin anın gibi ehl-i fesâd kaçup âharın köylerine ilticâ idüp tâleb etdiklerinde virmeyüp te‘allül idenleri kimler ise isimleri ile yazup bildiresin.

Hüküm No: 843

Recep-zâde İbrahim Çavuş’a virildi. Fî 12 R [984].

Karaman beylerbeyisine hüküm ki:

Ermenek kâdısı mektûb gönderüp Kandırı hisârına dizdâr olan Mehmed’den hâlâ dizdâr olan Hüseyin kal‘anın harâbesin ta‘mîr etmek şartıyla alup lakin ta‘mîr etmeyüp kalmışdır deyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin kal'a-i mezbûre dizdârlık mezkûr Hüseyin'e ol şartla virilmişse kal'anın ta'mîri lâzım olan yirlerini ta'mîr etdürüp hilâf-ı emr te'allül etdürmeyesin.

Hüküm No: 844

Azak kapudânının âdemisi Daltoz'a virildi. Fî Selh-i Ra sene 984.

Azak beyine hüküm ki:

Azak kapudanı Ali mektûb gönderüp kendüye koşılan Nasuh Re'is müşârün-ileyhe muhâlefet üzere olup varduğu yirlerde başka kapudânlık idüp gemisinde olan âdemlerin zabt itmemele re'âyâ vü berâyâ mütezecir olup bir yelkencisin firkateye koyup rençber tâ'ifelerine gönderüp biz kapudân âdemiyüz kapudâna gerekdir bu fukarâyı rencide etmeğin mûmâ-ileyh kapudâna şikâyete geldiklerinde yelkenciye te'dîb eylediği için mezkûr Nasuh Re'is ba'zı nâ-sezâ kelimât itmekle anı-dahi bir mîkdâr te'dîb eylediğin bildürmeğin **buyurdum ki:**

Mezkûr Nasuh Re'is'i getürdüp muhkem tenbîh ü te'kîd eylesesin ki müşârün-ileyh kapudânın sözüne muhâlefet üzere olmayup senün ve kapudânın vech ü münâsib gördüğünüz üzere muhâfaza hıdmetinde olup gemisinde olan âdemisin muhkem zabt eyleyüp kendü âdemleri bir yirde zulm ü te'addî eylemeye şöyle ki; mütenebbih olmayup sana ve kapudâna muhâlefet üzere olup ve âdemlerin dahi zabt etmeyüp zulm ü te'addîsi olduğın sen veyahud müşârün-ileyh kapudân arz eylesesiz dirliği alınmağla konılmayup gereği gibi mes'ûl ü mu'âteb olmak mukarrerdir ana göre mukayyed ola.

[s. 328]

Hüküm No: 845

Rodos beyine hüküm ki:

Şam beylerbeyisi Cafer *dâme ikbâlûhu* Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Safed sancağına tâbi' Akka ve Sur iskelelerine bu diyârdan buğday alup gitmek için evâmîr-i şerîfe ile on kıt'a gemi geldiklerinde küffâr-ı hâk-sârın dahi dört kıt'a kadırgası zuhûr idüp zıkr olunan gemilerin birine râst gelüp karaya karîb olmağla içinde olan âdemler kenara çıkup geminin olanca esbâbı ve yat u yarağı keferde aldıktan sonra vire tarîkiyle tekrâr sâhiblerine yüz sekiz filoriye bey' idüp dört beş gün geçmedi tekrâr bir kadırgası dahi bir kâfir sandalın alup anun dahi esbâbın alup ve gemiyi sâhiblerine virüp şimdiki hâlde ol etrâfda firâr idüp zıkr olunan iskelelerde vâkı' olan gemileri almak kasdında oldukların Safed beyi ve Akka kâdısı müşârün-ileyhe mektûb gönderdikleri ecilden Safed beyine ... ve kifâyet mîkdârı barut ve fınduk gönderilüp livâ-i mezbûr beyine zü'âmâ ve sipâhîleri ile muhâfazada olmak tenbîh olunmuşdır lakin bu fesâdın def'î için ol diyârın iskelerinden ubûr iden gemilerin hıfz u sıyâneti için mîrî kadırgalar

ta'yîn olunmasın arz eylemeğin imdi bu bâbda İskenderiye beyi Şaban ve Dîmyât beyi Mahmud ve Sığacık beyi Mustafa *dâme izzühuya* ahkâm-ı şerîf yazılıp yanlarında olan kadırgalar ile deryâyâ tecessüs iderek ol câniblere varup **Birecik'e** varup uğramak fermân-ı şerîfim olmuştur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda sen dahi yanında olan kadırgaya cümle mühimmât u levâzımı ve kürekçi ve cengçilerin müretteb ü mükemmel idüp dahi müşârün-ileyhim beylerbeyi ile haberleşüp vech ü münâsib görüldüğü üzere deryâyı tecessüs iderek ol tarafla azîmet idüp uğrayasın ümitdir ki Hak sübhâne ve te'âlânın uluvvü inâyeti ile kefere-i fecerenin gemilerine râst gelinüp küffâr-ı hâk-sârın haklarından gelinmek müyesser ola deryâ muhâfazası mühimmât dandır ihmâl eylemeyüp ale't-ta'cîl müşârün-ileyhim beyler ile ol tarafda deryâyı tecessüs ve limanları tetebbu' iderek azîmet idüp ol diyârın iskelelerine uğrayasın.

Hüküm No: 846

Bu dahi

Bir sûreti. İskenderiye beyi Şaban Bey'e.

Hüküm No: 847

Bu dahi

Bir sûreti. Mısır ümerâsından Yeni Şeker Bey'e.

Hüküm No: 848

Bu dahi

Bir sûreti. Sığacık beyi Mustafa Bey'e.

Hüküm No: 849

Rahîmi-zâde İbrahim Çavuş'a virildi. Fî 13 Rebî'ü'l-âhır [984].

Bir sûreti. Şam beylerbeyisine yazıla ki Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp ... i'lâm eylemişsiz. İmdi eyü tedârük eylemişsiz ol taraftan **Birecik'e** uğramak için Rodos beyi Ahmed ve İskenderiye beyi Şaban ve Dîmyât beyi Bekir ve Sığacık beyi Mahmud *dâme izzühum* ahkâm-ı şerîf yazılıp yanlarında olan kadırgalar ile ol tarafda deryâyı tecessüs iderek varup uğramak emrim olmuştur inşâ'llahü te'âlâ an karîb varmak üzeredirler **buyurdum ki:**

Vusûl budukda sen-dahi vech ü münâsib görüldüğü üzere Sığa beyine muhkem tenbîh ü te'kîd ile senin sancağına tâbi' zü'âmâ ve erbâb-ı tîmâr ile ol tarafda olan yalılıarı onat zabt eyleyüp gaflet ile zikr olunan gemileri ve sâ'ir yalılara karîb olan karaya küffâr-ı hâk-sâr gemilerinden zarar u gezend irişdirmelü olmayalar.

[s. 329]

Hüküm No: 850

Rüstem Paşa sultânın mütevellisi Mehmed'e virildi. Fî 13 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

Şam beylerbeyisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Hamâ ve Şiriz kâdısı iken Şam-ı şerîfden hacc kâdısı olan Mevlânâ Muhyiddîn hüccâcın cemî' ahvâllin ve mîrî kîlârın A'râb surreleri sipâriş olundıkda kemâl-i basîret üzere olup ziyâde sa'î ü ihtimâmı vücûda geldiğinden gayri hüccâc-ı müslimîn rızâ ve şükrân üzere oldukların bildürmişsin ol bâbda her ne ki demiş isen mufassalan ma'lûm-ı şerîfim olmuştur imdi bundan akdem ... karındâşları ve sâ'ir akvâm u akrabâsı Âsitâne-i sa'âdetime gelüp müşârün-ileyhden fukarâyâ küllî zulm ü te'addî idüp ... hakkında dahi ruka' ve mahzarlar sunulup ziyâde şikâyet olunmağın tarafeynin ma'îşetleri için sana ve Şam ve Trablus kâdılarının mufassal hükm-i hümâyûnum yazılıp irsâl olunmuş idi ol emr-i şerîfim aynî mâ-kân mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda anun gibi aynî ile ta'yîn-i madde-i mahsûsa idüp tarafeyninden da'vâ idenlerin kazıyyelerin sâbıkâ virilen mufassal hükm-i hümâyûnum mücebince şer'le fasl idüp gazez ve nispet ile kuzzât ve sâ'ir mübâşrini i hakdan udûl etdürmeyüp tarafeynin ahvâlin şer'-i şerîf muktezâsınca hak üzere teftîş eyleyüp üzerlerinde şer'le sübût olan hukûkî tarafeynden ashâbına alıviresin hükm-i sâbık mücebince ahvâllerin fasl ve ber-taraf eyleyüp kazıyye neye müncer olursa mufasssal u meşrûh yazup Südde-i sa'âdetime arz eyleyesin.

Hüküm No: 851

Mustafa Çavuş'a virildi. Fî 21 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp vilâyet-i Leh'e tâbi' Bar nâm kal'adan dört mil içerde Timuron dimekle ma'rûf bir karye ihdâs olunup Bar ve Vince ve Braslav'dan dâ'imâ keferre çıkup gelüp Özi sahrâsında nice fesâd idüp ve Bender kurbunda bir karyeyi basup âdemlerin katl idüp davarların sürüp ve Boğdan karyelerin urup davarların almağın ardlarınca âdem salup altı nefer harâm-zâdelerin ele getirüp sû'âl olundukdan fesâd idenleri bilürsin cümle bin levend olup Braslav nâm kal'adan **İstarvi'nin?** iki oğlı bile olup Leh kralının bu husûsdan haberi olmayup haram-zâdeler fırsat bulmağla bu vechile fesâd etmişlerdir ve mezkûr altı nefer **Otçul?** nâm kapucın ile Südde-i sa'âdetime gönderdiğin bildirmişsin gönderilen altı nefer olmayup bir nefer

gelmişdir ve bu bâbda mukaddemâ Bender beyi olan Mehmed *dâme izzühu* dahi mektûb gönderüp zikr olunan Bar ve Braslav ve Vince beyleri Leh kralına tâbi‘ olmayup isyân idüp vech-i meşrûh üzere fesâd etdüklerin bildürmeğın Leh kralına mufassalan nâme-i hümayûnum yazılup ve fesâd idenler sana mutî‘ler ise haklarından gelesin isyân üzereler ise Bender ve Silistre ve Niğbolı beylerine ve Eflak ve Boğdan voyvodalarına ahkâm-ı şerîf yazılup sana mu‘âvenet itmek emr olunmuşdır anun gibi lâzım gelürse anlar ile haberleşüp dahi sen öteden bunlar berüden zikr olunan ehl-i fesâdı ortaya alup muhkem haklarından gelesin deyü fermân-ı hümayûnum sadır olmuştır **buyurdum ki:**

Vardukda te’hîr etmeyüp Leh kralı ile haberleşüp dahi lâzım gelürse müşârün-ileyhim beyler ile müttefik ve müttehid olup vech ü münâsib olduğı üzere Leh kralına mu‘âvenet idüp ol eşkiyânın haklarından gelmeğe envâ‘-ı sa‘î ü ihtimâm eyleyesin.

[s. 330]

Hüküm No: 852

Mustafa Çavuş’a virildi. Fî 21 Rebî‘ü’l-âhır sene 984 [984].

Leh kralına nâme-y hümayûn ki mukaddemâ Bender beyi olan Mehmed *dâme izzühu* Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp Leh’e tâbi‘ Bar ve Braslav ve Vince beyleri sana tâbi‘ olmayup isyân idüp iki binden ziyâde küffâr ile mâh-i saferin yirmi dördünde vilâyeti urmak kasdına gelüp bin mıkdârı Bender karşusunda olan karyenin âdemlerin katl ve evlerin ihrâk eyleyüp davarların sürüp beşlü tâ’ifesi ardlarınca varduklarında küffâr çoklık olmağla muhârebeye mübâşeret etmeyüp binden ziyâde kâfir dahi Akkirmân’la Özi yollarında gice müslimânları basup ve Özi Emîni Süleyman’ı bir nice âdemleriyle şehîd ve nicesin esîr eyleyüp keferenin hareketi olduğın i‘lâm eyleyüp ve Boğdan voyvodası Petri Voyvoda dahi Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp vilâyet-i Leh’e tâbi‘ Bar nâm kal‘adan dört mîl içerde Timurak dimekle ma‘rûf bir karye ihdâs olunup ve Bar ve Vince ve Braslav’dan dâ’imâ kâfir çıkup gelüp Özi sahrâsında nice fesâd idüp ve Bender kurbunda bir karyeyi basup âdemlerin katl ve davarların sürüp ve Boğdan karyelerin urup davarların almağın ardlarınca âdemler salındıkda altı neferin ele getürüp sû‘âl olundukda fesâd idenleri bilüriz cümle bin levend olup Braslav nâm kal‘adan **İstarvi’nin** iki oğlı ile bu vechile fesâd iderler deyü bildirüp ele getirilen altı neferin birisin Südde-i sa‘âdetime gönderüp sû‘âl olundukda vech-i meşrûh üzere haber virmişdir imdi ol cânibden mâ-beynlerinde olan ahd ü emâna muhâlif memâlik-i mahrûseme gelüp bu vechile fesâd ü şenâ‘at olunmak Leh keferesinin ahvâlleri diğér gün olmağa sebep olur eğer ki nâme-i hümayûn vusûl buldukda te’hîr etmeyüp memâlik-i mahrûseme gelüp bu vechile fesâd idenler sana

mutî'ler ise her birinin muhkem haklarından gelesin ki sâ'irlerine mûcib-i ibret ola eğer sana mutî' olmayup isyân u tuğyân üzereler ise bu bâbda sana mu'âvenet etmek için Bender ve Silistre ve Niğbolı beğlerine ve Eflak ve Boğdan voyvodalarına mü'ekked ahkâm-ı şerîf gönderilmiştir mezbûrların isyânı mukarrer olup ele götürülmeleri-çün asâkir lâzım olursa müşârün-ileyhim beylere ve voyvodalara haber gönderesin ki bunlar berüden sen öteden âsileri ortaya alup kılıçdan geçüresin bu bâbda ihmâl ü müsâheleden ve ol ehl-i fesâdı himâyet itmekden ziyâde ihtiyât idüp ve bu emr-i şerîfim varduktan sonra ne vechile tedârük ideceğin mufassalan yazup Südde-i sa'âdetime arz eyleyesin ve dâ'imâ serhadlerde olan Leh kralına muhkem tenbîh eyleyesin ki: Taht-ı hükûmetlerinde olan Leh asâkirin gereği gibi zabt idüp fesâd ü şenâ'ate mübâşeret etdirmeyeler fesâd üzere olanları ele götürüp muhkem haklarından geleler şöyle ki; min-ba'd ahde muhâlif ol cânibden bir vaz' sâdır ola netâyici kendüye â'id olur ana göre mukayyed olalar ve Nemçe leşkeri mukaddemâ hâtırlarında olduğu üzere Leh vilâyetine zarar kasdında hâzır olup bir bir cem'iyet üzere oldukları istimâ' olundu imdi Nemçe leşkeri tarafından gaflet câiz değildir hâlâ Silistre sancağı beyi öte yakaya geçüp ve Niğbolı beyi Niğbolı serhaddinde cem'iyet üzere oturup ve Boğdan voyvodası Hotun kal'ası yanına varup ve Eflak voyvodası dahi Eflak serhaddinden cem'iyet ile oturup ve cenâb-ı emâret-me'âb, devlet-nisâb Devlet Girây Han *dâmet me'âliye* dahi sizin cânibinize nâzır olmak emr olup her birine müstakil ahkâm-ı şerîf gönderilmiştir bu bâbda tamâm basîret üzere olup anın gibi Nemçe leşkeri tarafından Leh vilâyetine zarar kasdına leşker gelüp mu'âvenet lâzım olursa müşârün-ileyhim beyler kullarım ve Budun'da olan vezîrim Mustafa Paşa *edâma'llahü te'âlâ iclâlehu* ve Tımışvar beylerbeyisi Cafer *dâme ikbâlûhu* ve müşârün-ileyh han [s. 331] dâ'imâ sizin cânibinize hâzır u nâzırlardır mektûb ve âdem gönderüp haberleşesin ki maslahat el virdüğüne göre fermân-ı şerîfim mücebince Nemçe vilâyetin gâret ü hasâret idüp def'-i mazarrat-ı a'dâ husûsunda ikdâm ü ihtimâm eyleyeler.

Hüküm No: 852

Mustafa Çavuş'a virildi. Fî 23 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

Delvine beyi Bâyezîd Bey'e hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime Delvine ve **Kıroş?** kâdıları ile mektûb gönderüp memâlik-i mahrûseye zarar kasdına gelen firkateler gâret olunduktan-sonra emr-i şerîfim mücebince Semud kal'asında vâkı' olan sekiz kıta' darbzenler ve nefer ihrâc olunup Semud kal'asından ferâgat olunup müceddeden binâsı fermân olunan Dotat kal'ası binâsına şürû' olunmak için tevcîh olunduktan sonra zikr olunan firkateler gâret

olunmağla küffâr-ı hâk-sâr muzdarib olup tekrâr sekiz kıta' firkate dahi donatup gönderüp Kıroş âsileri ile buluşub söyleşüp Delvine sancağının asâkiri cüzidir Delvine sancağı beyi kal'a ta'mîrine geldikde varup mukâbele idüp kal'ayı yapıdırmağa mâni' olalım deyü ittifâk idüp ve mezbûr âsilere tüfenk ve yarak virüp yedi yüz tüfenkçi ve dört bin eli harblü la'în hâzır olup bennâ ve neccâr ve ırgâd ile Delvine askeri ile varmağa tevakkuf idüp ve Delvine sancağının ancak yüz seksen nefer sipâhîsi ve yetmiş seksen tüfenkçi çıkar ve memleket halkı küffârın bu vechile ittifâkın görüp Delvine askeri cüzî olmağla bennâ ve neccâr ve ırgâd gelmekden havf eyledüklerin Avlonya ve Yanya ve İlbasan sancaklarının alaybeyleri ve zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı ve il-eri ve martolosları ve azeb ağaları azebleri ile ve dizdârlar neferleri ile kethudâların mu'âvenete irsâl itmek için ahkâm-ı şerîf gönderilmesin bildirmişsin ol bâbda her ne ki demiş isen ma'lûm-ı şerîfim olmuştur imdi zikr olunan kal'a ta'mîrine mübâşeret olunmaklu olundukda Avlonya ve İlbasan sipâhîleri ve azebleri ağaları ile ve hisâr-erleri kethudâlarıyla dahi varup kal'a ta'mîri oluncaya değin etrâf u cevânibin muhâfazasında olmak için ahkâm-ı şerîfe yazılıp beylerine irsâl olunmuştur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda anun gibi kal'a ta'mîrine mübâşeret eylemelü oldukda mezkûrlara âdem ve haber gönderüp tâleb idüp getürdüp vech ü münâsib görüldüğü üzere kal'a ta'mîr oluncaya-dek ol cevânibin hıfz u hırâsetinde olup gaflet ile a'dâ tarafından bir mahâlle zarar u gezend iriştirmelü olmayalar ve sen-dahi kal'a-yı mezbûrenin ta'mîr ü termîmine mübâşeret idüp metânet ü hasânet üzere binâ etdürüp bâb-ı ikdâmda dakîka fevt eylemeyesin ve ne vechile tedârük eylediğin yazup bildiresin.

Hüküm No: 853

Bu dahi

Bir sûreti. İlbasan beyi ki Delviye Beyi Bâyezîd *dâme izzühu* Delvine ve Kıroş kâdıları ile mektûb gönderüp ... arz etmişler imdi kal'a-i mezbûre ta'mîr oluncaya-dek sancağın zü'amâ ve erbâb-ı tîmârın ve azeb ağaların azebleri ile ve hisâr erenlerin kethudâlarıyla gönderilüp muhâfazada olmaları mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup müşârün-ileyh Delvine beyi ile haberleşüp dahi anun gibi kal'a-i mezbûre binâsına mübâşeret eylemelü oldukda sen-dahi sancağın zü'amâ ve erbâb-ı tîmârın ve azeb ağaların azebleri ve hisâr-erlerin kethudâ ile gönderesin varup kal'a ta'mîr oluncaya-dek ol etrâfin hıfz u hırâsetinde olup küffâr-ı hâk-sâr firkatelerinden zarar u gezend iriştirmelü olmayup gereği gibi muhâfaza üzere olasın.

Hüküm No: 854

Bu dahi

Bir sûreti. Avlonya beyine yazıla.

[s. 332]

Hüküm No: 855

Deyr-i Rahbe'de sâkin ruka' sunan Ebû Bekîr Hâcî kethudâsına Hasan nâm azeblere virildi. Fî 28 R [984].

Diyârbekir beylerbeyisi Habur ve Deyr-i Rahbe kâdılarına hüküm ki:

Hâlâ Rikâb-ı hümâyûnuma ruka' sunulup Deyr-i Rahbe Beyi Hâlid Bey için re'âyânın hilâf-ı şer' ve kânûn bi-vech nice altun ve akçaların alup envâ'-i zulm ü te'addî etmişdir deyü bildirdükleri ecilden sunılan ruka'nın sûreti aynî ile ihrâc olunup teftîş olunmak için gönderildi **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfim vusûl buldukda sunılan ruka'da mestûr olan mevâdı husemâ' muvâcehesinde mukaddemâ bir def'a şer'le görülüp fasl olmuş olmayup on beş yıl mürûr etmeyen husûsları hak üzere şer'le onat vechile dikkat ü ihtimâmla teftîş idüp göresin fi'l-vâki' müşârün-ileyh diğêr âdemleri bu def'ada ta'yîn olunduğı üzere cürmiye nâmına ve sâ'ir husûs için hilâf-ı şer' ü kânûn nesnelere aldugđı şer'le sâbit ü zâhir olursa ba'de's-sübût şer'le müteveccih olan hukûk ashâbına alıvirildikden-sonra eğer müşârün-ileyhin ve eğer âdemlerinin üzerinde ne mıkdar kimesnenin hakkı sâbit olup alınduğın ve ne asl mevâd sübût u zuhûr bulduğın defter idüp mufassal u meşrûh yazup bildiresin ammâ hîn-i teftîşde tamâm câdde-i hakka zâhib olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zevrden ve kimesneye gazez ve nisbetden ve meyl ü muhâbâdan bi'l-cümle hilâf-ı şer' kimesneye te'addî olmakdan hazer idüp hakk-ı sarîhadan udûl etmeyesin.

Hüküm No: 856

Mahmud Kethudâ'ya virildi. Fî 13 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

Kapudan Paşa'ya hüküm ki:

Hâlâ mektûb gönderüp Donanma-yı hümâyûn ile Anavarin'e varup bile alup gitdüğün yarağı fermân-ı şerîfim mücebince mahalli mahâlline yerleşdirüp ve Eski Anavarin'de olan tüccâr boğazı doldırmağa mübâşeret idüp ve deryâda küffâr-ı hâk-sârın yüz pâre gemisi olup Don Juvan kabul etmemekle oğlan kapudân gemiler yanında kalduğı ve sâ'ir ol cânibe ve küffâr-ı hâk-sâra mute'allik her ne demiş isen pâye-i serîr-i a'lâma arz olunup ılm-i şerîfim muhît olmuşdır imdi küffâr-ı hâk-sâr tarafından gaflet câiz değıldir **buyurdum ki:**

Varıcak küffâr-ı hâk-sâr husûsunda kemâl-i basîret ü intibâh üzere olup gaflet etmeyüp hıdemât-ı hümâyûna mute‘allik olan husûsda maslahat el virüp mahall-i iktizâ etdüğine göre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmak bâbında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmın zuhûra getüresin ve deryâ tarafından ve küffâr-ı hâk-sâr cânibiden vâkıf olduğın ahbâr-ı sahîhayı i‘lâmdan hâlî olmayasın.

Hüküm No: 857

Mektûb getüren Dervîş’e virildi. Fî 16 Rebî‘ü’l-âhır [984].

İstanbul kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp mahrûse-i İstanbul’da Üsküblü mescîdinin cemâ‘ati mahkeme-i şer‘-i şerîfe gelüp mescîd-i mezbûr ziyâde harâba-müşrif olup ve tecdîd ü ta‘mîre evkâfının müsâ‘adesi olmayup ve cemâ‘at kesîr olmağın ziyâde miknet olup tevsî‘a muhtâc olmağın Cezâyir defterdârı olup fevt olan Adalı’nın vasîyet etdüğü sülüs mâlından nâzır ve vasî ma‘rifetiyle mescîd-i mezbûr ta‘mîr ü tevsî‘ olunmak münâsib olduğın arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda müteveffâ-yı mezbûrın vasîyet eyledüğü sülüs mâl vefâ eyledüğü üzere mescîd-i mezbûrî nâzır ve vasî ma‘rifetiyle ta‘mîr ü tevsî‘ etdüresin.

[s. 333]

Hüküm No: 858

Za‘îm Hasan’a virildi. Fî 15 Rebî‘ü’l-âhır [984].

Tunus beylerbeyisine hüküm ki:

Hâlâ Trablus beylerbeyisi Haydar Paşa mektûb gönderüp bundan akdem **Mafsa?** kal‘asının fethî husûsı için sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp gereği gibi tenbîh ü te’kîd olunmuş iken müşârün-ileyh kalkup cümle asâkir halkı ile kal‘a-i mezbûreye karîb mahalle varup bir zamân tevakkuf idüp sen varmamağla kal‘a üzerine varmayup avk olduğın bildirdi imdi mukaddemâ husûs-ı mezbûr için mü’ekked hükm-i hümâyûnum gönderilmişken varmayup ihmâl ü müsâhele etmeğe sebep nedir bu bâbda mu‘âteb olmuşsındır zikr olunan kal‘anın fethî husûsı ehemmi-i mühimmâtdan olmağın hâlâ müşârün-ileyh ve sana ve Cezâyir beylerbeyilerine tekrâr mü’ekked fermân-ı âlişânım gönderilmişdir **buyurdum ki:**

Varıcak aslâ te’hîr ü tevakkuf etmeyüp müretteb ü mükemmel düşman yarağıyla hâzır u âmâde olup müşârün-ileyh cânibine nâzır olan anın gibi müşârün-ileyhe emr-i şerîfim mücebince kal‘a-ı mezbûrenin üzerine teveccüh idüp sana âdem ve mektûb gönderdikde aslâ te’hîr etmeyüp ve bir vechile te‘allül ü bahâne etmeyüp müretteb ü mükemmel yat u yarağınla ve asâkir-i nusret-me’âsir ile kalkup müşârün-ileyhe mülâkî

olup dahi hüsn-i ittifâk ile mezkûr kal'anın üzerine varup fethî husûsunda ikdâm ü ihtimâm eylesin şöyle ki; bu def'a dahi varmayup ihmâl eylesiz özrin makbûl olmaz mu'âteb olman mukarrerdir ana göre mukayyed olup hıdemât-ı hümâyûnumda bezl-i makdûr idüp te'allül ü tekâsülden hazer eylesin.

Hüküm No: 859

... *Mustafa Çavuş'a virildi. Fî 14 Rebî'ü'l-âhur sene 984.*

Beypazarı kâdısına hüküm ki:

Dergâh-ı âlî çavuşlarından Ferhâd Çavuş Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp ... nâhiyesinde kâdı olan Hamza için kazâsına gelelûden berü zulm ü te'addîden hâlî olmayup fukarâya buğday ve arpa ve atluk ve yağ ve koyun salup ve karye be-karye gezüp zincir ile gezüp günâhı olmayan fukarâya cürm isnâd eyleyüp der-zincir idüp nice bid'atler zuhûra getirüp ve frenk rençberlerinin konakların basup cebr ile bin beş yüz gurusların almış iken inkâr eyleyüp ve bir sipâhînin çadırın basup akçasıyla alınmış zahîresin darben alup kâdı-i mezbûrın vilâyete eyledüğü zulm ü te'addîsinin nihâyeti olmayup tafsîli mümkün değildir şöyle ki; zulmi re'âyânın üzerinde ref olunca mahallesi perâkende olmak mukarrerdir deyü bildirmeğin **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ çavuşlarından Mustafa Çavuş vardukda vusûl buldukda bu husûs onat vechile hak üzere teftîş eyleyüp müşârün-ileyh Mustafa Çavuş ma'rifetiyle göresin fi'l-vâkı' kaziyyât arz ounduğu gibi ise üzerlerine sübût bulan hukûkî ashâbına alıvirdükden-sonra vech-i meşrûh üzere zulm-i te'addî eyledüğü sâbit olursa yanında sâbit olduğu üzere yazup mufassal arz eylesin.

[s. 334]

Hüküm No: 860

Ruka' sunan İbrahim'e virildi. Fî 16 Ca [984].

Anadolu beylerbeyisine, Çerkeş ve Ulak kâdılarına hüküm ki:

Çerkeş kazâsı halkı tarafından Rikâb-ı hümâyûnuma ruka' sunulup Çerkeş kazâsından Koşanoğlu İvaz nâm kimesne Gani Bey ve Çalı Bey ve Korkud nâm dört oğlu ve Hüseyin nâm âdemisi doğanlar ile ve yedek atleri karye be-karye gezüp fukarânın avratı ve oğlanlarına ve anbârda olan terekelerine dahl idüp bilâ-sebebe ağırlık alup kimine katl-isnâd eyleyüp ve kimine şâhid-i zevr ikâmet eyleyüp nice akçaların alup nice kimesnelere başdan çıkarup ol vilâyeti harâb etmişdir hakkında üç def'a emr-i şerîf vârid olmuştur girü Çerkeş kazâsından Mehmed ve diğer Mehmed ve Osmân ve Sevindik nâm kimesnelere kefiller virülüp vakt-i hâcetde kefilleri ile gaybet ve bi'l-cümle itâ'at-ı şer' etdikleri sâbit olup sicill olunup vilâyet kâdıları arz etmişlerdir

vilâyet ve memlekete zarar-ı âmmdır cümle umûmen teftîş olmaları bâbında hükm-i şerîfim ricâ etdikleri ecilden **buyurdum ki:**

Mezbûrlardan da'vâ-i hak ider var ise hasmıyla berâber idüp gaybet iderler ise şer'le buldırması lâzım olanlara buldurup getürdüp bir def'a şer'le fasl olmuş olmayup on beş yıl mürûr etmeyen kazıyyelerin teftîş idüp göresin üzerlerine hukûk-ı nâssdan şer'le sâbit ü zâhir olur ise ashâb-ı hukûka şer'le sâbit olan hakların alıvirdükden-sonra mezbûrlardan ne mîkdâr kimesnenin hakkı sâbit olup alunduğın ve ne makûle husûslar sâbit olduğın ve sâ'ir fesâd ü şenâ'atlerine muta'allık sübût bulan mevâdı sûret-i sicilleriyle yazup arz eylesin sonra emrim ne-vechile sadır olur ise mûcebi ile amel eylesin hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbi' olup hakdan udûl etmeyesin.

Hüküm No: 861

Sâhib-i kapucısına virildi. Fî 17 C sene 984.

Mısır beylerbeyisine hüküm ki:

Merhûm babam *tâbe serâhû* vâlidesi merhûme ve mağfûr lehâ Haseki Sultân *tâbe serâhümânın* Medine-i münevverede bi-mahâretullahi te'âlâ vâkı'olan imâret-i âmiresi matbahında vaz' olunan kazganlardan ba'zı kazgan amel-mânde olup tecdîdi lâzım olmağın hâlâ İstanbul'dan iki kıta' kazgan () nâm kimesne ile () nâm reisin gemisine konulup irsâl olunmuşdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda zıkr olunan iki kıta' kazganı eğer gemi ile ve eğer karadan her ne vechle mümkün ve mutasavver ise tedârük idüp Medine-i münevvereye isâl eylesin ve koşup gönderdiğin kimesnelere muhkem tenbîh ü te'kîd eylesin ki bu bâbda özr tertîb olacak nesnelere hıfz idüp emîn ü sâlim ulaşıduralar ve mahall-i me'mûre vâsıl olduğına kâdisından temessük alup Dergâh-ı mu'allâma gönderesin.

[s. 335]

Hüküm No: 862

Medine-i münevvere ... Hâcı Abdurrahman'a virildi.

Şam beylerbeyisine ve Şam kâdisına hüküm ki:

Medine-i münevverede merhûm Nûreddîn şehîdin tîmârhanesine kadîmden gönderilügelen eşrebe yedi sekiz yıldan berü gönderilmediği i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak göresin kadîmden gönderilügelen eşrebe hâlâ olageldüğü üzere gönderilmeyüp te'hîr olunmağa sebep nedir yohsa vakfin müsâ'adesi mi yokdur eğer vakfin müsâ'adesi varsa evvelden gönderile geldiği üzere gönderülüp olagelene

muhâlefet te'hîr etdirilmeye eğer vakfin müsâ'adesi olmamağla gönderilmeyüp te'hîr olursa ... olmak lâzım gelür nicedir sıhhati üzere yazup bildiresin.

Hüküm No: 863

Beğın âdemlerinden Hasan'a virildi. Fî 22 Rebî'ü'l-âhır [984].

Bosna beyine hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Bosna serhaddinde küffâr-ı hâk-sârn vilâyet-i Kırvat'da olan hisarlarından **Burin?** nâm harbî kal'anın atlu ve piyâdesi memâlik-i mahrûseden Novi kal'asının mazarratı ve etrâfında olan kurrânın gâreti kasdına geldiklerinde haber alınup def'-i mazarratı için asâkir-i İslâm'dan atlu ve piyâde gönderilüp serhadde irişdiklerinde keferre haber alup davarı bırakup asâkir-i İslâm korkusundan keferenin ekserî kal'alarını hâlî koyup hârice gidüp asâkir-i İslâm bir alay keferreyi hisâra dâhil olunca kırup hisârda çokluk kimesne olmamağın bi-inâyeti'llah kal'a alınduğın ve kal'a metîn ve serhadde gerekli kal'a olup zabt olunması husûsın ve nefer defterin yazup irsâl eyledüğün bildirmişsiz ol-bâbda her ne demiş isen mufassalan ma'lûm-ı şerîfim olmuştır imdi bu kadar nefer yeniden yazılmada olmaz ammâ zikr olunan kal'a gerekli ve metîn kal'a olmağın hedm olunmayup hıfzı için lâzım olan neferleri livâ-i mezbûrede muhavvaf yirde olmayan kıla'dan tedârük ü ihrâc olunup kifâyet eylemesse yeniden dahi bir mikdâr nefer yazup kal'a hıfz u zabt olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda livâ-i mezbûrede muhavvaf u muhâtara yirlerde olmayup iç illerde olan kal'adan birer mikdâr nefer ihrâc idüp kifâyet mikdârı nefer ta'yîn ve defter idüp ve kethudâsına ve ağalarına arz olunan ulûfe çokdır dahi eksük ise kabûl idenleri yazup ve ihrâc olunan nefer vefâ eylemezse yeniden dahi bir mikdâr nefer yazup ve ağalarına ulûfe hakk etmeyüp yazılan ve ihrâc olunan neferleri zikr olunan kal'aya ta'yîn idüp vech ü münâsib gördükleri üzere sâ'ir yat u yarağın müstevfî barutın tedârük idüp gereği gibi hıfz u hırâset etdüresin ve ihrâc olunan neferler kangı kal'adan ihrâc olunup ne-kadar nefer olduğın ve kethudâlarına ne-kadar akça vazîfe tayîn eyledüğün mufassal yazup defter eyleyüp defterin bir sûretin Südde-i sa'âdetime gönderesin ki bunda olan kıla' defterine geçüp kayd oluna ve ne vechile tedârük eylediğın yazup bildiresin.

[s. 336]

Hüküm No: 864

Dîvânda Veli Çavuş'a virildi. Fî 20 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

Bursa kâdisına hüküm ki:

Hâlâ Rikâb-ı hümâyûnuma ruka‘ sunilup senden şer‘-i şerîfe muhâlif ba‘zı nâ-şâyeste kelimât sudûr idüp da‘vâya varanlara şetm idüp envâ‘-i te‘addî ve nâ-meşrû‘ evzâ‘ ve güftâr ile dil-azarlık eylediğin i‘lâm olunmağın sûnılan ruka‘nın sûreti metîn ile aslından ihrâc olunup isnâd olunan kelimât-ı sahîh senden sudûr eylemiş midir nicedir bu bâbda cevâbın nedir sıhhat ile ma‘lûm-ı şerîfim olmağı-çün sana gönderildi **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda sunılan ruka‘ sûretinde mestûr olan mevâd ve kelimât-ı gayr-ı meşrû‘a sahîh senden sudûr eylemiş midir nicedir bu bâbda cevâbın nedir beher hâl yazup Südde-i sa‘âdetime göndermeyince olmayasın bu husûsı sâ‘ir umûra kıyâs eylemeyüp elbette ruka‘ sûretinde mestur olan husûslara cevâbın nedir yazup bildiresin.

Hüküm No: 865

Mezbûr Abdurrahman’a virildi. Fî 20 Rebî‘ü’l-âhır sene 984.

Gelibolı kâdısına hüküm ki:

Sûret-i sicill gönderüp sipâhî oğlanları zümresinden Abdurrahman bin Abdullah araka hammalı olan Aziz bin Ali nâm kimesne ile murâfa‘a-i şer‘-i şerîf olup abd-i memlûkı olan Rıdvân nâm emredi mezbûr Aziz ayardup evinde şurb-ı hamr iderken buldım deyü da‘vâ eyledikde mezbûr inkâr idüp ba‘dehu udûl-ı müslimînden nice kimesneler şehâdet etdikden-sonra mezbûr Aziz dahi fi‘l-vâkı‘ mezbûr oğlanı Rum oğlanı sandım elimde hamr var iken râst geldim ayartdım benimle odamda hamr iderken mezbûr Abdurrahman râst gelüp gördi deyü ikrâr u i‘tirâf etdüğün arz eyledüğün ecilden küreğe gönderilmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda emrim üzere mezbûrı yarar âdemlere koşup kayd u bend ile Südde-i sa‘âdetime gönderesin ki küreğe konula ammâ koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh eylesin ki yolda ve izde gaybet ettirmekten hazer eylesin.

Hüküm No: 866

Cezâyir-i Garb beylerbeyisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i mezbûrede vâkı‘ olan Havâss-ı hümâyûnumdan ba‘zı re‘âyâ ve erbâb-ı tîmâra tîmâr ve ze‘âmet arz olunmağla Havâss-ı hümâyûnuma noksân terettüb olduğu istimâ‘ olunduğı ecilden min-ba‘d Havâss-ı hümâyûnumdan kimesneye ze‘âmet ve tîmâr arz olunmamasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda onat vecihle mukayyed olup emr-i şerîfe muhâlif min-ba‘d Havâss-ı hümâyûnumdan kimesneye ze‘âmet ve tîmâr arz olunmakdan ihtiyât eylesin.

Hüküm No: 867

Bir sûreti. Trablusgarb beylerbeyisine.

Hüküm No: 868

Bir sûreti. Tunus beylerbeyisine.

[s. 337]

Hüküm No: 869

Mektûb getüren Aydın sancağında 6666 akça tîmârı olan Hasan nâm sipâhîye virildi. Fî gurre-i Ca [984].

Hudâvendigâr beyine ve Göynük kâdisına hüküm ki:

Sen ki kâdisın Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Hasan nâm sipâhînin âmil olan iki arab kulları **Kabak?** nâm karyeden Şaban nâm kimesne elinde bulunup sù'âl olundıkda bundan akdem fesâd ü şenâ'ati sâbit olmağla taş gemisine gönderilüp ba'dehu zamân halâs olundıktan-sonra iki bin yedi yüz akça tîmâra mutasarruf olan Hüseyin nâm sipâhînin kırk günden mütecâviz odasında sâkin olan Karamanlı Budak nâm kimesne tahrîki ile ayartdım mezbûr Budak'ı alup giderken duyup elimde bulındı dimeğın mezbûrân Budak ve Hüseyin ahz olınuğu istimâ' iden müslimânlardan Abdulkerim nâm Doğancı mezkûr Hüseyin için kul ve at ve katır sarika itmekle ma'rûf ve hâric vilâyetden gelen ehl-i fesâdın yatağı ve turağı olmağla meşhûr kimesnedir Hüseyin bundan evvel benim bir kulunum sarika etdüğü zâhir olup şâhidler eyledüğimde itâ'at etmeyüp ihzârına kâdir olmağla da'vâlım ber-taraf olmamışdır ve zü'âmadan bi'l-fi'l derya seferinde olan Dervîş nâm za'îmin Hâcı Ali nâm kethudâsı dahi mezkûr Hüseyin za'îmin mezbûrın bir kaç kulların idlâl ve tahrîk idüp ayartduğı duyulup zâhir olmağın dört nefer kulların elan gice vü gündüz zincir ve hapisten itlâk etmekden havf iderim ve re'âyâ tâ'ifesinden Hâcı Nurullah nâm kimesne dahi mezbûr Hüseyin sâbıkâ iki nefer kulum sarika eyledüğü tamâm ma'lûm olup sâ'ir kulları dahi sarika ide deyü havf idüp söylemekle mecâlim yokdır cümle ehl-i fesâdın başı ve bûğı mezkûr Hüseyin'dir vilâyetimizden ref' oluna müslimânlar âsûde olurlar idi didüklerinde mezkûrın ahvâlî a'yân-ı vilâyetden tefahhus olundıkda meclisde mevcûd olan tahmînen yüz nefer mıkdârı kimesneden iyilüğüne şehâdet ider bir kimesne bulunmayup cümlesi yarâmazluğına şehâdet etmişdir deyü bildirdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûr Hüseyin'nin ol yirden alâkasın kat' idüp âhar yere nakl etdirdükden-sonra sen ki sancağı beyisin üzerinde tîmârı var ise beylerbeyiye i'lâm idesin ki müstehak olanlardan birine tevcîh ola.

Hüküm No: 870

Beğın âdemisi Mehmed'e virildi. Fî 9 Ra [984].

Karahisâr beyine hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâ-i mezbûrede ba'zı garabet tâ'ifesi zuhûr idüp ayende vü ravendenin ve karye halkının yolına gelüp katl-ı nüfûs ve gâret-i emvâl idüp ele getürme için âdemler gönderildikde alet-i harb ile üzerlerine gelüp virmeyüp ellerinde olan oğlancıkların yire urup telef-i nefis idüp telbîse sülûk idüp bu tarîk ile etdükleri fesâd ü şenâ'at yanlarında kalup bu sebep ile ele getürmekle üzerlerine varmağa kimesne râzı olmayup şirretlerinden havf etdüklerin bildirmişsin. İmdi; garabet tâ'ifesinin ellerinde bulunan atları ve yarakları mîrî için alınıp girift olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda mukayyed olup anun gibi ol tarafda garabet geldikde evvelâ muhkem tenbîh ve yasak eylesesin ki ziyâde binmeyüp ve yarak ve tüfenkin isti'mâl eylemeyüp bir yirden bir yire gelmelü olduklarında merkebe binüp at ve yarakla gezmeyeler ba'de't-tenbîh emr-i şerîfime muhâlif at ve yarakla gezenlerin ellerinde bulunan atların ve yarakların alup mîrî için girift ve zabt eylesesin ve alınan atların âhara bey' etdirüp emr-i şerîfe muhâlif min-ba'd anlara atlara bindirmeyüp ve yarak isti'mâl etdirmeyesin ve ne mîkdâr yarak alınıp zabt olunursa yarar âdemler ile Südde-i sa'âdetime irsâl ve arz eylesesin.

[s. 338]

Hüküm No: 871

Silahdârlar zümresinden mektûb getüren Hasan'a virildi. Fî 3 Ra [984].

Ohri Beyi Hüseyin dâme izzühuya ve Akçahisâr kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp silahdârlar zümresinden Hasan elinden emr-i şerîf vârid olup **Surterek?** nâm karyeden Hasan ... nâm kimesne Mehmed ve Hızır ve Ali ve Arslan nâm oğulları ile ve Yusuf oğlu Mustafa ve Hamza oğlu Mehmed ve nice tevâbi'î ile kittâ'ü't-tarîk ve hırsuz ve harâmîler olup nice kimesnenin yolların ve evlerin basup emvâl ü esbâbların gâret ü hasâret ve ehl-i iyâllerin esîr idüp bey' eyleyüp ve İbrahim ve Behrâm nâm kimesneler kız karındâşı oğulları Süleyman ve Memi ve İbrahim nâm kimesneleri katl idüp ve mezbûr Hasan'ın dahi yolu basup iki yüz filori ve ba'zı esbâbın alup ve şer'le da'vâ olundukda itâ'at etmeyüp ve bundan akdem zikr olunan eşkiyânın nice fesâdları sâbit olup sicill olundukdan-sonra sûret-i sicilleri arz olundukda girü teftîş için emr-i şerîf virilüp zikr olunan eşkiyânın ... olup Eşiç kal'asına tâbi' olan re'âyâdan cümle gelüp zikr olunan ehl-i fesâd üzerimize gelüp nicemizi katl ve ehl-i iyâlimizi esîr idüp mâl ü menâlimizi gâret eyleyüp bunların

te'addisinden celâ-yı vatan idüp perâkende olmamız mukarrerdir didüklerinden-sonra meclis-i şer' de hâzır bulunan zü'âmâ ve erbâb-ı tîmâr ve sâ'ir a'yân-ı vilâyetden cem'-i gaffir Derş ve Draç ve Eşiç ... mürûr iden kârbânî ve sâ'ir ayende vü ravendeyi yağmâ vü gâret itmekle yollar ... olup mâl-ı mîrîye zarar müretteb olur deyü şehâdet idüp ve bi'l-cümle bu def'a dahi def' ü ref'i husûsında tedârük olunması Kıroş âsîlerinden dahi eşirr bir tâ'ife olup zamân-ı karîbde küllî fesâda bâ'is olup sonra haklarından gelinmek müyesser olup ihtilâle sebep olur deyü bildirmişsiz imdi mezbûrlar ele getirilüp habs olunmaların emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda aslâ te'hîr etmeyüp mezbûrları yataklandırıp ale'l-gafle basup her ne tarikle mümkün ise hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getirüp eğer bi'l-fi'l gaybet üzereler ise yataklarına ve turaklarına ve bi'l-cümle şer'le buldırması lâzım olanlara buldurup getürdüp muhkem habs eyleyüp dahi ahvâllerin sûret-i sicilleri ile yazup Südde-i sa'âdetime arz eylesin sonra mezbûrlar hakkında emrim ne-vechile sudûr iderse mücebi ile amel idesin ammâ bu bahâne ile kendü hâlinde olanları mücerred celb ü ahz için sen mezkûrların yatağısın deyü rencîde eylemekden ziyâde hazer idesin.

Hüküm No: 872

Osman Çavuş'a virildi. Fî 13 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

Mora beyine hüküm ki:

Mektûb gönderüp âdet-i ağnâmın geçen senede kesr ü noxsânına sebep ne olduğu arz olduğundan gayri bu sene de vâkı' olan âdet-i ağnâmın cem' ve tahsîlinde mühim iken mu'âvenet ideriz deyü bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda vâkı' olan kesr ü noxsânı Haymana koyunlarından tekmi'l idüp bi'l-cümle âdet-i ağnâmın adâlet üzere cem' ve tahsîlinde sa'y ü ihtimâm eyleyüp kimesneye zulm ü te'addî olunmaktan ihtiyât idesin.

[s. 339]

Hüküm No: 873

Manisa dizdârı Yusuf'a virildi. Fî Selh-i Ra [984].

Saruhan sancağı beyine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Manisa kal'ası dizdârı ve kethudâsı ve sâ'ir müstahfizları sana gelüp bi'fi'l Manisa kal'ası emr-i şerîf mücebince ta'mîr olunup lakin kal'a kapusu sâbıkâ şehir cânibinden olup yine kadîmi yirden açılmak ricâ ideriz zirâ bi'l-fi'l kapusu şehirden ba'îd ve sa'ab yirde olmağın zâd ü zevâde tedârükünde zahmet ü meşakkat çekeriz ehl-i iyâlimiz haftada bir kere şehre inmek lâzım olmağın inüp çıkmakta ızdırâb

çekilmekten hâlî olunmayup kal'anın kapısı şehir cânibinden açılmak ricâ etdiklerin i'lâm eylediğin ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda kal'a-i mezbûre halkı kapuyu ne mahalde isterler ise mi'mâr ma'rifetiyle ol mahalden açdırup kal'a dîvârına zarar gelmekden ihtiyâd eylesin.

Hüküm No: 784

Budun çavuşlarından Sinan'a virildi. Fî 5 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

Semendire beyine hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Bosna sancağı beyi Ferhâd *dâme izzühu* Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp Bosna sancağında vâkı' olan kal'alarda barut-ı siyâhlar alınup kal'alara tevzi' olunmak için beş yüz kantâr mıkdarı barut lâzımdır deyü bildirmiş. İmdi; bundan akdem sana hüküm-i şerîfim gönderilüp Bosna beyine üç yüz kantâr barut gönderesin deyü emrim olmuştur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emr-i sâbıkım mücebince ol-mıkdar barutı henûz irsâl etmedin ise mu'accelen gönderesin ve ne mıkdar barut gönderildiğin yazup bildiresin.

Hüküm No: 875

Bu dahi

Bosna beyine hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp ilh. lâzımdır deyü bildirmişsin. İmdi bundan akdem Semendire sancağı beyine hüküm-i şerîfim gönderilüp Bosna sancağında olan kal'alar için üç yüz kantâr barut gönderesin deyü emrim olmuştur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda müşârün-ileyhe şimdiye-dek irsâl etmedi ise âdem gönderüp tâleb eylesin.

Hüküm No: 876

Mısır çavuşlarından Receb'e virildi. Fî 9 Ra [984].

Mısır beylerbeyisine ve kâdısına hüküm ki:

Mısır ahâlisi âdem gönderüp şer'-i şerîf mücebince fasl olunmağa muhtâc da'vâları vâkı' olup toprak kâdîlarından gayri âhar kâdı tâleb etdiklerinde toprağımızda olan da'vâların görülmesi size mahsûsdur deyü toprak kâdıları emr-i şerîf irâd idüp mâni' olup ve kendülere zulm ü te'addîden hâlî olmadukların bildürüp inâyet ricâ eylediler. İmdi; toprak kâdısı ihrâc olunmak olmaz lakin âhar kâdı dahi tâleb etdiklerinde kimesne mâni' olmak câiz değildir **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda arz olunduğu üzere vâkı' olan da'vâların istimâ' için toprak kâdısından mâ'dâ bir veya iki kâdı dahi tâleb etdiklerinde kimesne mâni' olmayup hak üzere da'vâları fasl olunup hadd-i şer'den tecâvüz olunmaya.

[s. 340]

Hüküm No: 877

Osman Çavuş'a virildi. Fî 13 Rebî'ü'l-âhur [984].

... beyine hüküm ki:

Sancağın sâbıkâ Manisa beyi Ali Bey'e virilüp lakin livâ-i mezbûrın hıfz u hırâseti mühimmâtdan olmağın müşârün-ileyhe varınca sen kemâkân sancağın muhâfazasında olman emr idüp **buyurdum ki:**

Varıcak emrim mücebince müşârün-ileyh sancağına varınca sen muhâfazada olup gaflet ile a'dâdan bir mahalle zarar iriştirmekden hazer eylesin.

Hüküm No: 878

Mektûb getüren İbrahim nâm sipâhîye virildi. Fî 15 R sene 984.

Avlonya beyine ve Premedi kâdısına hüküm ki:

Sen ki kâdısın Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp kazâ-i mezbûre tâbi' Başak nâm karye sipâhîsi olan İbrahim meclis-i şer'e gelüp re'âyâsından Mentol nâm zımminin oğlu katl olunmağla karye-i mezbûre halkı kâtil kimdir zuhûra getirün meclis-i şer'e ihzâr idelüm didüğü için darbeler ve gürdeler? ile katl itmek kasdıyla üzerine yürüyüp Timur nâm kulunu katl eyledüklerin bildürmeğın karye-i mezbûre halkına ... şer'den âdem gönderildikde kırk günden ziyâdedir ki biz sipâhîmizi görmedik ve kulunu katl eyledik köyümüzde biri katl olundı defn eyledik bizim âdetimiz böyledir intikâm için birbirimizi katl idüp bir iki bin akça cürmiye virürüz şer'e varmazız esîr olmağa râzîyuz deyü haber virdüklerinde Ergiri Kasrı kazâsından Mustafa ve Hızır ve İlyâs nâm sipâhîler karye-i mezbûrede olup taşrada kavga işidüp mezkûr İbrahim evine girüp bir nice harbeli kâfir evin taşlayup biz dahi atımız eyerleyüp taşra çıkup mezkûr İbrahim ile Premedi cânibine gidüp ardınızca kâfirle mezbûr İbrahim'in bir arap kulunu ayağından süriyüp ... arabın defn eyle deyü çağrışdıklarında ve mezbûr İbrahim re'âyâsı üzerinde bir yıllık mahsûlim kaldı deyü tâleb idüp lakin re'âyâ şer'e gelüp itâ'at ü inkîyâd itmedüklerin bildirmişsin **buyurdum ki:**

Vardukda te'hîr etmeyüp sen bi'z-zât karye-i mezbûre halkının sagîr ve kebîrin teftîş ü tefahhus idüp içlerinden kâtil ve ehl-i fesâd olanlara ve el virmeyüp cenge mübâşeret iden zorbaları ele getirüp fesâd ü şenâ'atleri şer'le sâbit ü zâhir olursa muktezâ-yı şer'-i kavîm üzere haklarından gelüp bu bahâne ile kendü hallerinde olanlara dahl ü ta'arruz olunmakdan ziyâde hazer eylesin.

Hüküm No: 879

Koçhisâr kazâsında sâkin Hızır nâm kimesneye virildi. Fî 16 Ra [984].

Aksaray beyine ve Koçhisar kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime sûret-i sicill gönderüp ... nâm hâtûnın Zihar nâm sagîre kızın Cihânşâh nâm kimesne cebr ile çeküp evine iletüp beş altı gün mıkdarın tasarruf eylediği sâbit olduğın bildürdüğün ecilden mezkûrı ele getirüp mukayyed ve mahbûs küreğe koymak için Südde-i sa'âdetime göndermen için emr-i şerîfim virilmiş iken ele getirülmediği i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Onat vechile ihtimâm üzere dikkat idüp mezbûrı elbette ele getirüp dahi kayd u bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i sa'âdetime gönderesin ki küreğe konıla ve koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh eylesesiz ki onat hıfz idüp gaybet etdirmekten hazer ideler.

[s. 341]

Hüküm No: 880

Kethudâsı Hâcî Nasuh'a virildi. Fî 7 Ra Fî 15 Cemâziye'l-âhır [984].

Azak beyi Mehmed *dâme izzühuya* hüküm ki:

Mektûb gönderüp kal'a-i Azak ahâlisi bu kullarına gelüp didiler ki Toprak kal'ası içimizde garbetân tâ'ifesinden her gice yirmişer nefer kimesne bekleyüp ızdırâb çekerler Toprak kal'asının içerüsünde ekseri Azak Kazak'ı Tatar tâ'ifesindedir anlar olup evâilde kal'anın hıfz u hırâsetine anlar dahi ma'an mu'âvenet idüp hıfz u hırâset iderdik tâ'ife-i Nogay Azak'a karîb geleliden Azak Kazak'ı çoğalup isyân üzere olup şer'-i şerîfe itâ'at etmeyüp kendüler beğlik ve kâdılık iderler andan mâ'adâ kışın kal'ada kışlayup yaz olduğu gibi evleriyle Nogay tâ'ifesine karışup kal'ayı hâlî bırakup gecen sene dahi eyledikleri-çün kal'a hâlî kalup Ruslar'ın hayli hasâreti vâkı' olmuştur sâbıkâ dahi Azak'ın iç kal'alarında mezkûr Azak Kazak'ı mütemekkin iken bu vechile kabâhatleri zâhir olmağın ağalarının haklarından gelinüp mâ'adâsı iç kal'adan taşra varoşa sürülüp Toprak kal'ası sonradan taş ile binâ olunmuştur bunlar dahi hâliyâ kal'a-i hâkden taşra çıkarup sâbıkâ olduğu gibi murâd idenler ile kendülerine ağaçdan varoş idüp kal'a civârında mütemekkin olup içerüde alâkaları olmamak gerekdir deyü i'lâm eylediklerinde vâkı'â tâ'ife-i mezbûrenin her vechile şer'-i şerîfe ve emr-i pâdişâhiye imtisâlleri olmaduğı defa'âtle sicill-i mahfûz kayd olunup sûreti ihrâc olunup gönderilmişdir nicesin Kefe ve Kırım Tatar'ından fesâd etmeğün kaçup gelüp ve nicesi dahi Nogay'dan gelüp kal'a içinde mütemekkin olup nice beylerin voyvodaların katl ve hakâret idüp bi'z-zarûri medâr olunmağla yanlarına kalup ve ne mıkdar kimesne

oldukları bilinmek lâzım olup yazılıp kefile virildiklerine rahne virmeyüp her ne fesâd iderler ise yanlarına kalup kışın kal'ada mütemekkin olup yazın atına atlayup evin bârkın Nogay'da kurur oldular şöyle ki; min-ba'd anları kal'adan ihrâc idüp yerlerine yüz altı hâne mîkdârı bu kulları hâslarında olan kefereden getürdüp konsa gereği gibi kal'anın meremmâtın ve hıfz u hırâsetin idüp keferenin ekseri tüfenkci olmağla kal'ayı ve vilâyet-i Azak'ın işlenmesine bâ'is olup her ne vechile mâl-ı pâdişâhînin tevfir ve tâ'ife-i Tatar'dan halâs olup halkın ekseri anlara tâbi' olmağla şer'-i şerîfe itâ'at etmeyüp şöyle ki; tâ'ife-i Tatar kal'adan ihrâc olunup fesâd ü şenâ'at idenlerin gereği gibi haklarından gelinmeye kal'a zabt olunmak mukarrerdir i'lâm eyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda arz eylediğin üzere taşrada palanga yapıdırup vech ü münâsib gördüğün üzere hıfz u hırâset itdirüp ve hâsların keferesi Rus ise münâsib değildir Çerkez veyahud Rus ise münâsib değildir. Çerkez veyahud Rum ise ol mîkdâr hâneyi getürüp mütemekkin itdüresin ve ne vechile tedârük eylediğin yazup bildiresin.

Hüküm No: 881

Subaşı virildi. Fî 22 Ra [984].

Bursa kâdısı ve beyine hüküm ki:

Hâlâ Yörükçi Hızır nâm ehl-i fesâd kaçup anda varduğu istimâ' olunmağın mezkûrı ele getürüp hükm-i şerîfimle varan kimesnelere teslîm itmen emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûrı tetebbu' idüp ele getürüp dahi hükm-i şerîfimle varan kimesnelere teslîm eyleyüp Südde-i sa'âdetime gönderesin ve tenbîh eylesesin ki yolda onat hıfz etdirüp gaybet etdirmekden hazer eylesesin.

[s. 342]

Hüküm No: 882

Mustafa Çavuş'a virildi. Fî 18 Ca [984].

Diyarbakir beylerbeyisi Osmân, Hasankeyf sancağı beyi Mehmed mektûb gönderüp livâ-i mezbûre tâbi' pîr Kürd Veli Mîr aşîreti olan Pîr Ali için zâlim olup aşîretine envâ'-i zulm ü dıyk eylemekle ekser aşîreti perâkende olmuştur ve aşîretinde bir iki kimesneyi katl eylemiştir deyü bildirmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûrın ahvâlin hak üzere teftîş idüp göresin fi'l-vâkı' arz olunduğu üzere aşîretine hilâf-ı şer' ü kânûn zulm ü te'addîsi olup ve nâ-hak yire âdem katl idüp zulm ü te'addî etdüğü zâhir olursa Pîr aşîretinin âhara tevcîh idüp vukû'ı üzere arz eylesesin.

Hüküm No: 883

İlbasan sancağında 5999 tîmârı olan Mustafa ve Sinan ve Mahmud Bâlî ve Ali Bâlî nâm kimesnelere virildi. Fî 2 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

Yanya beyine, Belgrad ve İlbasân ve Draç kâdılarına hüküm ki:

Rikâb-ı hümâyûnuma ruka' sunulup İlbasan sancağı beyi olan Mustafa *dâme uluvvühuden* ve âdemlerinden beşi şekvâ olunup fukarâya ve re'âyâ vü berâyâya hilâf-ı şer'-i şerîf ü kânûn-i münîf te'âddî ve tecâvüzlerinin nihâyetleri olmaduğundan gayri Muhsin Memi nâm kimesnenin bi'z-zât varup evin basup muhkem darb etmekle ol darbdan def'e haml idüp mezbûr Memi için böyle dıyk idersin didüğü-çün anı dahi muhkem ... idüp ve Hasan nâm sipâhîyi darb-ı şedîd etmekle ol darbdan vefât idüp Mahmud nâm sipâhînin berâtında mukayyed ve hüccetinde mestûr olan yerlerin zabt idüp ve Hızır nâm kimesneyi dîvânın içinde muhkem ... idüp ve Mustafa nâm za'îmin mandırasın basup subaşısın yalın kılıç ile kovup küllî hakâret idüp ve Ali nâm sipâhînin hilâf-ı şer' bin dört yüz akçasın alup ve yeniçeri Ali nâm kimesne vefât idüp çiftliğine kızı tâlib iken kendü ve âdemlerinden birine virüp ve Dergâh-ı mu'allâm yeniçerilerinden Mustafa nâm kimesne nöbetçilik hıdmetinde iken mîr-i müşârün-ileyhin kethudâsı olan İsa ba'zı âdemleriyle evinde mesrûk esbâb vardır deyü evin basup sonra zikr olunan esbâb girü müşârün-ileyhin âdemlerinde bulunup sicill olunduğı ve bir acemi oğlandan ... âdemleri kovup çarşu ortasında yetişüp mecrûh idüp ve Kara Yusûf nâm sipâhînin dahi âdemleri evini basup ehl-i iyâli üzerine gidüp ve bir bârgirin dahi alup ve kendü âdemlerinden Hasan Çavuş'a ve Ali nâm kimesnelere Mustafa nâm sipâhînin evin basup ve mezbûr İsa Kethudâ Ali nâm sipâhînin çiftliğin basup arak idüp hilâf-ı şer' bin altı yüz akça cürmiyesin alup ve Kasım nâm âdemisi mezbûr Ali'nin koyunları basup on iki koyunun alup ve Beşir nâm voyvodası Balı nâm sipâhînin hilâf-ı şer' bin beş yüz akça cürmiyesin alup ve Sinan voyvodası Mahmud nâm ... evin basup avratın darb idüp ol darbdan def'e haml idüp ve mezbûr İsa Kethudâ'nın âdemleri Karasu nâm kimesnenin evin basup ... dahi beyin âdemi Ali basup ve Mehmed nâm voyvodası Huri nâm hâtûnı der-zincir idüp bin akça cürmiyesin alup ve İsa Kethudâ'nın âdemleri Arslan ... Dîvâne Süleyman nâm sipâhînin oğlanın yalın kılıç ile çarşu içinde kovup kaçup evine girmekle halâs olup ve Yusuf voyvodası İbrahim nâm âdemi tutup hilâf-ı şer' bin iki yüz [s. 343] akça cürmiyesin alup ve Rıdvan nâm kethudâsı Sâliha nâm hâtûnının on iki yaşında bir bâkire kızın cebren çeküp yirmi gün mîkdârı tasarruf idüp ve Pîrî nâm voyvodası Hüseyin ve Süleyman ve Osmân ve Sefer nâm yoldâşlarıyla Mustafa nâm kimesnenin evin basup ve avratın

bıcağıyla urup mecrûh idüp ve saçların kesüp ve nice esbâbın telef idüp ve Hasan nâm ve voyvodası Bali Dede nâm kimesnenin evin basup Ramazan gününde arak idüp karındâşı Ali dahi kâdıya varduğı için hilâf-ı şer' beş yüz **çaprar?** urup ve Hasan nâm voyvodası ve Yusuf nâm sipâhîsi seferde iken evinin kilidin bozup içinde olan esbâbların âhar âdem kondırmağla telef etdürüp ve Rıdvan kethudâsı ... Andre nâm zımminin avratın çeküp karye be-karye gezdürüp tasarruf idüp ve İsa Kethudâsı tutup hilâf-ı şer' bin yedi yüz akça cürmiye alup ve Pervaz nâm voyvodası Yuvakin nâm zımminin hilâf-ı şer' dört bin akça cürmiyesin alup ve Ferruh ve Mehmed nâm voyvodası Kerkam nâm karyeden Andre Lenden nâm zımminin dört bin akça cürmiyesin alup ve Yusuf voyvodası **Korumanlı?** Ali nâm kimesnenin bin altı yüz akça cürmiyesin ve Mahmud voyvodası Hüseyin nâm kimesnenin evin basup avratın darb ve ol darbdan def'i haml idüp ve Küçük Hasan voyvodası ... Mahmud'un hilâf-ı şer' iki bin akça cürmiyesin alup ve Mehmed voyvodası Grekşeda **Hereteva?** nâm zımmiyi habs idüp hapisde ... eyleyüp oğlu Tuca şekvâ eyledüğü için Yusuf voyvodası tutup bin beş yüz akça cürmiyesin alup ve İsa Kethudâ Garkeş nâm karyeden Kigorogni nâm zımminin bir çift kara sığır öküzün ve iki ineğin ve Yusuf voyvoda bir bârgîr ile iki yüz akça cürmiyesin aldı ve Mahmud voyvoda ... nâm zımminin hilâf-ı şer' iki bin akçasın ve Kara Ali nâm âdemisi yoldâşlarıyla ... nâm zımminin yolun basup on iki bin akçasın alup ve Beşir voyvoda ... nâm zımminin altı yüz akçasın ve Yusuf voyvoda üç yüz akçasın ve mezbûr Yusuf voyvoda karye-i Akköy'de Pavlov nâm zımmiden bin akça cürmiye ve Mehmed voyvoda ... nâm zımminin iki bin beş yüz akçasın ve Rıdvan Kethudâ alanlara Memi Hüseyin'den dört yüz akça cürmiye alup ve Küçük Hasan voyvoda ... hilâf-ı şer' bin beş yüz akça cürmiyesin alup ve Ferruh voyvoda Baldırlı ... nâm zımmiden hilâf-ı şer' iki bin akça cürmiye almışdır deyü izhâr-ı tazallum etdikleri ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda cümleünüz bir münâsib mahalde cem' olup mîr-i müşârün-ileyh ve âdemlerin da'vâ-yı hak iden kimesneler ile ihzâr ve husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le fasl olunmayup on beş yıl mürûr etmiş olmayan da'vâların onat vechile hak üzere ber-mûceb şer'-i şerîf dikkat ü ihtimâmla yerlü yerinden teftîş ü tefahhus idüp göresin kazıyye arz olunduğı gibi ise ki bi-hasebi's-şer'-i şerîf sâbit olan ü zâhir olan ol-bâbda muktezâ-yı şer'-i kavîmle âmil olup eğer mîr-i müşârün-ileyhden ve eğer âdemlerinden bi'l-cümle ashâb-ı hukûka bihasebi's-şer'-i şerîf [s. 344] müteveccih olanlardan hakların ba'de's-sübût hükm idüp bî-kusûr alıvirüp ve üzerlerinde ne-makûle hukûk sâbit olup ve ne-kadar kimesnenin hakları alıvirdüğün sâ'ir üzerlerine sâbit olan

mevâdın sûret-i sicilleriyle mufassal u meşrûh yazup bildüresin ammâ hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbi‘ olup tezvîr ve telbîsden ve şuhûd-ı zevrden ve gazez ve ta‘kiyyeden ve hilâfa vâkı‘ kazıyye arz olunmakdan hazer idüp câdde-yi hakka zâhib olasin.

Hüküm No: 884

Ahmed Çavuş’a virildi. Fî 21 Ca sene 984.

Selanik kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetime mektûb gönderüp Burdun nâm karyenin yüz otuz hâne harâç-hânesi olup ba‘zı firâr idüp hâlâ otuz hâne kalmışdır cizye cem‘ine me‘mûr olan kimesnelerin ellerinde olan hükm-i şerîf mücebince mevcûd olan alınmak fermân olunduğın bildirmişsin bu mîkdâr hâne firâr etmeğe sebep nedir **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından Ahmed vusûl buldukda zikr olunan karyenin ol-mîkdâr hânesi firâr itmekle bâ‘is nedir kimin te‘addîsiyle firâr etmişlerdir onat vechile teftîş idüp mufassal yazup arz eyleyesin.

Hüküm No: 885

Bu dahi

Tırhala beyine Tırhala ve Yenişehir kâdılarına hüküm ki:

Sen ki sancak beyisin mektûb gönderüp ... nâhiyesinde **Dalvat?** nâm karye ve gayriden üç dört bin akça timârı olan Rumili çavuşlarından Zülfikâr için Mehmed nâm sagîr ile Aişe nâm ... ammûleri olan Bekir bin Mehmed’i mescid içinde hançer ile urup katl idüp şer‘le da‘vâ olundukda gaybet eyleyüp itâ‘at-ı şer‘ itmedüğün bildürdüğün ecilden ahvâlî arz olunup tîmâr ve çavuşluk gedüğü âhara virilmişdir hâlâ mezkûr gelüp bu husûsdan benim haberim yokdır Bey bana arz eylemişdir sagîrdir deyü bildirmeğün ahvâlî sıhhati üzere görölüp arz olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından Ahmed vusûl buldukda mezkûrın ahvâlin husemâ muvâcehesinde hak üzere şer‘le dikkat ü ihtimâmla onat vechile teftîş idüp göresin fi‘l-vâkı‘ katl husûsı bunun üzerlerine bi-hasebi’ş-şer‘-i şerîf sâbit ü zâhir olmağla size arz olunmuşdır yohsa isnâd olunan ... vâkı‘ olup mücerred ... ile bildirilmişdir aslı nicedir tamâm sıhhat vâkıf olup dahi yanında bu vechile sübût ü zühûr bulursa sıhhati üzere yazup bildiresin ammâ tamâm hakk-ı sarîha tâbi‘ olup tezvîrden ve şuhûd-ı zevrden ve kimesneye meyl ü muhâbâdan hazer idüp câdde-i hakdan udûl eylemeyesin.

Hüküm No: 886

Ulak: Cezire-i Eğriboz’a varınca. () nefer yoldaşıyla Ali Çavuş’a virildi. Fî 20 Zi’l-hicce sene 983.

Hüküm No: 887

Ulak: Vilâyet-i Rumili'nin sol kolında olan kâdıllara, Mustafa Çavuş'a yazıldı iki nefer yoldaşıyla. Fî 20 Zi'l-hicce sene 983.

Hüküm No: 888

Ulak: Vidin'e varınca.Pervâne Çavuş'a iki nefer yoldaşıyla yazıldı. Fî Selh-i Zi'l-hicce sene 983.

Hüküm No: 889

Ulak: Karaman'a varup gelince. Mustafa Çavuş'a iki nefer yoldaşıyla yazıldı. Fî 25 Zi'l-hicce sene 983.

Hüküm No: 890

Ulak: Niğbolu ve Silistre ve Bender beylerine zikr olunan sancaklarda ... olan kâdıllara, Ahmed Çavuş'a iki nefer yoldaşlarıyla Fî 3 M sene 984.

Hüküm No: 891

Ulak: Samakov'a varınca. Yavaşça Mehmed Çavuş'a iki nefer yoldaşıyla yazıldı. Fî 15 M. sene 984.

Hüküm No: 892

Ulak: Südde-i sa'âdetden Filibe'ye ve Avlonya ve Delvine'ye varınca yol üzerinde olan kâdıllara, Mustafa Çavuş'a kendüye, nefer hıdmetkârına yazıldı. Fî 17 Saferü'l-hayr sene 984.

Hüküm No: 893

Ulak: Manisa'ya varup gelince.Duacı oğlu Ahmed Çavuş'a iki nefer yoldaşıyla yazıldı. Fî 29 M ...

Hüküm No: 894

Bu dahi

Ulak: Bolu'ya varınca Sefer Çavuş'a iki nefer.

Hüküm No: 895

Ulak: Eskişehir'e varınca.Hasan Çavuş'a iki nefer elçinin atları husûsı için ...

Hüküm No: 896

Ulak: Basra'ya varınca kethudâsı Ahmed'e iki neferle yazılup virilmiştir. Fî gurre-i Rebî'ü'l-evvel sene 984.

Hüküm No: 897

Ulak: Kırkkilise ve Vize sancaklarına varup gelince yol üzerinde olan kâdıllara, Mısırlı Mustafa Çavuş'a iki nefer yoldaşıyla yazıldı. Fî 17 Ra sene 984.

Hüküm No: 898

Ulak: Antalya'ya varınca Mısır çavuşlarından Ahmed'e iki nefer yoldaşıyla yazıldı. Fî 18 Ra sene 984.

Hüküm No: 899

Ulak: Diyârbekir'e varınca Hasan Paşa'nın iki âdemesine virildi. Fî 23 Ra sene 984. Dirâyet

Hüküm No: 900

Ulak: Erzurum'a varınca. Hızır Çavuş'a iki nefer yoldaşıyla yazıldı. Fî 23 Ra sene 984.

Hüküm No: 901

Ulak: Südde-i sa'âdetden Yenişehir'e ve Avlonya'ya varınca yol üzerinde olan kâdıllara, Ahmed Çavuş bir nefer yoldaşısıyla yazıldı. Fî 27 Ra sene 984.

Hüküm No: 902

Ulak: Erzurum'a varınca Erzurum beylerbeyisi âdemlerinden Malkoç'a kendüye ve iki nefer yoldaşıyla yazıldı. Fî Selh-i Ra sene 984.

Hüküm No: 903

Ulak: Südde-i sa'âdetden Lahza'ya varınca yol üzerinde olan kâdıllara, Piyâle Çavuş iki nefer yoldaşıyla yazıldı. Fî 12 Rebî'ü'l-âhır sene 984¹⁰⁵.

[s. 346]

Hüküm No: 904

Ulak: Südde-i sa'âdetden Lahza'ya varıncayol üzerinde vâkı' olan kâdıllara, Lahza beylerbeyisi âdemlerinden Piyâle'ye iki nefer yoldaşıyla yazıldı. Fî 13 R sene 984.

Hüküm No: 905

Ulak: Antalya'dan Rodos'a ve andan İstanbul'a gelince kâdıllara ve iki nefer yoldaşıyla Meleoğlu Süleyman Çavuş'a yazıldı. Fî 3 Rebî'u'l-âhır sene 984.

Hüküm No: 905¹⁰⁶

Ulak: Bosna'ya varınca beyin âdemlerinden Hasan'a iki nefer yoldaşıyla yazıldı. Fî 21 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

¹⁰⁵ Bu hüküm terkîn edilmiştir.

¹⁰⁶ İki kere 905 hüküm numarası verilmiştir.

Hüküm No: 906

Ulak: Südde-i sa'âdetden Boğdan'a varınca, Boğdan voyvodasına dahi Leh'e ulaştırırsın deyü Mustafa Çavuş'a iki nefer yoldaşıyla yazıldı. Fî 21 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

Hüküm No: 907

Ulak: Tımışvar defterdârının kethudâsı Rıdvân'a iki nefer yoldaşıyla yazıldı. Fî 21 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

908

Hükmi

Ulak: İznikmid'e varup gelince Ahmed Çavuş'a bir nefer yoldaşıyla yazıldı. Fî 2 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

Hüküm No: 909

Ulak: Mısır'a varup gelince. Mehmed Çavuş'a iki nefer yoldaşıyla yazıldı. Fî 25 Rebî'ü'l-âhır sene 984.

Hüküm No: 910

Ulak: Yenişehir, Avlonya, İlbasan'a varup gelince iki nefer yoldaşıyla yazıldı. Fî 29 R sene 984.

Hüküm No: 911

Hükmi

Ulak: Şam beylerbeyisi âdemlerinden Derviş'e iki nefer yoldaşıyla yazıldı. Fî 2 Cemâziye'l-evvel sene 984.

Hüküm No: 912

Hükmi

Ulak: Budun çavuşlarından Mehmed Çavuş'a iki nefer yoldaşıyla yazıldı. Fî 8 Ca sene 984.

Hüküm No: 913

Hükmi

Ulak: Mısır çavuşlarından İbrahim'e iki nefer yoldaşıyla yazıldı. Fî 7 Ca [984].

Hüküm No: 914

Ulak: Boğdan' varup gelince yol üzerinde vâkı' olan kâdıllara, Ahmed Çavuş'a iki nefer yoldaşıyla yazıldı. Fî 11 Ca [984].

[s.350]

Kütahya

Anadolu beylerbeyisi âdemi

... Hüseyin 66000

[s. 351]

Fî 6 Cemâziye'l-âhir sene 983.

Şam beylerbeyilerinden olup divânda Ali ... kul onuncı bölükde yevmî beş akça ulûfeye mutasarrıf olup timâra çıkup hüküm tecdîd olundu.

... *Hüseyin Çavuş'ın âdemi Hızır'a virildi. Fî 22 Ca.*

Mehmed Çavuş'a

Kıbrıs beylerbeyisine ve dizdârına hüküm ki:

Sen ki kâdısın mektûb gönderüp merhûm ve mağfûrun-leh. *Fî 16.*

Dervîş Paşa arzı ile Ali Çavuş Şems Paşa'ya tâbî'.

Karaman beylerbeyisine Abdullah oğlu Mahmud Halkulvad'a... timârı tecdîd olunması.

Karahisâr-ı Şarkî beyinin arzı ... gelür. Divânda çavuşbaşına virildi. Muhâsebede? dursun deyü virildi. *Fî 24 M.*

Lahsa beylerbeyisinin ve menlâsının arzı.

Abd.

Mansur Bey ile Kırım Bey'in arzı.

Mısır.

Bağdâd beylerbeyisinden Oturi? Paşa hazretlerine yazılmış ruka'dır, sûreti çıkmak için Ramazan Beye virildi.

Havariz Beyi ... Bey'in arzıdır.

...

Havariz kâdısının arzıdır.

...

BİBLİYOGRAFYA

AHISHALI, Recep, *Osmanlı Devlet Teşkilâtında Reisülküttâblık (XVIII. Yüzyıl)*,

İstanbul, 2001.

AKBAYAR, Nuri, *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*, İstanbul, 2003.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, İstanbul, 2000.

EMECEN, Feridun, “Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mirî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet”, *TALİD*, III/5 (İstanbul 2005) s. 107-139.

HALAÇOĞLU, Yusuf, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Teşkilat ve Sosyal Yapı*, Ankara, 2003.

İNALCIK, Halil, “Şikâyet Hakkı: Arz-ı Hâl ve Arz-ı Mahzarlar”, *Osmanlı Araştırmaları*, VII-VIII (İstanbul 1988), s. 33-54

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S. “Mühimme Defterlerindeki Muamele Kayıtları Üzerine”, *Tarih Boyunca Paleografya ve Nümazmatik Semineri, Bildiriler*, İstanbul, 1988, s. 95-112.

—————, “*Osmanlı Belgelerin Dili*”, İstanbul 1995.

—————, “ Mühimme Defteri ”, *DİA*, XXXI, s. 520-523.

MUMCU, Ahmet “ Dîvân-ı Hümâyûn ”, *DİA*, IX, s. 430-432.

SEZEN, Tahir, *Osmanlı Yer Adları*, Ankara, 2006.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, Ankara, 1988.

METNİN ORJİNALİ